A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, MADRAS.

BY

M. RANGACHARYA, M.A., RAO BAHADUR,

CURATOR, GOVERNMENT ORIENTAL MSS. LIBRARY; AND PROFESSOR OF SANSKRIT AND COMPARATIVE PHILOLOGY, PRESIDENCY COLLEGE.

PREPARED UNDER THE ORDERS OF THE GOVERNMENT OF MADRAS

VOL. III.—GRAMMAR, LEXICOGRAPHY AND PROSODY.

MADRAS:

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS.

[PRICE, 1 *rupee* 8 *annas*.] 1906. [2 *shillings* 3 *pence*.]

1. The maximum time allowed for retention of a book shall be one fortnight. It may be borrowed again if not required by others.

2. No reference books shall be lent out.

3. No borrower shall have more than two volumes out of the Library at one time.

4. Borrowers must not pass books from one to another but must return them to the Librarian.

5. Library books must not be used as class-books.

6. Any one who defaces by writing or otherwise damages any book shall pay the full cost of the book or of the entire works, if it consists of more than one volume.

7. The borrower shall be responsible for the value of the books lent out to him if they are lost, damaged or otherwise cannot be returned to the Library when they are due or recalled.

8. The presence of the voucher with the Librarian shall be considered sufficient proof of the non-return of books.

1615-36 The Bangalore Press

A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY, MADRAS.

BY

M. RANGACHARYA, M.A., RAO BAHADUR,

CURATOR, GOVERNMENT ORIENTAL MSS. LIBRARY; AND PROFESSOR OF SANSKRIT AND COMPARATIVE PHILOLOGY, PRESIDENCY COLLEGE.

PREPARED UNDER THE ORDERS OF THE GOVERNMENT OF MADRAS

VOL. III.—GRAMMAR, LEXICOGRAPHY AND PROSODY.

MADRAS:

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS.

1906.

CONTENTS.

CLASS II.

(1) Grammar.

(1) GRAMMAR—(*continued*).

(1) GRAMMAR—(*continued*).

(1) GRAMMAR—(*continued*).

(2) LEXICOGRAPHY.

(2) LEXICOGRAPHY—(*continued*).

(3) Prosody.

A DESCRIPTIVE CATALOGUE

OF THE

SANSKRIT MANUSCRIPTS,

VOLUME III.

CLASS II.

1. GRAMMAR.

No. 1246. अष्टाध्यायी.

ASṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 92. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old. Complete.

This is the well-known grammatical work of Pāṇini in eight chapters of aphorisms.

Beginning :

ओम् । वृद्धिरादैच् । अदेङ्गुणः । इको गुणवृद्धी । न धातुलोप आर्धधातुके । क्ङिति(क्ङि)ति च । दीधीवेवीटाम् । हलोऽनन्तरास्संयोगः । मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः । तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम् । ऋऌवर्णयोर्मिथस्सावर्ण्यं वाच्यम् । नाज्झलौ । ईदूदेद्द्विवचनं प्रगृह्यम् । अदसो मात् ।

End :

झलां जश् झशि । अभ्यासे चर्च । खरि च । वावसाने । अणोऽप्रगृह्यस्यानुनासिकः । अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः । वा पदान्तस्य । तोर्लि ।

उदस्थास्तन्भो(म्भो): पूर्वस्य । झयो होऽन्यतरस्याम् । शश्छोऽटि । हलो यमां यमि लोपः । झरो झरि सवर्णे । उदात्तादनुदात्तस्य स्वरितः । नोदात्तस्वरितोदयमगार्ग्यकाश्यपगालवानाम् । अअ ॥

रषाभ्यामुभौ ष्टुनोदस्थाष्टौ ॥

Colophon:

अष्टमाध्यायस्य चतुर्थः पादः समाप्तः अध्यायश्च ॥

No 1247. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅛ × 1¼ inches. Pages, 106. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 173*a*. The other work herein is Siddhāntakaumudī 1*a*.

Complete. Same as the last.

No. 1248. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf (Śrītāḷa). Size, 14¼ × 1⅞ inches. Pages, 8. Lines, 13 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 6*a*. The other works herein are: Siddhāntakaumudīvyākhyā 1*a*, Siddhāntakaumudī 10*a*.

First Adhyāya, Pādas 1 to 3, and the whole of the eighth Adhyāya, with the Māhēśvara-sūtras in the beginning.

No. 1249. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 18⅜ × 1¼ inches. Pages, 96. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Brahmasūtrabhāṣya 49*a*.

Complete with the Māhēśvarasūtras.

The total number of Sūtras in the work is herein said to be 3,953. The MS. was copied by a Lakṣmīnarasiṁha in the year Dhātu, Chaitra Śuddha, 4th day, and is said to have belonged to Koṭṭaiyūr Mahīdhara Peddaiyāṇḍi Lakṣmīnṛsimha.

No. 1250. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 111. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains Adhyāyas I to VI, and the Māhēśvarasūtras.

No. 1251. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf (Śrītāḷa). Size, $9 \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 107. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete with the Māhēśvarasūtras.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Uṇādisūtras 55*a*, Jānakīpariṇayam 65*a*.

No. 1252. अष्टाध्यायी सवार्तिका.

AṢṬĀDHYĀYĪ WITH VĀRTIKAS.

Substance, paper. Size, 8×5 inches. Pages, 118. Lines, 23 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Almost complete. Breaks off in the fourth Pāda of the VIII Adhyāya.

No. 1253. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 9. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are: Siddhāntakaumudī 6*a*, Āśaucanirṇaya 71*a*.

Contains the VIII Adhyāya; complete.

No. 1254. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $14 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 108. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains Adhyāyas I to V, and the Māhēśvarasūtras; the fifth Adhyāya is incomplete.

No. 1255. अष्टाध्यायी सवार्तिका.

AṢṬĀDHYĀYĪ WITH VĀRTIKAS.

Substance, palm-leaf. Size, $13 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 140. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Adhyāyas I to VII, and 2 Pādas of the VIII Adhyāya; with the Māhēśvarasūtras.

No. 1256. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 135. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete; with the Māhēśvarasūtras.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are: Uṇādisūtras 69*a*, Phiṭsūtras 76*a*.

The MS. was copied by one Kilāmbi Raṅgācārya and finished on the 30th Phālguna, Bahula, of the Krōdhana year.

No. 1257. अष्टाध्यायी सवार्तिका.

AṢṬĀDHYĀYĪ WITH VĀRTIKAS.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $9\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{8}$ inches. Pages, 153. Lines, 11 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete; with the Māhēśvarasūtras.

No 1258. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 41. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains from the 3rd Pāda of the III Adhyāya to the end of the work.

No. 1259. अष्टाध्यायी सवार्तिका.

AṢṬĀDHYĀYĪ WITH VĀRTIKAS.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 8. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Siddhāntakaumudī 5*a*.

The 4th Pāda of the VIII Adhyāya.

Same as the last.

No. 1260. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1¼ inches. Pages, 56. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Incomplete.

No. 1261. अष्टाध्यायी.

AṢṬĀDHYĀYĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅜ inches. Pages, 96. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

No. 1262. अष्टाध्यायी सवार्तिका.

AṢṬĀDHYĀYĪ WITH VĀRTIKAS.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1½ inches. Pages, 36. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

Adhyāyas I and II complete; III Adhyāya, 1st Pāda, incomplete.

No. 1263. अष्टाध्यायी सवार्तिका.

AṢṬĀDHYĀYĪ WITH VĀRTIKAS.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1½ inches. Pages, 67. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 2*b*. The other works herein are Paribhāṣāpāṭha 1*a*, and Dhātupāṭha 36*a*.

Complete.

No. 1264. उणादिसूत्रम्.

UṆĀDISŪTRAM.

Pages, 20. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 55*a* of the MS. described under No. 1251.

Complete.

These Sūtras give certain suffixes not mentioned by Pāṇini, but found in the formation of a number of primary derivatives from roots.

Beginning :

कृवापाजिमिस्वदिसाध्यशूभ्य उण् । छन्दसीणः । दृसनिजनिचरिचटिभ्यो ञुण् । किंजरयोश्श्रिणः । त्वो रश्च लः । कृके वचः कश्च ।

End :

सिचेस्संज्ञायां हनुमौ कश्च । व्याङि घ्रातेश्च जातौ । हन्तेरच् घुर च । क्षमेरुपधालोपश्च । तरते र्डि(ड्रिः)ः । ग्रे(ग्रहे)रनिः । प्रथेरम च् । चरेश्च । मङ्केरलच् ॥

इति पाणिनीये उणादिसूत्रे पञ्चमः पादः ॥

Colophon :

उणादिसूत्रं समाप्तम् ॥

No. 1265. उणादिसूत्रम्.

UṆĀDISŪTRAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 10. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are : Dhātupāṭha 5*b*, Liṅgānuśāsana 20*a*, Gaṇapāṭha 22*a*.

Complete. The nineteenth leaf is missing.

Same as the last.

No. 1266. उंणादिसूत्रम्.

UṆĀDISŪTRAM.

Pages, 15. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 69*a* of the MS. described under No. 1256.

Complete.

Same as the last.

No. 1267. उणादिसूत्रम्.

UṆĀDISŪTRAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $9\frac{5}{8} \times 2$ inches. Pages, 19. Lines, 10 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 20*a*. The other works herein are: Gaṇapāṭha 1*a*, Upasargapāṭha 29*b*, Paribhāṣāpāṭha 36*b*, Liṅgānuśāsana 38*a*, Dhātupāṭha 41*a*, Śākaṭāyanasūtram 54*b*.

Contains 4 Pādas.

The reading in this MS. is different from that of the MS. described under the last number.

Beginning:

कृवापाजिमिस्व[ा]दिस्वाद्य(साध्य)शो(शू)दसनिज[ा]निचरीण्च(रिच)टिभ्य उण्। किमः शृणोतेः। त्रादीनां रश्च लः। कृके वचः कचः(कश्च)।

End:

बहुलमेतन्निदर्शनम् ॥

संज्ञासु धातुरूपाणि प्रत्ययाश्च ततः परे।

कार्यानुबन्धोपपगं(दं) नेयमेवमुणादिषु॥

विज्ञाते प्रत्यये धातुः पूर्वास्मिन् प्रत्ययः परः।

ऊह्यमुक्तानुसारेण कार्यं चाप्तेष्टसिद्धये॥

प्रायस्संज्ञा इमाः काश्चित् अन्वर्थाः काश्चनान्यथा ।
वर्णान(नु)पूर्वीनिर्ज्ञा(विज्ञा)नं व्युत्पत्त्या न विना भवेत् ॥

Colophon:

इत्युणादौ चतुर्थः पादः ॥

No. **1268**. उणादिसूत्रवृत्तिः.

UṆĀDISŪTRAVṚTTIḤ.

Substance, palm-leaf. (Śrītāla). Size, 15 × $1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 46. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

This is a commentary on the Uṇādi-sūtras; the author seems to be Durgasiṁha.

Beginning:

नमस्कृत्य गिरं भूरिशब्दसन्तानकारणम् ।
उणादयोऽभिधास्यन्ते बालव्युत्पत्तिहेतवे ॥

कृवापाजिमिस्वदिसाध्यशूदृसनिजनिचरिचटिभ्य उण्। एभ्यो धातुभ्यः उण् प्रत्ययो भवति । उणादयो भूतेऽपि । भूते काले अपिशब्दाद्वर्तमाने भविष्यति च ।

End:

शब्दानामानन्त्याद्युत्पत्तिर्द्(नैव द्)श्यते येषाम् ।
तेषां विज्ञैः कार्या मान्यो(न्यै)र्धातोस्ततः प्रत्ययान्ताम्(?) ॥

इति दौर्गसिंह्यामुणादिवृत्तौ षष्ठः पादः समाप्तः ॥

Colophon:

उणादिस्समाप्तः ॥

श्रीशान्तिनाथाय नमः। श्रीमदकलङ्कमुनये नमः। श्रीचन्द्रप्रभमुनये नमः।
कालयुक्तिसमे मासि ज्येष्ठे तत्प्रतिपत्तिथौ ।
उणादिवृत्तिर्वित्तयमादप्पेन विलिख्यते ॥

No. 1269. उणादिसूत्रवृत्तिः.

UṆĀDISŪTRAVṚTTIḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 21⅓ × 2⅜ inches. Pages, 97. Lines, 10 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 10*b*. The other work herein is Śrīṣaṣṭimahāpurāna 1*a*.

Complete.

This is a commentary on the Uṇādisūtras by a Jaina author.

Beginning :

प्रणम्य जिनभास्वन्तमज्ञानध्वान्तभेदिनम् ।
उणादिलक्षणं वक्ष्ये रूढिनैगमसिद्धये ॥
. . . सम्प्रतीत्यधिकृत्योच्यते ।

उणादयो बहुलमिति । के पुनरुणादय इत्यत इदमारभ्यते—कृवापाजिमिस्वदिसाध्यशूभ्य उण् । . . . शू-इत्येतेभ्यो दु(धातु)भ्यः उण् इत्ययं(प्र) त्यो(त्ययो)भवति । करोतीति कारुः—शिल्पी । ब्राह्मणादीनां शुश्रूषां करोतीति कारुः; तक्षायस्कारकुलालरजकनापिताः कारुकाः—शुश्रूषाकृतकुत्साद्योतनाय कुत्साज्ञानयोरिति के सति कारुकाः इति भवन्ति । अथवा उणादयः (संप्रदानापादा) नाभ्यामन्यत्र कारके इति वचनात् कर्मण्यपि भवन्ति। शिल्पिव्यापारे ब्राह्मणादिभिः क्रियते नियुज्यते इति कारुः । वाति गन्धयतीति वायुः—गन्धवहः । पीयते तेनेति पायुः—उपस्थः अपानं च । जयत्यनेन व्याधीनिति जायुः—औषधम् । अथवा जयति श्लेष्माणमिति जायुः—पित्तम् ।

End:

लोकशास्त्राविरुद्धानां शब्दानां सिद्धिरिष्यते ।
. . . . . क्तं तन्मनीषिभिः ॥
संज्ञास्विष्टाः प्रकृतयः ताभ्यचत्यास्तथा(श्च प्रत्ययाः)परे ।
कार्येण विद्यादनुबन्धमेतच्छास्त्रमुणादिषु ॥
सम्प्रदानमपादानकरणाधिकरणे उभे ।
भावः कर्म च कर्ता च सप्तधा विद्धि कारकम् ॥

Colophon:

इत्युणादिषु पञ्चमः पादस्समाप्तः ॥
संवत् . . . .

* * * *

(मो)क्षमार्गजनदर्शितपन्थाः ।
पूर्वमत्र भुवि कीर्तिमहान्तः
यान्तरामजनवन्द्यसुशान्तः ॥
शिष्यस्तस्य महाकुले प्रविमले रत्नत्रये स्थापितः
श्रान्तो व्याकरणादिशास्त्र[ ] . . . . ले तत्रापि संलग्नवान् ।
सोऽभो(भू)त्पण्डितनिर्मलो गुणनिधिः . . . .

No. 1270. गणपाठः.

GAṆAPĀṬHAḤ.

Substance, paper. Size, $11\frac{1}{8} \times 4$ inches. Pages, 44. Lines, 13 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 18*a*. The other work herein is Nēraṇāvitisūtrārthavicāraḥ 1*a*.

Complete.

This gives the words contained in the various Gaṇas or collections specially referred to in the Aṣṭādhyāyī of Pāṇini.

Beginning :

येनाक्षरसमाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ।
कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥

सर्व-विश्व-उभ-उभय - डतर-डतम - अन्य - अन्यतर-इतर-त्वत्-त्व-नेम-सम-सी(सि)म पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यवस्थायामसंज्ञायाम् । स्व-मज्ञातिधनाख्यायाम् । अन्तरं बहिर्योगोपसंव्यानयोः । त्यद्(यद्)तद् एतद् इदम् अदस् एक द्वि युष्मद् अ(स्म)द् भवतु किम् । इति सर्वादयः ।

End :

आकृतिगणोऽयम् । पाठान्तरम् — क्षुभ्ना-तृप्नु-नृनमन (नर)नगर-नन्दन-पट्(यङ्)नृती-गिरिनदी गृहन(ग)मन निवेश-निवास - अग्नि - अनूप-आचार्यभोगिन्-चतुर्हार(य)न। ह(इ)रिकादीनि चो(वनो)त्तरपदानि संज्ञायाम्, अ(इ)रिका-तिमिर-समीरकुबेर-निकर्मर (हरि कर्मार).

Colophon:

इति गणपाठे अष्टमोऽध्यायः ॥
समाप्तो गणपाठः ॥

No. **1271.** गणपाठः.

GAṆAPĀṬHAḤ.

Pages, 37. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 22*a* of the MS. described under No. 1265.

Complete.

Same as the last.

No. 1272. गणपाठः.

GAṆAPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 42. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 79*b*. The other works herein are : Śabdakaustubha 1*a* (leaves from 34 to 40 are blank) and Prauḍhamanōramā 41*a*.

Complete.

Same as the last. The following stanza giving the date of copying is found herein:

प्रभवाब्दे सिते पक्षे नवम्यां स्थिरवासरे ।
समाप्तिमगमत्कृष्णः(च्छ्रात्) गणपाठो दुरत्ययः ॥

No. 1273. गणपाठः.

GAṆAPĀṬHAḤ.

Pages, 37. Lines, 11 on a page. Appearance, old. First leaf is lost.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1267.

Complete.

The arrangement of the Gaṇas here is different from that found in the copies described above.

Beginning:

इति कस्कादिराकृतिगणः । इति शब्दानुशासने प्रथमे पादे चत्वारो गणाः । क्षुभ्ना, तृप्नु, आचार्यानी, आचार्यभोगीन, युवत्(न्), अहन् पक्ष, नृनमन, सर्वनामन् .

End:

भिदा, ति(छि)दा, विदा, आरा, धारा, गुहा, मे[दा]दा(धा), हारा, कारा तारा, क्षिया, रेखा, लेखा, चूडा, पीडा, वपा, वसा, मृजा इति भिदादिराकृतिगणः ॥

इति षोडशपादे एक एव गणः ॥

Colophon:

इति शब्दानुशासने गणपाठस्समाप्तः ॥

No. 1274. उपसर्गपाठः.

UPASARGAPĀṬHAḤ.

Pages, 15. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 29*b* of the MS. described under No. 1267. This forms a portion of Śākaṭāyana's Śabdānuśāsana.

Complete. Explains the meaning and force of the upasargas.

Beginning:

प्र आदिकर्मोदीरणभृशार्थैश्वर्यसंभवनियोगशुद्धीच्छाप्रीतिशान्तिपूजादर्शनतत्परप्रशंसासङ्गदिग्विभागावयववियोगान्तर्भाव हिंसाबहुत्वमहत्वस्थिति-दाननानार्त्थ(र्थ)दक्षिणानुवृत्त्यादिषु। आदिकर्मणि तावत्—कर्तुमारब्धः प्रकृतः कटो देवदत्तेन ।

End:

उपपादितोऽर्थः ॥ इति प्रादिः ॥

इयन्त इति संख्यानं निपातानां न विद्यते ।
प्रयोजनवशादेते निपात्यन्ते पदे पदे ॥
निपाताश्चोपसर्गाश्च धातवश्चेति ते त्रयः ।
अनेकार्थाः स्मृतास्सर्वे पाठस्तेषां निदर्शनम् ॥
निपाता इति(गति)संज्ञाश्च चादयश्चाव्ययास्स्मृताः ॥

No. 1275. धातुपाठः.

DHĀTUPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1½ inches. Pages, 36. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Begins on 1*a*. The other work herein is Rukmiṇī-kalyāṇamu 20*a*.

The list of roots in the Sanskrit language according to Pāṇini.

Beginning:

भू सत्तायाम् । उदात्त न । परस्मैभाषः । एध वृद्धौ । स्पर्ध सङ्घर्षे । गाधृ प्रतिष्ठालिप्सयोर्ग्रन्थे च.

End:

श्वेताशा(श्वा) ग श्वतरगाल्लोडि(ता)ह्वरकाणामश्वतरेतकलोपश्च । पुछा-(च्छा)दिषु धात्वर्थ इत्येव सिद्धम् ॥ इति समर्थ(स्वार्थ)ण्यन्ताश्चुरादयः ॥ ४१७ ॥

Colophon:

इति पाणिनीये धातुपाठः समाप्तः ॥

धातुसङ्ख्या -भ्वादयः १००८, अदादयः ७२, जुहोत्यादयः २४, दिवादयः १४२, स्वादयः ३४, तुदादयः १५८, रुधादयः २६, तनादयः १०, कच्चादयः १० चुरादयः १४७ ॥

No. 1276. धातुपाठः.

DHĀTUPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 11¾ × 1¼ inches. Pages, 19. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new. Complete. Same as the last.

No. 1277. धातुपाठः.

DHĀTUPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15¾ × 1¼ inches. Pages, 48. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old. Complete. Same as the last.

Begins on fol. 39*a*. The other works herein are Rākṣasakāvya (Ghaṭakarparīya) with commentary 1*a*, Rāmakṛṣṇābhyudaya 17*a*, Agnisandhāna (Āpastamba) 62*a*.

No. 1278. धातुपाठः.
DHĀTUPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14 × 1⅓ inches. Pages, 26. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old. Up to Kryādi.

On leaves 14 to 58 are written Subantarūpa and Samāsacakra mixed up with each other, in Kanarese, Nandināgari, Grantha and Telugu characters. The following stanza is found in the beginning :

समग्रधातुपाठं यदनायुष्यं प्रशस्यते ।
तद्रूढाः केऽपि कथ्यन्ते बालपाठाय धातवः ॥

No. 1279. धातुपाठः.
DHĀTUPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × 1¾ inches. Pages, 23. Lines, 8 on a page. Character, Kanarese. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 47*a*. The other works herein are : Samāsacakra 1*a*, Dhāturūpa 10*a*, Subantarūpa 13*a*, Samāsalakṣaṇa 36*a*, some other grammatical work 3·*a*, Prayōgavivēka 58*a*, Subantarūpa 58*b*, Dhātupratyayapañcikā 73*b*.

Incomplete.

No. 1280. धातुपाठः.
DHĀTUPĀTHAH.

Pages, 30. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 5*b* of the MS. described under No. 1265.

Complete.

No. 1281. धातुपाठः.

DHĀTUPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17¼ × 1¼ inches. Pages, 20. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

No. 1282. धातुपाठः.

DHĀTUPAṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¾ × 1½ inches. Pages, 96. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a* The other work herein is Cāṭuślōkāḥ 19*a*. Samāsacakra 23*a*.

Complete.

No. 1283. धातुपाठः.

DHĀTUPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1⅜ inches. Pages, 46. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Complete.

The roots are herein arranged alphabetically.

Beginning:

धातवो दशधा भिन्नाः पाठे विकरणैस्तु ते ।
शब्लुक्श्लुश्यनु(न्)श्नुशश्नन्तूश्नाणिर्विकरणा दश ॥
नानाविकरणो धातुराकु(प्यै)कत्र गृह्यते ।
आद्याद्या अज्झलन्ताश्च लक्ष्यन्ते शेषधातवः ॥
सरूपार्थातिशायिनस्त्वेकवाक्यास्सजातयः ।
अ–शब्विकरणे . . . . णद्योत्यनुबन्धिनः ॥

अङ्कदङ्कत्पदलक्ष्मणोः । अघदघकृतौ । तर्थ(अर्थ)याचने ॥

End :

हेषृ गतौ हेषृ ध्वनौ च हसे हसने हिसि श्वे वा णौ च हिंसने हृस ह्ल(स) शब्दे ॥

No. **1284.** धातुपाठः.

DHĀTUPĀṬHAḤ.

Pages, 12. Lines, 9 on a page. Character, Telugu.

Begins on fol. 36*a* of the MS. described under No. 1263. Incomplete.

No. **1285.** महाभाष्यम्.

MAHĀBHĀṢYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15½ × 1⅜ inches. Pages, 157. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Contains the commentary of Patañjali on the Aṣṭādhyāyī of Pāṇini, from the 3rd to the 8th Āhnika of the 1st Pāda of the I Adhyāya, and breaks off in the 9th Āhnika.

This is the well known commentary of Patañjali on Pāṇini's grammar. It is called the *great commentary* on account of its great value and authoritativeness.

For the beginning and the end see Nos. 1293 and 1294.

No. **1286.** महाभाष्यम्.

MAHĀBHĀṢYAM.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1¼ inches. Pages, 61. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, old.

Third and fourth Āhnikas in the first Pāda of the I Adhyāya.

No. 1287. महाभाष्यम्.

MAHĀBHÂṢYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 160. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kaiyaṭam 81*a*.

III Adhyāya; complete.

No. 1288. महाभाष्यम्.

MAHĀBHĀṢYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 258. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, very much injured. Appearance, old.

Contains Adhyāyas IV and V, and a portion of the commentary on the first Sūtra of the 1st Pāda of the VI Adhyāya.

No. 1289. महाभाष्यम्.

MAHĀBHĀṢYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 492. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Adhyāyas VI to VIII.

No. 1290. महाभाष्यम्.

MAHĀBHĀṢYAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 334. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Adhyāyas VI and VII, and 28 Sūtras of the first Pāda of the VIII Adhyāya

No. 1291. महाभाष्यम्.

MAHĀBHĀṢYAM.

Substance palm-leaf. Size, $17\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 164. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Fourth Pāda of the VI Adhyāya, and the whole of the VII Adhyāya.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Vaiyākaraṇa-Bhūṣaṇa-Sāra 83*a*.

No. 1292. महाभाष्यं कैयटं विवरणश्च.

MAHĀBHĀṢYAM, AND KAIYAṬAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $9\frac{3}{4} \times 5$ inches. Pages, 692. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Extends from the 4th Pāda of the VI Adhyāya to the end of the VIII Adhyāya.

The Mahābhāṣya which is a commentary on the Aṣṭādhyāyī of Pāṇini by Patañjali has been commented upon by Kaiyaṭa, to whose work a gloss has been added by Nāgēśabhaṭṭa. Kaiyaṭa's work is called Mahābhāṣyapradīpa and the gloss thereon is known as Mahābhāṣyapradīpōdyōta.

Copied by Narasiṁha Kaipa.

No. 1293. महाभाष्यं प्रदीपसहितम्.

MAHĀBHĀṢYAM WITH PRADĪPA.

Substance, paper. Size, $12\frac{3}{8} \times 6\frac{1}{4}$ inches. Pages, 670. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Bound in the reverse order.

Adhyāyas I and II. The other Adhyāyas belonging to the work are described under the next number.

The Bhāṣya of Patañjali and the Pradīpa of Kaiyaṭa

Beginning of Mahābhāṣya :

योगेन चित्तस्य पदेन वाचां मलं शरीरस्य तु वैद्यकेन।
योऽपाकरोत्तं प्रवरं मुनीनां पतञ्जलिं प्राञ्जलिरानतोऽस्मि ॥

अथ शब्दानुशासनम् । अथेत्ययं शब्दोऽधिकारार्थः प्रयुज्यते, शब्दानुशासनं नाम शास्त्रमधिकृतं वेदितव्यम्। केषां शब्दानां लौकिकानां वैदिकानाञ्च.

Beginning of Kaiyaṭa :

सर्वाकारं निराकारं विश्वाध्यक्षमतीन्द्रियम्।
सदसद्रूपतातीतमदृश्यं मायया वृतैः ॥
ज्ञानतो(लो)चनसंलक्ष्यं नारायणमजं विभुम्।
प्रणम्य परमात्मानं सर्वविद्याविधायिनम् ॥

* * * *

महाभाष्यार्णवावारपारीणं विवृतिप्लवम्।
यथागमं विधास्येऽहं कैयटो जैयटात्मजः ॥
भाष्याब्धिः क्वातिगम्भीरः क्वाहं मन्दमतिस्ततः।
छात्राणामुपहास्यत्वं यास्यामि पिशुनात्मनाम् ॥
तथापि हरिबद्धेन सारेण ग्रन्थसेतुना।
क्रममाणः शनैः पारं तस्य प्राप्तास्मि पङ्गुवत् ॥

भाष्यकारो विवरणकारत्वाद्व्याकरणस्य साक्षात्प्रयोजनमाह—अथ शब्दानुशासनमिति।

Colophon :

इति श्रीभगवत्पतञ्जलिविरचिते व्याकरणमहाभाष्ये द्वितीयस्याध्यायस्य चतुर्थे पादे द्वितीयमाह्निकम्।

इति उपाध्यायजैयटपुत्रकैयटकृते भाष्यप्रदीपे द्वितीयस्याध्यायस्य चतुर्थे पादे द्वितीयमाह्निकम् ॥

No. 1294. महाभाष्यं कैयटसहितम्.

MAHĀBHĀṢYAM WITH KAIYAṬA.

Substance, paper. Size, $12\frac{3}{8} \times 6\frac{1}{4}$ inches. Pages, 780. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Adhyāyas III to VIII. This finishes the volume referred to under the last number.

End of Mahābhāṣya:

अत् अदिति एकशेषनिर्देशाद्वा स्वरानुनासिकभिन्नानां भगवतः पाणिनेः सिद्धम् एकशेषनिर्देशाद्वा भगवतः पाणिनेराचार्य(स्य)सिद्धमेकशेषनिर्देशोऽयम् अ अ इति ॥

Colophon:

इति श्रीमद्भगवत्पतञ्जलिविरचिते व्याकरणमहाभाष्ये अष्टमस्याध्यायस्य चतुर्थे पादे प्रथममाह्निकम् ॥ अध्यायश्चाष्टमस्समाप्तः ॥

End of Kaiyaṭa:

निर्देशसामर्थ्यात् भिन्नकालौ दीर्घप्लुतौ स्थानिभिर्गृह्येते । तत्र यथासङ्ख्यं षण्णां विकृ(वृ)तानां स्थाने षडादेशाः संवृता भवन्तीति सिद्धमिष्टम् ॥

Colophon:

इत्युपाध्यायजयटपुत्रकैयटविरचिते भाष्यप्रदीपे अष्टमस्याध्यायस्य चतुर्थे पादे प्रथममाह्निकम् ॥ पादश्चतुर्थः अध्यायश्चाष्टमः समाप्तः ॥

No. 1295. महाभाष्यं प्रदीपसहितम्.

MAHĀBHĀṢYAM WITH PRADĪPA.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 334. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

The commentary of Patañjali and the comments of Kaiyaṭa thereon.

From the 32nd Sūtra of the 2nd Pāda of the first Adhyāya to the end of the Adhyāya.

No. **1296.** महाभाष्यप्रदीपम्.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPAM.

Pages, 178. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 81*a* of the MS. described under No. 1287.

The same commentary on the Mahābhāṣya of Patañjali by Kaiyaṭa, son of Jaiyaṭa, as has been described under No. 1293.

Commences with the close of the 4th Pāda of the II Adhyāya, and breaks off in the 3rd Pāda of the III Adhyāya.

No. **1297.** महाभाष्यप्रदीपम्.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPAM.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{4} \times 8\frac{1}{4}$ inches. Pages, 180. Lines, 29 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

First Pāda of the I Adhyāya ; complete.

The last seventeen leaves after fol. 48 are herein wrongly bound.

The same Pradīpa of Kaiyaṭa.

No. **1298.** महाभाष्यप्रदीपम्.

MAHABHĀṢYAPRADĪPAM.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{8} \times 8$ inches. Pages, 456. Lines, 12 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

The 1st Pāda of the I Adhyāya.

Same as the last.

No. **1299.** महाभाष्यप्रदीपम्.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPAM.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 163. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

From the 27th Sūtra of the first Pāda of the I Adhyāya to the end of the Pāda.

Same as the last.

No. 1300. महाभाष्यप्रदीपः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $14\frac{1}{8} \times 2$ inches. Pages, 182. Lines, 11 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Contains 8 Āhnikas in the first Pāda of the first Adhyāya, and Sūtras 45 to 52 of the 2nd Pāda of the first Adhyāya.

Same as the last.

No. 1301. महाभाष्यप्रदीपः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 245. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

From the 4th Pāda of the VI Adhyāya to the end of the VII Adhyāya, and a portion of the 9th Āhnika of the 1st Pāda of the I Adhyāya

Same as the last.

No. 1302. भाष्यप्रदीपप्रकाशिका.

BHĀṢYAPRADĪPAPRAKĀŚIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 380. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, very much injured. Appearance, old.

The first Pāda of the first Adhyāya is complete.

A gloss on the Bhāṣyapradīpa of Kaiyaṭa by Pravartakācārya.

As the leaves are much injured, the beginning and the end are not extracted. However, the end of the first and the beginning of the second Āhnika are given below.

इति प्रवर्तकोपाध्यायविरचिते भाष्यप्रदीपप्रकाशके प्रथमस्याध्यायस्य प्रथमे पादे प्रथममाह्निकम् ॥

अ इ उ ण् । अथ किमर्थो वर्णानामुपदेश इति वर्णोपदेशप्रयोजनप्रचारितत्वादाह्निकारम्भवैयर्थ्यमाशङ्क्योपपादयति—सर्ववर्णानिति । केषुचिद्वर्णेषु विवृतत्वादिविवरणे विशेषशब्दार्थाय विशेषविचारस्य विशेषविचारहेतुत्वं ल्यपादर्शयति विचार्येति ।

No. 1303. भाष्यप्रदीपविवरणम्.

BHĀṢYAPRADĪPAVIVARAṆAM.

Substance, paper. Size, $11\frac{1}{4} \times 4\frac{5}{8}$ inches. Pages, 59. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Second Adhyāya complete; breaks off in the first Pāda of the III Adhyāya.

A gloss on Kaiyaṭa's Bhāṣyapradīpa by Rāmacandra Sarasvatī.

Beginning:

समर्थः । ननु विधिशब्दत्वेन शब्दत्वावच्छिन्नपरस्परविरुद्धधर्मद्वयस्य साहचर्येण पूर्वमनुपलब्धौ कथमस्मिन् संशय इत्यत आह अर्थेति । सन्देहप्रकारमाह किमिति । पक्षद्वये अर्थविशेषं दर्शयति पक्षभेदसिद्धये तत्रेति ।

End:

उदात्तलोप इत्येतल्लाभार्थमाह प्रत्ययस्वरश्चेति तासेः प्रत्ययस्वरः प्रवृत्तिसन्नियोगशिष्टः तेनासौ उदात्त एव लोप्स्यते तथा सति स्वरदोषो नास्ति ॥

Colophon:

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामचन्द्रसरस्वतीश्रीचरणविरचिते भाष्यप्रदीपविवरणे द्वितीयस्याध्यायस्य चतुर्थपादे द्वितीयमाह्निकम् ॥

पादश्च समाप्तोऽध्यायश्च ॥

प्रधाने कार्यसंप्रत्ययादित्यस्य निमित्तस्य निमित्तिकार्यार्थत्वादित्यनेन पौनरुक्त्यमाशङ्क्याह प्रत्ययसंज्ञेति पूर्वं प्रत्ययसंज्ञायामाकाङ्क्षामङ्गीकृत्य प्रकृत्यादीनां निरपेक्षत्वात् प्रत्ययसंज्ञाभाव इत्युक्तम् । इदानीं तु प्रत्ययसंज्ञाया अपि आकाङ्क्षा नास्तीति प्रतिपाद्य.

No. **1304.** महाभाष्यप्रदीपविवरणम्.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPAVIVARAṆAM.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 71. Lines, 19 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 77*b*. The other work herein is Padamañjarī 1*a*.

Contains Āhnikas 3 to 8 of the first Adhyāya, the last being incomplete.

Same as the last.

No. **1305.** महाभाष्यप्रदीपस्फूर्तिः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPASPHŪRTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18¼ × 1½ inches. Pages, 40. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

The 4th Pāda of the VIII Adhyāya.

Begins on fol. 45*a*. The other work herein seems to be Śabdakaustubha 1*a*.

A gloss on the Mahābhāṣyapradīpa of Kaiyaṭa by Sarvēśvara, son of Vēṅkaṭa of Ṣaḍdarśana family, protected by Adenna, son of Kēśavārya and Bhavānī of Rāvinūtula family.

The scribe's name is given thus :

लिलेख सोमयार्यस्य सूनुर्नारायणाह्वयः ।
भाष्यप्रदीपिकां(का)स्फूर्तिं पठितुं गुरुसन्निधौ ॥
विशि(लिखि)ता [परिता]पठिता चैषा स्फूर्तिस्सूरिषु धीमता ।
अय्य(यज्व)कुलीनेन नारायणमनीषिणा ॥

No. 1306. महाभाष्यप्रदीपस्फूर्तिः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPASPHŪRTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 200. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

From the 2nd Āhnika of the first Pāda to the 2nd Āhnika of the 3rd Pāda of the VII Adhyāya.

Same as the last.

End :

प्रकरणे प्राप्तषत्वमात्रस्य विकल्पः । न्यषीदत् । व्यषीदत् । आङभ्यष्टौ(?) । अभ्यस्ताद्विश्वाः ॥

Colophon :

इति श्रीनन्दनन्दनचरणारविन्दद्वन्द्वमकरन्दबिन्दुसन्दोहास्वादनसानन्दतुन्दिलेन्दिन्दिरायमाणान्तःकरणेन सहस्रकन्यागोदानसुप्रसादितगोपालकृष्णान्तःकरणेन भवानीपतिकेशवार्यसुकृतपरिपाकेन राविनूतुलकुलतिलकेन देवब्राह्मणपूजाधुरन्धरशिरोमणिना आदेन्नभूसुरशिखामणिना परिपालितस्य षड्दर्शनकुलावतंसस्य वेङ्कटातिरात्राप्तोर्यामयाजितनूभवस्य सर्वेश्वरसाग्निचित्यातिरात्रसर्वतोमुखयाजिनः कृतौ महाभाष्यप्रदीपस्फूर्तौ अष्टमस्याध्यायस्य तृतीयपादे द्वितीयमाह्निकम् । पादश्च समाप्तः ॥

No. 1307. महाभाष्यप्रदीपस्फूर्तिः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPASPHŪRTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18⅛ × 1½ inches. Pages, 290. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

From the 4th Āhnika of the 4th Pāda of the VI Adhyāya to the 1st Āhnika of the first Pāda of the VIII Adhyāya.

No. 1308. महाभाष्यप्रदीपस्फूर्तिः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPASPHŪRTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17¼ × 1⅜ inches. Pages, 281. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Fifth Adhyāya, up to the 123rd Sūtra of the 4th Pāda.

Same as the last.

No. 1309. भाष्यप्रदीपोद्योतः—कैयटविवरणम्.

BHĀṢYAPRADĪPŌDYŌTAḤ : KAIYAṬAVIVARAṆAM.

Substance, paper. Size, 12½ × 4¾ inches. Pages, 466. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Adhyāyas 1 and 2.

A gloss on the Mahābhāṣyapradīpa of Kaiyaṭa by Nāgōjibhaṭṭa, son of Śivabhaṭṭa and Satī.

Beginning :

नत्वा साम्बाशिवं देवीं वागधिष्ठानिकां गुरून् ।
पाणिन्यादिमुनीन् वन्द्यान् पितरौ च सतीशिवौ ॥

नागेशभट्टो नागेशभाषितार्थविचक्षणः ।
हरिदीक्षितपादाब्जसेवकावास(नावाप्त) संमतिः ॥

* * * *

भाष्यप्रदीपव्याख्यानं कुर्वेऽहं तु यथामति ॥

भाष्यं व्याचिकीर्षुः शिष्टाचारप्राप्तं मङ्गलं शिष्यशिक्षायै निबध्नाति सर्वेति ।

The end given below is taken from the work noticed under No. 1311.

End:

भगवता पतञ्जलिनापि एकशेषनिर्देशोऽयम् अ अ इत्येवं वदता कृतं मङ्गलम् ; एवं च तदध्यापि(यि)नां प्रवक्तॄणां च सकलपुमर्थसिद्धिर्दर्शिता । यथोक्तम् ।

इदमाद्यं पदस्थानं सिद्धिसोपानस(प)र्वणाम् ।
इयं सा मोक्ष्यमाणानामति(मग)ह्मा राजपद्धति(:) ॥ इति सर्वेष्टसिद्धिः ॥

Colophon:

इति श्रीशिवभट्टसुतसतीगर्भजकालोम (प) नामनागोजिभट्टकृते भाष्यप्रदीपोद्योते अष्टमस्याध्यायस्य चतुर्थे पादे प्रथममाह्निकम् ॥

पादश्चाध्यायश्च सिद्धः ॥

भाष्याब्धेः सप्रदीपस्य भगवत्कृपया मया ।
यथामति कृता व्याख्या प्रीयतां भगवांस्तया ॥
गङ्गा शिवश्च शेषश्च रक्षन्त्वेनान्तु सर्वशः ।
सतां हृदययद्मे(पद्मे)षु सुसिद्धिं प्रापयन्तु च ॥

No. 1310. महाभाष्यप्रदीपोद्योतः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPŌDYŌTAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 16½ × 2⅛ inches. Pages, 108. Lines, 14 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins in the second Adhyāya, and breaks off in the course of the 3rd Āhnika of the 3rd Pāda.

No. 1311. महाभाष्यप्रदीपोद्योतः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPŌDYŌTAḤ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches, Pages, 330. Lines, 18 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Adhyāyas III, VI, VII and VIII.

Same as the last.

No. 1312. महाभाष्यप्रदीपोद्योतः.

MAHĀBHĀṢYAPRADĪPŌDYŌTAḤ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Pages, 172. Lines, 16 on a page. Character, Telugu and Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

The Telugu portion contains the III Adhyāya and two Pādas in the IV Adhyāya, and breaks off in the 3rd Pāda. The Dēvanāgarī portion, without continuing the Telugu portion, abruptly begins in the middle of the 3rd Pāda of the IV Adhyāya and concludes with the VI Adhyāya.

Same as the last.

No. 1313. काशिकावृत्तिः.

KĀŚIKĀVṚTTIḤ.

Substance, paper. Size, $11 \times 8\frac{3}{4}$ inches. Pages, 460. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

From the first Adhyāya, 2nd Pāda, to the end of the third Adhyāya; and a portion of the 1st Sūtra of the first Pāda of the IV Adhyāya.

This MS. is a copy obtained from the Oriental Library, Mysore.

This work is an explanation of the Sūtras of Pāṇini by Jayāditya and Vāmana.

No. 1314. काशिकावृत्तिः

KĀŚIKĀVṚTTIḤ.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 435. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Fourth and fifth Adhyāyas.

Same as the last.

No. 1315. काशिकावृत्तिः.

KĀŚIKĀVṚTTIḤ.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 313. Lines, 17 on a page. Character, Dēvanāgari. Condition, good. Appearance, new.

From the 4th Pāda of the VI Adhyāya to the end of the VIII Adhyāya.

No. 1316. काशिकावृत्तिव्याख्या पदमञ्जरी.

KĀŚIKĀVṚTTIVYĀKHYĀ : PADAMAÑJARĪ.

Substance, paper. Size, 12⅛ × 9¾ inches. Pages, 64. Lines, 23 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Viṣṇusahasranāmabhāṣyam 33*a*.

The first Pāda of the first Adhyāya ; incomplete.

This is a commentary on the Kāśikāvṛtti of Jayāditya and Vāmana by Haradatta.

For remarks and extracts see pages 8 and 171 of M. Seshagiri Sastri's Report on a Search for Sanskrit and Tamil MSS. for the year 1893-94, Madras, No. 2.

No. 1317. काशिकावृत्तिव्याख्या—पदमञ्जरी.

KĀŚIKĀVṚTTIVYĀKHYĀ : PADAMAÑJARĪ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{8} \times 9\frac{5}{8}$ inches. Pages, 340. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

I Adhyāya, Pāda 1 complete, Pāda 2 up to 49th Sūtra: II Adhyāya, Pāda 1 complete, Pada 2 incomplete.

Same as the last.

No. 1318. काशिकावृत्तिव्याख्या—पदमञ्जरी.

KĀŚIKĀVṚTTIVYĀKHYĀ : PADAMAÑJARĪ.

Substance, paper. Size $13\frac{1}{4} \times 8$ inches. Pages, 368. Lines, 22 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the VII and the VIII Adhyāyas completely.

Same as the last.

No. 1319. काशिकावृत्तिव्याख्या—पदमञ्जरी.

KĀŚIKĀVṚTTIVYĀKHYĀ : PADAMAÑJARĪ.

Pages, 153. Lines, 19 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1304.

I Adhyāya, 3rd Pāda, complete, and the 4th incomplete (98 Sutras).

No. 1320. काशिकावृत्तिव्याख्या—पदमञ्जरी.

KĀŚIKĀVṚTTIVYĀKHYĀ : PADAMAÑJARĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 102. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Bhāṭṭadīpikā fol. 60*a*.

III. Adhyāya, 1st Pāda, incomplete.

No. 1321. काशिकाविवरणपञ्चिका.
KĀŚIKĀVIVARAṆAPAÑCIKĀ.

Substance, paper. Size, 11¼ × 8¾ inches. Pages, 139. Lines, 25 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Copied from the MS. described under the next number. There are many omissions in the MS. owing to the injured condition of the original. Contains the 1st Pāda of the I Adhyāya without beginning and the 2nd Pāda of the I Adhyāya without end.

This is a commentary on the Kāśikāvṛtti of Jayāditya by Bōdhitattvadēśīyācārya Jinēndrabuddhi.

Beginning:

स (ये) न वकारादेशा विधीयन्ते ऋकारस्याद्येकदेशविकारद्वारेण लकारः तथा च लुटि च ल(क्लृ)पः इत्येवमादयो निर्देशा उपपद्यन्ते । इति स्वयमेव वृत्तिकृती(ता) प्रतिविहितम् । र इति सामान्यमुप (।) दीप (य) त इति वर्णत्वावर्णत्वकृतं भेदमुत्सृज्य यत्सामान्यं . . . वर्णात्मिकायामवर्णात्मिकायां च रेफव्यक्तौ वर्तते, यतस्तयोर्वर्णत्वावर्णत्वभेदभिन्नयोरपि र इति अभिधानप्रत्ययावर्तिनौ भवतः तदुपादीयते न तु वर्णात्मिकैव रेफस्य व्यक्तिः। तेनेति सामान्योपादानेन द्वयोरपि ग्रहणं भवतीति तस्य सामान्यस्य द्वयोरपि भावात् इत्यपि सामान्यमेवेत्युपादीयत इत्यपेक्ष्य तवापि तेन यश्च केवलो लकारो यश्च लकारस्थस्तयोर्द्वयोर्वर्णग्रहणं भवतीति वेदितव्यम् । पूर्वानुसारेण गम्यमानत्वान्नोक्तम् । ततोऽयमित्यादि यत एव द्वयोरपि रेफयोर्लकारयोश्च ग्रहणम् ॥

* * * *

Colophon:

इति बोधितत्त्वदेशीयाचार्यजिनेन्द्रबुद्धिविरचितायां काशिकाविवरणपञ्चिकायां प्रथमाध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

गाङ्कुटादिभ्योऽञ्णिन्ङित्। अत्र पक्षत्रयं संभाव्यते.

End:

एतच्च किमर्थं लकारोपदेशस्यैव प्रयोजनं पृच्छ्यत इति वचनस्याव-काशनिरासार्थमुक्तं यदि ह्येतन्नोच्येत . . . .

शब्दो(ब्दः)कारकादिभ्यो विशेषार्थः। स्यादेतत् क्वपिसंबन्धि(स)न(र)-सस्ययान्याचार्या(?).

No. 1322. काशिकाविवरणपाञ्चिका.

KĀŚIKĀVIVARAṆAPAÑCIKĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $15\frac{1}{4} \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 142. Lines, 12 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, much injured. Appearance, old.

In the beginning 6 leaves are lost.

This was restored in 1896.

No. 1323. काशिकाविवरणपञ्चिका.

KĀŚIKĀVIVARAṆAPAÑCIKĀ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{8} \times 9\frac{1}{2}$ inches. Pages, 205. Lines, 17 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Contains the 4th Pāda of the VI Adhyāya. This is a commentary on the Kāśikāvṛtti of Jayāditya; the author is here called Sthavira Jinēndrabuddhi.

Beginning:

अङ्गस्य।

अधिकारोऽयमिति स्वरितलिङ्गात्सङ्गात्। इह केचित् प्रागभ्यासविका-रभ्योऽयमिति मन्यन्ते एवं हि गुणो यङ्लुकोरित्यत्र लुग्ग्रहणं न

कर्तव्यं भवति प्रत्ययलक्षणेनैव सिद्धत्वात् । यदि पुनरासप्तमाध्यायपरिसमाप्ति(प्ते)रयमधिकारः ततोऽवश्यं लुग्ग्रहणं कर्तव्यम् । न ह्ययं यङ्लुकि गुणस्सिध्यति न लुमताङ्गस्येति प्रतिषेधादिति तेषामभिप्रायः । वृत्तिकारस्तु यदि प्रागभ्यासविकारेभ्योऽयमधिकारस्स्यात् ततो वव्रश्चेत्यत्र वृश्चतेर्लिटु(टि) द्विर्वचने कृते हलादिशेषात्संप्रसारणं पूर्वविप्रतिषेधेनेति पूर्वविप्रतिषेधादुभयेषामिति वचनसामर्थ्याद्वा हलादिशेषं बाधित्वा संप्रसारण स्यात् ।

End:

मयड्वैतयोरित्यादिना मयट् । [ऋप्त्यवा] ऋप्त्यवास्तव्य(ऋत्व्यवास्त्व्य)मिति भवेछन्दसीति यत् । वास्त्वमिति तस्येदमित्यण् एवं माद्वि(ध्वी) इत्यत्रापि । हिरण्ययइत्यत्र पूर्ववन्मयट् ॥

Colophon:

इति स्थविरजिनेन्द्रबुद्धिविरचितायां काशिकाविवरणपञ्चिकायां षष्ठस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ अध्यायश्च समाप्तः ॥

No. 1324. शब्दकौस्तुभः.

ŚABDAKAUSTUBHAḤ.

Substance, paper. Size, 13 × 3⅞ inches. Pages, 440. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

First Pāda of the I Adhyāya; complete. A commentary on Pāṇini's Aṣṭādhyāyī by Bhaṭṭōjidīkṣita, son of Lakṣmīdharasūri.

Beginning:

विश्वेशं सच्चिदानन्दं वन्देऽहं योऽखिलञ्जगत् ।
चरीकर्ति बरीभर्ति सञ्जरीहर्ति लीलया ॥
नमस्कुर्वे जगद्वन्द्यं पाणिन्यादिमुनित्रयम् ।
श्रीभतु(र्तृ)हरिमुख्यांश्च सिद्धान्तस्थापकान् बुधान् ॥

नत्वा लक्ष्मीधरं तातं सुमनोबृन्दवन्दितम् ।
फणिभाषितभाष्याब्धेश्शब्दकौस्तुभमुद्धरे ॥

परिभाव्य बहून् ग्रन्थान् योऽर्थः क्लेशेन लभ्यते ।
तमशेषमनायासादितो गृह्ण(ह्णी)त सज्जनाः ॥
समर्प्य लक्ष्मीरमणे भक्त्या श्रीशब्दकौस्तुभम् ॥
भट्टोजिभट्टो जनुषः साफल्यं लब्धुमीहते ।

End :

बहिकश्च बहीकश्च विपाशायां पिशाचकौ ।
तयोरपत्यं बाहीको नैषा सृष्टिः प्रजापतेः ॥

इति एतस्य विवेचनं बाहीकग्रामेभ्यश्चेत्यादौ उपयोक्ष्यत इति सर्वं सुस्थम् ॥

Colophon :

इति श्रीविद्वन्मुकुटरत्नस्य लक्ष्मीधरसूरेः सूनुना भट्टोजिभट्टेन कृते शब्दकौस्तुभे प्रथमस्याध्यायस्य प्रथमे पादे नव(म)माह्निकम् ॥
पादश्चायं समाप्तः ॥

निर्विशेषं महाशेषाच्छेषकृष्णमहं भजे ।
यो मामशेषाश्शेषोक्तीर्विशिष्यैवाध्यजीगपत् ॥

No. 1325. शब्दकौस्तुभः.

ŚABDAKAUSTUBHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17¼ × 1½ inches. Pages, 36. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 18*a*. The other work herein is Śābdabōdhaviṣayaḥ.

First Āhnika and a portion of the second Āhnika of the 1st Pāda of the I Adhyāya.

No. 1326. शब्दकौस्तुभः.

ŚABDAKAUSTUBHAḤ.

Size, 16 × 1¼ inches. Pages, 66. Lines, 7 on a page.

Contains the 1st Āhnika and breaks off in the 2nd of the 1st Pāda of the I Adhyāya.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1272. The scribe has added the following note on fol. 23.

घटाम्बुकृष्णमार्येण लिखितं पस्पशाह्निकम् ।
महीसूरुपुर्यामाश्वयुजे समाप्तं प्लववत्सरे ॥

No. 1327. शब्दकौस्तुभः.

ŚABDAKAUSTUBHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18⅛ × 1½ inches. Pages, 138. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Siddhāntakaumudī 70*a*.

The MS. opens in the course of the 2nd Āhnika and breaks off in the 5th Āhnika of the 1st Pāda of the I Adhyāya.

First 14 leaves are lost.

No. 1328. शब्दकौस्तुभः.

ŚABDAKAUSTUBHAḤ.

Substance, paper. Size, 10⅞ × 4⅝ inches. Pages, 120. Lines, 11 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Āhnikas 1 to 4 of the III Adhyāya, complete; the 5th incomplete.

Same as the last.

No. 1329. शब्दकौस्तुभः.

ŚABDAKAUSTUBHAḤ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{8}$ inches. Pages, 330. Lines, 28 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Āhnikas 2 to 9 of the first Pāda of the first Adhyāya; complete.

No. 1330. शब्दकौस्तुभः.

ŚABDAKAUSTUBHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 142. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, very much injured. Appearance, new.

First Āhnika complete, second almost complete, in the first Pāda of the I Adhyāya.

Same as the last.

No. 1331. शब्दकौस्तुभः.

ŚABDAKAUSTUBHAḤ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{8}$ inches. Pages, 148. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 33*a*. The other work herein is Āyurvēdasūtram 1*a*.

Contains the 1st Pāda of the 3rd Adhyāya—commentary on 95 Sūtras.

No. 1332. रूपावतारः.

RŪPĀVATĀRAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 212. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Kārakavāda 107*a*, Prākṛtaślōkaḥ 110*a*.

Complete.

This is a grammatical treatise based on the aphorisms of Pāṇini, arranged in accordance with the logic of grammar. The author is Dharmakīrti.

Beginning:

येनाक्षरसमाम्नायमधिगम्य महेश्वरात् ।
कृत्स्नं व्याकरणं प्रोक्तं तस्मै पाणिनये नमः ॥
सर्वज्ञमनन्तगुणं प्रणम्य बालप्रबोधनार्थमहम् ।
रूपावतारमल्पं सुकलापमृजुं करिष्यामि ॥
तत्रादौ तावत्प्रत्याहारः शास्त्रे संव्यवहारज्ञापनार्थमनुवर्ण्यते ।

तद्यथा—

अ इ उ ण् ।

End:

अस्तेर्भूः इत्यार्धधातुके भूभावः ; भूयते वैयाकरणेन कृतार्थेन ॥

Colophon:

इति रूपावतारः समाप्तः ।

No. **1333.** रूपावतारः.
RŪPĀVATĀRAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 214. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

The first half is complete; the second part breaks off in the 8th conjugation.

Same as the last.

No. **1334.** धातुप्रत्ययपञ्चिका.

DHĀTUPRATYAYAPAÑCIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 252. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 11*a*. Some Pūjākalpa without beginning or end 1*a*, Śaraṇyaprakāśikā 18*a*.

Incomplete. Breaks off in the Kṛdanta.

This is the second half of Rūpāvatāra, and is sometimes considered to be an independent work.

Beginning:

प्रणम्य शिरसा देवीं बालानां हितकारिणीम् ।
यथासारं प्रवक्ष्यामि धातुप्रत्ययपञ्चिकाम् ॥

तत्र धातुप्रत्ययेषु येऽनुबन्धा उपदिश्यन्ते सर्वे ते कार्यार्थाः। आत्मनेपदिनामकारः अनुदात्तङित आत्मनेपदमित्यात्मनेपदार्थः । परस्मैपदिनामकार उच्चारणार्थः। उभयपादिनामकार(:) स्वरितञितः कर्त्रभिप्राये क्रियाफले इति विशेषणार्थः.

End:

अदो जग्धिर्ल्यप्ति कितीति जग्धिरादेशः जग्ध्वा गत्वा नत्वा मत्वा अनुनासिकलोपः घुमास्थेत्यादिना . . . (समासेऽनञ्पूर्वे क्त्वो ल्यप्। अनञ्पूर्वे समासे क्त्वाप्रत्ययस्य ल्यबित्ययमादेशो भवति । अभिभूय स्थितः, आदाय गतः। ह्रस्वस्य पिति कृति तुगागमः—विजित्य, प्रस्तुत्य, अधिकृत्य).

No. **1335.** धातुप्रत्ययपञ्चिका.

DHĀTUPRATYAYAPAÑCIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 193. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Up to Kṛdanta.

Same as the last.

No. 1336. धातुप्रत्ययपञ्चिका.

DHĀTUPRATYAYAPAÑCIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × $1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 306. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Two leaves in the beginning are wanting. Uttarārdha, to the end of Kṛdanta.

It is, however, called Tiṅanta-śirōmaṇi in the colophon.

No. 1337. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × $1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 328. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

A grammatical treatise based on the Sūtras of Pāṇinī, like Rūpāvatāra : by Rāmacandrācārya, son of Kṛṣṇācārya.

Beginning :

श्रीमद्विट्ठलमानम्य पाणिन्यादिमुनीन् गुरून् ।
प्रक्रियाकौमुदीङ्कुर्मः पाणिनीयानुसारिणीम् ॥
वाक्यकारं वररुचिं भाष्यकारं पतञ्जलिम् ।
पाणिनिं सूत्रकारञ्च प्रणतोऽस्मि मुनित्रयम् ॥

अइउण् । ऋलृक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरट् । लण् । ञमङणनम् । झभञ् । घढधष् । जबगडदश् । खफछठथचटतव् । कपय् । शषसर् । हल् । इति प्रत्याहारसूत्राणि । हकारादिष्वकार उच्चारणार्थः । लकारे त्वकारस्य प्रयोजनमस्ति ।

End :

आनन्त्यात्सर्वशब्दानामश्य(शक्य)न्तेऽनुशासितुम् ।
बालव्युत्पत्तयेऽस्माभिस्संक्षिप्योक्ता यथामति ॥

प्रक्रियाकौमुदी सेयं रामचन्द्रप्रकाशिता ।
असद्वचस्तमो वध्यात्सच्चकोरप्रियाचिता ॥

Colophon :

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीगोपालगुरुपूज्यकृष्णाचार्यसुत-श्रीरामचन्द्राचार्यविरचितायां प्रक्रियाकौमुद्यां तिङन्तं समाप्तम् ॥

No. 1338. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1⅛ inches. Pages, 28. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begin on fol. 1*a*. The other work herein is Mātṛkāgaṇabhūṣaṇam 15*a*.

From the beginning to the end of Sandhitraya.

Same as the last.

No. 1339. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅛ × 1⅛ inches. Pages, 46. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, new.

From the beginning to the end of Ajantapuṁliṅga in Śabdādhikāra.

Same as the last.

No. 1340. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¼ × 1¼ inches. Pages, 139. Lines, 4 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

By Rāmacandrācārya

Begins in the course of Saṁjñāprakaraṇa and goes on to Halantapuṁliṅga.

No. 1341. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 106. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Uttarārdha ; breaks off in the Vaidikaprakaraṇa.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Prakriyākaumudīsūtrānukramaṇikā 54*a*.

No. 1342. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 38. Lines, 7 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 120*a*. The other work herein is Sidhāntakaumudīvyākhyā (Tattvabōdhinī) 1*a*.

Breaks off in Śabdādhikāra.

No. 1343. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 158. Lines, 7 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, very much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Viṣṇusahasranāmabhāṣyam 81*a*. A leaf, probably the 3*rd* or the 4*th*, is lost.

From the beginning to Samāsaprakaraṇa.

No. 1344. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, paper. Size, 12 × 9½ inches. Pages, 74. Lines, 15 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

This seems to be a copy of the MS. described under No. 1342.

Breaks off in the Śabdādhikāra.

No. 1345. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1⅓ inches. Pages, 58. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

From the beginning to the end of Halanta-strīliṅga in Pūrvārdha.

No. 1346. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅝ × 1⅜ inches. Pages, 48. Lines, 5 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, fair. Appearance, old.

From the beginning to Hari-śabda in Śabdādhikāra.

Same as the last.

No. 1347. प्रक्रियाकौमुदी.

PRAKRIYĀKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¼ × 1¼ inches. Pages, 340. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

This contains portions of Śabdādhikāra, Taddhita, Tiṅanta, Kṛdanta and Vaidikaprakriyā.

No. 1348. प्रक्रियाकौमुदीसूत्रानुक्रमणिका.

PRAKRIYĀKAUMUDĪSŪTRĀNUKRAMAṆIKĀ.

Pages, 42. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 54*a* of the MS. described under No. 1341.

Incomplete; breaks off in Kṛdanta.

This work contains the Sūtras of Pāṇini arranged according to the order in which they occur in the Prakriyākaumudī.

Beginning:

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

ओम् । अइउण् । ऋलक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरट् । लण् । ञमङणनम् । झभञ् । घढधष् । जबगडदश् । खफछठथचटतव् । कपय् । शषसर् । हल् । उपदेशेऽजनुनासिक इत् । तस्य लोपः । हलन्त्यम् । आदिरन्त्येन सहेता । ऊकालोऽज्झ्रस्वदीर्घप्लुतः ।

*   *   *   *

Colophon:

इति लकारार्थप्रक्रिया ॥
तिङन्तं समाप्तम् ॥

End:

दृढस्स्थूलबलयोः । प्रभौ परिबृढः । कृच्छ्रगहनयोः कषः । घुषिरविशब्दने । अर्देस्संनिविभ्यः । अभेश्चाविदूर्ये । णेरध्ययने वृत्तम् । शृतं पाके ॥

No. 1349. प्रक्रियाकौमुदीव्याख्या.

PRAKRIYĀKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 292. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

From the beginning to the end of Samāsa.

A commentary on the Prakriyākaumudī called Prakriyāprasāda by Viṭṭhalācārya. He was the son of Narasiṁhācārya and Māṇikāmbā and grandson of Rāmācārya who was also called Rāghavēndrasarasavatī, and who was the son of Kṛṣṇa and great-grandson of Anantācārya.

Beginning :

सर्वज्ञं सकलगुणैरुपास्यमानं
विश्वेशं विमलधिया विभावयन्तम् ।
संसारे पतितजनान् पवित्रयन्तं
वन्देऽहं हरिहरभारतीयतीन्द्रम् ॥

श्रीमद्विठ्ठलमेकमव्ययमनं शब्दात्मकं ब्रह्म यत्
स्वेच्छातो जगदुद्भवस्थितिलये हेतुस्स्वमायागुणैः ।
यच्छ्वासश्श्रुतिसन्ततिव्यवहृतिस्तं पुण्डरीकाश्रमे
भक्तानुग्रहहेतुतः स्थिति(त)महं वन्दे मुदे संविदे ॥

श्रीशम्भुं पाणिनिं वा वररुचिमथ वाक्संस्कृतौ दीक्षितं श्री-
शेषन्तद्भाष्यहार्दप्रकटनपटुधीपण्डितान् भर्तृमुख्यान् ।
वृत्तिन्यासादिकर्तॄन् स्वमतपरमतख्यापकान् भोजमुख्यान्-
क्षीरस्वामिप्रमुख्यान् प्रगुणनति भजे तन्मतज्ञप्तिहेतोः ॥

किं शेषः पाणिनिर्वा वररुचिरथ वा सर्वविद्याप्रणेता
शम्भुर्भूमावभूद्भूसुरकुलतिलकोऽन्ध्रप्रदेशेऽद्य वंशे ।
ऋग्वेदी सर्वशास्त्रप्रकटनपटुधीः कृष्णजो रामचन्द्रोऽ-
नन्ताचार्यप्रपौत्रो दिशतु कृतिमतिं मे स कौण्डिन्यगोत्रः ॥

वन्दे तं यतिबृन्दवन्दितपदं श्रीराघवेन्द्रादि य-
न्नामाभाति सरस्वतीपदपरं वादीन्द्रविद्रावकम् ।

या विद्यास्समदाच्चतुर्दश मुदा श्रीशेषभाष्यादिकाः
शिष्येभ्यो मयि यत्कृपास्ति सततं सच्छास्त्रसंवित्तये ॥
लोकेऽस्मिन् यदुपक्रमं परिवृतेत्यौदार्यलोकज्ञता
विद्वत्तोपकृतिक्रमा सुजनता वेदोक्तधर्मादरम् ।
आचार्यं कृतकालनिर्णयमहाग्रन्थार्थसंदीपिका-
टीकान्तं नरसिंहमात्मजनकं वन्दे विदां सम्मतम् ॥

End:

एवं सूत्रार्थे निश्चिते एतमेव सूत्रार्थं व्याख्यातुं प्रवृत्तापीयं प्रवृतिः प्रत्ययपक्षम् असमस्ततां पर्युदासतां च अङ्गीकृत्य प्रवृत्ते अतिमन्दमतीनां भ्रमो भवति तन्निरासार्थमुच्यते उक्तपुंस्कादित्यादि । उक्तः पुमान् यस्मिन् शब्दप्रवृत्तिनिमित्ते तत्प्रतिपादकः शब्द उक्तपुंस्कः ॥

No. **1350.** प्रक्रियाकौमुदीव्याख्या.

PRAKRIYĀKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 70. Lines, 12 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is some Tarkagrantha 36*a*.

Uttarārdha; fragmentary.

Colophon:

श्रीरामाचार्यसूनुर्हरिहरभजनैकाग्रधीः श्रीनृसिंहा-
चार्योऽयं माणिकाम्बाप्यजनयदतुलं विठलाचार्यमार्यम् ।
तस्य श्रीपाणिनीयाद्यनुगुणसगुणे प्रक्रियाकौमुदीय-
व्याख्यानेऽस्मिन्प्रसादे निरगमदतुला प्रक्रियेयं तुदादेः ॥

No. 1351. प्रक्रियाकौमुदीव्याख्या.

PRAKRIYĀKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1⅜ inches. Pages, 112. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins in the course of Saṁjñāprakaraṇa and goes on to the end of Ādanta in Śabdādhikāra. First leaf lost.

No. 1352. प्रक्रियाकौमुदीव्याख्या.

PRAKRIYĀKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1¼ inches. Pages, 84. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Fol. 8 is missing.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Yajñōpavītadhāraṇaprayōgaḥ 43*a*.

From the beginning to the end of Visargasandhi and breaks off in the Svādi-sandhi.

No 1353. प्रक्रियाकौमुदीव्याख्या.

PRAKRIYĀKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, plam-leaf. Size, 16⅜ × 1⅜ inches. Pages, 58. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Without beginning or end

Samāsa and Taddhita chapters incomplete and imperfect.

No. 1354. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Pages, 343. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1247.

Pūrvārdha complete.

A well known treatise on grammar by Bhaṭṭōjidīkṣita, based on the Sūtras of Pāṇini.

Beginning :

मुनित्रयं नमस्कृत्य तदुक्तीः परिभाव्य च ।
वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदीयं विरच्यते ॥

अइउण् । ऋलृक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरट् । लण् । ञमङणनम् । झभञ् । घढधष् । जबगडदश् । खफछठथचटतव् । कपय् । शषसर् । हल् । इति माहेश्वराणि सूत्रण्यणादिसंज्ञार्थानि । एषामन्त्या इतः, लण्सूत्रे अकारश्च । हकारादिष्वकार उच्चारणार्थः । हलन्त्यम् ।

End :

द्वन्द्वं रहस्यमर्यादावचनव्युत्क्रमणयज्ञपात्रप्रयोगाभिव्यक्तिषु । एष्वर्थेषु द्वन्द्वशब्दो निपात्यते । द्वन्द्वं मन्त्रयते । मर्यादावचने—पशवो द्वन्द्वं मिथुनायन्ते । व्युत्क्रमणे—द्वन्द्वं व्युत्क्रान्तः । यज्ञपात्रप्रयोगे—द्वन्द्वं न्यञ्चि पात्राणि प्रयुनक्ति । अभिव्यक्तौ—द्वन्द्वं पर्वतनारदौ । साहचर्येणाभिव्यक्तावित्यर्थः । चार्थे द्वन्द्व इति ज्ञापकादन्यत्रापि । द्वन्द्वं युद्धं द्वयोर्युद्धमित्यर्थः । इति द्विरुक्तिप्रक्रिया ॥

Colophon :

इति श्रीविद्वच्चूडामणिश्रीभट्टोजिदीक्षितविरचितायां सिद्धान्तकौमुद्यां पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

No. 1355. सिद्धान्तकौमुदी.
SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Pages, 372. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 10*a* of the MS. described under No. 1248.

Pūrvārdha complete; Uttarārdha breaks off in the Kṛdanta.

No. 1356. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $15\frac{5}{8} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Pages, 84. Lines, 12 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

From the beginning to the end of Samāsāśrayavidhi in the Pūrvārdha.

No. 1357. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, plam-leaf. Size, $18\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 522. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

From the middle of Samāsa to the end of Uttarakṛt.

Colophon :

इत्थं लौकिकशब्दानां दिङ्मात्रमिह दर्शितम् ।
विस्तरस्तु यथाशास्त्रं दर्शितः शब्दकौस्तुभे ॥
भट्टोजिदीक्षितकृतिस्सैषा सिद्धान्तकौमुदी ।
प्रीत्यै भूयाद्भगवतोर्भवानीविश्वनाथयोः ॥

No. 1358. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 46. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

From the beginning to Aticamūśabda in Śabdādhikāra.

No. 1359. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $19\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 124. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

To the end of Śnāvikaraṇa from the beginning of the Uttarārdha.

No. 1360. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 184. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured Appearance, new.

From Taddhita to the end of Pūrvārdha.

No. 1361. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 88. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Kṛdanta alone is complete.

No. 1362. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 196. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Uttarārdha ; Tiṅanta complete.

No. 1363. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 162. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are : Taittirīyāraṇyakam 82*a*.

Opens in the course of Kāraka and breaks off in the Dviruktiprakriyā.

No. 1364. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 66. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Paribhāṣārthasaṅgrahaḥ fol. 34*a*, Aghavivēcana 48*a*.

From the beginning to the end of Kāraka.

No. 1365. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 92. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

From the beginning to the end of Sakārānta in Śabdādhikāra.

No. 1366. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 186. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Uttarārdha; from the beginning to the end of Kartṛkarmaprakriyā.

No. **1367.** सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Pages, 88. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. *5a* of the MS. described under No. 1259.

From the beginning to the end of Halanta.

No. **1368.** सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 138. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Opens in the course of Strīpratyaya and breaks off in the Taddhita portion.

No. **1369.** सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 22. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in Sandhi.

No. **1370.** सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 162. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Uttarārdha. To the end of Divādi in Tiṅanta.

No. 1371. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 125. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Commences towards the close of Tiṅanta and goes on to the end of Kṛdanta.

No. 1372. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $19\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 180. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Uttarārdha; breaks off in Lakārārthaprakriyā.

No. 1373. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, paper. Size, $10\frac{1}{8} \times 8$ inches. Pages, 136. Lines, 18 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

From Ac-sandhi to the end of Strīpratyaya. A Telugu translation of the Sanskrit version is given side by side with the Sanskrit original.

No. 1374. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, paper. Size, 10×8 inches. Pages, 472. Lines, 11 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

With explanations in Telugu.

From Avyayībhāvasamāsa to the end of Pūrvārdha.

No. 1375. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 122. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 89*a*. The other works herein are Sāhityaratnākara 1*a*, Bhāvanābōdhaḥ 80*a*.

From Vaidikaprakriyā to Liṅgānuśāsana in Uttarārdha.

Copied by Subrahmaṇya and completed in Vikrama year, Āni month and bright fortnight.

No. 1376. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Pages, 129. Lines, 8 on a page.

Contains to the end of Kāraka.

Begins on fol. 6*a* of the MS. described under No. 1253.

The book is said to have belonged to one Narasiṁhadāsa.

No. 1377. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 230. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, very much injured. Appearance, not old.

From Strīpratyaya to the end of Pūrvārdha.

No. 1378. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¾ × 1 and 1⅜ inches. Pages, 180. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Uttarārdha ; to the end of Tiṅanta.

This book is said to have belonged to Bokkapaṭṭaṇam Tirumala Vēṅkaṭarāmānujācāryulu.

No. 1379. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1¾ and 1⅜ inches. Pages, 118. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Leaves 1 to 16 are of a different size from that of the rest.

From Strīpratyaya to Samāsāśrayavidhi.

The following stanza, probably giving the date of the MS., is found at the end.

आनन्दाब्दे दिनेशे प्रविशति कटकं शुक्ल(कृष्ण)पक्षे च षष्ठ्यां
रेवत्याः पूर्वतारे दिनकरकिरणैर्मन्दवारे पवित्रे ॥

No. 1380. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅜ × 1⅜ inches. Pages, 166. Lines, 7 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Bhavânīsankarīyaṭīkā (Tattvaprabōdhinī) 84*a*.

To the end of Kāraka in Pūrvārdha and a small portion in the beginning of Uttarārdha.

No. **1381.** सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $14 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 106. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

To the end of Avyaya in Pūrvārdha.

No. **1382.** सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 75. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

From Hētumaṇṇic to the end of Lakārārthaprakriyā in Uttarārdha.

No. **1383.** सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 117. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Opens in Taddhita and is continued to the end of Dviruktiprakriyā.

No. **1384.** सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{5}{8} \times 1\frac{2}{3}$ inches. Pages, 106. Lines, 11 on a page. Character. Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 5*a*. The other work herein is Vṛttaratnākara 1*a*.

From the beginning to Taddhita; incomplete.

No. 1385. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 134. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Taddhita and Dviruktiprakriyā.

No. 1386. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 151. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Uttarārdha; a portion of Tiṅanta and of Svaravaidikaprakriyā.

No. 1387. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 32. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kumārasambhava 17*a*.

From the beginning to the end of Sandhi; and a small portion of Śabdādhikāra.

No. 1388. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 14 × 2 inches. Pages, 29. Lines, 11 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Uttarārdha, Tiṅanta incomplete.

Begins on fol. 61*a*. The other works herein are : Vyāptivādaḥ (Gadādharīya) 1*a*, Dīdhitiḥ 8*a*, Dīdhitivyākhyā 11*a*, Bādhagrantha 41*a*, Śitikaṇṭhīya 77*a*, Mūktāvalī 108*a*.

No. 1389. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $19\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 113. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance old.

Up to Samāsa in the Prūvārdha.

No. 1390. सिद्धान्तकौमुदी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 226. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

The whole of Pūrvārdha.

Copied by Māyavaram Ayyādikṣita, son of Appādikṣita, and completed on the 3rd of Māśī (name of the year not given)

No. 1391. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 199. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

To the end of Kāraka in the Pūrvārdha. Incomplete.

A commentary on Bhaṭṭōjidīkṣita's Siddhāntakaumudī by himself.

Beginning :

ध्यायंध्यायं परं ब्रह्म स्मारंस्मारं गुरोर्गिरः ।
सिद्धान्तकौमुदीव्याख्यां कुर्म(ः) पौ(प्रौ)ढमनोरमाम् ॥

हयवरट् । हकारोपदेशः अट्-अश्-हश्-इण्-ग्रहणेषु हकारग्रहणार्थः ।

End :

यस्येति स्वं निर्दिश्यते । यस्य स्वस्येश्वर उच्यत इत्यपरम् । एवं च व्याख्याभेदात्पर्यायेण विभक्तिः, सा श्व(च)विशेषणात् षष्ठीवदिति भावः । इति सप्तमी ॥ कारकाणि समाप्तानि ॥

No. **1392.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.

SIDDĀHNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ :
PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 419. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

The first leaf and another are lost. The last folio is numbered 211.

Pūrvārdha ; complete.

Same work as the last.

Colophon :

इति श्रीमद्विद्वच्चूडामणिश्रीमद्भट्टोजिदीक्षितविरचितायां सिद्धान्तकौमुदीव्याख्यायां प्रौढमनोरमायां पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

No. 1393. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $19\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 100. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Incomplete. Breaks off in the Avyayībhāvaprakaraṇa.

Same work as the last.

No. 1394. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 232. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Incomplete. To the end of Kāraka in the Pūrvārdha.

Same as the last.

No. 1395. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 40. Lines, 12 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

In the beginning 41 leaves are lost.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śabdaratnam 21*a*.

From Halsandhi to Ajantapuṁliṅga in the Pūrvārdha.

No. 1396. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.
SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ :
PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅜ inches. Pages, 64. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 60*a*. The other work herein is Tattvabōdhinī 1*a*.

From Nakārānta in Śabdādhikāra to the end of Strīpratyaya, with a small portion in Kāraka.

No. 1397. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.
SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ :
PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Pages, 76. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 41*a* of the MS. described under No. 1272.

From Ajantanapuṁsaka in Śabdādhikāra to Kāraka (Caturthī).

No. 1398. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.
SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ :
PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 8⅝ × 1⅓ inches. Pages, 94. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 4*a*. Vāgbhūṣaṇam, a Kāvya, begins on fol. 1*a*.

From the beginning to the end of Ajantastrīliṅga in Pūrvārdha.

No. 1399. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.
SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ :
PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1⅜ inches. Pages, 108. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Taddhita ; complete.

No. 1400. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 362. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Pūrvārdha, incomplete. Tiṅanta in Uttarārdha, complete.

In the Pūrvārdha, Avayībhāva, Strīpratyaya and Kāraka are wanting. Fols. 76 to 137 are wanting as also many other leaves.

No. 1401. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : PRAUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 41. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in Halsandhi.

No. 1402. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—प्रौढमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : PRĀUḌHAMANŌRAMĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{4} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 240. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

To the end of Samāsāśrayavidhi in the Pūrvārdha.

No. 1403. प्रौढमनोरमाव्याख्यानम्—लघुशब्दरत्नम्.

PRAUḌHAMANŌRAMĀVYĀKHYANAM : LAGHUŚABDARATNAM.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{8}$ inches. Pages, 376. Lines, 15 on a page. Character, Telugu. Condition, fairly good. Appearance, old.

Pūrvārdha, complete; the statement in the colophon at the end that the Subanta is finished is wrong.

A commentary on Prauḍhamanōrama by Haridīkṣita, grandson of Bhaṭṭōjidīkṣita. This commentary appears from its name to have been abridged from a bigger work of a similar name.

Beginning:

शेषविभूषणमीडे शेषाशेषार्थलाभाय ।
दातुं सकलमभीष्टं फलमीष्टे यत्कृपादृष्टिः ॥

ध्यायमिति—ध्यात्वा ध्यात्वेत्यर्थः, णमुलन्तमेतत् । परं सर्वजगदुपादानं कार्यब्रह्महिरण्यगर्भव्यावृत्तये इदम् । ध्यानं चिन्तापरपर्यायं स्मृत्यनुकूलव्यापाररूपं, स्मरणं तु तज्जन्यमिति विशेषः । गुरोरित्येकवचनेन सर्वविद्यालाभ एकस्मादेव गुरोरिति सूचितम् । प्रौढानां मनो रमयतीत्यार्थिकां मनोरमां, प्रौढत्वञ्च सकलदर्शनार्थज्ञानपूर्वकमहाभाष्यगूढार्थज्ञानवत्वम् ।

End:

अस्पष्टत्वादिति । पुंवद्रूपमिति हि तेनोक्तमिति भावः । आञ्जस्येनैवेति । अत्र केचिदित्यादिना मदुक्तया मूलस्थरीत्येति भाव इति शुभम् ॥

Colophon:

इति श्रीमद्दीक्षितभट्टोजिपौत्रदीक्षितहरिविरचिते प्रौढमनोरमाव्याख्याने लघुशब्दरत्ने सुबन्तं समाप्तिमगमत् ॥

(अ)क्षयवर्षे नभोमासे कृष्णपक्षे चतुर्दशे ।
तत्र समाप्तो लिखितं शब्दरत्नं सुधीमता ॥

No. **1404**. प्रौढमनोरमाव्याख्यानम्—लघुशब्दरत्नम्.

PRAUḌHAMANŌRAMĀVYĀKHYĀNAM: LAGHUŚABDARATNAM.

Pages, 22. Lines, 13 on a page.

Begins on fol. 21*a* of the MS. described under No. 1395.

Śabdādhikāra (Halanta) and a portion of Strīpratyaya.

Same as the last.

This MS. is said to have been copied on the 22nd of Māśi in the Bhava year by Naḍādūr Tirumaṅgalam Narasiṁhadāsa.

No. 1405. प्रौढमनोरमाव्याख्यानम्—लघुशब्दरत्नम्.

PRAUḌHAMANŌRAMĀVYĀKHYĀNAM : LAGHUŚABDARATNAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 153. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Breaks off in Śabdādhikāra.

Same as the last.

No. 1406. प्रौढमनोरमाव्याख्यानम्—लघुशब्दरत्नम्.

PRAUḌHAMANŌRAMĀVYĀKHYĀNAM : LAGHUŚABDARATNAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17 \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 163. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

To the end of Kāraka.

No. 1407. प्रौढमनोरमाव्याख्यानम्—लघुशब्दरत्नम्.

PRAUḌHAMANŌRAMĀVYĀKHYĀNAM : LAGHUŚABDARATNAM.

Substance, palm-leaf. Size, $18 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 220. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Pūrvārdha, up to कर्मकारकप्रक्रिया.

No. 1408. प्रौढमनोरमाव्याख्यानम्—लघुशब्दरत्नम्.

PRAUḌHAMANŌRAMĀVYĀKHYĀNAM : LAGHUŚABDARATNAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × 1½ inches. Pages, 82. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 14*a*. The other works herein are Liṅgānuśāsanam 1*a* and Paribhāṣāvṛtti 12*a*.

Commences with Tatpuraṣasamāsa and breaks off in Taddhita.

No. 1409. प्रौढमनोरमाव्याख्यानम्—लघुशब्दरत्नम्.

PRAUḌHAMANŌRAMĀVYĀKHYĀNAM : LAGHUŚABDARATNAM.

Substance, paper. Size, 12⅜ × 4½ inches. Pages, 100. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, pretty good. Appearance, old.

From the beginning of the Uttarārdha to the end of यङ्लुगन्तप्रक्रिया in Tiṅanta.

The book is bound in the reverse order.

No. 1410. शब्दरत्नव्याख्या—भावप्रकाशिका.

ŚABDARATNAVYĀKHYĀ : BHĀVAPRAKĀŚIKĀ.

Substance, paper. Size, 12⅝ × 3 inches. Pages, 160. Lines, 11 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

A commentary on Haridīkṣita's Śabdaratna above described. This commentary is supposed to be by Śivabhaṭṭa. There is, however, no colophon or any other clue from which anything regarding its authorship can be inferred with certainty.

Kārakaprakaraṇa : incomplete and imperfect.

Beginning:

प्राशस्त्ये मतुप्, तृतीयासमासो वेति सामान्योक्तोपपत्तेः । क्लिष्टतामगतिकगतिकतां च ध्वनयितुमन्यत्र आवश्यकयुक्तिमाह प्रत्ययेति । तत्र हि असुप इति कथमिदं विज्ञायते असुब्वतोऽङ्गस्येति आहोस्विन्न चेत् सुपः पर आबिति.

End:

शिष्टव्यवहार एव प्रयोगनियम इति हरदत्तोक्तं प्रकाशानूदितमपास्तम् । एकदेशानुमतिद्वारा अयमप्यंशो ज्ञाप्यत इति मान्योक्तिरपि प्राचामनुरोधेनेति बोध्यम् । तदाह तेनेति उक्तप्रका ॥

No. **1411.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—बृहच्छब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ:
BṚHACCHABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1⅗ inches. Pages, 588. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in Strīpratyaya.

A commentary on the Siddhāntakaumudī of Bhaṭṭōjidīkṣita by Nāgēśabhaṭṭa, son of Śivabhaṭṭa, and called Nāgēśōpādhyāya.

Beginning:

नागेशभट्टो नागेशभाषितार्थविचक्षणः ।
शिवभट्टसुतो धीमान् उपाध्यायोपनामकः ॥
याचकानां कल्पतरोररिकक्षहुताशनात् ।
शृङ्गबेरपुराधीशाद्रामतो लब्धजीविकः ॥
नत्वा फणीशमीशानं कौमुद्यर्थप्रकाशनम् ।
मनोरमोमार्धदेहं तन्वे शब्देन्दुशेखरम् ॥

समाप्तिग्रन्थप्रचारादिप्रतिबन्धकविघ्नविघाताय समुचितऋषित्रयनमस्काररूपं मङ्गलमाचरन् शिष्यशिक्षायै व्याख्यातृश्रोतृणामनुषङ्गतो

अङ्गलाय च निबध्नाति मुनित्रयमिति । कारकविभक्तेर्बलीयस्त्वात् द्वितीया । परिभाव्येति । तच्छब्दस्य बुद्धिस्थपरामर्शकत्वात्प्राचामुक्तीस्तिरस्कृत्येत्यर्थः । मुनित्रयोक्तीर्विचार्येत्यर्थो वा ।

End :

समासश्च । आख्यातमाख्यातमनेकम् अनेकसमवेतत्वमुपलक्षितं तथाहि ॥

No. **1412.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—बृहच्छब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ :
BṚHACCHABDENDUŚEKHARAḤ.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Pages, 215. Lines, 11 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old. Bound in the wrong order.

Begins in the course of Taddhita and completes the Pūrvārdha.

Same work as the last.

End :

अत्रैकशेषवशात् द्वन्द्ववचनम् । अत एव चार्थे द्वन्द्व इति सौत्रप्रयोगः सङ्गच्छते । अत्र स्वार्थे द्वित्वं पुंस्त्वं, लोकात् ।

शब्देन्दुशेखरे ग्रन्थे पूर्वमर्धमपूरयम् ।
प्रीयतां तेन भगवान् शिवया सहितश्शिवः ॥

शब्देन्दुशेखरस्सोऽयं फणिभाष्योक्तिभूषितः ।
सतां हृत्कमलेष्वास्तां यावत्फणिफणे धरा ॥

Colophon :

इति श्रीकालोपनामकशिवभट्टसुतसतीगर्भजनागेशभट्टविरचिते सिद्धान्तकौमुदीव्याख्याने शब्देन्दुशेखराख्ये पूर्वार्धे समाप्तम् ॥

No. 1413. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—बृहच्छब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYA : BṚHACCHABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 200. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Strīpratyaya ; Kāraka ; and Samāsa (incomplete).

Same as the last.

No. 1414. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, paper. Size, $11\frac{1}{8} \times 4\frac{3}{8}$ inches. Pages, 502. Lines, 12 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Pūrvārdha complete.

A smaller commentary on the Siddhāntakaumudī by Nāgeśabhaṭṭa ; abridged from the Bṛhacchabdēnduśēkhara described above.

Beginning :

पातञ्जले महाभाष्ये कृतभूरिपरिश्रमः ।
शिवभट्टसुतो धीमान् सतीदेव्यास्तु गर्भजः ॥

याचकानां कल्पतरोः अरिकक्षहुताशनात् ।
शृङ्गबेरपुराधीशाद्रामतो लब्धजीविकः ॥

नत्वा फणीशं नागेशः तनुतेऽर्थप्रकाशकम् ।
मनोरमोमार्धदेहं लघुशब्देन्दुशेखरम् ॥

ग्रन्थसमाप्तिग्रन्थप्रचारादिप्रतिबन्धकदुरितप्रशमाय समुचितऋषित्रयनमस्काररूपं मङ्गलमाचरन् शिष्यशिक्षायै व्याख्यातृश्रोतॄणामनुषङ्गतो

मङ्गलाय च निबध्नाति मुनित्रयमिति । कारकविभक्तेर्बलवत्वात् द्वितीया । परिभाव्येति। तच्छब्दस्य बुद्धिस्थपरामर्शकत्वात्प्राचामुक्तीस्तिरस्कृत्येत्यर्थः । मुनित्रयोक्तीर्विचार्येत्यर्थो वा परिभावस्तिरस्क्रियेति कोशात्तिरस्कारार्थस्य धातोर्विचारार्थत्वेऽपि न बाधकम् ; धातूनामनेकार्थत्वात् । अत एव परौ भुवोऽवज्ञान इति संगच्छते । तेन स्वग्रन्थस्य प्राचीनग्रन्थैरगतार्थता समूलत्वं च ध्वनितम् । भाविनोऽपि बुध्या विषयीकरणादियमिति निर्देशः । सिद्धान्तप्रकाशकत्वेनातिदुरूहग्रन्थान्तरेभ्यः सिद्धान्तज्ञाने जायमानस्य क्लेशरूपसन्तापस्य शामकत्वेन च कौमुदीसादृश्यम् । अनेन वैयाकरणसिद्धान्ता विषयः, तज्ज्ञानं प्रयोजनम्, तज्जिज्ञासुरधिकारीत्यादि सूचितम् । अइउण् । एषां क्रमबोधकत्वेऽप्यादिरन्त्येनेत्यनेनैकवाक्यतया वृत्तिपरिच्छेदकत्वेन संज्ञासूत्रत्वं, क्रमस्य संज्ञाद्वारैवोपयोगात्। एकवाक्यता चादिरकारादिरन्त्येनेता सदृशेन णकारादिना समुच्चार्यमाण आद्यन्ताक्षिप्तानां संज्ञेति ।

End :

चार्थे द्वन्द्व इति तु संज्ञाशब्दोऽव्युत्पन्नः अवयवार्थाभावा[ना]दिति तदाशयः । विस्तरस्तु बृहच्छेखरे द्रष्टव्यः ।

शब्देन्दुशेखरे स्वल्पे पूर्वगर्धमपूपुरम् ।
प्रीयतां तेन भगवान् शिवया सहितश्शिवः ॥

भाषितः फणिभाष्योक्त्या लघुश्शब्देन्दुशेखरः ।
सतां हृत्कमलेष्वास्तां फण्णे(णे) यावत्फणी धराम् ॥

Colophon :

इति शिवभट्टसुतसतीगर्भजनागोजिभट्टकृते लघुशब्देन्दुशेखरे पूर्वार्धम् ॥

No. 1415. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVHYĀKHYĀ : LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 204. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Up to Adanta in Ajantapuṁliṅga in the Pūrvārdha.

No. 1416. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : LAGHUŚABDĒNDUSĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 64. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Jaiminīyanyāyamālāvistaraḥ fol. 33*a*.

Kāraka ; complete.

No. 1417. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, paper. Size, $10\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{8}$ inches. Pages, 386. Lines, 12 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Uttarārdha complete.

Beginning :

मङ्गलादीनि मङ्गलमध्यानि मङ्गलान्तानि च शास्त्राणि प्रथन्ते इति भाष्योक्तेर्विघ्नविघाताद्यर्थं ग्रन्थमध्यकृतं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थं निबध्नाति श्रौतार्हन्तीति । श्रौत्रं श्रोत्रियत्वं वेदाध्ययनकर्तृत्वम्, आर्हन्ती

योग्यता---तद्विहितकर्मानुष्टा(ष्ठा)तृत्वम्। ताभ्यां वित्तैः प्रसिद्धैरित्यर्थः। गुण्यैः प्रशस्तगुणवद्भिः । अहर्दिवम् । अहन्यहनि । वि जयतेतरामिति । वीति भिन्नं पदं तिङश्चेति तरप्याम् । तिङन्तोत्तरपदसमासस्तु छन्दस्येव उपसर्गाणां द्योतकतया वीत्येतत्सापेक्षत्वेनासामर्थ्यात्कथं तरबिति न शङ्क्यम् । पूर्वार्धेनास्य सङ्गतिमाह पूर्वार्ध इति । कथिताः प्रधान्येनेत्यर्थः । तृतीयाध्यायेऽपि उणादीनामप्युणादयो बहुलमिति सूत्रबोधितत्वात्तत्त्वम् । पञ्चम इति ।

End:

अलला इति शब्दविशेषानुकरणमिति तद्भाष्यकृत इति सर्वेष्टसिद्धिः ।

शब्देन्दुशेखरः पुत्रो मञ्जूषा चैव कन्यका ।
स्वमतौ सम्यगुत्पाद्य शिवयोरर्पितौ मया ॥
शब्देन्दुशेखरस्सोऽयं फणिभाष्योक्तिभूषितः ।
सतां हृत्कमलेष्वास्तां यावच्चन्द्रदिवाकरौ ॥

Colophon:

इति श्रीमदुपाध्यायोपनामकशिवभट्टसुतसतीगर्भजनागेशभट्टविरचिते लघुशब्देन्दुशेखराख्ये सिद्धान्तकौमुदीव्याख्याने उत्तरार्धस्स(र्धं स)मासम् ॥

No. **1418.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या---लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ:
LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 279. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance new.

Uttarārdha; to the end of Uttarakṛt.

The scribe has given the date of the MS. in the following stanzas.

प्लववर्षे कन्यकायां मासि पक्षे सिते तिथौ ।
त्रयोदश्यां शेखराख्यग्रन्थं विजयराघवः ॥

व्यलिखत् जानकीजानेः प्रीत्यै भवतु सर्वदा ।
बुधानामनसूयानां क्षेमं भवतु सर्वतः ॥

No. **1419.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या——लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHĀ : LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 172. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

This MS. was restored in 1896.

Vaidika and Svara in the Uttarārdha ; complete.

No. **1420.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या——लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 68. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Vaidika and Svara in the Uttarārdha ; incomplete.

No. **1421.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या——लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, paper. Size, $11 \times 8\frac{3}{4}$ inches. Pages, 244. Lines, 15 on a page. Character, Dēvanāgari. Condition, good. Appearance, new.

Restored in 1896 from the MS. described under No. 1420.

Vaidika and Svara; complete.

This is a very incorrect copy.

No. 1422. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—लघुशब्देन्दुशेखरः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ LAGHU-ŚABDĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅞ × 1⅜ inches. Pages, 100. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Kṛdanta and Vaidika in Uttarārdha.

No. 1423. लघुशब्देन्दुशेखरव्याख्या—ज्योत्स्ना.

LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ : JYŌTSNĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅛ × 1¼ inches. Pages, 50. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

In this codex there is another copy of the same work beginning on fol. 25*a* and extending over 39 pages, in a much injured condition. The other work is Vyākaraṇakrōḍapatra fol. 45*a*.

Breaks off in the Halsandhi.

This is a commentary on the Laghuśabdēnduśēkhara described above, by Udayaṅkara.

Beginning:

वाग्देवीं मानसे कृत्वा गाङ्गामाध्यानमङ्गलाम् ।
शब्देन्दुशेखरज्योत्स्नामातनोत्युदयङ्करः ॥

पातञ्जल इति [अ]महाभाष्य एतावदुक्तौ शारीरकसूत्रभाष्यादावतिव्याप्तिरतः पातञ्जल इति । पातञ्जले भाष्ये इत्युक्तावपि पातञ्जलसूत्राणां भाष्ये वेदव्यासकृते अतिव्याप्तिरतो महत्पदम् । कृतभूरिपरिश्रम इति भूरिपदोपाद(ा)नं तन्त्रान्तरपरिश्रमासद्भावाभावसूचनार्थम् । सतीं दीव्यतीति पातिव्रत्येन जिगीषती(ति) सतीदेवी कर्मण्यण् । यथाश्रुते तु पुंवद्भावप्रसङ्गः.

End :

प्रातिपदिकमिति । प्रकृतसूत्रभाष्येणैवानूद्यास्यार्थ(स्य विवक्षि) तत्वात् । तस्मादौणादिकाव्युत्पन्नदिवृशब्दस्य धातुत्वे स्वादयो न स्युरिति भाष्योक्तमेव प्रत्युदाहरणीयम्; क्रियात्वा(विशेषादि)ति भावः । भूतभविष्यत्कालपरिच्छिन्नत्वं हि क्रियात्वम् ।

"क्रियाभेदाय कालस्तु सङ्ख्या सर्वस्य भेदिका" इत्युक्तेरिति भावः । स्तम्भादी.

No. 1424. लघुशब्देन्दुशेखरव्याख्या.

LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 239. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

A number of leaves is missing.

To the end of Halsandhi in Pūrvārdha.

Another commentary on the Laghuśabdēnduśēkhara. Anonymous.

Beginning :

योगार्थमादाय वदशारीरकभाष्यादावतिप्रसङ्गवारणाय पातञ्जल इति । सतीदेव्या इति । नन्वत्र पुंवत्वं दुर्वारं, न च संज्ञाशब्दस्यार्थगतगुणक्रियादिरूपप्रवृत्तिनिमित्तानपेक्षया केवलं पुरुषेच्छावशेनैव व्यक्तिविशेषे प्रवर्तनात्तत्रानन्त्यव्यभिचारयोरभावात्तदतिरिक्तस्य उभयसाधारणस्य प्रवृत्तिनिमित्तस्यानङ्गीकारात्प्रवृत्तिनिमित्तैक्ये भाषितपुंस्कत्वं दुर्लभमिति वाच्यम् ; संज्ञापूरण्योश्चेति ज्ञापकेन सन्तमसन्तं वाक्यगतं गुणक्रियायोगं प्रवृत्तिनिमित्तत्वेनाभ्युपगम्य डित्थदत्तादीनां प्रवृत्त्या भाषितपुंस्कत्वस्य सुवचत्वात् ।

End:

चरितार्थमिति । ननु स्थानिवत्सूत्रस्थशेखररीत्या पुनरभ्याससंज्ञायां दोषो दुर्वा(र) इति चेन्न ; अभ्याससंज्ञाप्रवृत्तिकाले इत्यस्य तत्प्रयोजकद्वित्वप्रवृत्तिकाले इत्यर्थेनादोषात् । कैयट इति । अत्र अयजिति तु प्रागुक्तम् । इति हल्सन्धिः । साजात्यादिति । वर्णश्च नेति भावः । समदस्याव्यवृत्तिः ? । ह्रीयमाणरूपाना(णा)म् ।

No. **1425.** लघुशब्देन्दुशेखरव्याख्या.

LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 138. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in Bhvādi in Uttarārdha.

A commentary on the Laghuśabdēnduśēkhara of Nāgēśabhaṭṭa. The author is not known.

Beginning:

श्रोत्रमिति । श्रोत्(त्रियङ्)छन्दोऽधीते इत्यनेन छन्दश्शब्दात् घनि कृते श्रोत्रादेशश्च निपात्यते, तस्य युवादिगणे पठितेन श्रोत्रियस्य यलोपश्चेत्यनेन यलोपे श्रौत्रमिति । तत्र यद्यपि यलोपे इकारस्य च लोपे सन्नियोगशिष्टन्यायेन श्रोत्रादेशस्यापि निवृत्तिः प्राप्नोति ; तथापि तस्य घन्प्रत्ययसन्नियोगशिष्टतया तत्स्थानिकादेशावयवयकारलोपे अवशिष्टकारे (भागे) तत्त्वस्य सत्त्वेन यस्येति लोपे ह(ए)नेय इति वत्तत्सिद्धिरित्याशयात् । वेदाध्ययनकर्तृत्वमिति । यद्यपि तदधीते तद्वेदेत्यादौ क्रियाप्राधान्यस्यैव प्रतीत्या इदमसङ्गतम् ; तथापि क्वचिद्गुणप्रधानत्वमर्थानामविवक्षितम् इत्युपक्रम्य—

आख्यातं तद्धितार्थस्य यत्किञ्चिदुपदर्शकम् ।
गुणप्रधानभावस्य तत्र दृष्टो विपर्ययः ॥

इति हर्युक्तेः तत्र गुणप्रधानभावो विपरीतो दृष्ट इति तदर्थः । तद्विशेषणविशेष्यभावव्यत्यास इत्याहुः ।

End:

क्लेश इति । यद्यप्यच(चि श्नु) इत्यादौ इण इत्येव सिद्धे य्वोरिति निर्देशस्य ज्ञापकत्वपरभाष्यप्रामाण्यादेङ इत्यादौ तदाश्रयणान्न क्लेश इति प्रतीयते ; तथापि तयोस्सङ्ग्रहाय सामान्यशास्त्रप्रणयनेन तन्मध्यपातिनः संपदेस्त्यागे क्लेश इति भावः । दुर्ज्ञेयता चेति आम्प्रत्ययवदिति-सूत्रीयकृञ्ग्रहणसामर्थ्यगम्यत्वादिति भावः । ननु[उ]स(द)दृशे इत्यादौ उरदत्वसंपन्नरेफशकारयोः हलादिः शेष इति लोपात्पूर्वम् ।

No. 1426. लघुशब्देन्दुशेखरव्याख्या.

LAGHUŚABDENDUŚEKHARAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 116. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Conditon, injured. Appearance, new.

To the end of Kāraka; a portion in the middle of Śabdādhikāra is wanting.

An anonymous commentary on Laghuśabdēnduśēkhara.

Beginning:

बलवत्त्वादिति । बलवतीशब्दस्य तद्धितान्तत्वेन गुणवचनसंज्ञकत्वाभावात् त्वतलोरित्यस्याप्राप्त्या कथं पुंवद्भाव इति चिन्त्यमेवैतत् । सामान्ये नपुंसकमिति वा कथञ्चित्समाधेयम् । कोशादिति । न च कोशस्य नामलिङ्गानुशासनत्वेन धातोः कोशादनुचितोऽर्थनिर्णय इति वाच्यम् ; परिपूर्वकभूप्रकृतिकप्रत्ययान्तमात्रस्य परिभव इत्युपलक्षणम् ; परिभा(री भुव) इति तु तत्रैव तात्पर्यग्राहकमित्याशयात् । इता सदृशेनेति । इदं च व्यक्तिपक्षे, जातिपक्षे तु लक्षणानुपयोग । इगादिषु इत्वाभावेऽपि आ-

तेरैक्यादित्वस्य सुलभत्वादिति केचित् । अन्ये तु तथा सति सर्वत्र लोपप्रसङ्गः । इतेति किम् ? ञमङणेति णकारेणाणादिप्रत्याहारो मा भूदि-(ति)वक्ष्यमाणमूलग्रन्थासङ्गतिश्च । त्वदुक्तरीत्या (तयोरै) क्येन कृतेऽपि इङ्ग्रहणे दोषस्य दुर्वारत्वात् ।

End:

यथाश्रुतासङ्गतेराह कर्त(री)ति । ततः कनि उत्तरपदलोपे च तत्सिद्धि-रिति भावः । प्रासायां तदपवादतयेति शेषः । अशे(ष)मूलाद्यसङ्गति-माह तदिति । कर्तरीत्युक्तिफलमाह कर्मणीति । स्पष्टश्चेदमधिकरणेति सूत्रे भाष्ये । तिङन्ते परे यच्छब्दफलमाह अत्रे(ति)यदत्र मामधिकरिष्यतीत्यत्रे-त्यर्थः । यत्वमिति विकरणस्वरेणेति भावः । इति विभक्त्यर्थाः ॥

No. 1427. लघुशब्देन्दुशेखरव्याख्या.
LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 105. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, new.

Breaks off in the Saṁjñāprakaraṇa in the Pūrvārdha.

An anonymous commentary on Laghuśabdēnduśēkhara.

Beginning:

लघुः कलात्मकश्शब्द इवेन्दुश्शेखरे यस्य शिवस्य तं, शब्द-रुप इन्दुः इन्दुरिव शब्दो च(वा) शेखरो मस्तकं मुख्यो यस्य प्रतिपाद्य-प्रतिपादकभाव[ः] संबन्धेन स[म]ग्रन्थो लघुत्वविशिष्टस्तमित्यर्थः । यद्वा लघु(ः)शब्दा(ब्दो यस्मिंस्तलघुशब्दं) लघुश्चासौ शब्दश्च लघुशब्दो वा तद्रूपमिन्दुशेखरमित्यर्थः । आदिनास्तिपरिग्रहः । समुचितेति योग्येत्यर्थः । एतच्छास्त्रप्रवर्तकत्वात्, तदा सामर्थ्यवत्वाच्चेति भावः । अनुषङ्गतः प्रासङ्गात् । ननु नमस्कुर्मो नृसिंहायेत्यादिवत् नमस्यसीति चतुर्थी स्या-

दित्यत आह कारकेति । प्रकृतधातूप[ाव]स्थाप्यक्रियानिरूपितकर्मत्वात् कर्तृकर्मणोरिति षष्ठी तु न ; न लोकेति निषेधात् । दृष्टान्ते तु क्रियार्थोपपदस्येति चतुर्थीति तदर्थावगमात् । नमस्स्वस्तीति चतुर्थी तु शुद्धनमश्शब्दयोगे चरितार्थेति भावः ।

End:

चिन्त्यमिति रत्नाकरोक्तमपास्तम्, हस्य झल्त्वाच्चात आह सर्वस्याप्युपेति । अनुनासिकेति ग्रन्थे देतोरित्य नविच्छेदादव्यवहितसङ्गत्यभावात् व्यवहितसङ्गतिमाह । नन्वइउणिति सूत्रभाष्यादौ यणस्सानुनासिक इत्युक्तेरत्र तथैव कुतो नोक्तमत आह अम इति । न ह्वाविति भिन्ने पदे । अत एव हयवरट्सूत्रस्थभाष्यसङ्गतिः । अत एव तद्भाष्यादि तद्भिन्नपरमिति भावः । तत्फलमाह तेनेति ॥

No. 1428. लघुशब्देन्दुशेखरव्याख्या--चिदस्थिमाला.

LAGHUŚABDĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ : CIDASTHIMĀLĀ.

Substance, paper. Size, 12 × 9¾ inches. Pages, 397. Lines, 23 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Transcribed in 1896.

This is a commentary on Laghuśabdēnduśēkhara by Bālambhaṭṭa.

Beginning:

(दि)गिति । एते (न) तथा दण्डिरत्नाकराद्युक्तं समं स्यादिति सिद्धे अर्थवद्ग्रहणमपि व्यर्थमिति चरमोक्तञ्चापास्तम् । तैत्तर्ये(त्तिरीये)लोकवत्सत्त्वा दाह । एवञ्च ऋग्वेदान्यपदमितमिसित्वम् । अस्येत्यनुक्त्वा प्रकाहस्वरिताभ्रमेऽपि(?) उदात्तभ्रमाद्याह अनुदात्तेति । बहुव्रीहौ पदशब्दस्य द्वेधा पूर्वनिपातापत्तेराह उदात्तेति ॥

End:

अन्ते मूलाद्यसङ्गतिमाह तदिति। कर्तरीत्युक्तिफलमाह कर्मणीति। स्पष्टश्चेदमधिकमिति सूत्रे भाष्ये। तिङन्ते परे यच्छब्दफलमाहात्रेति। यदत्र भ्यामाना(माम)धिकरिष्यतीत्यत्रेत्यर्थः। वत्वमिति विव(क)रणस्वरेणेति भावः॥

इति विभक्त्यर्थः॥

Colophon:

बालम्भट्टकृता अस्थिमालाख्या(व्याख्या) समाप्ता॥

No. 1429. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1½ inches. Pages, 290. Lines, 9 on a page. Character, Grantha and Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the commentary from the beginning to the end of Svādisandhi, Strīpratyaya, Kāraka, and of Samāsa to the end of Dvandvasamāsa.

A commentary on Bhaṭṭōjidīkṣita's Siddhāntakaumudī by Jñānēndrasarasvatī, a disciple of Vāmanēndra.

Beginning:

नत्वा विश्वेश्वरं साम्बं कृत्वा च गुरुवन्दनम्।
सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या क्रियते तत्त्वबोधिनी॥

विघ्नविघाताय कृतं मङ्गलं शिष्यशिक्षायै ग्रन्थतो निबध्नन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते—मुनित्रयमित्यादिना। त्रयोऽवयवा यस्य त्रयम्। संख्याया अवयवे तयप्, द्वित्रिभ्यान्तयस्यायज्वा इत्ययच्। मन्तारो वेदशास्त्रार्थावगन्तारो मुनयः। मनेरुच्चेति औणादिकसूत्रेण मनेरत उकारो

मनेः पर इन्प्रत्ययश्च; गुणस्तु नेह भवति; क्किदित्यनुवर्तनात्, तपरकरणाद्वा । तेषां पाणिनिकात्यायनपतञ्जलीनां त्रयं मुनित्रयम् । ननु स्वयंभुवे नमस्कृत्येत्यत्रेवात्रापि नमस्स्वस्तीत्यादिना चदुर्थी स्यात् मैवम्; उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिः बलीयसीति वक्ष्यमाणत्वात् । नमस्करोति देवानिति वत् द्वितीयाया एव युक्तत्वात् ॥

No. 1430. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $19\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 106. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins with the commencement of the work and breaks off in the Acsandhi; then goes on to Kāraka and breaks off in Samāsa.

No. 1431. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 118. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1396.

From the beginning to ओदन्त in Śabdādhikāra.

No. 1432. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $18 \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 78. Lines, 10 on a page Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Sandhi-Prakaraṇa to the end of Halsandhi.

No. 1433. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 230. Lines, 7 on a page. Character, Grantha and Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, new.

To the end of Ajantanapuṁsaka.

No. 1434. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Size, $18\frac{3}{8} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 237. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured.

Begins on fol. 1*a*. of the MS. described under No. 1342.

Breaks off in Strīpratyaya.

No. 1435. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{8} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Pages, 373. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

From Śabdādhikāra to the end of Pūrvārdha. This book was copied by Bhaṭṭagiri Raghunātha Śāstri of Tiruvaḷḷūr.

Colophon:

सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या या कृता तत्त्वबोधिनी ।
समाप्तन्तस्य पूर्वार्धं तेन तुष्यतु शङ्करः ॥

No. 1436. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 289. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, new.

From Halanta in Śabdādhikāra to the end of Kāraka.

No. 1437. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 334. Lines, 8 on a page. Character, Telugu and Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

From Śabdādhikāra to the end of Kāraka with a small portion of Samāsa.

No. 1438. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 175. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

From Taddhita to the end of Pūrvārdha.

The date of transcription and the name of the copyist is given thus:—

नभस्यशुक्लप्रतिपद्गुरौ सिद्धार्थिवत्सरे ।
आच्यन्वयनृसिंहोऽयमलिखत्तत्त्वबोधिनीम् ॥

No. 1439. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.
SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¾ × 1⅛ inches. Pages, 385. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Uttarārdha : Tiṅanta, complete.

Beginning :

अज्ञाननाशने दक्षं दीक्षितं भक्तरक्षणे ।
वटमूलाश्रयं त्र्यक्षं दक्षिणामूर्तिमाश्रये ॥

ग्रन्थमध्ये विघ्नविघाताय कृतं मङ्गलं शिष्यशिक्षायै निबध्नाति—श्रौत्रेत्यादिना । श्रोत्रियस्य भावः श्रौत्रं, हायनान्तयुवादिभ्य इति सूत्रे श्रोत्रियस्य यलोपश्चेति वार्तिकाद्यलोपेऽण्प्रत्यये यस्येति चेति ईकारलोपः ।

End :

हिस्वान्तेषु तिङन्तत्वं यथायथं परस्मैपदात्मनेपदान्तत्वं च सिद्धम् । पुरुषवचनसंज्ञा तु विधानसामर्थ्याद्धिस्वयोर्न स्त इत्युक्तमिति सर्वेष्टसिद्धिः ॥

Colophon :

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीवामनेन्द्रस्वामिचरणारविन्दसेवकज्ञानेन्द्रसरस्वतीकृता(यां) सिद्धान्तकौमुदीव्याख्यायां तत्त्वबोधिन्याख्यायां तिङन्तकाण्डं समाप्तम् ॥

No. 1440. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.
SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅜ inches. Pages, 172. Lines, 11 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins in the course of Tiṅanta and completes it.

No. 1441. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—तत्त्वबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: TATTVABŌDHINĪ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{4} \times 8\frac{3}{8}$ inches. Pages, 65. Lines, 42 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old. Kṛdanta: complete.

Colophon:

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीवामनेन्द्रस्वामिसेवकज्ञानेन्द्रसरस्वती-कृतायां तत्त्वबोधिन्याख्यायां कृदन्तं समाप्तम् ॥

सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या कृतेयं तत्त्वबोधिनी ।
प्रीत्यै भूयाद्भगवतोर्भवानीविश्वनाथयोः ॥

इयं(दं) पुस्तकं वेङ्कटाचलेन लिखित्वा(तं) समाप्तिमगमत् ॥

No. 1442. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—सुबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: SUBŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $20\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 229. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Vaidika and Svara in Uttarārdha complete.

A commentary on Siddhāntakaumudī by Jayakṛṣṇa, son of Raghunātha, son of Gōvardhanabhaṭṭa of Maunikula.

Beginning:

श्रीमत्सिद्धान्तकौमुद्याः स्वरवैदिकखण्डयोः ।
नत्वा मुनित्रयं हृद्यां टीकां कुर्वे सुबोधिनीम् ॥

इयता प्रबन्धेन लौकिकेषु शब्देष्वन्वाख्यातेष्वपि वैदिकानां व्याख्यानमवशिष्यते । नचेदमप्रयोजनम्; रक्षोहागमलघ्वसन्देहाः प्रयोजन-

मिति वदता भाष्यकारेण वेदरक्षायाः व्याकरणारम्भप्रयोजनत्वेन मुख्यतया-भिधानात् ।

End:

न प्रत्यये; तिङ्ग्रहणे कृते तु यं धातुं प्रति गतित्वं तद्घटिते तिङन्ते उदात्तवति परे इत्यर्थो जायते । तेन यत्प्रकरोतीत्यादौ धातोः शेषनिघातेनानुदात्तत्वेऽपि तिङन्तस्य उप्रत्ययस्वरेण मध्योदात्त-त्वात् गतेर्निघातः सिद्ध इत्याहुः । प्रपचतीति । तिङ्ङतिङ इति नि-घातः ॥

Colophon:

इति श्रीमन्मौनिकुलतिलकायमानगोवर्धनभट्टात्मजरघुनाथाङ्गजेन जय-कृष्णेन कृतायां सिद्धान्तकौमुदीव्याख्यायां सुबोधिन्यां तिङन्तस्वरप्रकरणं समाप्तम् ॥

ईशे इति । ईड स्तुतौ उदात्तमेकवचनम् . . . नब्वि-षयस्येतीति इसन्तवर्जितस्य नित्यनपुंसकस्य आदिरुदात्तस्यादिति सूत्रा-र्थः ॥

श्रावणे मासि नक्षत्रे श्रवणे भौमवासरे ।
सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या लिख्यते रामसूनुना ॥

विदुषा जयकृष्णपण्डितीयं मातङ्गीमहिमावता नरेण ।
लिखितं शिरसा प्रणम्य देवं गिरिशं गिरिजापतिं गुरूंश्च ॥

No. **1443.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—सुबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: SUBŌDHINĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{3} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 155. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Vaidika and Svara (fol. 19*a*): incomplete.

No. 1444. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—बालमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: BĀLAMANŌRAMĀ.

Substance, paper. Size, 11 × 8¾ inches. Pages, 104. Lines, 13 on a page. Character, Dēvanāgari. Condition, good. Appearance, new.

From the beginning up to Acsandhi.

Transcribed in 1896.

This is a commentary by Vāsudēva on the Siddhāntakaumudī.

For remarks and extracts see pages 3 and 72 of M. Seshagiri Sastri's Report on a Search for Sanskrit and Tamil MSS. for the year 1896-97, Madras, No. 1.

No. 1445. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—खण्डबोधिनी.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: KHAṆḌABŌDHINĪ.

Pages, 9. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 1*a*. of the MS. described under No. 1248.

From the beginning to the end of Svarasandhi.

A commentary on Siddhāntakaumudī. The author is not known.

Beginning:

मुनित्रयमिति । स्वयंभुवे नमस्कृत्येत्यत्रेव अत्रापि नमस्स्वस्तीत्यादिना चतुर्थी स्यात् मैवम्; उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिः बलीयसीति वक्ष्यमाणत्वात् ।

End:

मैवम्; होतृऋकार इत्यत्र प्रकृतिभावार्थम् अग्रहणस्य आवश्यकत्वात् । ईदू=अद । अदसः किम्? शाम्यत्र, वाम्यत्र ॥

Colophon:

इति खण्डबोधिन्यां स्वरसन्धिस्समाप्तिमगमत् ॥

No. **1446.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—विलासः.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: VILĀSAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 307. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Pūrvārdha, almost complete.

This commentary on the Siddhāntakaumdī called Vilāsa is by Lakṣmīnṛsimha, son of Rāmāmbā and pupil of Rāmabhadra.

Beginning:

श्रीमन्नाराय . . . .
(श्रीलक्ष्मीनरसिंहाख्यं) शब्दब्रह्ममयं हरिम् ।
नमामि परमात्मानं सच्चिदानन्दविग्रहम् ॥

यत्पादपांशुप्लवमाश्रयन्तः
पाद(त)ञ्जलाब्धिं तरसा तरन्ति ।
पतञ्जलिं यं प्रवदन्ति सन्त-
स्तं रामभद्रं गुरुमानतोऽस्मि ॥

अस्ति लक्ष्मीनृसिंहाख्यो रामाम्बागर्भसंभवः ।
तेन सिद्धान्तकौमुद्या विलासोऽयं विभाव्यते ॥

इह खलु भगवान् पाणिनिः एकश्शब्दस्स . . . . . चिकीर्षितं प्रतिजानीते—मुनित्रयमिति । मननशीला मुनयः मुनीनां त्रयं मुनित्रयं समुदायस्य तदेकदेशा अवयवा इवेति संख्याया अवयवे तयप् इति सूत्रप्रवृत्त्या तयशब्दनिर्वाहः.

End:

क्रियेति । पौनःपुन्यं भृशार्थश्च क्रियासमभिहार इत्याशयेनोदाह-रति--लुनीहीति । वार्तिकस्य वैयर्थ्यमाशङ्कयाह--नित्येति । समुच्चित्येति । लोकेषु क्रियासमभिहारस्य द्योततत्वाद्द्विर्वचनं व्यर्थमित्या.

No. **1447.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—ललिता.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ: LALITĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 119. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

A commentary on Siddhāntakaumudī by Vaidyanāthadīkṣita. The commentary begins here with Lugvikaraṇa and breaks off in Śavikaraṇa.

Beginning:

महागुरूणां चरणौ नामंनाममहर्दिवम् ।
आदादिकं गणं स्पष्टं व्याख्यास्येऽहं यथामति ॥

एवं शब्भाविनः पठित्वा सम्प्रति तल्लुग्भाविनः पठान्ति अद भक्षण इत्यादि । ईरतेः प्रागनिटः । अदि अदादेः परस्य शप इति सूत्र एव स्पष्टमिति मत्वा ण्यक्षत्रियेत्यतो लुगित्यनुवृत्तमत आह लुक्स्या-दिति ।

End:

एषितेत्यादि । आटि वृद्धिः । तीषेति . . . ऐषीदिति ऐषी(षि)ष्टाम् । . . . . श्वैत्ये क्रीडने चेति मैत्रेयः । तदाह श्वैत्यक्रीडनयोरिति

No. **1448.** सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 227. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

From Samāsa to the end of Pūrvārdha; complete.

A commentary on Siddhāntakaumudī by Lakṣmīnṛsiṁha, son of Koṇḍubhaṭṭōpādhyāya of Mahīdhara family, and pupil of Nārāyaṇa and Lakṣmīnṛsiṁha.

First leaf lost.

Beginning:

अव्ययमित्येवं प्रथमान्ततया निर्दिष्टत्वादुपसर्जनसंज्ञायामुपसर्जनं पूर्वमिति पूर्वनिपाते सुपो धात्व(त्वि)ति सुपो लुकि दिशाशब्दस्यैकविभक्ति चेत्युपसर्जनत्वेन गोस्त्रियोरिति ह्रस्वे अपदिशेत्यस्मादुत्पन्नस्य सुपो नाव्ययीभावादिति लुङ्निषेधेनामादेशे अमि पूर्व इति पूर्वरूपे च रूपमिति भावः । तृतीयेति। न चाव्ययीभावस्य अव्ययत्वेन सङ्ख्याकारकशून्यत्वात् कथं तृतीयाविभक्तिरिति वाच्यम्; एकवचनमुत्सर्ग(त): करिष्यत इति भाष्यानुरोधेन संख्याकारके अनपेक्ष्याप्येकवचनानामुत्पत्तिसंभवात् । असत्त्वार्थकानामव्ययानां संख्याद्ययोगित्वेऽप्युन्मत्तगङ्गं पा[र]यो(रे)गङ्गमित्यादिवत् सत्त्वार्थकानामपदिशादिशब्दानां संख्यादियोगितया विभक्त्युत्पत्तौ न विरोध इत्यप्याहुः ।

End:

द्विर्वचन इति । कृच्छ्रे प्रसक्तिसंपादनपूर्वकम् अकृच्छ्रत्वस्य गम्यत्वं स्फोरयति अतिप्रियम(पीति) । यथास्व इति यथास्वशब्दार्थे यथायथमित्येतत् भवतीति सूत्रार्थन्दर्शयति । यथास्वमिति द्विर्वचने रूपन्दर्शयति । आत्मार्थकः आत्मीयार्थकश्चेति द्विविधोऽपि स्वशब्द इह गृह्यत इत्याशयेनाह ययोरा(योऽयमा)त्मेति । यथायथं ज्ञातेति । अत्र ज्ञातेत्यस्य तृन्नन्तत्वान्न लोकेति षष्ठीनिषेध इति बोध्यम् ॥ इति द्विरुक्तिप्रक्रिया ॥

Colophon:

इति श्रीमन्महीधरकुलजलधिकौस्तुभकोण्डुभट्टमहोपाध्यायतनूभवेन श्रीमन्नारायणेन्द्रगुरुचरणकटाक्षनिक्षेपकोशगृहायमाणेन लक्ष्मीनृसिंहचरणार-

विन्दचञ्चरीकेण लक्ष्मीनृसिंहेन विरचितायां सिद्धान्तकौमुदीव्याख्यायां पूर्वार्धव्याख्यानं समाप्तम् । ग्रन्थसंख्या - ७५०० ॥

No. 1449. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या—सुमनोरमा.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ : SUMANŌRAMĀ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{4} \times 4$ inches. Pages, 204. Lines, 14 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Between Tiṅanta and Kṛdanta, some leaves are lost.

To the end of Kṛdanta in Uttarārdha.

A commentary on Siddhāntakaumudī by Tirumalasudhī.

Beginning:

यद्वक्त्राभिमुखं मखेषु मखिभिर्मन्त्रानुपूर्वं हविः
दत्तं दैत्यवरान्निहत्य विबुधास्सर्वे सदा भुञ्जते ।
यद्ध्यानात्प्रभवन्ति निर्मलधियः के वा महापातका
. . . अग्निपुरुषं वन्दामहे मानसे ॥

* * * *

श्रीषड्दर्शनवेङ्कटाध्वरिसुतः षड्दर्शिनीवल्लभः
श्रीसर्वेश्वरसर्वतोमुखगुरोर्विद्यानिधेस्सोदरः ।
विख्याताब्बनपौण्डरीकसहजस्सिद्धान्तकौमुद्यनु-
व्याख्यामातनुते सुधीस्तिरुमलः श्रीद्वादशाहाध्वरी ॥

स्वचिकीर्षितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्नपरिसमाप्तये कृतं मङ्गलं शिष्य-शिक्षायै ग्रन्थतो निबध्नाति श्रौत्रेति । श्रोत्रियस्य भावः श्रौत्रम् ; हाय-नान्तयुवादिभ्य इति सूत्रपठितात् श्रोत्रियस्य यलोपश्चेति वार्तिकादण्यलोपौ, यस्येति चेतीकारलोपः.

End:

तृतीयान्ते उपपदे अनुप्रयोगधातुना समानकर्मकाद्धिंसार्थाण्णमुल् स्यात् । दण्डोपघातं गां कालयति ; दण्डेन उपघातं दण्डताडम् । समानकर्मकाणां किम् ? दण्डेन चोरमाहत्य गाः कालयति । सप्तम्याम् ॥

No. 1450. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅜ × 1¼ inches. Pages, 334. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Samāsa to Taddhita in Pūrvārdha.

A commentary on Siddhāntakaumudī. The author is not known. This is, however, mentioned in the Alphabetical Index as Sudhākara. But, as there is neither beginning nor end, no clue can be found to identify the work.

Beginning:

जनमिति प्रश्ने सर्पिः कालकमित्यत्र प्रकरणान्तरस्थं षत्वमेवोपन्यस्तं न तु प्रकृतोऽपि समासाभावः । किञ्च वीरः पुरुष इत्यादौ असामर्थ्यात्समासाभावमाशङ्क्य समासमध्ये त्वादिवचनाद्भविष्यतीति तत्रैव भाष्ये उक्तम् । तद्यदि तत्सूत्रमात्रपरम् ; तर्हि खञ्जकुब्ज इत्यादौ विशेषणसमासानापत्तिः ।

End:

न हि रामः कोसलस्यापत्यम् । अत्राहुः—इतो मनुष्येति ङीषन्तात् कौशल्यायनिशब्दाद्यूनि ढक् । तस्या ब्राह्मणगोत्रमात्राद्युवप्रत्ययस्योपसंख्यानमिति लुकि लुक् तद्धितलुकीति ङीषो लुक् इति । कार्तायनिरिति ।

No. 1451. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅛ × 1⅜ inches. Pages, 94. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Kāraka ; complete.

This commentary on Siddhāntakaumudī is called Sudhākara on fol. 7.

Beginning :

स्वौजसमौडिति सूत्रविहितानां स्वादीनामर्थव्यवस्थां सूत्रकारादिकृत दर्शयितुमाह—प्रातिपदिकार्थ (इति)। षष्ठीतत्पुरुषगर्भद्वन्द्वगर्भावधारणार्थ-कमात्रशब्देन मयूरव्यंसकादिसमासः। प्रातिपदिकार्थशब्दस्य यौगिकत्वे त्रिकादिपक्षे लिङ्गग्रहणमनर्थकं स्यादतो योगरूढस्स इत्याह—नियतेति। अयमेवांशो रूढिशक्तिलभ्य इति भावः। यत्प्रातिपदिकजन्योपस्थितौ यस्यार्थस्याव्यभिचारेणोपस्थितिस्स तदर्थ इत्यर्थः। प्रत्येकमिति। द्वन्द्वान्ते श्रूयमाणत्वादिति भावः। अस्ति हि द्वन्द्वघटितसमासान्तता मात्रशब्दे। लिङ्गमात्राधिक्य इति। निरुक्तप्रातिपदिकार्थापेक्षयेति भावः।

End :

तिङ्ङतिङ इति निघातस्तु नात्र निपातैर्यद्यदि हन्तेत्यादिना यस्मादित्यर्थकनिपातयच्छब्दयोगे तन्निषेधादिति शिवम् ॥

इति कारकप्रकरणम् ॥

No. 1452. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1½ inches. Pages, 120. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Śabdādhikāra and Strīpratyaya, without beginning or end. The author and the name of the commentary are not known.

No. 1453. सिद्धान्तकौमुदीव्याख्या.

SIDDHĀNTAKAUMUDĪVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $19\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 316. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins in the course of Kāraka and breaks off in Taddhita.

A commentary on Siddhāntakaumudī.

Beginning:

लादेशाभावस्तत्र न द्वितीया किन्तु षष्ठ्येव तसिलभावस्तु तसेश्चे-त्यत्र किंसर्वनामबहुभ्यः इत्यनुवर्तनादिति । धिक्कृष्णाभक्तमिति तस्य निन्द्यतेत्यर्थः । षष्ठ्यर्थे द्वितीया न निन्द्य इत्यर्थः । प्रथमार्थे द्वितीयेत्येके । कथं धिङ्मूर्खेति संबोधनपदस्य क्रियान्वय इति प्रागेवोक्ततया धिक्शब्दयोगाभावाद्द्वितीया न प्रवर्तत इति सम्बाधेने चेति प्रथमैव भवति.

End:

भारद्वाजशब्दोऽत्र देशवचनः स च न प्रत्ययार्थः ।
किन्तु प्रकृतिविशेषणमित्याह——भारद्वाजदेशेत्यादिना ॥

इति द्वितीयः पादः ॥

No. 1454. मध्यसिद्धान्तकौमुदी.

MADHYASIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 290. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Śabdādhikāra, Tiṅanta, Samāsaprakaraṇa and Vaidikaprakriyā.

This is an abridgment of Bhaṭṭōji's Siddhāntakaumudī by Varadarājadīkṣita.

Beginning:

नत्वा वरदराजा(रुयो) गुरून् भट्टोजिदीक्षितान् ।
करोति पाणिनीयानां मध्यसिद्धान्तकौमुदीम् ॥

अइउण् । . . . हल् । इति सूत्राण्यणादिसंज्ञार्थानि । हकारादिष्वकार उच्चारणार्थः । हलन्त्यम्—उपदेशेऽन्त्यं हलित्स्यात् । उपदेश आद्योच्चारणम्.

End:

धातोरन्त उदात्तस्स्यात् । अनुदात्तं पदमेकवर्जम्—परिभाषेयम् । स्वरविधिविषयः यस्मिन्पदे यस्योदात्तः.

* * * *

Colophon:

एषा वरदराजेन बालानामुपकारिणा ।
अकारि पाणिनीयानां मध्यसिद्धान्तकौमुदी ॥
इति वरदराजकृता मध्यसिद्धान्तकौमुदी समाप्ता ॥

No. 1455. लघुसिद्धान्तकौमुदी.

LAGHUSIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, paper. Size, $10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{8}$ inches. Pages, 57. Lines, 8 on a page. Character, Dēvanāgari. Condition, good. Appearance, old.

From the beginning to Kṛdanta.

A still smaller abridgment of Bhaṭṭōji's work by Varadarāja.

Beginning :

नत्वा सरस्वतीन्देवीं शुद्धां गुण्यां करोम्यहम् ।
पाणिनीयप्रवेशाय लघुसिद्धान्तकौमुदीम् ॥

अइउण् । ऋऌक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरट् । लण् ।
ञमङणनम् । झभञ् । घढधश(ष्) । जबगडदश् ।
खफछठथचटतव् । कपय् । शषसर् । हल् ।
इति माहेश्वराणि सूत्राण्यणादिसंज्ञार्थानि । हकारादि-
ष्वकार उच्चारणार्थः । लण्मध्ये त्वित्संज्ञकः । हलन्त्यम्—
उपदेशेऽन्त्यं हलित्स्यात् । उपदेश आद्योच्चारणम् ।
सूत्रेष्वदृष्टं पदं सूत्रान्तरादनुवर्तनीयं सर्वत्र ।

End :

यजयाचयतविछप्रछरक्षो नङ् । यज्ञः, य(ा)च्ञा, यत्नः, विश्नः, प्रश्नः, रक्ष्णः । स्वपो नन् । स्वप्नः । उपसर्गे घोः किः । प्रधिः, उपधिः । स्त्रियां क्तिन्—स्त्रीलिङ्गे भावादौ क्तिन् । घञोऽ ।

No. **1456.** लघुसिद्धान्तकौमुदी.

LAGHUSIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, paper. Size, $10\frac{7}{8} \times 5\frac{1}{4}$ inches. Pages, 109. Lines, 7 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Tiṅanta in the Uttarārdha ; complete.

Same as the last.

Colophon :

इति श्रीवरदराजभट्टाचार्यकृतौ लघुसिद्धान्तकौमुद्यां तिङन्तं समाप्तिमागात ॥

अदृष्टदोषान्मतिविभ्रमाद्वा यत्किञ्चिदूनं लिखितं मयात्र[:] ।
तत्सर्वमार्यै(:) परिशोधनीयं प्रायेण मुह्यन्ति हि ये लिखन्ति ॥

लिखितं व्रजेन्द्रवलमन्तसिंहराज्येभरथपुरमध्ये ।
लिप्पिकृतं ब्राह्मणगीरधर शुभं भूयात्
आषाडमासे शुक्लपक्षे १२रविवासरे संवत् । १९०६

No. 1457. लघुसिद्धान्तकौमुदी.

LAGHUSIDDHĀNTAKAUMUDĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 40. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

From the beginning to Strīśabda in Śabdādhikāra.

Same as the last.

No. 1458. परिभाषासूत्रम्.

PARIBHĀṢĀSŪTRAM.

Pages, 4. Lines, 10 on a page.

Begins on fol. 35*b* of the MSS. described under No. 1267.

Complete.

Gives a number of the acknowledged rules of interpretation bearing upon the Sūtras of Pāṇini.

Beginning :

अर्थवद्ग्रहणे नानर्थकस्य, न वर्णग्रहणेषु, अनिनस्मन्ग्रहणान्यर्थवता चानर्थकेन च, लक्षणप्रतिपदोक्तयोः प्रतिपदोक्तस्यैव ग्रहणं न तु लाक्षणिकस्य ।

End :

उभयनिर्देशे पञ्चमीनिर्देशो बलवान्, द्विबद्धं सुबद्धं भवति ॥

Colophon :

इति शब्दानुशासने परिभाषासूत्राणि समाप्तानि ॥

No. 1459. परिभाषापाठः.

PARIBHĀṢĀPĀṬHAḤ.

Pages, 3. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1263.

Complete.

Same as the last.

No. 1460. परिभाषावृत्तिः.

PARIBHĀṢAVṚTTIḤ.

Substance, paper. Size, 13½ × 8½ inches. Pages, 43. Lines, 28 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Paribhāṣēndu-śēkharakaṇṭakōddhāraḥ 27*a*.

Incomplete.

A commentary on the Paribhāṣāsūtrās, apparently by one Sīradēva.

Beginning :

असिद्धं बहिरङ्गमन्तरङ्गे—अन्तरङ्गे कार्ये कर्तव्ये बहिरङ्गं कार्यमसिद्धं भवति । तेन पचावेदमित्यत्र बाहिरङ्गस्याद्गुणस्यासिद्धत्वात् एत ऐ इत्यैकारो न भवति । अथ ग्रामणि ब्राह्मणकुलमित्यत्र ह्रस्वस्य पिति कृति तुङ्न भवति, नार्कुटः, नार्पत्यमित्यत्र खरवसानयोरिति न भवति, राजन्येत्यत्र संयोगान्तलोपो न भवति । ज्ञापकश्चास्या वाह ऊठिति ऊठो विधानम् । तत्र ह्युच्यते—प्रकृतस्संप्रसारणमेव वकारस्य विधीयतां ततः पूर्वरूपत्वं (ण्वि)प्रत्ययमपेक्ष्य प्रत्ययलक्षणेनोकारस्य ओकारो गुणः ततो वृद्धिरेचीति वृद्ध्या सिद्धं पष्ठौह इत्यादि ।

* * * *

Colophon:

इति परिभाषावृत्तौ अष्टमस्य रषाभ्यामिति चतुर्थः पादः ॥

अतः परं न्यायमूलाः परिभाषाः—गौणमुख्ययोर्मध्ये मुख्ये कार्यसंप्रत्ययः । प्रयत्नोपपादितार्थो गौणः । शब्दश्रुतिमात्रेण प्रतीयमानस्तु मुख्यः । एतयोर्मध्ये मुख्य एव कार्यं भवति । तद्यथा—अग्नेर्ढगिति ढक् मुख्यादग्निशब्दाद्भवति न त्वग्निर्माणवक इत्यादौ उपचरितात गौणात् ॥

End:

अग्निसे(सो)मौ माणवकावित्यत्र षत्वन्न भवतीत्युक्तम् । पुरुषोत्त(म)देवेन व्याख्यातम् । ज्ञापकमप्यत्र वर्णयन्ति—द्यावापृथिव्याविति सूत्रे अग्नीषोमाविति षत्वार्थन्निपातनम् । षत्वं ह्यत्राग्नेस्स्तुत्स्तोमसोमा इति षत्वन्न भवति ॥

No. 1461. परिभाषावृत्तिः.

PARIBHĀṢĀVṚTTIḤ.

Pages, 4. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 12*a* of the MS. described under No. 1409. Contains the first two Padas. Same as the last work.

No. 1462. परिभाषावृत्तिः.

PARIBHĀṢĀVṚTTIḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $14\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 42. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 168*a*. The other work herein is Paribhāṣārthasaṅgrahavyākhyā fol. 1*a*.

Complete. Same as the last.

No. 1463. परिभाषेन्दुशेखरः.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, paper. Size, $11\frac{5}{8} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Pages, 77. Lines, 12 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Paribhāṣārthamañjarī fol. 40*a*, Paribhāṣārthasaṅgrahavyākhyā 83*a*.

Complete.

A commentary on the Paribhāṣās by Nāgēśabhaṭṭa.

Beginning :

नत्वा साम्बशिवं ब्रह्म नागेशः कुरुते सुधीः ।
बालानां सुखबोधाय परिभाषेन्दुशेखरम् ॥

प्राचीनवैयाकरणतन्त्रे वाच(नि)कान्यत्र पाणिनीये तन्त्रे ज्ञापकन्यायसिद्धानि भाष्यवार्त्तिकयोर्निबद्धानि(यानि) परिभाषारूपाणि तानि व्याख्यायन्ते—

End :

तत्रायमर्थः—ष्टि(ष्ठि)वुक्लमु इति सूत्रे शितीति न वक्तव्यं भवतीति भाष्ये । न केवलं मात्रालाघवं, यावदयमप्यर्थ इति कैयटोक्तेः प्रायेणेति शिवम् ॥

Colophon :

इति श्रीमदुपाध्यायोपनाम(क)शिवभट्टतनूजसतीगर्भजनागोजिभट्टविरचितः परिभाषेन्दुशेखरस्समाप्तः ॥

No. 1464. परिभाषेन्दुशेखरः.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, paper. Size, $10\frac{1}{8} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Pages, 17. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgari. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

Same as the last.

No. 1465. परिभाषेन्दुशेखरः.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 161. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Paribhāṣēnduśēkharavyākhyā: called also Triśikhā 81*a*.

Complete.

Same as the last.

The scribe adds at the end.

विजयरघूद्वहविदुषा वत्सान्वयजनुषा करेण सुलिखितः ।
प्रीत्यै भूयाद्विदुषां परिभाषेन्दुशेखरस्सदा रम्यः ॥

No. 1466. परिभाषेन्दुशेखरकण्टकोद्धारः.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAKAṆṬAKŌDDHĀRAḤ.

Pages, 103. Lines, 25 on a page.

Begins on fol. 27*a* of the MS. described under No. 1460.

Incomplete.

This is a commentary on the Paribhāṣēnduśēkhara of Nāgēśabhaṭṭa; by Manudēva.

Beginning:

नत्वा गणपतिन्देवं नृसिंहं कमलायुतम् ।
तातं शम्भु प्रसून्दुर्गां कृष्णदेवं तथाग्रजम् ॥
शास्त्रप्रवर्तकाचार्यान्पाणिनिप्रभृतीन्मुनीन् ।
बालम्भट्टाभिधं बायिगुसेपाख्यापरं गुरुम् ॥
दोषा ये पण्डितंमन्यैः परिभाषेन्दुशेखरे ।
दत्तास्तान् सम्यगुद्धर्तुं मनुदेवेन तन्यते ॥

शिष्यशिक्षायै प्रसङ्गतोऽन्येषां मङ्गलाय च स्वोपास्यदेवतानतिम् उपनिबध्नन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते नत्वेति । अम्बया मायया सहितं, शेते यस्मिन् जगदिति व्युत्पत्त्या जगल्लयाधिकरणं,बृंहते वर्धयति पशा(प्रजा)-मिमामित्यन्तर्भावितण्यर्थात् प्रजावर्धकमिति पदत्रयेण सृष्ट्यादिकर्तृत्वं बोधितम् । यद्वा निराकारस्य ब्रह्मणो नत्याद्यसंभवेन साम्बशिवमिति । तथा च सृष्ट्याद्यर्थं तेन साम्बशिवाकारत्वमेव कल्पितम् । तेन च कल्पितेन च शिवकारणेन स्वोपयोगाय विष्ण्वाद्यकारणकल्पनमिति शिवस्वरूपेण प्राधान्यं बोधितम् । नागेश इति । यद्यप्यात्मनामेत्युक्तेः स्वनामग्रहणं स्वस्य निषिद्धम्; तथापि प्रत्यभिवादसूत्रस्थभाष्यकैयटप्रामाण्येन धर्मशास्त्रप्रामाण्येन च सामान्यनिषेधस्य वैधनामग्रहणातिरिक्तविषयकत्वकल्पनात्, यागीयहिंसाविधिना न हिंस्यादिति सामान्यनिषेधस्य वेदबोधितस्मृत्यनुभवद्वारा यागातिरिक्तविषयकल्पनवत्, स्वकीर्त्यनुवृत्तये स्वनामग्रहणस्य शिष्टाचारानुगृहीतस्य तद्बोधकस्मृत्यनुभवद्वारा वैधत्वं प्रकृतेऽप्यस्त्येवेति न दोषः । यद्वा उक्तनिषेधस्य पारिभाषिकनामविषयकत्वं, न यौगिकनामविषयकत्वं, रूढेर्बलवत्वात् । अत एव गोनर्दीय आहेति भाष्यकारस्य यौगिकस्वनामग्रहणं सङ्गच्छते । प्रकृते नागः ईशः प्रवर्तको यस्य स नागेश इति न निषेधप्रवृत्तिः । तेन भाष्यस्थितसिद्धान्तानां विषयि(य)ता तज्जिज्ञासूनामधिकारितेति सूचितम् । यद्वा मया क्रियत इति अनुवृत्त्या नागेशः कुरुत इति तटस्थेनोक्त्याहङ्कृतिनिरासः । एवञ्च सप्रयोजनं नामग्रहणमिति न निषेधप्रवृत्तिः । अहङ्कृतिनिरासरूपफलस्यात्मगामित्वात् कुरुत इत्यात्मनेपदोपपत्तिरिति सम्यक् ।

End:

अजादिसंज्ञाबोध्यलक्ष्यस्थि(त)ऊनशब्दापेक्षयण आर्धधातुकसंज्ञाशब्दबोध्यनशब्दसापेक्षगुणादन्तरङ्गत्वाभावात्तद्घटकनशब्दमात्रापेक्षत्वेन गुणस्यैवान्तरङ्गत्वाच्च गुणापेक्षया ऊठोऽन्तरङ्गत्वप्रतिपादकः कैयटश्चिन्त्य

एव । वकारान्तमङ्गमनुनासिकादिश्च प्रत्ययमपेक्षमाणस्य उक्तसंज्ञाबोध्य-लक्ष्यस्थितनप्रत्ययनिमित्तकतया गुणादन्तरङ्गत्वाभावादङ्गसंबन्ध.

No. **1467.** **परिभाषेन्दुशेखरकण्टकोद्धारः.**

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAKAṆṬAKŌDDHĀRAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 96. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. **1***a*. The other work herein is Cāṭuślōkasaṅgrahaḥ fol. 49*a*.

Incomplete.

Same as the last.

No. **1468.** **परिभाषेन्दुशेखरव्याख्या—परिभाषार्थमञ्जरी.**

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ : PARIBHĀṢĀRTHAMAÑJARĪ.

Pages, 85. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 40*a* of the MS. described under No. 1463.

Complete.

This commentary is by Bhīmācārya, son of Alagalēka Mādhavācārya.

Beginning :

विनायकपदाम्भोजं विनायकपदाम्बुजम् ।
नत्वा करोति भीमाख्यः परिभाषार्थमञ्जरीम् ॥
गुरोः कटाक्षविक्षेपसमुज्ज्वलधिया मया ।
यदुक्तं क्षम्यतां क्षान्तिनिक्षेपणविचक्षणाः ॥

आर्या मात्सर्यमुत्सृज्य समर्यादमिमां कृतिम् ।
पश्यतां पश्यताह्लादजननीं जननीं धियः ॥

हंसस्सारं यथाध(द)त्ते सारासारविवेकतः ।
त्यक्त्वासारं तथा सारमङ्गीकुरुत धीजनाः ॥

ग्रन्थसमाप्त्यादिप्रतिबन्धकाविघ्नौघप्रशमनाय प्रकृतग्रन्थादौ नमस्कार्यस्येष्टदेवतानमस्काररूपं मङ्गलादीनि हि शास्त्राणि प्रथन्ते इत्यादिवृद्धिसंज्ञासूत्रादिस्थभाष्यात्, ग्रन्थादौ ग्रन्थमध्ये च ग्रन्थान्ते च पुनः पुनरिति शिष्टाचारबोधितस्मृतेश्चावश्यकर्तव्यतासूचितं मङ्गलमाचरन् शिष्यशिक्षार्थं निबध्नाति साम्बशिवमिति । अम्बा जगन्माता पार्वती । तत्सहितं, शिवम्—शेते अस्मिन् जगदिति अधिकरणव्युत्पत्त्या जगदाधारमित्यर्थः । सर्वनिघृष्वरिष्वलष्वाशिवपद्वप्रह्वेष्वा अतन्त्रे इत्युणादिसूत्रेण शीङो ह्रस्वत्वं वनिप्रत्ययो निपातनात् । यद्वा शिवं मङ्गलमस्यास्तीति शिवः । अर्श आद्यच् । साम्बेति विशेषणन्तु तदवियोगसूचनाय । ननु गुणशून्यनमने किं फलमित्याशङ्क्याह ब्रह्मेति ।

End :

तच्च न युक्तम् । अर्धमात्रालाघवेन पुत्रोत्सवतुल्यहर्षोत्पादात् इत्यपि सूचनं ग्रन्थकृदाकूतं विद्वन्मान्या विदांकुर्वन्त्वि(ति) सकलार्थसिद्धिः ।

परिभाषारसास्वादबद्धाध(द)रधियामुना ।
भीमेन रचिता सेयं परिभाषार्थमञ्जरी ॥

Colophon :

श्रीमदलगलेकोपनामकमाधवाचार्यतनयभीमाचार्यप्रणीता परिभाषार्थमञ्जरी समाप्ता ॥

तैलाद्रक्षेज्जलाद्रक्षेद्रक्षेच्छिथिलबन्धनात् ।
मूर्खहस्ते न दातव्यमेवं वदति पुस्तकम् ॥

बार्हस्पत्यमानेन शोभकृन्नामसंवत्सरे चैत्रबहुलतृतीयायामिन्दुवासरे काशीवासिवेङ्कटाचललिखिता परिभाषार्थमञ्जरी समाप्ता ॥

No. 1469. परिभाषेन्दुशेखरव्याख्या—परिभाषार्थमञ्जरी.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ : PARIBHĀṢĀRTHAMAÑJARĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅝ inches. Pages, 72. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Incomplete.

Same as the last.

No 1470. परिभाषेन्दुशेखरव्याख्या—परिभाषार्थमञ्जरी.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ : PARIBHĀṢĀRTHAMAÑJARĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅞ × 1½ inches. Pages, 147. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

Same as the last.

The MS. is said to have belonged to Pillaipākkam V. Śrīnivāsarāghavan.

The reading herein is somewhat different in regard to the name of the author's father.

इति गलगलेकरोपनामक . . . मञ्जरी समाप्ता ॥

No. 1471. परिभाषेन्दुशेखरव्याख्या—त्रिशिखा.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ : TRIŚIKHĀ.

Pages, 9. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Conditon, good. Appearance, old.

Fragmentary. Begins on fol. 81*a* of the MS. described under No. 1465.

This commentary is by Lakṣmīnṛsiṁha.

Beginning:

प्रत्यूहाम्बुधिसीमा यत्पदपांसुर्बभूव देवस(स्स)ः ।
शुण्डालोज्ज्वलतुण्डः श्रेयो भूयो विधत्तान्नः ॥

अव्याजकरुणासिन्धुर्वटशाखितटाश्रयः ।
अस्मिन्निबन्धनिर्माणे साहाय्यं कुरुतां मम ॥

यश्शैषिकं वचोऽशेषं प्रेम्णा मामध्यजीगपत् ।
प्राणनाथाभिधायाथ तस्मै सद्गुरवे नमः ॥

बहवः कृतयो महत्प्रणीताः प्रचरन्त्येव कृतिर्ममापि काचित् ।
समुदञ्चतु शारदे विधावुदिते नोदयते न तारकापि ॥

कुत्सर(त्सित)मलिनमनोभिर्यदि कृतिरेषा मनो न नीयेत ।
श्रेयस्तत्कुरु जायापरजायालोलुपोन्धेव(?) ॥

लक्ष्मीनृसिंहनामाहं परिभाषेन्दुशेखरे ।
करिष्ये त्रिशिखाभिख्यां व्याख्यां संख्यावतां मुदे ॥

विघ्नविघाताय कृतं मङ्गलं शिष्यशिक्षायै ग्रन्थतो निबध्नाति— नत्वेति । स्वावधिकोत्कृष्टत्वप्रकारकज्ञानजनककरशिरस्संयोगव्यापारो हि नतिः । तत्रोत्कृष्टत्वप्रकारकज्ञानं गुणवत्वपूरकज्ञानाधीनमिति गुणवत्त्वेन प्रस्तौति । बृहन्ते वर्धन्ते आनन्दादयो यत्रेति बाहुलकादधिकरणे मन् । साम्बत्वं पतिकात्मक(?)विजातीयानन्दप्रतिपादनाय । तेन च वन्दारुवाञ्छासमधिकफलप्रदातृता सूचिता । कृत्याश्रयत्वव्यावहारिकत्वरूपोपाधिकृतात्मभेदमाश्रित्य नागेश इति नामग्रहणम् । आत्मनाम गुरोर्नामेति निषेधावतारः(न) स्मृतौ नामग्रहणस्य नामोच्चारणरूपत्वेन प्रकृते तदुल्लेखेन तदग्रहणाद्या(द्वा) । कुरुत इति । यद्यपीह सुखबोधरूपक्रियाफलस्य परगामितया

परस्मैपदमुचितम्; तथापि स्वकीर्त्यनुवृत्तिरूपफलस्य कर्तृगामितया आत्मनेपदम्.

End:

परैवेति। एवेन विप्रतिषेधशास्त्रे पूर्वत्रासिद्धमित्यत्र च पक्षे पदपदार्थोपस्थितौ वाक्यार्थबोधे प्रतिबन्धकाभावेऽपि परपूर्वशब्दाभ्यां गृह्यमाणपाठकृतपूर्वं व्यवच्छिद्यते। अनुनासिकप्रवृत्तिप्रतिबन्धेन चरितार्था प्रगृह्यसंज्ञा प्लुतप्रगृह्येत्यत्रोपास्थिता सती विप्रतिषेधशास्त्रप्रवृत्तिं प्रयोजयतीत्याशयः॥

No. 1472. परिभाषेन्दुशेखरव्याख्या.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 176. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, new.

Beginning and end wanting.

This commentary cannot be identified in respect of its authorship.

Beginning:

वत इत्यर्थः। ततश्च गुणादिविषयकज्ञानजनकज्ञानविषयत्वरूपनिमित्तत्वस्य स्थानिन्यप्यक्षतत्वेन दोषः स्यादिति भावः। ज्ञापक इति अन्यथा शियितरीति स्यादिति भावः। ननु किञ्चिन्निष्ठविधेयतानिरूपितोद्देश्यतारूपकार्यित्वस्य शयित इत्यादाविगन्ताङ्ग इव ऊर्णुनविषतीत्यादौ सन्नन्तेऽपि संभवात्सनो निमित्तत्वाभावापत्तिरत आह ऊर्णुनाविषतीति। नन्वेवं साक्षादुद्देश्यत्वमिति फलितम्; तच्च सनन्तस्येवेगन्ताङ्गस्यापि न संभवति; अलोन्त्यपरिभाषयान्त्यस्यैव साक्षादुद्देश्यत्वात् समुदायस्य निमित्तत्वाक्षत्या ङित्त्वात् ज्ञापकभूम्युच्छेदप्रसङ्गः। न च धर्मिग्राहक-

मानबलेन साक्षादुद्देश्यस्यैव तदवयवकसमुदायस्यापि कार्यित्वं विवक्ष्यते, ऊर्णुनविषतीत्यादौ तु सनन्तस्य तथात्वेऽपि केवलस्य (स)नः अतथात्वान्न दोष इति वाच्यम्; मारयतीत्यादौ णिजन्तस्य कार्यित्वेऽपि णिच्प्रकृतिभूतमृङ्धातोरतथात्वान्निषेधापत्तेरिति चेन्न; द्वित्वविधौ सन्ग्रहणेन तस्य द्वित्वप्रयोजकत्वेऽपि मृङ्धातोर्णिचो गुणं प्रति निमित्तत्वे मानाभावेनादोषात्

End:

न चानुकार्यानुकरणयोरभेदपक्षे पदत्वाभावाज्जश्त्वाप्रसक्त्या अवसाने चर्त्वस्य चारितार्थ्यान्नापवादत्वमिति वाच्यम्; यरोऽनुनासिके वा पदान्तेति पूर्वोत्तरसाहचर्येण एतस्य अपदान्ते अप्रवृत्तेः ॥

No 1473. परिभाषेन्दुशेखरव्याख्या—सर्वमङ्गला.

PARIBHĀṢĒNDUŚĒKHARAVYĀKHYĀ: SARVAMAṄGALĀ.

Substance, paper. Size, $9\frac{3}{8} \times 7\frac{7}{8}$ inches. Pages, 471. Lines, 23 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

In two volumes. Transcribed for the Library in 1894, 1896 and 1897.

This commentary on the Paribhāṣēndhuśēkhara is by Śēṣaśarman, a pandit, who belonged to the court of king Kṛṣṇa of Mysore.

Beginning:

विश्वेश्वरं गुरुं नत्वा ध्यात्वा च हृदि भारतीम् ।
विवृणोमि यथामेधं परिभाषेन्दुशेखरम् ॥
प्रवृत्तिमेतां दृष्ट्वा मे हसत्यात्मापि लज्जया ।
तथापि देशिकदया वाचालयति साम्प्रतम् ॥

दोषान्वितोऽपि तनुतां मत्प्रबन्धः सतां मुदम् ।
सद्युक्तिभिरनुश्लिष्टकलङ्कोऽपि विधुर्यथा ॥

नमन्महीपमण्डलीकिरीटरत्नभाझरी-
विराजिताङ्घ्रिकृष्णभूपतीन्द्रक्लृप्तसम्मितिः ।
तनोतु सर्वमङ्गला सदा परां मुदं सता-
महीनवाग्विभूषिता मनीषिशेषशर्मणः ॥

प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्नेन परिसमाप्तये एतच्छास्त्रस्य मूल-भूतचतुर्दशसूत्रोपदेष्टृत्वेन प्राचार्यत्वात् साम्बशिवस्यैतद्ग्रन्थादौ समुचितं नत्यात्मकं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थं निबध्नन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते नत्वेत्यादिना । यशसः शिष्याणामनायासज्ञानजन्यसुकृतस्य च आत्मगामित्वादात्मनेपदम् । बालानामिति ।

End :

एवमादौ प्राचीनवैयाकरणतन्त्रे वाचनिकानीत्युक्तं तन्त्रोचितम् अर्धमात्रालाघवेनापि पुत्रोत्सवं मन्यते ; किम्पुनर्बहूनां वचनानां ज्ञापकेन सङ्ग्रहे सिद्धे तेषामानुपूर्वीरूपेण अपाठेऽपि लाघवमिति च सूचितमिति शिवम् ॥

Colophon :

इति महीसूरपुराधीशकृष्णराजेन्द्रभूपालसभापण्डिताध्यक्षभूतस्य समस्तव्याकरणविद्यासर्वङ्कषज्ञाननिधेः काव्यनाटकालङ्कारविद्याद्यनेकशास्त्रविदः सर्वश्लाघ्यकवित्वधुरीणस्य काशीशेषशास्त्रिणः कृतिः सैषा परिभाषेन्दुशेखरव्याख्या सर्वमङ्गलाख्या कृतिः समाप्तिमगमत् ॥

मन्मथेऽब्दे चैत्रकृष्णत्रयोदश्यां भृगोर्दिने ।
लिखिता श्रीनिवासेन सर्वमङ्गलसंज्ञिका ॥

No. 1474. परिभाषार्थसङ्ग्रहः.

PARIBHĀṢĀRTHASAṄGRAHAḤ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{8} \times 8\frac{1}{4}$ inches. Pages, 117. Lines, 26 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Paribhāṣārthasaṅgrahavyākhyā fol. 61*a*.

Complete.

A treatise on certain grammatical technicalities in Sanskrit by Vaidyanātha, son of Ratnagiridīkṣita.

Beginning:

विजेज्यानस्सदा शम्भुर्जङ्गच्छद्भिरिजां मुदा ।
सञ्चश्नुराणः पशुना तन्तन्ताद्वाग्गतिं मम ॥
मूर्तिर्यस्य हि पाणिनिः पदमहाभाष्यप्रबन्धास्तथा
वाक्यानां कृदपि स्वयं वितनुते वाग्यस्य दास्यं सदा ।
शिष्या यस्य विरोधिवादिमकुटीकुट्टाकवाग्धाटिका-
स्तस्मै मातुलरामभद्रमखिने भूयो नमो मे भवेत् ॥
प्रणम्य परमन्देवं भवानीपतिमव्ययम् ।
क्रियते वैद्यनाथेन परिभाषार्थसङ्ग्रहः ॥

व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिर्न हि सन्देहादलक्षणम्—
व्याख्यानतः व्याख्यानात् हेतुपञ्चम्यन्तादाद्यादित्वात्तसिः ।
प्रतिपत्तिशब्दोऽवगमवाची तथा चायमर्थः—व्याख्यानादाचार्यपारम्पर्योपदेशात् विशेषनिश्चयो भवति ।

End:

इदन्तु ध्येयम्—इमौ पक्षौ लक्ष्यानुरोधात्तत्र तत्राश्रियेते इत्युभयथा भाष्ये व्यवहारो दृश्यत इति ॥

Colophon:

इति श्रीमद्रत्नगिरिदीक्षितपुत्रवैद्यनाथशास्त्रिणः कृतिषु परिभाषार्थ-सङ्ग्रहे न्यायमूलपरिभाषा समाप्ता ॥

परिभाषार्थसङ्ग्रहः समाप्तः ॥

No. 1475. परिभाषार्थसङ्ग्रहः.

PARIBHĀṢĀRTHASANGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 173. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

The MS. is said to have belonged to one Piḻḻaipākkam Śrīnivāsarāghavan.

Complete.

Same as the last.

No. 1476. परिभाषार्थसङ्ग्रहः.

PARIBHĀṢĀRTHASANGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 85. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Contains the first six Adhyāyas and one Pada in the seventh Adhyāya.

Same as the above.

No. 1477. परिभाषार्थसङ्ग्रहः.

PARIBHĀṢĀRTHASANGRAHAḤ.

Pages, 27. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 34*a* of the MS. described under No. 1364.

About 50 Paribhāṣās are dealt with.

No. 1478. परिभाषार्थसङ्ग्रहव्याख्या.

PARIBHĀṢĀRTHASAṄGRAHAVYĀKHYĀ.

Pages, 330. Lines, 25 on a page.

Begins on fol. 61*a* of the MS. described under No. 1474.

Complete.

This is a commentary on the last described work by Svayamprakāśayati, and is called Candrikā.

Beginning:

नत्वा गुरुपदद्वन्द्वं संसारजलधिप्लवम् ।
व्याकरोमि यथाबुद्धि परिभाषार्थसङ्ग्रहम् ॥

ग्रन्थादौ शिष्टाः मङ्गलमाचरन्ति । तस्य च भगवता भाष्यकारेण मङ्गलादीनि मङ्गलमध्यानि मङ्गलान्तानि शास्त्राणि प्रथन्त इति प्रचयगमनं प्रयोजनमुक्तम्; वीरपुरुषाणि आयुष्मत्पुरुषाणि चेति तद्ग्रन्थाभ्यासकर्तॄणां सामर्थ्याद्यतिशयः आयुर्वृद्धिश्चेति प्रयोजनद्वयमुक्तम्; अतो मङ्गलाचरणस्यावश्यकत्वात् परमेश्वरप्रार्थनारूपं मङ्गलमाचरितं शिष्यशिक्षायै ग्रन्थतो निबध्नाति—विजेज्यान इति । विपूर्वात् जि जये इत्यस्माद्धातोः (धातो)रेकाच इति यङ्; तस्य यङोऽचि च इति शब्दा-(सूत्रा)दनैमित्तिके लुकि प्रत्ययलक्षणेन यङन्तत्वात्सन्यङोरिति द्वित्वे गुणो यङ्लुकोरित्यभ्यासस्य गुणे पूर्वप्रवृत्तां धातुसंज्ञामादाय वर्तमाने लडिति कर्तरि लटि अटोरित्त्वाल्लोपे तस्य लटश्शतृशानचाविति आत्मनेपदं शानजादेशः.

* * * *

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकसर्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीमदद्वैतानन्दसरस्वतीचरणारविन्दभृङ्गायमान(ण)स्य श्रीमत्स्वयंप्रकाशस्य कृतौ परिभाषार्थसङ्ग्रह-

व्याख्यायाश्चन्द्रिकायां प्रथमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ समाप्तश्चाध्यायः ॥

प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ग्रहणम्। अत्र लिङ्गविशिष्टस्येत्युच्यते टाबादीनाञ्च ग्रहणेन भाव्यम्।

End:

पुंसि संज्ञायां घः प्रायेणेत्यत्र संज्ञाशब्दस्य प्रायेणेत्यस्य च परस्परान्वयः; ततश्च संज्ञायामित्यर्थो लभ्यत इत्याशङ्क्य घप्रत्ययस्य विधेयत्वेन प्राधान्यं प्रायेण संज्ञायामित्युभयमपि तदन्वय्येव; ततश्च प्रायेण घो भवति, संज्ञायां न तु प्रायेण सज्ञायामित्यन्वय इति सकलेष्टसिद्धिः ॥

Colophon:

परिभाषार्थसङ्ग्रहव्याख्या समाप्ता ॥

No. 1479. परिभाषार्थसङ्ग्रहव्याख्या.

PARIBHĀṢĀRTHASAṄGRHAVYĀKHYĀ.

Pages, 88. Lines, 16 on a page.

Begins on fol. 83*a* of the MS. described under No. 1463.

Incomplete.

No. 1480. परिभाषार्थसङ्ग्रहव्याख्या.

PARIBHĀṢĀRTHASAṄGRAHAVYĀKHYĀ.

Pages, 334. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1462.

The book is said to have belonged to Pillaipākkam Śrīnivāsarāghavan.

Complete.

Same as the above.

No. 1481. परिभाषाभास्करः.

PARIBHĀṢĀBHĀSKARAḤ.

Substance, paper. Size, 13½ × 8¼ inches. Pages, 208. Lines, 20 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śabdatāṇḍava 105*a*.

Complete.

This is a treatise on Paribhāṣās by Śēṣādrisudhī.

Beginning:

नत्वा गुरुचरणयुगं[लं] स्मृत्वा ब्रह्माखिलात्मकं विमलम् ।
रचयति शेषाद्रिसुधीः परिभाषाभास्करं स्वशिष्यकृते ॥

व्याख्यानतो विशेषप्रतिपत्तिर्न हि सन्देहादलक्षणम्—व्याख्यानतोऽभिमतार्थबोधकाभियुक्तवचनात् विशेषस्याभिमतार्थस्य निर्णयो भवति । अत्र सन्देहपदेन कोटिद्वयावगाहिज्ञानमभिमतानभिमतसाधारणज्ञानमनभिमतमात्राविषयज्ञानञ्चोच्यते; तस्माच्छास्त्रमलक्षणमाभिमतार्थ(ा)बोधकन्न भवतीत्यर्थः । तत्र ङेर्यः, ङेराम्नद्याम्नीभ्यः, इत्यादौ कोटिद्वयावगाहिज्ञाने प्राप्ते ङेर्य इत्यत्र चतुर्थ्येकवचनस्य, ङे[र्](रा)मित्यत्र सप्तम्येकवचनस्य, ग्रहणमिति व्याख्यानादभिमतस्य निर्णयः । प्रातिपदिकान्तनुम्विभक्तिषु चेत्यादौ उत्तरपदतदितरप्रातिपदिकान्तमात्रग्रहणे प्राप्ते उत्तरपदं यत्प्रातिपदिकं तदन्त यैव णत्वमिति व्याख्यानादभिमतस्य निर्णयः ।

End:

किञ्च माषवपनीयमित्यत्र सति स्थानिवत्त्वे णत्वं प्राप्नोति णत्वे स्थानिवत्त्वात् न भवति णत्वमिति ज्ञाप्यते, ज्ञापकसिद्धं न सर्वत्रेति वा उक्तस्थले स्थानिवत्त्वमिति कैयट इति दिक् ॥

Colophon:

इति शेषाद्रिसुधीविरचितपरिभाषाभास्करस्समाप्तः ॥

No. 1482. परिभाषाभास्करः.

PARIBHĀṢĀBHĀSKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 120. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

Same as the above.

This book is said to have belonged to one Piḻḻaipākkam Śrīnivāsācārya.

No. 1483. वाक्यपदीयम्.

VĀKYAPADĪYAM.

Substance, paper. Size, $10 \times 7\frac{5}{8}$ inches. Pages, 111. Lines, 7 on a page. Character, Dēvanāgari. Condition, good. Appearance, new.

Transcribed in 1894.

To the end of the 14th Samuddēśa.

A work on the meaning and the logic of sentences and words by Bhartṛhari Vṛṣabha.

Beginning :

अनादिनिधनं ब्रह्म य(श)ब्दतत्त्वं यदक्षरम् ।
विवर्ततेऽर्थभावेन प्रक्रिया जगतो यतः ॥
एकमेव यदाम्नातं भिन्नं शक्तिव्यपाश्रयात् ।
अपृथक्त्वोह(क्त्वेऽपि)शक्तिभ्यः पृथत्वे(क्त्वे)नेव वर्तते ॥
अध्या(व्या)हत(ताः)कलां(ला)यस्य कालशक्तिमुपाश्रिताः ।
जन्मादयो विकाराष्षट् भावभेदस्य योनयः ॥
एकस्य सर्वबीजस्य यस्य चेयमनेकधा ।
भोक्तृभोक्तव्यरूपेण भोगरूपेण च स्थितिः ॥
प्राप्त्युपायोऽनुकारश्च तस्य वेदो महर्षिभिः ।
एका(कोऽ)प्यनेकवर्त्मेव समाम्नाता(तः) पृथक् पृथक् ॥

भेदानां बहुमार्गत्वं कर्मह्ये(ण्ये)कत्र चाङ्गता ।
शब्दानां यतशक्तित्वः(त्वं)तस्य शाखासु दृश्यते ॥
स्मृतयो बहुरूपाश्च दृष्टादृष्टप्रयोजनाः ।
तमेवाश्रित्य लिङ्गेभ्यो वेदविद्भिः प्रकल्पिताः ॥
तस्यार्थवादरूपाणि निश्रिता(त्य)स्वविकल्पजाम्(:) ।
एकार्थि(कत्वि)नां द्वैतिनाश्च प्रवादा बहुधा गताः ॥
सत्या विशुद्धिस्तत्रोक्ता विद्यैवैकपदागमा ।
युक्ता प्रणवरूपेण सर्वपा(वा)दाविरोधिना(नी) ॥
विधातुस्तस्य लोकानामङ्गोपाङ्गनिबन्धनाः ।
विद्याभेदाः प्रतायन्ते ज्ञानसंस्कारहेतवः ॥
आसन्नं ब्र[ा]ह्मणस्तस्य तपसामुत्तमन्तपः ।
प्रथमञ्छन्दसामङ्गमाहुर्व्याकरणं बुधाः ॥
प्राप्तरूपविभागा या यो वाचः परमो रसा(सः) ।
यत्तत्पुण्यतमज्योतिस्तस्य[ा] मार्गोऽयम(ा)ञ्जसः ॥
अर्थप्रवृत्तितत्त्वानां शब्दा एव निबन्धन[ा]म् ।
तत्त्वावबोधश्शब्दानां नास्ति व्याकरणादृते ॥
तद्द्वारमपवर्गस्य वाङ्मलानाञ्चिकित्सितम् ।
पवित्रं सर्वविद्यानामधिविद्यं प्रकाशते ॥
यथार्थजातयस्सर्वाः शब्दाकृतिनिबन्धनाः ।
तथैव लोके विद्यानामेषा विद्या परायणम् ॥
इदमाद्यं पदस्थानं सिद्धिसोपानपर्वणाम् ।
इयं सा मोक्ष(मा)णानामजिह्मा राजपद्धतिः ॥
अत्रातीतविपर्यासः केवलामनुपश्यति ।
छन्दस्यः छन्दसां योनिमात्मा छन्दोमयीन्तनुम् ॥

* * * *

यदेयं(कं) प्रक्रियाभेदैः बहुधा प्रविभज्यते ।
तद्व्याकरणमागम्य परं ब्रह्माधिगम्यते ॥
नित्याश्शब्दार्थसंबन्धास्तत्राम्नाता महर्षिभिः ।
सूत्राणां सानुतन्त्राणां भाष्याणाञ्च प्रणेतृभिः ॥

End:

इत्थंभावेऽपि सादृश्यं बुद्ध्यवस्थानिबन्धनम् ।
ग्रहणे भेदमात्रस्य तत्रान्यैवाभिधीयते ॥

गौर्बाहीक इति द्वित्वे सादृश्यं प्रत्युदाहृतम् ।
शुकादौ सति निष्पन्ने बाहीको न द्विरुच्यते ॥

Colophon:

इति श्रीभगवद्भर्तृहरिवृषभमहावैयाकरणपादविरचिते वाक्यपद(दी)[वी]ये प्रकीर्णकनामनि पदकाण्डे समुद्देशश्चतुर्दशः ॥

No 1484. वैयाकरणभूषणसारः.

VAIYĀKARAṆABHŪṢAṆASĀRAḤ.

Substance, paper. Size, $10\frac{1}{4} \times 4\frac{7}{8}$ inches. Pages, 76. Lines, 17 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

This is a commentary on Bhaṭṭōjidīkṣitā's Kārikā by Kauṇḍabhaṭṭa, son of Raṅgōjibhaṭṭa. The Kārikās themselves are wrongly attributed to Kauṇḍabhaṭṭa in thē India Office Library Catalogue.

The MS. is said to have been copied by Meḍidrisṣayya for Naraharisōmayājulu, and to have been completed on Friday, the 2nd Bahula of Nija Bhādrapada in the Bhava year.

Beginning:

लक्ष्मीनारायणं नौमि गौरीरमणरूपिणम् ।
स्फोटरूपं यतस्सर्वं जगदेतद्विवर्तते ॥

अशेषफलदातारं भवाब्धितरणे तरिम् ।
शेषाशेषार्थलाभार्थं प्रार्थये शेषभूषणम् ॥

पाणिन्यादिमुनीन्प्रणम्य पितरं रङ्गोजिभट्टाभिधं
द्वैतध्वान्तनिवारणादिभविं(फलि)कां पुंभाववाग्देवताम् ।
ढुण्डिङ्गौतमजैमिनीयवचनव्याख्यातृभिर्दूषितान्
सिद्धान्तानुपपत्तिभिः प्रकटये तेषां वचो दूषये ॥

प्रारिप्सितप्रतिबन्धकोपशमनाय श्रीफणिस्मरणरूपं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थं निबध्नन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते ।

फणिभाषितभाष्याब्धेश्शब्दकौस्तुभ उद्धृतः ।
तत्र निर्णीत एवार्थस्संक्षेपेणेह कथ्यते ॥

उद्धृत इति । अस्माभिरिति शेषः ।

End:

निर्विघ्नप्रचयाय अन्ते मङ्गलं स्तुतिनतिरूपमाह—पूर्णात्मन इत्यादिना ।

अशेषभूतदातारमपि सर्वेश्वरं गुरुम् ।
श्रीमद्भूषणसारेण भूषये शेषभूषणम् ॥

Colophon:

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणधुरीणरङ्गोजिभट्टात्मजकौण्डभट्टकृते वैयाकरणभूषणसारे स्फोटवादस्समाप्तः ॥

No. **1485.** वैयाकरणभूषणसारः.

VAIYĀKARAṆABHŪṢAṆASĀRAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 60. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

To the end of Nāmārthanirṇaya.

This is a commentary on Hari-Dīkṣita's Kārikās by Kauṇḍubhaṭṭa, son of Raṅgōjibhaṭṭa.

Begins on fol. 83.

The date of transcription is given at the end thus :

अङ्गीरसाह्वये वर्षे फाल्गुने मासि ।
वैयाकरणसारं तमलिखद्वेङ्कटो बुधः ॥

No. 1486. वैयाकरणकारिकाटीका—वैयाकरणमतोन्मज्जिनी.

VAIYĀKARAṆAKĀRIKĀṬĪKĀ : VAIYĀKARAṆAMATŌNMAJJINĪ.

Substance, paper. Size, $12\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{8}$ inches. Pages, 27. Lines, 13 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are : Vṛttidīpikā fol. 15*b*, Sphōṭavādaḥ fol. 30*b*, Ākāṅkṣāvāda 51*b*.

Incomplete.

Another commentary on the Kārikās of Bhaṭṭōji by a disciple of his.

Beginning :

जगतः पितरौ नत्वा पार्वतीपरमेश्वरौ ।
गुरुभिर्ये कृताः श्लोकाः टीका तेषां वितन्यते ॥

इह शास्त्रार्थे ज्ञातेऽप्यधिकविजिज्ञासुभिः अस्मत्कृताच्छब्दकौस्तुभात् ज्ञेय इति ध्वनयन्तो मङ्गलार्थं व्याकरणशास्त्रनिर्मातृभ्यर्हितत्वात् स्त्री(श्री)पतञ्जलिं स्मरन्ति फणिभाषित . . . . . . कथ्यते । पदार्थसंसर्गरूपत्वाद्वाक्यार्थस्य वाक्यस्य च सुप्तिङन्तसमुदायत्वात् सुबन्तानाञ्च प्रायः क्रियाविशेषणत्वात् धातोश्च क्रियावाचकत्वात् धातुस्वरूपं वदन्ति ।

*   *   *   *

Colophon :

इति वैयाकरणमतोन्मज्जिन्यां सुबुल्लासस्तृतीयः ॥

*   *   *   *

इति वैयाकरणमतोन्मज्जिन्यां वृत्त्युल्लासे समासोल्लासः पञ्चमः ॥

*   *   *   *

इति वैयाकरणमतोन्मज्जिन्यां निपातानां द्योतकत्वस्थापनोल्लासः ॥

वृत्तिभेदं निरूपयति—

जहत्स्वार्थाजहत्स्वार्थे द्वे वृत्ती ते पुनस्त्रिधा ।

भेदस्संसर्ग उभयं नेति वाच्यव्यवस्थितिः ॥

End :

पाचकः, दण्डी, सुवासाः, इत्यादौ विक्लित्त्यनुकूलक्रियासंबन्धाश्रयः, दण्डसंबन्धाश्रयः, शोभनवस्त्रसंबन्धाश्रयः, इत्यादिशाब्दबोधात्संबन्धोऽपि कृत्तद्धितसमासार्थः ; ततश्चामीभ्यस्त्वतलादीनां तस्यैव प्रवृत्तिनिवृत्ति-(मित्त)त्वात् तस्यैव त्वतलाद्यर्थत्वात् तद्विशेष्यक एव बोधः पक्तृत्वं दण्डित्वं सुवासस्त्वं पाक दण्ड.

No. 1487. वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषा.

VAIYĀKARAṆASIDDHĀNTAMAÑJŪṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1¼ inches. Pages, 180. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

A treatise on the structure, import and power of words by Nāgēśabhaṭṭōpādhyāya, son of Śivadhaṭṭa and Satī.

Beginning :

. . . . साम्बं सदाशिवम् ।

वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषेयन्निरूप्यते ॥

तत्र अष्टौ स्फोटा इति सि(द्धान्तः तत्र वर्णस्फोटः, पदस्फोटः, वा)क्यस्फोटः, अखण्डपदस्फोटः, अखण्डवाक्यस्फोटः, एते पञ्च व्यक्तिस्फोटाः । व्यक्तिस्फोटत्वं च

End:

एवञ्च कार्यतावच्छेदकधर्मवत्वरूपकार्यतावच्छेद . . . .

विधेस्तथा शक्तिस्वीकारात् उपपन्नः स्थितः एतदर्थमे(व) वैजात्यकल्पना ॥

No. 1488. वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषा.

VAIYĀKARAṆASIDDHĀNTAMAÑJŪṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1½ inches. Pages, 160. Lines, 11 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

From Dhātvartha to Avyayībhāvanirūpaṇa.

Same as the last.

No. 1489. वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषा—लघुमञ्जूषा.

VAIYĀKARAṆASIDDHĀNTAMAÑJŪṢĀ : LAGHUMAÑJŪṢĀ.

Substance, paper. Size, 10⅞ × 4½ inches. Pages, 786. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

The Kāraka portion of Subarthavicāra is herein found at the end of the work instead of in its right place, that is, between Prātipadikārthanirṇaya and Vṛttivicāra.

An abridgment of the work described under the last number by Nāgēśabhaṭṭōpādhyāya.

Beginning:

नागेशभट्टविदुषा नत्वा साम्बशिवं लघुः ।
वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषैषा विरच्यते ॥

तत्र वाक्यस्फोटो मुख्यः। लोके तस्यैवार्थबोधकत्वात्, तेनैवार्थसमासेश्च। तदुक्तं न्यायभाष्यकृता–पदसमूहो वाक्यमर्थसमासा(प्ता)विति। अत्र च पदं सुबन्तं तिङन्तञ्च तेन तत्समूह इत्यर्थः ।

End:

शृङ्गबेरपुराधीशरामतो लब्धजीविकः ।
सर्वतन्त्रार्थतत्त्वज्ञः सर्वत्र च निबन्धकृत् ॥
वैयाकरणनागेशः स्फोटायनऋषेर्मतम् ।
परिष्कृत्योक्तवांस्तेन प्रीयतामुमया शिवः ॥
ईदृक्तर्केऽस्य नाभ्यास इति चिन्त्यं न पण्डितैः ।
दृषदोऽपि हि सन्तीर्णाः पयोधौ रामयोगतः ॥
शब्देन्दुशेखरं पुत्रं मञ्जूषां मम कन्यकाम् ।
स्वमतौ सम्यगुत्पाद्य शिवयोरर्पितौ मया ॥

Colophon:

इति श्रीमदुपाध्यायोपनामकसतीगर्भजशिवभट्टसुतनागेशभट्टकृतौ वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषाख्यस्फोटवादः ॥

No. **1490.** वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषा–परमलघुमञ्जूषा.

VAIYĀKARAṆASIDDĀNTAMAÑJŪṢĀ: PARAMALAGHUMAÑJŪṢĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 8¼ × 2⅜ inches. Pages, 73. Lines, 12 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

An abridgment of the last described brief work by Nāgēśa.

Beginning:

शिवं नत्वा हि नागेशेनानिन्द्या परमा लघुः ।
वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषैषा विरच्यते ॥

तत्र वर्णपदवाक्यभेदेन स्फोटस्त्रिधा । तत्रापि, जातिव्यक्तिभेदेन पुनः षोढा । अखण्डपदस्फोटः अखण्डवाक्यस्फोटश्चेति संकलनया अष्टौ स्फोटाः । तत्र वाक्यस्फोटो मुख्यः । तस्यैव लोके अर्थबोधकत्वात्तेनैवार्थसमाप्तेश्च । तदाह न्यायभाष्यकारः—पदसमूहो वाक्यमर्थसमाप्ताविति । अस्य समर्थमिति शेषः । तत्र प्रतिवाक्यं सङ्केतग्रहासंभवात् वाक्यान्वाख्यानस्य लघूपायेनाशक्यत्वाच्च कल्पनया पदानि प्रविभज्य पदे प्रकृतिप्रत्ययभावान्प्रविभज्य कल्पिताभ्यामन्वयव्यतिरेकाभ्यान्तत्तदर्थविभागं शास्त्रमात्रविषयं परिकल्पयन्ति स्माचार्याः । तत्र शास्त्रप्रक्रियानिर्वाहको वर्णस्फोटः ।

End :

नामार्थप्रकारकशाब्दबुद्धिं प्रति विभक्त्यर्थोपस्थितिः कारणमिति व्युत्पत्त्यन्तरं तद्भञ्जनञ्च । मम तु पृथक्शक्त्यनङ्गीकारात् विशिष्टस्यैव विशिष्टार्थवाचित्वान्नामार्थद्वयाभावान्न काप्यनुपपत्तिरित्यलम् ॥

Colophon :

इति शिवभट्टसुतसतीगर्भजनागेशकृता परमलघुमञ्जूषा समाप्ता ॥

अब्दे क्रोधननामके दिनकरे राशिं गते कर्कटं
सर्पर्क्षे सितपक्षके हिमरुचेर्वारे द्वितीया(ये)तिथौ ।
श्रीमत्कौशिकवंशजस्समलिखद्गोपालदासः पुरा
नागेशेन कृतामिमां परमलघ्वाख्यां तु मञ्जूषिकाम् ॥

No. **1491.** वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषा—परमलघुमञ्जूषा.

VAIYĀKARAṆASIDDHĀNTAMAÑJŪṢĀ : PARAMALAGHUMAÑJŪṢĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 19. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 56*a*. The other work herein is Śaktivādārtha-dīpikā 1*a*

Incomplete.

Same as the last.

No. 1492. शब्दताण्डवम्.
ŚABDATĀṆḌAVAM.

Pages, 252. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 105*a* of the MS. described under No. 1481.

A treatise on grammar like the Siddhāntakaumudī.

Beginning:

नत्वा गुरुचरणाम्बुजमम्बां वागीश्वरीश्च वाक्सिद्ध्यै ।
अतुलकलाधरशेखरसन्तुष्टै शब्दताण्डवं रचये ॥

प्रत्याहारेष्वितान्न ग्रहणम्; अनुनासिक इत्यादिनिर्देशसामर्थ्यात् । न ह्यत्र ककारे परेऽच्कार्यं दृश्यत इति यत्कौमुद्यामुक्तम्; तत्र विचार्यते— अत्र यदि णसधातोर्ण्वुलि नासिकाशब्दो व्युत्पाद्यते तदा अच्कार्यशब्देन यदि अण्विवक्षितः । तर्हि प्रत्ययस्थादितीत्वविधिसामर्थ्यादेव यण् परिहर्तुं शक्यः; यस्येति चेतीकारलोपस्तु न शङ्कितुं योग्यः, ककारस्याच्त्वेऽपि प्रत्ययस्य तदादित्वाभावेन स्वादित्वाभावेन भत्वस्यैवाभावात् ।

End:

कृताधिपत्यामिव साधु बन्धुतां
करेणुरारोहयते निषादिनम् ।

इत्यादिमहाकविप्रयोगानुकूलमनुसरतः कैयटस्योपरि प्रमादोद्भावनमेव प्रमाद इति सर्वमनवद्यम् । इति णेरणाविति सूत्रस्थकैयटोद्धारः ॥

No. 1493. प्रबोधचन्द्रिका.
PRABŌDHACANDRIKĀ.

Substance, paper. Size, $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Pages, 61. Lines, 15 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 14*a*. The other work herein is Bhartṛhari-Śataka 1*a*.

A treatise on grammar in easy stanzas by a Vaisalabhūpati.

Beginning :

हरिहरगुरुभक्तः सर्वलोकानुरक्तः
त्रिभुवनततकीर्तिः कान्तिकन्दर्पमूर्तिः ।
रणरिपुगणकामो वैसलक्षोणिपालो
जयति जगति दाता सर्वकर्मावधाता ॥

चन्द्रावतीवदनचन्द्रचकोरविक्रमादित्यभूपतनयो नयतन्त्रवेत्ता ।
चौघाणवंशतिलकः पटगा(नगरा)धिनाथो राजा परंजयति वैसलभूपदेवः ॥

* * * *

श्रीमद्वैसलदेवेन रामभक्तिरतात्मना ।
इति चिन्तितमेकान्ते कदाचित्तिष्ठता सता ॥

* * * *

संसाराम्भोधितरणे रामनामानुकीर्तनम् ।
रामनामान्विता तस्मात्प्रक्रिया क्रियते मया ॥

बालकानां प्रबोधाय तोषाय विदुषामपि ।
आकल्पमतिसंसारे कीर्तिसंस्थापनाय च ॥

चिन्तयन्निति निर्यातः क्रीडन्तं श्रीहिराध(र)म् ।
श्रीमान्वैसलभूपालश्श्रीहिराधरमब्रवीत् ॥

* * * *

दानेन दयया चैव युद्धेन निजकर्मणा।
दानवीरो दयावीरो युद्धवीर इति स्मृतः ॥
दधीचिर्दानवीरोऽभूद्दयावीराश्शिबिर्नृपः ।
हि(ह)म्मीरो युद्धवीरोऽभून्निदर्शनममी त्रयः ॥
स्वकर्मणैव पुरुषः प्रतिष्ठाधिष्ठितो भवेत् ।
यथा रामश्च कृष्णः परशुरामश्च पौरुषात् ॥
इह राजा च रङ्कुश्च प्राक्तनेन स्वकर्मणा ।
इह दुःखं सुखं वापि भुङ्क्ते प्राक्तनकर्मणा ॥
स्वकामकर्मपाशोऽयं सर्वेषां सुदुरत्ययः ।
स्वर्गेश्च नरकश्चापि भजते निजकर्मणा ॥
स्वीकृतः कर्मपाशोऽयं सर्वेषां सुदुरत्ययः ।
कृताञ्जलिपुटो भूत्वा सव्रीडमिदमब्रवीत् ॥
मातापितृभ्यां विरसं परिणामे सुखावहम् ।
तिक्तं कटु कषायं वा भेषजं पीयते सुतः ॥
श्रवणाञ्जलिना पीतमुपदेशामृतं मया ।
आज्ञाप्यतां महादेव किमिदानीमधीयताम् ॥
श्रीमान्वैसलभूपालः श्रीहिराधरबालकम् ।
स्वकीयमतितुष्टात्मा सुतमित्यवदत्पुनः ॥
नीतिविद्यास्त्रविद्या च द्वे राज्ञोऽभिहिते सदा ।
तयोरप्यधिका नीतिः राज्यं हि ध्रियते यया ॥
क्रियाकारकविज्ञानान्नीतिस्सम्यग्विविच्यते ।
स्वादी(दि)त्यादिपरिज्ञानाच्छाब्दी बुद्धिः प्रवर्तते ॥
विना व्याकरणं वाणी रमणी रमणं विना ।
विवेकं च विना लक्ष्मीर्न सुखाय कदाचन ।
तस्माद्व्याकरणं पूर्वं पठ त्वं बुद्धिवृद्धये ॥

पश्चान्नीतिं पाठित्वा त्वं राज्यं भज यथासुखम् ।
शक्तिराज्याङ्गसेनाङ्गत्रिवर्गोपायषड्गुणान् ॥
यथाकालं प्रयुञ्जानो राजा राज्यं हि रक्षति ।
क्रियाकारकसंबन्धज्ञानमुत्पाद्यते यया ॥
उत्सृष्टा प्रक्रिया सेयं त्वया संप्रति पठ्यताम् ।
प्रबोधचन्द्रिका नाम रामचन्द्रसमाश्रिता ॥
अज्ञानतिमिरध्वंसकारिणी चित्तहारिणी ।
बहवः प्रक्रियाग्रन्थास्सन्ति चेत्सन्तु का क्षतिः ॥
मालतीमधुनः क्वापि मधुपानो मधुव्रतः(?) ।
विभक्तिज्ञानतो यस्मात्प्रबोधस्समजायते (त)॥
तस्मादिह प्रथमतो विभक्तिः प्रणिगद्यते ।
स्वादी(दि)त्यादिविभक्ती द्वे स्वादौ सप्त विभक्तयः ॥
एकद्विबहुसंज्ञानि वचनानि च सप्तसु ।
प्रथमा च द्वितीया च तृतीया च यथाक्रमम् ॥
चतुर्थी पञ्चमी षष्ठी सप्तमी चेति ताः क्रमात् ।
प्रथमैव विभक्तिस्स्यादुक्ते कर्तरि कर्मणि ॥
अनुक्ते कर्मकर्त्रादौ द्वितीयाद्या विभक्तयः ।
तत्रोक्ते कर्तरि यथा रामो जयति वैरिणः ।
रणे रामौ च रामाश्च जयतश्च जयन्ति च ॥

End:

प्रबोधचन्द्रिकायाश्च कृतौ वैसलभूपतेः ।
एषा विशेषतस्सुष्ठु समाप्ता सन्धिचन्द्रिका ॥
अयोध्यानगरे रम्ये रामकोण्डा(टा)ह्वहिस्थितः ।
सरयूजन्मभूमध्ये हर्म्यस्थानसमाश्रितः ॥
रामनामसुधीः श्रीमद्रामपादाब्जषट्पदः ।
लिलेख रामसन्तुष्ट्यै रूपबोधनचै(च)न्द्रिकाम् ॥

Colophon:

प्रबोधचन्द्रिका संपूर्णा ॥
रामाट्टहिकुले जन्मभाग्रामकरुणावशः ।
नेत्रर्तुगजचन्द्राणां विक्रमार्कमहीपतेः ॥
संवच्छ्रीशालिवाहस्य शके तु गतवत्सराः ।
ऋषिनेत्राद्रिधरणीमिता (स्त) त्र तु धातरि ।
वर्षे चैत्राख्यमासेऽब्जवासरे दशमी(मे)तिथौ ।
कृष्णपक्षे विश्वऋक्षे शिवयोगेऽभिजित्क्षणे ॥
शिवाय च नमस्तुभ्यं रामाय च पुनः पुनः ।
शिवरामौ मम हृदि सदा निवसतां विभू ॥
समाप्ता बालबोधिनी चन्द्रिका ॥

No. 1494. पदार्थदीपिका.

PADĀRTHADĪPIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 23. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 23*a*. The other work herein is Prayōgavivēka 1*a*.

Contains 5 Prakāśas.

This is a treatise by Gauraṇārya, nephew of Pōtarāja, the minister of Siṅgaya Mādhava of the Rēcalla family, on the appropriate and auspicious choice of the letters, words and metres to be used in poetic composition.

Beginning:

जानकीमुखपद्मार्कं जानकीकुचभूषणम् ।
जानकीरमणं वन्दे जगतां मङ्गलप्रदम् ॥
वन्दे वामस्तनन्यस्तवल्लकीवादनोत्सुकाम् ।
वक्त्राब्जवासनालोलभृङ्गीसङ्गीतमातृकाम् ॥

अस्ति प्रशस्तावनिपालमौलि-
रत्नावलीरञ्जितपादपीठः ।
रेचेल्लवंशार्णवपूर्णचन्द्रः
महाबलस्सिङ्गयमाधवेन्द्रः ॥

आसीत्तस्य महामात्यः स्वामिकार्यधुरन्धरः ।
पोतराज इति ख्यातो राजनीतियुगन्धरः ॥

मन्त्रिचूडामणेस्तस्य सोदरस्यायमप्रभोः ।
गौरनार्य इति ख्यातः तनयो नयकोविदः ॥

सोऽहं सोमकलामौलेः प्रसादाद्धतकल्मषः ।
प्रणम्य पिङ्गलंनाम कविपुङ्गवसम्मतम् ॥

उदाहरणरत्नानि लक्षणग्रान्थिसान्धिषु ।
समाकृष्य सतां भूत्यै वक्ष्ये लक्षणदीपिकाम् ॥

पात्रस्नेहदशालोकप्रदोषतिमिरापहे(हा) ।
पदार्थदीपिका सेयं भाति लक्षणदीपिका ॥

वर्णानामुद्भवः पश्चाद्व्यक्तिसङ्ख्या ततः परम् ।
भूतबीजविचारश्च ततो वर्णग्रहावपि ॥

अनर्हानर्हवेधश्च रूक्षस्निग्धविचारणा ।
प्रयोगनिर्णयस्तेषां शुभाशुभफलानि च ॥

वर्णाना चाभिधानानि स्वरूपाण्यधिदेवताः ।
वर्णभेदग्रहस्तत्र शुभाशुभफलानि च ॥

मित्रामित्रविचारश्च नक्षत्राणि च राशयः ।

End:

अत्र एकं बहवो भिदादि (इ)त्यनेन प्रथमाद्येकैकविभक्तिक्रमेण निबध्यमाना उदाहरणभेदाः कैश्चिदुत्कलिका सूचिता ।

अन्तेऽनुष्टुभमार्यां वा कविकृत्याख्ययान्विताम् ।
कुर्याच्चाटुप्रबन्धानामयं साधारणो विधिः ॥

Colophon:

इति प्रबन्धदीपिकायामुदाहरणभेदनिरूपणं नाम पञ्चमः प्रकाशः ॥

No. 1495. लिङ्गानुशासनम्.

LIṄGĀNUŚĀSANAM.

Pages, 3. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 20*a* of the MS. described under No. 1265.

Incomplete.

A work by Pāṇini on gender in Sanskrit.

Beginning:

लिङ्गम् । स्त्री । अधिकारसूत्रे एते ; ऋकारान्ता मातृदुहितृस्वसृयातृननान्दरः—ऋकारान्ता एते पञ्चैव स्त्रीलिङ्गाः स्वस्रादिसप्तकस्यैव ङीब्निषेधेन कर्त्रीत्यादेः ङीपा ईकारान्तत्वात् ।

End :

रभसोऽप्याह—

मुख्यराट् क्षत्रिये नाभिः पुंसि प्राण्यङ्गके द्वयोः ।

चक्रमध्ये प्रधाने च स्त्रियां कस्तूरिकामद इति। एवमेवंविधेऽन्यत्रापि बोध्यम् । तलन्तः—अयं स्त्रियां स्यात् ॥

No. 1496. लिङ्गानुशासनवृत्तिः

LIṄGĀNUŚĀSANAVṚTTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14 × 1½ inches. Pages, 20. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

The Liṅgānuśāsana portion. A Vṛtti on the Sūtras of Pāṇini by Bhaṭṭōjidīkṣita.

Beginning :

लिङ्गम् । स्त्री। मातृदुहितृस्वसृयातृननान्दरः । ऋकारान्ता एते पञ्चै-व स्त्रीलिङ्गाः । स्वस्रादिसप्तकस्यैव ङीब्निषेधेन कर्त्रीत्यादेर्ङीपा ईकारान्त-त्वात्.

End :

गुणवचनं च । शुक्लः पटः, शुक्ला पटी, शुक्लं वस्त्रम् । कृत्याश्च । करणाधिकरणयोर्ल्युट् । सर्वादीनि सर्वनामानि । स्फष्टेयं त्रिसूत्री ॥

Colophon :

इति भट्टोजिदीक्षितविरचितपाणिनीय[विराचित]लिङ्गानुशासनसूत्रवृत्तिः॥

No. **1497.** लिङ्गानुशासनम्––सविवृति.

LIṄGĀNUŚĀSANAM WITH A COMMENTARY.

Pages, 22. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1408.

Complete. The commentary is not by Bhaṭṭōji.

Beginning :

अथ लिङ्गम्––अथशब्दोऽयं मङ्गलार्थः । लिङ्गमित्यधिक्रियते आ शास्त्रसमाप्तेः। स्त्री––स्त्री इत्यधिकृतं वेदितव्यम् । ऋकारान्ता मातृदुहितृस्वसृ-यातृननान्दरः––ऋकारान्ता मात्रादयश्शब्दाः पञ्च स्त्रीलिङ्गा भवन्ति । इयं माता, मातृः पश्य ; एवमियन्दुहिता दुहितृः पश्येत्यादि । ऋकारान्ता इति किम् ? द्वैमातुरो जरासन्धः, बहुमातृक इत्यादौ मा भूत् । मात्रादीनिति किम् ? पिता पितृन् इत्यादौ मा भूत्। मात्रादिनियमात्तिसृचतस्रोरातिप्रसङ्ग इति चेत् स्त्रियामेव तिसृ-चतसृ-इत्येतयोरादेशयोर्विधानाददोषः ।

End :

सर्वादीनि सर्वनामानि––सर्वनामानि सर्वादीनि यानि तानि प्राग्वत्। सर्वे पुरुषाः, सर्वाः स्त्रियः, सर्वाणि कुलानि ॥

Colophon:

इति पाणिनीयलिङ्गानुशासनविवृतौ परवल्लिङ्गाधिकारः समाप्तः ॥ शास्त्रं समाप्तम् ॥

No. 1498. लिङ्गानुशासनम्—सव्याख्यानम्.

LIṄGĀNUŚĀSANAM : SAVYĀKHYĀNAM.

Substance, palm-leaf. Size, $8\frac{1}{8} \times 1$ inches. Pages, 186. Lines, 4 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Nāyikānāyakabhāvaḥ 94*a*.

Another work on gender in Sanskrit by Harṣavardhana, son of Śrīvardhana, with a commentary by Pṛthivīśvara, son of Bhaṭṭibhāradvāja (?)

Beginning:

अरूपं विश्वरूपाख्य (मव्या) ख्यातमकारकम् ।
प्रपद्ये प्रणवात्मानमलिङ्गासंख्यमव्ययम् ॥

नमस्यामि जगद्वन्द्यां कृत्स्नभद्राय मातृकाम् ।
स्थूलां सूक्ष्मां शिवां घोरां सत्त्वाकारां सरस्वतीम् ॥

* * *

प्रार्थितश्शास्त्रकारेण पादग्रहणपूर्वकम् ।
लिङ्गानुशासनव्याख्यां करोति पृथिवीश्वरः ॥

इह हि शास्त्राणि विशिष्टदेवतानमस्कारपूर्वाणि समारभ्यन्त इति हि शिष्टाचारः । तदर्थमेव कविर्भगवन्तं सर्वभूतावासं वासुदेवं विष्णुं विश्वव्यापिनं रक्षिणं नमस्कुर्वन् प्रथमश्लोकमेकं चकार.

नमो मथितदुर्वारदैत्यचक्राय चक्रिणे ।
सर्वभूमिवनागारस्तम्भीभूतैकबाहवे ॥

भगवते चक्रिणे नमः । कीदृशाय मथितदुर्वारदैत्यचक्राय

* * * *

मनोरमतमैर्वृत्तैः सज्जनानन्दवर्धनम् ।
लिङ्गानुशासनं स्पष्टं यथाबुद्धि विधीयते ॥

* * * *

आदीदूतस्त्रियां प्रायो गङ्गा लक्ष्मीश्चमूर्यथा ।
पर्यायसहिता भूमिर्वल्ली विद्युन्नदी दिशः ॥

End:

व्यालेश्शङ्करचन्द्रयोर्वररुचेर्विद्यानिधेः पाणिनेः
सूक्ता (न्) लिङ्गविधीन्विचार्य सुगमं श्रीवर्धनस्यात्मजः ।
श्राव्यं व्यापि च हर्षवर्धनमिदं स्पष्टीकृतप्रत्ययं
लिङ्गानामनुशासनं रचितवानन्यार्थसंसिद्धये ॥

सूक्ता (न्) लिङ्गविधीन् विचार्य पर्यालोच्य सारं सङ्गृह्य तेभ्यः सुगमं श्राव्यं श्रोत्रसुखकरं व्यापि च स लिङ्गानुशासनं रचितवान् ॥

Colophon:

इति भट्टिभारद्वाजसूनोः पृथिवीश्वरस्य कृतौ हर्षवर्धनलिङ्गानुशासनटीकायां सर्वलक्षणायां लिङ्गप्रकरणं समाप्तम् ॥

रूपेणाप्रतिमः श्रुतेन नसमो वीर्येण पाण्डोः सुतः
काव्ये चातिमनोरमः स्वकृतिना सम्पन्नकल्पद्रुमः ।
जातः सम्प्रति हर्षवर्धन इति प्रख्यातकीर्तिः सतां
तेनेयं रचिता मनोरमकृतिः लिङ्गान्विशिष्टीकृतः ॥

लिङ्गानुशासनं समाप्तम् ॥

No. **1499.** लिङ्गानुशासनवृत्तिः—लिङ्गनिर्णयभूषणम्.

LIṄGĀNUŚĀSANAVṚTTIḤ :
LIṄGANIRṆAYABHŪṢAṆAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 35. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

A commentary on the Līṅgānuśāsana of Pāṇini by Rāmasūri, son of Tōnūri (Tōvūri in the next number) Viṣṇu Sūri.

Beginning:

वाणीं प्रणम्य शिरसा बालानां ज्ञानसिद्धये ।
स्त्रीपुंनपुंसकं स्वल्पं वक्ष्यते शास्त्रनिश्चितम् ॥

तोनूरिविष्णुविदुषस्सूनुना रामसूरिणा ।
विरच्यते बुधश्लाध्यं लिङ्गनिर्णयभूषणम् ।

आदौ तावत् स्त्रीलिङ्गा उच्यन्ते । सर्वजातिषु स्त्रीवाचकाः स्त्रियाम् । दारशब्दो बहुत्वे पुंस्येव

End:

सर्वादीनि परवल्लिङ्गमा (ग) ता(नि) । सर्वे पुरुषाः सर्वाः स्त्रियः सर्वं कुण्डलमित्यादि । इति सर्वमवगन्तव्यम् ।

Colophon:

पाणिनीयलिङ्गानुशासनवृत्तौ अवशिष्टलिङ्गाधिकारः । समाप्ता च लिङ्गानुशासनवृत्तिः.

No. **1500.** लिङ्गानुशासनवृत्तिः—लिङ्गनिर्णयभूषणम्.

LIṄGĀNUŚĀSANAVṚTTIḤ : LIṄGANIRṆAYA-
BHŪṢAṆAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 16. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are : Prasaṅgaratnāvaliḥ 9*a*, Śivāṣṭōttaraśatanāmāni 68*a*, Śivāṣṭōttaraśatanāmāni 71*a*, Vīrēśāṣṭōttaraśatanāmāni 72*a*, Jaṅgamāṣṭōttaraśatanāmāni 73*a*, Basavēśvarāṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 74*a*, Vināyakāṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 75*a*, Dēvyaṣṭōṭṭaraśatanāmāni 76*a*, Śivāṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 77*a*, Vīrēśāṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 78*a*, Jaṅgamāṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 79*b*, Basavēśāṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 81*b*, Vināyakāṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 83*a*, Śivarahasyāṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 84*a*, Dēvyaṣṭōttaraśatanāmāvaliḥ 85*b*, Karivīrasiddhadēśikastōtram 88*a*, Vivāhakalpaḥ 90*a*, Aṣṭabandhanaprakāraḥ 100*a*, Cāṭuślōkāḥ 101*a*.

Complete.

Copying was finished on the 20th of Caitra in the Vikrama year.

Same as the last.

Beginning:

वाणीं प्रणम्य शिरसा बालानां ज्ञानसिद्धये ।
स्त्रीपुंनपुंसकं स्वल्पं वक्ष्यते शास्त्रनिश्चितम् ॥

तोवूरिविष्णुविदुषस्सूनुना रामसूरिणा ।
विरच्यते बुधश्लाघ्यं लिङ्गनिर्णयभूषणम् ॥

आदौ तावत् स्त्रीलिङ्गा उच्यन्ते—सर्वजातिषु स्त्रीवाचकाः स्त्रियाम् । दारशब्दो बहुत्वे पुंस्येव ।

End:

अवशिष्टानि हकारान्तशब्दरूपाण्यपि विशेष्यवशान्नपुंसकानि भवन्ति । अपदिशमित्यव्ययं वा नपुंसकम् । क्रियाव्ययविशेषणानां कर्म[क]त्वं नपुंसकत्वं च वक्तव्यम् । विशेषणविशेष्यलिङ्गं वक्तव्यम् ॥

विक्रम सं ॥ चित्रनेल १२ तेदिवरकु लिङ्गनिर्णयभूषणं संपूर्णम् ॥

शरीरावयवादन्यत् बाह्यं यथा—दात्रेण लुनाति व्रीहीन्नरः, परशुना छिनत्ति वृक्षं देवदत्तः। आभ्यन्तरं यथा—शरीरावयवाश्रितं यत्तदाभ्यन्तरम्। यथा—मनसा पाटलीपुत्रं व्रजति देवदत्तः।

End:

किं शतृशानचोस्समासस्सिध्यतीत्यत आह—द्रव्यसत्तापरत्वाभ्यां समासो न तु सिध्यतीति। उत्तरपदस्थितेन शतृप्रत्ययेन समासो न भवतीति कथमवगम्यते? सत्तापरत्वाभ्यां सर्वसमासो न भवति। कटं कुर्वन्पच्यमान ओदन इत्यदोषः॥

ग्रन्थनाशभयेनाहं श्लोकानां पञ्चविंशतेः।
परार्थभारं निर्वोढुं प्रभवेयं भवे भवे॥

अयमभिप्रायः—लाभसत्कारवयोऽभिलाषिणां कारुण्यविलसितचेतसां प्रवृत्तिरिति प्रदर्शनार्थः॥

* * * *

Colophon:

इति वररुचेः प्रयोगविवेकसङ्ग्रहे तृतीयः पटलः॥
कारकसङ्ग्रहस्समाप्तः॥

शोभकृद्वत्सरे ज्येष्ठशुद्धसप्तम्यां भौमवासरे लिखित्वा(तं) समाप्तम्॥

दीर्घव्यञ्जनशृङ्गादिदोषो लोपो भवेद्यदि।
लिपौ विपश्चितो वीक्ष्य तां सम्यक्कर्तुमर्हथ॥

No. 1505. शब्दार्थप्रकाशिका.

ŚABDĀRTHAPRAKĀŚIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 238. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 48*a*. The other work herein is Kārakārthaprakāśikā 1*a*.

An incomplete work discussing questions connected with Sanskrit grammar as propounded by Pāṇini; it deals with the Kārakas and with the Samāsa portion up to Tatpuruṣa.

Beginning:

वन्देऽहं गिरिजानन्दनन्दनं नन्दजस्तुतम् ।
सदानन्दकरं शैवं भक्तानां गणनायकम् ॥

तदेवं ङ्याप्प्रातिपदिकादित्यधिकृत्य विहिताः स्वादिप्रत्ययास्सप्रपञ्चन्निरूपिताः । तत्र प्रथमादिसप्तविभक्तीनामर्थविशेषे व्यवस्थां दर्शयितुमुपक्रमते—प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा । ननु प्रवृत्तिनिमित्तं व्यक्तिश्चेति द्विकं प्रातिपदिकार्थः, प्रवृत्तिनिमित्तं व्यक्तिः लिङ्गञ्चेति त्रिकं प्रातिपदिकार्थः, प्रवृत्तिनिमित्तं व्यक्तिः लिङ्गं संख्या चेति चतुष्कं प्रातिपदिकार्थः, प्रवृत्तिनिमित्तं व्यक्तिः लिङ्गं संख्या कारकञ्चेति पञ्चकं प्रातिपादिकार्थ; इत्येते पक्षाः सरूपाणामिति सूत्रे स्त्रियामिति सूत्रे च भाष्ये स्थिताः मञ्जूषायां प्रपञ्चिताश्च ।

End:

अशाला च—अशालार्थकेत्यर्थः । सभाशब्दश्शालायां सङ्घाते च वर्तते । तत्र राजामनुष्यपूर्वकस्य शालावाचिनः सभाशब्दस्य क्लीबत्वमुक्तं पूर्वसूत्रे । संप्रति संघातवाचिनस्सभाशब्दस्य क्लीबत्वं स्यादित्यत आह—सङ्घातार्था या सभा एतदन्तस्तत्पुरुष इति । विभाषा सेनासुराच्छायाशालानिशानाम्—तत्पुरुष इत्यनुवृत्तं सेनादिभिर्विशेष्यते तदन्तविधिः तदाह—एतदन्तस्तत्पुरुष इति । प्रत्येकाभिप्रायमेकवचनम् । श्वनिशमिति । शुनो निशेति विग्रहः । कृष्णचतुर्दशीत्याहुः । शुनश्चतुर्दश्यामुपवसतः पश्याम इति तिर्यगधिकरणे शाबरभाष्ये स्थितम् । दृढसेन इति । दृढा सेना यस्येति बहुव्रीहिः । तत्पुरुषत्वाभवान्न क्लीबत्वविकल्पः । असेनेति । तत्पुरुषत्वेऽपि नञ्समासत्वात् न क्लीबत्वविकल्पः । परमसेनेति । कर्मधारयत्वान्न क्लीबत्वम् । तत्पुरुषोऽनञ्-

कर्मधारयः इत्यधिकारस्यात्रैव प्रयोजनमिति कैयटे प्रपञ्चितम् । इति तत्पुरुषः ॥ शेषो बहुव्रीहिः ।

No. 1506. शब्दार्थप्रकाशिका.

ŚABDĀRTHAPRAKĀŚIKĀ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{4}$ inches. Pages, 112. Lines, 24 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

This seems to be a transcript of the last described work.

Begins on fol. 38*b*. The other work herein is Kārakārthaprakāśikā 1*a*.

No. 1507. कारकार्थप्रकाशिका.

KĀRAKĀRTHAPRAKĀŚIKĀ.

Pages, 94 Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1505.

The name here given to the work is conjectural; and it deals with the Kāraka portion of Sanskrit grammar.

Incomplete.

Beginning:

प्रातिपदिकार्थेत्यत्र शेषः । तदुक्तं प्रकृतसूत्रे कैयटीये—ङ्याप्प्रातिपदिकाद्विहितानां प्रकरणमिदं नियमार्थमिति । बहुषु बहुवचनमित्यत्र मञ्जर्यामपि यदि पुनरेकवाक्यतया विशिष्टविधिस्स्यात् तदा इतरेतराश्रयत्वं प्राप्नोति विहितानाञ्जसादीनां बहुवचनादिसंज्ञा संज्ञया च विधानमिति ततो भिन्नवाक्यत्वमेव युक्तमित्युक्तम् । अर्थवत्सूत्रभाष्ये च अविशेषेणोत्पद्यन्ते सुपः, उत्पन्नानां नियमः क्रियत इति ।

नियमश्च बहुष्वेव बहुवचनं कर्मत्वादियोग्यप्रातिपदिकार्थ एव प्रथमा, कर्मण्येव द्वितीयेत्यादिक्रमेण प्रत्ययानियमः ।

End:

अन्यथा यस्य शब्दस्य वाच्यं द्योत्यं वा वस्तु न संभवति तस्य वाक्यार्थे अनुपयोगात् प्रयोगानुपपत्तिरिति अधिपरी इति सूत्रे कैयटोक्तेरित्यभिप्रेत्याह—एष्वर्थेषु विषयभूतेष्विति । प्रत्यादिघटित-वाक्यजन्यबोधं प्रतीति भावः ॥

No. 1508. कारकार्थप्रकाशिका.

KĀRAKĀRTHAPRAKĀŚIKĀ.

Pages, 191. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1506. Complete.

No. 1509. कारकप्रक्रिया.

KĀRAKAPRAKRIYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 48. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

A treatise on the government of words in Sanskrit syntax.

Beginning:

(भ)गवानस्माकं पापशासनः । पादाद्याविति किम् ?
पान्तु वः पार्वतीनाथमौलिचन्द्रमरीचयः ।
तव ये शत्रवो राजन् मम तेऽप्यतिशत्रवः ॥
सम्बोधनपदादग्रे न भवन्ति वसादयः ।
चादिभिश्च । चादिभिरपि योगे नैते आदेशा भवन्ति ।
चादिर्निपातः । च वा ह अह एव एवं नूनं पृथक्

End:

छन्दांसि स्यादि सर्वत्र दध्ना जुहोति। पुनन्तु ब्राह्मणस्य ते . . . द्व्रजतीति विरेजुः ॥

इति कारकप्रक्रिया ॥

No. 1510. विदग्धबोधः.

VIDAGDHABŌDHAḤ.

Substance, paper. Size, $12\frac{3}{8} \times 4\frac{7}{8}$ inches. Pages, 20. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

This is a treatise in 155 stanzas about Kāraka by Śrīmiśrabhūpa.

Beginning:

अथावधेहि कञ्जाक्षि संसिद्धे शब्दसाधने।
विभक्त्यर्था विभाव्यन्ते पदार्थप्रतिपत्तये ॥

नामार्थमात्रे प्रथमा विभक्तिः संबोधनेऽपीन्दुसमानवक्त्रे।
तद्ब्रह्म कृष्णः स च राधिका सा एकस्तथा द्वौ बहवस्त्रयश्च ॥

हे चन्द्रमः कुरु करैर्मम देहदाहं
हे पञ्चसायक वधूषु विधत्त(त्स्व) माधिम्।
हे कोकिलाः कलरवैः कुरुतात्र बाधां
राधा गृहं श्रयति किं हरिमन्तरेण ॥

End:

को हेतुस्सखि नागतो मधुरिपुः केनाप्यसौ हेतुना
रुष्टस्तुष्यति हेतवे सखि पुनः कस्मै च हेतोः कुतः।
आनीये सखि केलिकुञ्जमधुना तत्कस्य हतोः प्रियः
सङ्केतेऽपि विलम्बते तव धृतिर्हेतुष्वपे(ने)केषु मे ॥

श्रीकृष्णचन्द्रजगतीपतिकल्पितार्थे
श्रीमिश्रभूपतिवचोरचनाप्रपञ्चे ।
कान्ते विभक्त्यभिमतार्थविधानयुक्ति
षट्कारकाण्यभिहितानि विदग्धबोधे ॥

Colophon:

इति श्रीविदग्धबोधस्समाप्तः । सं० १८०६ फाल्गुनशुद्ध ३ शनिवारे शुभमस्तु ॥

No. **1511.** बालबोधिनी—रूपमाला.

BĀLABŌDHINĪ: RŪPAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 77. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

This is a work on the conjugation of certain verbs by Svāminātha.

Beginning:

लड्वर्तमाने नित्यं स्याद्भूते लङ्लुङ्लिटस्तथा ।
विध्याशिषोस्तु लिङ्लोटौ लुट्लृङ्लृट् च भविष्यति ॥
प्रणम्य शिवशर्मा(र्वा)णीपुत्रौ विघ्नेशषण्मुखौ ।
संसाराज्ञानतिमिरभास्करौ स्वप्रकाशकौ ॥
प्रणम्य शिरसा देवीं बालानां हितकारिणीम् ।
यथासारं प्रवक्ष्यामि धातुप्रत्ययपञ्चिकाम् ॥

धातवः पुनरर्थवशाद्द्विविधा भवन्ति—सकर्मका अकर्मकाश्चेति । तत्र ये कर्मापेक्षां क्रियामाहुः—ते सकर्मकाः; यथा घटं करोति, ग्रामं गच्छति, ओदनं पचति, इत्येवमादि ।

End:

चुरस्तेये पालरक्षणे अर्चपूजायाम् ॥

Colophon:

इति स्वामिनाथविरचितायां बालबोधिन्यां रूपमालायां तिङन्तपरिच्छेदः समाप्तः ॥

रूपमाला समाप्ता ॥

अनन्तरमत्र शब्दविवरणं लेखनीयम् ॥

No. 1512. धातुप्रयोगकारिका.

DHĀTUPRAYŌGAKĀRIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 19. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 56*a*. The other works herein are: Vṛttaratnākara 1*a*, Vṛttaratnākaravyākhyā 11*a*, Dvādaśakūṭabhēdaḥ 66*a*, Tārakanighaṇṭu 97*b*, Kālavidhānam 76*a*, Nyāyabōdhinī 83*a*, Prapannāmṛta 101*a*.

Incomplete.

By Vīrapāṇḍya. A metrical treatise on Sanskrit verbs. The third person, singular, present tense form of certain verbs are given here in synonymous groups.

Beginning:

धातुप्रयोगाः पठ्या ये केचित्काव्योपयोगिनः ।
वीरपाण्ड्यक्षितीशेन वक्ष्यन्ते शिक्षितुं शिशून् ॥
विद्यतेऽस्ति भवत्यत्र स्यादस्तु स्ताद्भवेदपि ।
भूयाद्भवतु भविता विद्यतां श्रीजगत्त्रये ॥

संपद्यते जायते च जजत्युत्पद्यते जगत् ।
संभवत्याविर्भवति प्रादुर्भवति सर्वदा ॥
तिष्ठत्यास्ते वर्तते च वसत्यत्र गृहे रमा ।
प्राणिति श्वसिति श्रेयान्यः परार्थाय जीवति ॥

End ;

धूनोत्याप्नोति शक्नोति तक्षे(क्ष्णो)ति(च) मिनोति च ।
सुनोत्याद्या इमे तु श्नुविकरण्यभिधाः स्मृताः ॥

No. 1513. धातुप्रयोगकारिका.

DHĀTUPRAYŌGAKĀRIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 12. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kriyānighaṇṭu 7*a*.

Incomplete. Same as the last.

No. 1514. आख्यातचन्द्रिका.

ĀKHYĀTACANDRIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 27. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 7*a*. The other works herein are : Avyayārṇava 1*a*, Nānārtharatnapadapēṭikā 21*a*, Nānārthaśabdaratnam 34*a*, Paryāyapadamañjarī 60*a*, Nāmaliṅgānuśāsana 76*a*, Śabdaśabdārthamañjūṣāvyākhyā 157*a*, Nānārthaśabdaratnavyākhyā 190*a*.

Complete.

A metrical work on Sanskrit verbs by Bhaṭṭamalla.

For extracts see pages 178 to 182 of M. Seshagiri Sastri's Report on a Search for Sanskrit and Tamil MSS., No. 2.

No. 1515. आख्यातचन्द्रिका.

ĀKHYĀTACANDRIKĀ.

Substance, paper. Size, $11\frac{1}{4} \times 7\frac{3}{4}$ inches. Pages, 24. Lines, 25 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 6*a*. The other works herein are: Avyayārṇavam 1*a*, Nānārthapadapēṭika fol. 18*a*, Nānārthaśabdaratnam fol. 30*a*, Paryāyapadamañjarī 53*b*, Śabdaśabdārthamañjūśāvyākhyānam 70*a*, Nānārthaśabdaratnavyākhyānam 92*b*, Paryāyaśabdaratnam 119*a*, Śabdaliṅgārthacandrikā 156*a*, Śabdaliṅgārthacandrikāvyākhyā 185*a*, Śabdaliṅgārcanacandrikāvyākhyānavyākhyānam 222*a*, Nānārtharatnamālā 235*a*, Dvirūpakōśaḥ 283*a*.

Same as the last.

No. 1516. आख्यातचन्द्रिका.

ĀKHYATACANDRIKĀ.

Substance, paper. Size, 6½ × 8 inches. Pages, 54. Lines, 28 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Copied by C. Rāmasvāmi Ayya in 1893.

Complete.

Same as the last.

No. 1517. पदस्मृतिः

PADASMṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅛ × 1¼ inches. Pages, 276. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Incomplete.

This is a treatise on verbal roots and their derivatives like the Dhātuvṛtti of Mādhavācārya. The author is not known.

Beginning:

अथ धातुपदोपदेशः—

धातवो दशधा भिन्नाः पाठे विकरणैस्तु ते ।

शब्लुक्श्लुश्यन्श्नुशश्नश्च श्नाणिर्विकरणा दश ॥

गणादीन् गणसामान्यन्यायगत्यै प्रदर्श्य तु ।
आद्याद्या अज्झलन्ताश्च लक्ष्यन्तेऽशेषधातवः ॥

सरूपार्थातिशयिनस्त्वेकवाक्यास्सजातयः ।
अशब्विकरणोपेता गणद्योत्यनुबन्धिनः ॥

स्वरितेदनुदात्तेतावपि स्तौ(स्तो)ञिन्ङितौ त्विह ।
ऐ(ऋ)दिद्धल्नेट् कुटाद्येदित् ऌदित् स्यात् द्युत्पुषादि च ॥
कित्फणादिर्गिद्यजादिः जिज्वलादी रथादिझित् ।
तिच्चुराद्यन्निन्मुचादिः पित्प्वादिर्ल्वादिरप्यपू(पु)ः ॥

बिच्छमादिर्मित्प्रतिज्ञो मिन्नाण्यं रित्तु वैदिकः ।
अजन्तोऽनिट्त्वदूद्दत्सेट्श्विश्रिडीङ्शीङ्युणावपि ॥
रुक्षुक्ष्णूर्ण्वादिवृङ्वृञ्हलन्ताश्शबला अपि ।
आइआद्यनुबन्धार्थो यथाशास्त्रं प्रवर्तते ॥
लड्लोटौ लङ्लिङावाशीः लिङ्लुङ्लृङ्लट्लुटोऽथ लिट् ।
इति क्रमेण भूवादिधातूनां रूपमुच्यते ॥

भू सत्तायाम्; भू इत्ययं शब्दः अस्तिक्रियायां वर्तते। एवं करोतिविलासा शेषधातुवृत्तिः । भूवादयो धातवः । गणपठितभूवादिशब्दा धातुसंज्ञाः । वकारस्तु उञो वो विधि[ः] रुवर्णमात्रादभक्तोऽप्यस्तीति ज्ञापनार्थः । तेन स उवेकविंशवर्तनिः, उवाश्यमित्यादिसिद्धिः । ध(ा)तोरित्यधिकृत्य, लः कर्मणि च भावे चाकर्मकेभ्यः ।

* * * *

Colophon:

इति श्रीमत्पदस्मृतौ कर्तृलकारोपदेशस्समाप्तः ॥
भ्वदह्वो दिवि सूतुद्रुत्तन् क्री चुर इमे दश ।
नीता (ः) कर्तरि कर्मादौ नीयन्ते ससनादय ॥

* * * *

इति श्रीमत्पदस्मृतौ गणादिदशधातूपदेशस्समाप्तः ॥

*   *   *   *

इति काला(र्थ)प्रत्ययविधिः समाप्तः ॥

End :

इदित्त्वात् न नलोपः । आञ्छीत्, आञ्छ, आञ्छिछि(श्चिच्छि)षति, आञ्छयति, आश्विछत्। क्विप्–आन् ॥

No 1518. कविकल्पद्रुमः सव्याख्यः.

KAVIKALPADRUMA WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{8} \times 5\frac{1}{8}$ inches. Pages, 23. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

This is a treatise on verbs by Bōpadēva, with the commentary called Dhātudīpikā by Durgādāsa Śarman.

Beginning of the text :

शब्दाकरकरग्राममर्थमण्डलमण्डलम् ।
ज्ञानात्मानमनाद्यन्तमादित्यं तमुपास्महे ॥
इन्द्रश्चन्द्रः काशकृत्स्नापिशली शाकटायनः ।
पाणिन्यमरजैनेन्द्रा जयन्त्यष्टादिशाब्दिकाः ॥
मतानि तेषामालोक्य सर्वसाधारणस्स्फुटः ।
धातुपाठः स्वदाद्याद्यक्रमादन्तादिकक्रमः ॥
कविकल्पद्रुमो नाम पद्यैर्निष्पाद्यतेऽत्र च ।
धातवः पठिताः पाठसूत्रलोकागमस्थिताः ॥

Beginning of the commentary:

नत्वा श्रीशगिरीशौ श्रीदुर्गादासशर्मणा क्रियते ।
कविकल्पद्रुमटीका [वि]शुद्धतरा धातुदीपिका नाम ॥
कति कति सन्त्यपि सन्तः सन्तोषं न(नो) भजन्त इतरगुणे ।
ये परगुणलवलुब्धाः दुर्गादासश्रमो भवेत्तेभ्यः ॥
सुखाय छात्रवर्गाणामत्रेति परिभाष्यते ।
अन्तस्स्थास्स्युर्यरलवा अ आ इत्यादयस्स्वराः ।
ऊष्माणः स्युः शषसहा अन्त्यात्प्रागुपधा भवेत् ॥

श्रीबोपदेवो धातुपाठं चिकीर्षुः प्रारिप्सितपरिसमाप्तये शिष्टाचारप्राप्तमङ्गलमाचरति शब्दाकरेत्यादि ।

End of the text:

शिनञ्निशाने द्वौ ओश्वीर्गतिवृद्ध्योः ष्मिङस्स्मिते ।
षिन् अगूबन्धे स्मिकङनादरे हिन् वर्धने गतौ ॥
एकोनविंशतिरमी इकारान्तास्तु धातवः ।

इति इकारान्तवर्गः ॥

End of the commentary:

हिन् वर्धने गतौ गतिरिहान्तर्भूतण्यर्थत्वात् गतिः प्रेरणं, न प्रहिणु स्वसूनुमिति भट्टिः. वर्धने विरलप्रयोगः ।

एकोनविंशतिरमी इकारान्तास्तु धातवः ।
इति इकारान्ताः ॥

No. 1519. गजसूत्रार्थः.
GAJASŪTRĀRTHAḤ.

Pages, 32. Lines, 11 on a page. Character, Dēvanāgarī.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1270.

Complete.

This deals with the meaning of the 57th Sūtra of the 3rd Pāda of the I Adhyāya in Pāṇini's Aṣṭadhyāyī and refers to the

Ātmanēpada of verbs in certain significations. This Sūtra is, in view of the number and size of the comments on it, called Gajasūtra.

Beginning:

शिवं शिवप्रदं नित्यं रामं रमयतां वरम् ।
इन्द्रप्रमुखदेवेशं सरस्वत्याश्रयं भजे ॥

सूत्रवार्तिकभाष्याणामाशयं बोद्धुमक्षमाः ।
वृत्तिकृत्प्रमुखास्सर्वे वि(ब)भ्रमुर्गजसूत्रके ॥

अतो भाष्यमवष्टभ्य सूत्रव्याख्यापुरस्सरम् ।
वृत्तिकृत्प्रमुखग्रन्थान्दूषये पङ्क्तिपूर्वकम् ॥

णेरणौ यत्कर्म णौ चेत्स कर्तानाध्याने—ण्यन्तादात्मने(पदं)स्यादनाध्याने, अणौ यत्कर्म णौ चेत्स कर्ता स्यात् ।

End:

इत्थं भाष्यादिग्रन्थान् वृत्त्यादिग्रन्थांश्चालोच्य को वा भाष्यकारानुमतोऽर्थ इति मात्सर्यमुत्सार्य सुधियो विदाङ्कुर्वन्तु ॥

समाप्ता ॥

संवत् । १८८८. चैत्रकृष्णनवमीं

No. 1520. गजसूत्रार्थः.

GAJASŪTRĀRTHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 58. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

This is also called Gajasūtravādārtha. The author is Vēṅkaṭadāsa.

First and second Paricchēdas complete; third incomplete.

Beginning:

श्रीस्तनस्तबकन्यस्तकस्तूर्यध्यस्तकौस्तुभम् ।
निस्तुलोरस्स्थ . . . . वस्तु स्वस्तिकृदस्तु नः ॥

इह खलु णेरणौ यत्कर्म णौ चेत्स कर्ताानाध्याने इत्यनेनाण्यन्तकर्मातिरिक्तकर्मरहिताण्यन्तकर्मकर्तृकानाध्यानार्थकण्यन्ताव्यवहितोत्तरवर्तिलत्वमुद्देश्यतावच्छेदकीकृत्यात्मनेपदं विधीयत इति सैद्धान्तिकी पद्धतिः । तथा हि—प्रत्ययग्रहणे यस्मात्स विहितस्तदादेस्तदन्तस्य ग्रहणमिति परिभाषाबलाण्णेरित्यनेन ण्यन्तादिति लब्धमात्मनेपदाक्षिप्तलकारेण सम्बध्यते ।

* * * *

Colophon:

इति श्रीशठमर्षणकुलतिलकस्य सकलवेदान्तविद्यानिषद्यायितहृदयकमलस्य श्रीनिवासतातार्यनन्दनस्य भरतगान्धर्वकळानुबन्धबन्धुराष्टभाषाभूषितचतुर्विधकवितानिर्वहणधूर्वहस्य पूर्वोत्तरमीमांसापारावारपारीणस्य आन्वीक्षकीव्याकरणशिक्षणदक्षिणस्य श्रीमदण्णयाचार्यदीक्षितस्य नन्दनेन तदनुजसर्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीनिवासार्यकरुणाकटाक्षलब्धविद्याविकासेन वेङ्कटदासेन कृते गजसूत्रवादार्थे स्वसिद्धान्तसमन्वयो नाम प्रथमपरिच्छेदः ॥

* * * *

इति श्रीशठमर्षणकुलतिलकस्य . . . . वेङ्कटदासेन कृते गजसूत्रवादार्थे भट्टोजिदीक्षितमतनिरसनं नाम द्वितीयः परिच्छेदः ॥

No. **1521.** धात्वर्थवादः.

DHĀTVARTHAVĀDAḤ.

Substance, paper. Size, 10 × 4⅜ inches. Pages, 7. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

This is a small work on the relative importance of Prathamāntārtha and Dhātvartha, that is, of the subject and the predicate in a sentence : by Acalōpādhyāya.

Beginning :

धात्वर्थः प्रथमान्तार्थः प्रधानमिति संशये ।
श्रीमानचलशर्मासौ वक्तुं किञ्चिद्व्यवस्थितः ॥

घटो भवतीति वाक्यात् प्रथमान्तार्थमुख्यविशेष्यकबोधसमर्थमिदं वाक्यमित्याकाङ्क्षां प्रतिसन्दधानो मुख्यविशेष्यं प्रथमान्तार्थं प्रत्येति, क्रियामुख्यविशेष्यकबोधसमर्थमिदं वाक्यं यः प्रतिसन्धत्ते स तु प्रधानभूतां क्रियामेवावगच्छतीति सिद्धान्तः । अत्र वैयाकरणाः सर्वत्र क्रियाया एव प्रधान्यं न तु प्रथमान्तार्थमुख्यविशेष्य(स्य) ।

End :

तथा हि कर्तृप्रत्ययस्थले फलस्य व्यापारविशेषणत्वं प्रथमान्तार्थस्य विशेष्यतोपपत्तिः नान्यथा, कर्मप्रत्य(य)स्थलेषु व्यापारस्य फलविशेषणत्वमेव प्रथमान्तार्थो मुख्यविशेष्यो न तु फलस्य व्यापारविशेषणत्व इति पुत्र इष्यते, पुत्रम् इच्छति इत्यनयोरर्थभेद इति भवति गौडमतानामपि परिष्कार इति सङ्क्षेपः ॥

Colophon :

इति श्रीमदचलोपाध्यायकृतो धात्वर्थवादार्थस्समाप्तः ॥

No. 1522. वृत्तिदीपिका.
VṚTTIDĪPIKĀ.

Pages, 30. Lines, 16 on a page.

Begins on fol. 15*b* of the MS. described under No. 1486.

Incomplete.

A work on the relation of words to their import, by Śrīkṛṣṇabhaṭṭa of Kūni family.

Fifteen leaves from fol. 15, and twelve leaves from fol. 38 contain the work.

Beginning :

सजलजलदकालं सर्वलोकैकपालं
व्रजयुवतिरसालं चन्दनाभ्यक्तफालम् ।
विहि(ह)तदुरितजालं विकचराजीवनालं
विलसितवनमालं नौमि गोपालबालम् ॥

ध्यात्वा व्यासं गुरुं नत्वा माधवेन्द्रसरस्वतीम् ।
कुनिश्रीकृष्णभट्टेन तन्यते वृत्तिदीपिका ॥

इह सकलजनाभिलषितमोक्षमु(सु)खोपायात्मतत्त्वज्ञानस्य तत्त्वमस्यादिमहावाक्यार्थबोधजन्यव(त्वा)च्छाब्दबोधे वृत्तिग्रहजन्योपस्थितेर्हेतुत्वाद्वृत्तिर्निरूप्यते ।

End :

अनन्तप्रागभावध्वंसकल्पने विपरीतगौरवापत्तेः । तस्मात् "आत्मन आकाशस्संभूतः" इत्यादिश्रुत्या आकाशस्याप्युत्पातिप्रलयश्रुत्या आकाशस्याप्यनित्यत्वप्रसङ्गः ॥

No. **1523.** आकाङ्क्षावादः.

ĀKĀṄKṢĀVĀDAḤ.

Pages, 72. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 51*b* of the MS. described under No. **1486**.

Incomplete.

This work deals with the desiderata of a complete sentence.

Beginning :

वाक्यसमयग्राहिका या आकाङ्क्षा सा चैकपदार्थज्ञाने तदर्थान्वययोग्यार्थस्य यद्ज्ञानं तद्विषयेच्छा अस्यान्वय्यर्थः क इत्येवंरूपा पुरुषनिष्ठैव ; तथापि तस्याः आकाङ्क्षाविषयेऽर्थे आरोपः एतदेवाभिधा[ना]पर्यवसानमित्युच्यते । अयमर्थोऽर्थान्तरमाकाङ्क्षते इति व्यवहारात् । पदे तु नारोपः मानाभावात् ।

End :

एवञ्च ऋष्यनुभवसिद्धाभेदान्वयादाख्यातप्रत्ययस्यापि धर्मिवाचकत्व-सिद्धिः। किञ्च कर्माख्याते तव कृतेराख्यातार्थत्वाभावेन तृतीयान्ता.

No. 1524. स्फोटवादः.

SPHŌṬAVĀDAH.

Pages, 15. Lines, 15 on a page.

Begins on fol 30*b* of the MS. described under No. 1486 These 8 leaves are introduced in the middle of Vṛttidīpikā.

This work discusses the nature of what constitutes a complete. vocal expression.

Incomplete.

Beginning :

ननु कः स्फोटो नामेति चेत्? शृणु वर्णस्फोटः, पदस्फोटः, वाक्यस्फोटः, अखण्डपदवाक्यस्फोटौ, वर्णपदवाक्यभेदेन त्रयो जातिस्फोटा इति वैयाकरणसिद्धान्तः। तत्र स्फुटत्यर्थोऽस्मादिति स्फोटो वाचक इति यावत्। एवञ्च वर्णस्फोटादिपदानां वर्णादयो वाचका इत्यर्थः।

End :

अन्यान्वयाकाङ्क्षाणां श्वेतत्वादीनां मिथोऽन्वयं विना अनुपपन्नत्वधी-सहकृतमाकाङ्क्षाज्ञानादिसहकृतञ्च ज्ञानं तेषां मिथोऽन्वयशाब्दबोधे करणमिति। अ

No. 1525. व्याकरणक्रोडपत्रम्.

VYĀKARAṆAKRŌḌAPATRAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13¼ × 1½ inches. Pages, 40. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Some controversial jottings on certain disputed points in Pāṇini's Vyākaraṇa.

No. 1526. औणादिकपदार्णवः.

AUṆĀDIKAPADĀRṆAVAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17¾ × 1¼ inches. Pages, 180. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, new.

3 Pādas complete; 4th incomplete.

This is a work in five Pādas by Pērusūri, son of Vēṅkaṭēśvarī and Vēṅkaṭēśvara, pupil of Vāsudēvādhvarin and a descendant of Śrīdhara. It gives in verse the meaning and derivation of all such words as are dealt with in the Uṇādisūtras.

Beginning:

आदिव्याकरणादीनां प्रमाणं यन्निबन्धनम् ।
तस्मै विश्वात्मने वृद्धप्रयोगब्रह्मणे नमः ॥

श्रीकाञ्चीनगरावासामाकाङ्क्षितफलप्रदाम् ।
कामारिप्रेयसीं शश्वत्कामाक्षीं कलयामहे ॥

जरत्कारू इवान्योन्यमाख्ययानन्ययोत्सुकौ ।
श्रीवेङ्कटेश्वरौ मातापितरौ संश्रये श्रियै ॥

स्वशय्यापक्षपातेन तदुक्तिव्याचिकीर्षया ।
अवतीर्णं हरिं वन्दे वासुदेवाध्वरिच्छलात् ॥

तच्छिष्योऽहं पेरुसूरिः मयोणादिपदार्णवः ।
क्रियते बालबोधाय वृद्धप्रामाण्यशासनात् ॥

पञ्चपादीप्रकारेण सिद्धान् शब्दानुणादिषु ।
सङ्गृह्य पद्यैः क्रमशः तत्तदर्थो निरूप्यते ॥

प्रसङ्गात्क्वचिदन्येषामपि संस्पर्शशालिनाम् ।
व्युत्पादनमिह प्रायः क्रियते धीविवित्तये ॥

कोशान् विश्वप्रकाशादीन् पर्यालोच्य विशेषतः ।
वृत्तीश्चोणादिसूत्राणां प्रयोगाणामपि स्थितिम् ॥

असन्देहाय लिङ्गानां नाम्नामपि सविस्तरम् ।
कृतः सतां मुदे भूयादौणादिकपदार्णवः ॥

स्त्रीपुंनपुंसकाख्यानां लिङ्गानामिह निर्णयः ।
अन्यकोशेष्विव प्रायो ज्ञेयः प्रकरणादिना ॥

प्रक्षिप्तसूत्रत्यागश्च क्षिप्तसूत्रार्थवर्णनम् ।
तत्पाठभेदकथनं सन्दिग्धप्रक्रिया कथा ॥

एका(षा) चतुष्टयी कोशादन्यस्मादिह भाति का ।
उणादयो बहुलमित्युक्तिराचार्यदर्शिता ॥

सर्वेषामप्युपाधीनामन्यथात्वस्य साधिका ।
ते तु लोपागमादेशप्रकृतिप्रत्ययस्वराः ॥

यथाकामं विभिद्यन्ते स्याच्च वर्णविपर्ययः ।
संज्ञासु धातुरूपाणीत्यादिवार्तिकशासनात् ॥

अनुशिष्टाः सूत्रकृता संज्ञाः साधयितुं क्षमाः ।
संज्ञायां वर्तमाने च कालेऽर्थे स्युरुणादयः ॥

* * * *

Colophon:

पादेऽस्मिन्नुक्तश्लोकास्त्विन्दुबाणवसुसङ्ख्यया ।
अर्थेनापि समायुक्ताः श्रीमता पेरुसूरिणा ॥

इत्युणादिषु प्रथमः पादः ॥

* * * *

इति श्रीधरवंश्येन रचिते पेरुशास्त्रिणा ।
द्वितीयपादः पूर्णोऽभूदौणादिकपदार्णवे ॥

* * * *

इति श्री . . . . ।
तृतीयपादः . . . . ॥

सम्भूय पादत्रयश्लोकाः ४३६.

End:

भवेत्कबरपुच्छीति पुच्छान्तात्कबरादिकात् ।
नित्यं कबरमण्यादिवार्तिके ङीष्विधानतः ॥ ६० ॥ ४६० ॥

१५१ ॥ ग्र उडच् ।

तार्क्षिर्नो गरुडः कैश्चिदेतत्सूत्रं न पठ्यते ।
गरुता डयते यातीत्यर्थे डच्प्रत्यये सति ॥ ६२ ॥

लोपं पृषोदरादित्वात् तकारस्य तथोचिरे ॥ १५२ ॥
इन्देः कमिर्नलोपश्च । इद . . . ब्दः स्त्रीलिङ्गोऽयम् ॥

No. 1527. शब्दानुशासनम्.

ŚABDĀNUŚĀSANAM.

Pages, 53. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 53*b* of the MS. described under No. 1267. Six leaves immediately before the last leaf are lost; hence this MS. does not contain Sūtras IV. 1. 212 to IV. 4. 81.

A work, in Sūtra style, on Sanskrit Grammar, consisting of four Adhyāyas, by Śākaṭāyana, a Jaina priest. The system adopted here is somewhat different from that of Pāṇini and is in some respects an improvement upon his system.

Beginning:

नमः श्रीवर्धमानाय प्रबुद्धाशेषवस्तवे ।
येन शब्दार्थसम्बन्धाः सर्वे च सुनिरूपिताः ॥

अइउण् । ऋक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरलञ् । ञमङणनम् । जबगडदश् । झभघढद(ध)ष् । खफद(छ)ठथट् । चटतव् । कपय् । शषसᳵ:कᳶपर् । हल् ।

सात्मेतेत् । उता स्वः । तेयान् । भाव्योऽग् । अप्रयोगीत् ।

End:

क्रियायां तदर्थायां वुण् लृट् च । कर्मणोऽण् । १५५ लिङ् तुमिच्छार्थे तुल्यकर्तृके ॥ १५६ ॥

Colophon:

इति श्रुतकेवलिदेशीयाचार्यशाकटायनकृतौ शब्दानुशासने चतुर्थस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥

समाप्तोऽध्यायश्चतुर्थः ॥

गणनेयं सूत्राणामनुष्टुभामर्धसप्तमशतीह ।
त्रीणि सहस्राणि शते द्विषट् त्रिंशच्च योगानाम् ॥

No. 1528. धातुपाठः.
DHĀTUPĀṬHAḤ.

Pages, 28. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 41*a* of the MS. described under No. 1267.

Complete.

The roots of the Sanskrit language arranged according to Śākaṭāyana. This list of roots differs in some respects from that of Pāṇini.

Beginning:

श्रीविद्याप्रकृतिं नत्वा जिनं शब्दानुशासने ।
मूलप्रकृतिपाठोऽयं क्रियार्थेड्गणसिद्धये ॥

एधि-वृद्धौ । स्पर्धि-सङ्घर्षे । गाधृङ् प्रतिष्ठालिप्साग्रन्थेषु । बाधृङ्-रो(लो)डने ।

End:

प्रस्थानप्रस्मृतिपदे विरुद्धार्थस्य दर्शनात् ।
संभवव्यभिचाराभ्यां स्याद्विशेषणमर्थवत् ॥

उपसर्गवशाद्धातुरनेकार्थप्रकाशकृत् ।
प्रहाराहारसंहाराविहारपरिहारवत् ॥

Colophon:

इति शाकटायनीये महाव्याकरणे धातुपाठस्समाप्तः ॥

No. 1529. धातुपाठः.
DHĀTUPĀṬHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{8} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 23. Lines, 8 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 47*a*. The other works herein are Vṛttisiddharūpasaṅgraha 1*a*, Prakriyāsaṅgraha 39*a*.

Complete.

Same as the last.

No. 1530. शब्दानुशासनव्याख्या—रूपसिद्धिः.
ŚABDĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ: RŪPASIDDHIḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $22\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Pages, 51. Lines, 15 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śabdānuśāsanavṛtti 27*a*.

Pūrvārdha, complete: Uttarārdha, incomplete.

A commentary on Śākaṭāyana's Śabdānuśasana. The author is not known.

Beginning:

श्रीवीरममलं पूर्णधीदृग्वीर्यसुखात्मकम् ।
नत्वा देवमबाधोक्तिं रूपसिद्धिं हितां ब्रुवे ॥

तत्र प्रथमं शास्त्रे सम्प्रयोगार्थं संज्ञासिद्धिरुच्यते—अ इ उ ण् । ऋक् । ए ओङ् । ऐ औच् . . . . रल्, जल्, शल्, इत्यष्टात्रिंशत्प्रत्याहारार्थः । तथा चोक्तम्—

एको णङटवाद्ग्राह्यो द्वौ जशात् कयतस्त्रयः ।
चत्वारश्चमरात् षट् स्युर्यथायोगं षलाद्बुधैः ॥

तत्राणित्येतत्प्रत्याहारविधिरुच्यते—

अ इ उणित्यत्र णकारस्य । अप्रयोगीत् । इहोपदिश्यमानो वर्णस्समुदायो वा यो लैकिके.

End:

अध्यगीष्ट, अध्यगीषाताम्, अध्यगीषत इत्यादि । गाङ्भा(ङभा)वे—अध्यैष्ट अध्यैषाताम्, अध्यैषत इत्यादि । कर्मणि—अध्यगायि, अध्यगायिषाताम्, अध्यगायिषत, इत्यादि । गाङ्भा(ङभा)वे–अध्यायि, अध्यैषाताम्, अध्यैषत, इत्यादि । ञिटि—अध्यायिष्ट अध्यायिषाताम्, अध्यायिषत, इत्यादि । लृङि–अध्यगीष्यत, अध्यगीष्येताम्, अध्यगीष्यन्त, इत्यादि । गाङ्भा(ङभा)वे–अध्यैष्यत, अध्यैष्येताम्, अध्यैष्यन्त, इत्यादि। लुटि—अध्येता, अध्येतारौ, अध्येतारः, इत्यादि । अध्येष्यते, अध्येष्येते अध्येष्यन्ते, इत्यादि । ञिटि—अध्यायिष्यते, अध्यायिष्येते, अध्यायिष्यन्ते, इत्यादि । णौ सनि–अधिजिगापयिषति, अध्यापिपयिषति । णौ ङे ॥

No. 1531. शब्दानुशासनवृत्तिः—चिन्तामणिः.

ŚABDĀNUŚĀSANAVṚTTIḤ: CINTĀMAṆIḤ.

Pages, 30. Lines, 16 on a page.

Begins on fol. 27*a* of the MS. described under No. 1530.

Breaks off in the 3rd Pāda of Adhyāya I.

A commentary on the Śabdānuśāsana of Śākaṭāyana by Yakṣavarman. The Śākaṭāyanasūtras are, in the introduction here, very favourably compared in general terms with Pāṇini's grammar. The extent of the commentary is mentioned to be 6,000 *granthas*, and it is said by the author to be so easy as to enable a beginner or even a woman to master the grammar in one year.

Beginning:

श्रियं क्रियाद्वस्सर्वज्ञज्ञानज्योतिरनश्वरीम् ।
विश्वं प्रकाशय(ये)च्चिन्तामणिश्चिन्तार्थसाधनः ॥ १ ॥

नमस्तम(ः)प्रभावाभिभूतभूद्योतहेतवे ।
लोकोपकारिणे शब्दब्रह्मणे द्वादशात्मने ॥ २ ॥

स्वस्ति श्रीसकलज्ञानसाम्राज्यपदमाप्तवान् ।
महाश्रमणसङ्घाधिपतिर्यः शाकटायनः ॥ ३ ॥

एकः शब्दाम्बुधिं बुद्धिमन्दरेण प्रमथ्य यः ।
सयशश्श्रि(श्रीः)समुद्दध्रे विश्वं व्याकरणामृतम् ॥ ४ ॥

स्वल्पग्रन्थं सुखोपायं सम्पूर्णं यदुपक्रमम ।
शब्दानुशासनं सर्वमर्हच्छासनवत्परम् ॥ ५ ॥

इष्टिर्नेष्टा न वक्तव्यं वक्तव्यं सूत्रतः पृथक् ।
सङ्ख्यातं नोपसङ्ख्यानं यस्य शब्दानुशासने ॥ ६ ॥

तस्यातिमहतीं वृत्तिं संहृत्येयं लघीयसी ।
सम्पूर्णलक्षणा वृत्तिर्वक्ष्यते यक्षवर्मणा ॥ ७ ॥

ग्रन्थविस्तरभीरूणां सुकुमारधियामयम् ।
शुश्रूषादिगुणात्कर्तुं शास्त्रे संहरणोद्यमः ॥ ८ ॥

शब्दानुशासनस्यान्वर्थायाश्चिन्तामणेरिदम् ।
वृत्तेर्ग्रन्थप्रमाणं तु षट्सहस्रं निरूपितम् ॥ ९ ॥

इन्द्रचन्द्रादिभिश्शाब्दैर्यदुक्तं शब्दलक्षणम् ।
तदिहास्ति समस्तं च यन्नेहास्ति न तत्क्वचित् ॥ १० ॥

गणधातुपाठयोर्गणधातूल्लिँङ्गानुशासने लिङ्गगतम् ।
औणादिकानुणादौ शेषं निश्शेषमत्र वृत्तौ विद्यात् ॥ ११ ॥

बालाबलाजनोऽप्यस्या वृत्तेरभ्यासवृत्तितः ।
समस्तं वाङ्मयं वेत्ति वर्षेणैकेन निश्चयात् ॥ १२ ॥

तत्र सूत्रस्यादावयं मङ्गलश्लोकः—नमः श्रीवर्धमानायेत्यादि । शब्दार्थसम्बन्धा वाचकवाच्ययोग्यताः ; अथ वा आगमप्रयोजनोपायोपेयभावास्ते येन सर्वसत्त्वहितेन तत्त्वतः प्रज्ञापिताः तस्मै श्रीमते महावीराय साक्षात्कृतसकलद्रव्याय नमस्करोमीत्यध्याहारः । इति विघ्नप्रशमनार्थमर्हद्देवतानमस्कारं परममङ्गलमारभ्य भगवानाचार्यश्शाकटायनश्शब्दानुशासनं शास्त्रमिदं प्रारभते—

धर्मार्थकाममोक्षेषु तत्त्वार्थावगतिर्यतः ।
शब्दार्थज्ञानपूर्वेति वेद्यं व्याकरणं बुधैः ॥

अइउण् । ऋक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरलञ् । ञम(ङ)णनम् । जबगडदश् । झभघढधष् । खफछठथट् । चटतव् । कपय् । शषसं अः ≍ क≍पर् । हल् ॥ १३ ॥ इति वर्णसमाम्नायः । क्रमानुबन्धोपादानः प्रत्याहारयन् शास्त्रस्य लाघवार्थः । सामान्याश्रयणाद्दीर्घप्लुतानुनासिकग्रहणम् ।

ह्रस्वदीर्घप्लुतहलो ह्येकद्वित्र्यर्धमात्रिकाः ।
नासिकामनुयातश्च वर्णस्स्यादनुनासिकः ॥

ऋ इत्यनेन ऌवर्णस्यापि ग्रहणं भवति ॥

* * * *

Colophon :

इति शब्दानुशासने चिन्तामणौ वृत्तौ प्रथमस्याध्यायस्य प्रथमः पादः ॥

End :

काण्डादक्षेत्रे ॥ ३८.—काण्डान्तात् द्विगोर्लुचि सत्यां तदन्तात् स्त्रियां वर्तमानात् अक्षेत्रे विषये ङी भवति । द्वे काण्डे प्रमाणं यस्यास्सा

द्वाभ्यां काण्डाभ्यां क्रीता वा द्विकाण्डी, त्रिकाण्डी । अन्यत्र द्विकाण्डा त्रिकाण्डा क्षेत्रभाक्तिः । पुरुषात्प्रमाणाद्वा ॥ ३९. आयामः प्रमाणम् । प्रमाणवाची यः पुरुषशब्दस्तदन्ताद्विगोर्ङ्चि सत्यां स्त्रियां ङी वा भवति, द्वौ पुरुषौ प्रमाणमस्याः द्विपुरुषी द्विपुरुषा परिखा । नः पत्यन्तस्य ॥ ४०.— पतिशब्दान्तस्य स्त्रियां नकारादेशो वा भवति । दृढपत्नी दृढपतिः । सपत्न्यादौ ॥ ४१.—सपत्न्यादिषु स्त्रियां नित्यं नादेशः । समानस्य सभावः, पुम्भावाभावश्च निपात्यते ॥

No. 1532. शब्दानुशासनव्याख्या—अमोघवृत्तिः.

ŚABDĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ : AMŌGHAVṚTTIḤ.

Substance, paper. Size, 12½ × 8¼ inches. Pages, 501. Lines, 19 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Copying finished in 1891.

Contains the first two Adhyāyas.

This is a commentary on the Śabdānuśāsana of Śakāṭāyana.

For extracts see page 169 of Seshagiri Sastri's Report on a Search for Sanskrit and Tamil MSS. for the year 1893—94.

No. 1533. अमोघवृत्तिः.

AMŌGHAVṚTTIḤ.

Substance, paper. Size, 12½ × 8¼ inches. Pages, 461. Lines, 22 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Adhyāyas III and IV.

Same work as the above.

No. 1534. प्रक्रियासङ्ग्रहः.

PRAKRIYĀSAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $18\frac{3}{8} \times 2$ inches. Pages, 242. Lines, 10 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

This was copied by Dēvarasa, son of Candu Indra.

This is a work on grammar according to Śākaṭāyana's Śabdānuśāsana by Abhayacandrasiddhāntasūri. The aphorisms are herein taken up in the synthetical order of the logic of grammar.

Beginning:

मुनीन्द्रमभिवन्द्याहं पाल्यकीर्तिं जिनेश्वरम् ।
मन्दबुद्ध्यनुरोधेन प्रक्रियासङ्ग्रहं ब्रुवे ॥

तत्रादौ शास्त्रे संव्यवहारार्थं संज्ञासङ्ग्रहः कथ्यते। अ इ उण्। ऋक्। ए ओङ्। ऐ औच् । हयवरलञ्। ञमङणनम् । जबगडदश् । झभघढधष्। खफछठथट्। चटतव्। कपय्। शषस(अं)अः≍क≍पर्। हल् । इति वर्णसमाम्नायः अणादिप्रत्याहारार्थः । तत्राणित्येतत्प्रत्याहारविधिरुच्यते । अप्रयोगीत् ॥ २ ॥

इहोपदिष्टो वर्णः समुदायो वा यो लौकिकशब्दप्रयोगे न दृश्यते स इत्संज्ञो भवति ।

End:

इच्छार्थे तुल्यकर्तृकतदर्थे क्रियान्तरे उपपदे धातोर्लिङ्तुमौ भवतः । भुञ्जीयेतीच्छति भोक्तुमिच्छति कामयते इत्याद्यनुक्तं सर्वशास्त्रे ज्ञेयम् ॥

इतिकृत्सङ्ग्रहस्समाप्तः ॥ (Total) 2731.

वन्दारुबृन्दपरिघट्टिविलोलिताक्ष-
बृन्दारकेश्वरकिरीटतटावकीर्णैः ।
मन्दारपुष्पनिकरैर्विहितोपहारं
वन्दामहे जिनपतेः पदपद्मयुग्मम् ॥

यो जानाति समं समस्तमनिशं यं सूरयस्संश्रिताः
येनादर्शि विमुक्तिवर्त्म सुधियो यस्मै स्पृहां कुर्वते ।
यस्मात्तत्त्वविनिश्चयोऽप्रतिहतं यस्यैव शास्त्रं जयो
यस्मिन्विस्मयनीयपुण्यमहिमा भूयात्स वः श्रेयसे ॥

सुविवेचितपदरूपा प्रकरणचरणा प्रवेशमुखशुद्धा ।
वाङ्मयमूर्तिस्सौरी कृतिरियमधिवसतु बुधहृदयम् ॥

श्रीचतुर्विंशतितीर्थकरपरमदेवेभ्यो नमः ॥

बिन्दुदुर्लिपिविसर्गवीथिकाश्रृङ्गपङ्क्तिपदभेददूषणम् ।
हस्तवेगजडबुद्धिपूर्वकं क्षन्तुमर्हथ समीक्ष्य सज्जनाः ॥

श्रीजिनेश्वराय नमः ॥

* * * *

गहनं व्याकरणं स्यात्
तत्रापि प्रक्रिया महागहना ।
लिङ् लुङ् सन्यङ् कष्टं
तस्मादपि चेट्परं कष्टम् ॥

* * * *

Colophon:

श्रीमदभयचन्द्रसिद्धान्तसूरिविरचिते शाकटायनमहाव्याकरणे कृत्सङ्ग्रहस्समाप्तः ॥

No. 1535. प्रक्रियासङ्ग्रहः.

PRAKRIYĀSAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 15 × 2¼ inches. Pages, 276. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Pūrvārdha complete.

Same as the above.

No. 1536. प्रक्रियासङ्ग्रहः.

PRAKRIYĀSAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 17 × 2⅛ inches. Pages, 226. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Appearance, old.

Uttarārdha complete.

Same as the above.

Copied by Pārśvanātha and completed on the 2nd of the Kārtikaśuddha of Virōdhi, Śālivāhanaśaka 1751.

No. 1537. प्रक्रियासङ्ग्रहः.

PRAKRIYĀSAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 18⅝ × 1⅞ inches. Pages, 44. Lines, 8 on a page. Character, Kanarese. Condition, Injured. Appearance, old.

Incomplete. Same as the above.

No. 1538. प्रक्रियासङ्ग्रहः.

PRAKRIYĀSAṄGRAHAḤ.

Pages, 18. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 39*a* of the MS. described under No. 1529.

Sandhi ; complete.

No. 1539. लिङ्गानुशासनम्.

LIṄGĀNUŚĀSANAM.

Pages, 7. Lines, 10 on a page.

Begins on fol. 37*a* of the MS. described under No. 1267.

Complete.

A work on the gender of Sanskrit words by Śākaṭāyana.

Beginning :

श्रीवृक्षालिङ्गमङ्गं यस्य चतुस्त्रिंशदतिशया लिङ्गम् ।
तस्मै नमः स्त्रि(त्रि)लिङ्गालिङ्गाक्षरभावलिङ्गाय ॥

नब्व्यङ् सन्तमवेदो जरं तथामं न कर्तरि त्रान्तम् ॥
त्वाद्यात्त्वड्बहुलं प्युपृक्ता नखभावोऽव्ययीभावः ॥

End :

लिङ्गेसुच् धात्वव्ययवाक्यमवचनं च बहुलमिदम् इति त्रिलिङ्गम् ॥

वाग्विषयस्य तु महतः संक्षेपत एष लिङ्गविधिरुक्तः ।
यन्नोक्तमत्र सद्भिस्तल्लोकत एव विज्ञेयम् ॥

No. 1540. कातन्त्ररूपमाला.

KĀTANTRARŪPAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $21\frac{1}{2} \times 2$ inches. Pages, 136. Lines, 8 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in Kṛtprakaraṇa.

A commentary by Bhāvasēna on the Kātantra of Sarvavarman of the Kaumāra school. The peculiarity of the work is that metrical stanzas containing the meaning of the aphorisms are also given in addition to the aphorisms.

Beginning:

वीरं प्रणम्य सर्वज्ञं विनष्टाशेषदोषकम् ।
कातन्त्ररूपमालेयं बालबोधाय कथ्यते ॥

नमस्तस्यै सरस्वत्यै विमन(ल)ज्ञानमूर्तये ।
विचित्रा लोकयात्रेयं यत्प्रसादात्प्रवर्तते ॥

सिद्धो वर्णसमाम्नायः । सिद्धः खलु वर्णानां समाम्नायो वेदितव्यः । ते के? । अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ ए ऐ ओ औ अं आः । क ख ग घ ङ, च छ ज झ ञ, ट ठ ड ढ ण, त थ द ध न, प फ ब भ म, य र ल व श ष स ह । तत्र चतुर्दशादौ स्वराः । तस्मिन् वर्णसमाम्नाये आदौ चतुर्दश वर्णाः स्वरसंज्ञा भवन्ति । ते के? अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ ए ऐ ओ औ । दश समानाः । तस्मिन् वर्णसमाम्नाये आदौ दश वर्णाः समान-संज्ञा भवन्ति । ते के? अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ । तेषां द्वौ द्वावन्योऽन्यस्य सवर्णौ ।—तेषां समानानां मध्ये द्वौ द्वौ वर्णौ अन्योऽन्यस्य सवर्णसंज्ञौ भवतः । तौ कौ? अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ । तेषां ग्रहणं किमर्थम्? तेन ह्रस्वयोर्द्वयोर्द्वयोर्दीर्घ-योश्च सवर्णसंज्ञार्थम् ।

क्रमेण वैपरीत्येन लघूनां लघुभिस्सह ।
गुरूणां गुरुभिस्सार्द्धं चतुर्द्धेति सवर्णता ॥

No. 1541. कातन्त्ररूपमाला.

KĀTANTRARŪPAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 21 × 1¾ inches. Pages, 76. Lines, 10 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Same as the above. Incomplete and imperfect. The first fol. is numbered 19 and the last 56.

This MS. is said to have been copied by Śāntinātha, son of Ādappagaḍa and the transcription was completed on Thursday, the 15th of Mārgaśira-Śuddha of Viṣu year.

End :

निमूलकाषं कषति — निमूलं कषतीत्यर्थः । समूलं कषणं कषति—समूलकाषं कषति—समूलं कषतीत्यर्थः, इत्यादिप्रयोगानुसार्येनु-सर्तव्यम् ॥

Colophon :

इति कृदन्तस्समाप्तः ॥

भावसेनस्त्रिविद्यार्यो वादिपर्वतवज्रभृत् ।
कातन्त्ररूपमालाख्यां वृत्तिं व्यररचत् सुधीः ॥

मन्दबुद्धिप्रबोधार्थं भावसेनो मुनीश्वरः ।
कातन्त्ररूपमालाख्यां वृत्तिं व्यररचत्सुधीः ॥

क्षीणेऽनुग्रहकारिता समजने सौजन्यमात्मादिके
सन्मानं नुतभावसेनमुनिपे त्रैविद्यदेवे गुरौ ।
सिद्धान्तोऽयमथापि यः स्वधिषणागर्वोद्धतः केवलं
संस्पर्धेत तदीयगर्वमदरे(थने) वज्रायते मद्वचः ॥

कवयः के वादिनः के मृदुमधुरवचोवाग्मिनः के नराणां
परमत्रैविद्यचक्रेश्वर तव चरणे भावसेन व्रतीन्द्र ।
स्मरणज्ञा ये विशुद्ध्या प्रणमनसहिता विप्रपूजान्विता ये
कवयस्ते वादिनस्ते मृदुमधुरवचोवाग्मिनस्ते धरित्र्याम् ॥
मा बौद्ध प्रचुरं प्रजल्प किमिदं चार्वाक ते चापलं
किं वैशेषिक गर्वितोऽसि किमिदं साङ्ख्य प्रगल्भायसे ।
किं मीमांसक मस्तकेन बिभृषे सा(स)द्यः प्रणामाञ्जलिं
प्रोद्भूतो भुवि भावसेनमुनिपस्त्रैविद्यचक्रेश्वरः ॥

No. 1542. कातन्त्ररूपमाला.

KĀTANTRARŪPAMĀLĀ.

Substance, plam-leaf (Śrītāla). Size, 8½ × 2¼ inches. Pages, 142. Lines, 10 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Written in ink on palm-leaves.

Incomplete.

Same as the above.

End:

एवं पुष्येण चन्द्रयुक्तेन युक्तः मासः पौषो मासः । पुष्येण चन्द्रयुक्तेन युक्तमहः पौषमहः । पुष्येण चन्द्रयुक्तेन युक्ता रात्रिः पौषी रात्रिः । चित्रया चन्द्रयुक्तया युक्तः कालश्चैत्रः । एवं वै सा(शा)खः, कार्त्तिकः इत्यादि । युवतीनां समूहः यौवतम् । एवं हांसम्, काकम् इत्यादि । शिवो देवतास्येति शैवः । एवं जिनो देवतास्येति जैनः ॥

No. 1543. जैनेन्द्रव्याकरणसूत्रम्.

JAINĒNDRAVYĀKARAṆASŪTRAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 14¼ × 2⅛ inches. Pages, 40. Lines, 12 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 104*a*. The other works herein are Prakriyāvatāra 1*a*, Jainēndradhātupāṭha 124*a*.

Contains the Sūtras of the Jainēndra school, consisting of 5 Adhyāyas of 3,568 Sūtras. The author is mentioned as Pūjyapāda, who is apparently the same person as Jainēndra.

Beginning :

लक्ष्मीरात्यन्तकी यस्य निरवद्यावभासते ।
देवनन्दितपूजेशे नमस्तस्मै स्वयम्भुवे ॥

सिद्धिरनेकान्तात् ॥ अइउण् । ऋक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरलण् । ञमङणनम् । झभञ् । घढधष् । जबगडदश् । खफछठथचटतव् । कपय् । शषस अं अः ≍क ≍प र् । हल् । सात्मेतादिः ॥ १ ॥ स्वस्याभाव्योत्परोऽणुदित् ॥ २ ॥ स्वस्थानक्रियं स्वम् ॥ ३ ॥ आकालोऽच्प्रदीपः ॥ ४ ॥

Colophon :

इति जैनेन्द्रव्याकरणे प्रथमोऽध्यायः ॥

End :

हलो यमां यमि खम् । झरो झरि स्वे । चतुष्टयं समन्तभद्रस्य ॥ १६७ ॥

Colophon :

इति जैनेन्द्रव्याकरणे पञ्चमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥

इन्द्रश्चन्द्रश्शकटतनयः पाणिनिः पूज्यपादो
यः प्रोवाचापिशलिरमरः काशकृत्स्नस्तथान्यः ।
कृत्स्नन्यायव्यवहितपदं लक्षणं शब्दराशेः
सूत्रोपात्तं तदिह निखिलं शब्दपारायणेऽस्ति ॥
विकार्यब्दे सुतिष्ये श्रीपञ्चम्यां सौम्यवासरे ।
स्वां वैजयणुना सूच्यां लिखितं चै(वै)गतं मये(यि) ॥
जैनेन्द्रं पूज्यपादेन भाषितं शब्दवारिधेः ।
तीरोल्लङ्घनमर्त्यानां नाव्यं हतमलं मुदा ॥ ३५६८ ॥

No. 1544. जैनेन्द्रधातुपाठः.

JAINĒNDRADHĀTUPĀṬHAḤ.

Pages, 16. Lines, 12 on a page.

Begins on fol. 124*a* of the MS. described under No. 1543.

Complete.

The list of Sanskrit roots according to Jainēndra.

Beginning:

प्रप्रणम्य जिनं भक्त्या संसंश्रित्याभिदागमम् ।
उपोपपाद्यते धूनामुदुत्कृष्टा मया स्थितिः ॥

भू सत्तायाम् । एधै वृद्धौ । स्पर्धै सङ्घर्षे । गाधृङ् प्रतिष्ठालिप्साग्रन्थेषु । बाधृङ् प्रतिघाते । नाधृङ् नाथृङ् याच्ञाशीरुपतापैश्वर्येषु ।

End:

वृपै तिथि(ति)क्षायाम् । तपै दाहे । वदै भाषणे । अर्चै पूजायाम् । अर्दै हिंसायाम् । शुन्धै शोधने । ऐदितः । वृञ् वरणे । धुञ् कम्पने । प्रीञ् तर्पणे । ञितः ॥

इति चुरादयो धवः समाप्ताः ॥

पाठप्रयोजनमनिण्विमनिड्विकल्पे-
ड्विडप्रवृत्तिरवचोऽनिडवागनैप ।
दो नत्वमिड्विकलता च यथाक्रमेण
धूनां सुधीभिरधिगम्य मितां स्वराणाम् ॥

पादाम्भोजानमन्मानवपतिमकुटानर्घ्य(र्घ)माणिक्यतारा-
नीकासंसेवितोद्यद्द्युतिललितनखानीतशीतांशुबिम्बः ।
दुर्वारानङ्गबाणाम्बुरुहहिमकरो ध्वस्तमिथ्यान्धकारः
शब्दब्रह्मा स जीयाद्गुणनिधिगुणनन्दिव्रतीशस्सुसौख्यः ॥

No. 1545. प्रक्रियावतारः

PRAKRIYĀVATĀRAḤ.

Pages, 206. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1543.

Complete.

A grammatical treatise of the Jainēndra school: the Sūtras are herein arranged synthetically and explained in 6 chapters. The author is probably Nēmicandra. The contents of the chapters are: (1) Sandhi, (2) Nāmanirṇaya, (3) Savṛtta, (4) Prādvidhi, (5) Mijvidhi, and (6) Kṛdvidhi.

Beginning:

सर्वज्ञाय नमस्तस्मै वीतक्लेशाय शान्तये ।
येन भव्यात्मनश्चेतस्तमस्स्तोमश्चिकित्सितः ॥

अथ प्रत्याहारक्रमोऽनुवर्ण्यते । अइउण् । ऋक् । एओङ् । ऐऔच् । हयवरलण् । ञमङणनम् । झभञ् । घढधष् ।

जबगडदश् । खफछठथचटतव् । कपय् । शषस अं अः ≍क≍पर् । हल् ॥ इति प्रत्याहारसूत्राणि ॥

उक्तं च—

"स्युस्त्रयोदश सूत्राणि तावन्तश्चानुबन्धकाः ।
षट्चत्वारिंशतो वर्णाः प्रत्याहारस्य सङ्ग्रहे ॥" इति ॥

सर्वो वर्णः अलित्युच्यते । तत्कथम्?

सात्मेतादिः ॥ १ ॥ इता सहोच्चार्यमाणो वर्णस्समुदायो वादिभूतस्तन्मध्यपतितानां संज्ञो(ज्ञा)भवत्यात्मना सह ।

End:

पादाभ्यां ह्रियते इति पादहारकः । गलेन चुप्यते गलचोपकः अत्र कर्मणि ण्वुः । चरोडुक्तः । मनसि हृञोऽपि । मनो हरतीति मनोहरी । मनोहर्यस्तनयोरतिबलस्य च ॥

Colophon:

इति प्रक्रियावतारे कृद्विधिषष्ठस्समाप्तः ॥

* * * *

किं वाणी चतुराननः किमथ वा वाचस्पतिः किन्वसौ
विद्यानां विभवस्सहस्रवदनस्साक्षादनन्तः किमु ।
इत्थं संसदि साधवः समुदितास्संसे(शे)रते सादरं
विद्वत्पुङ्गवनेमिचन्द्र भवति व्याख्यानमातन्वति ॥

अरिकुठारावासविद्यानन्दोपाध्यायप्रपौत्रेदेवरसभिषजा लिखितमिदं भवति ॥

विपूर्वकार्यब्दसुफाल्गुनस्य प्रपक्षसि ज्यारुहनाम्नि वारे ।
पूज्यक्रमेणोदितशब्दशास्त्रं समाप्ति(पि)तं देवरसेन लिख्य ॥
जैनेन्द्रव्याकरण(णं) समाप्त(म्) ॥

No. 1546. सारस्वतप्रक्रिया.

SĀRASVATAPRAKRIYĀ

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 159. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Pūrvārdha, complete ; Uttarārdha breaks off in Kṛt.

This is a work like the Siddhāntakaumudī but belonging to the grammatical school of Sārasvatas. The I. O. Library Catalogue attributes the work to Anubhūtisvarūpācārya.

Beginning :

प्रणम्य परमात्मानं बालधीवृद्धिसिद्धये ।
सारस्वतीमृजुङ्कुर्वे प्रक्रियां नातिविस्तराम् ॥
इन्द्रादयोऽपि यस्यान्तं न ययुश्शब्दवारिधेः ।
प्रक्रियान्तस्य कृत्स्नस्य क्षमो वक्तुं नरः कथम् ॥

तत्र तावत्संज्ञा संव्यवहाराय संगृह्यते । अ, इ, उ, ऋ, ऌ, समानाः। अनेन प्रत्याहारग्रहणाय वर्णाः परिगण्यन्ते ; तेषां समानसंज्ञा च विधीयते । नैतेषु सूत्रेषु सन्धिरनुसन्धेयोऽविवक्षितत्वात् । विवक्षितस्तु सन्धिर्भवतीति नियमात्, लौकिकप्रयोगनिष्पत्तये समयमात्रत्वाच्च । ह्रस्वदीर्घप्लुतभेदाः सवर्णाः । एतेषां ह्रस्वदीर्घप्लुतभेदाः परस्परं सवर्णा गण्यन्ते । लोकाच्छेषस्य सिद्धिरिति वक्ष्यति ; ततो लोकत एव ह्रस्वादिसंज्ञा ज्ञातव्या । एकमात्रो ह्रस्वः । द्विमात्रो दीर्घः । त्रिमात्रः प्लुतः । व्यञ्जनञ्चार्धमात्रकम् । एषामन्येऽप्युदात्तादिभेदास्सन्ति । उच्चैरुपलभ्यमान उदात्तः । नीचैरनुदात्तः । समवृत्त्या स्वरितः ॥

* * * *

इति तद्धितप्रक्रिया॥ इति सारस्वतव्याकरणं पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

अथाख्यातप्रक्रिया निरूप्यते—धातोः । वक्ष्यमाणा(ः) प्रत्ययाः धातोर्ज्ञेयाः । भ्वादिः । भूसत्तायामित्यादिशब्दो धातुसंज्ञो भवति । स

च त्रिविधः । आत्मनेपदी परस्मैपद्युभयपदी चेति। आदनुदात्त[।]ङितः। अनुदात्तेतो ङितश्च धातोरादित्यात्मनेपदं भवति॥

* * * *

इत्याख्यातप्रक्रिया संपूर्णा ॥

अथ कृदन्तप्रक्रिया निरूप्यते—कृत्कर्तरि च । वक्ष्यमाणः प्रत्ययः कृत्संज्ञकः, स च कर्तरि, चाद्भावकर्मणोरपि.

End :

क्तिः । धातोः क्तिप्रत्ययो भवति स्त्रियां भावे। पचि विस्तारे। पङ्क्तिः। पक्तिः । ऊढिः । रतिः । श्रान्तिः । ग्लानिः। संविक्तिः। संशीतिः। बुद्धिः । अनुभूतिः । कर्तरि च । कर्तर्यर्थे धा-

---

No. 1547. मुग्धबोधटीका.

MUGDHABŌDHAṬĪKĀ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{8} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Pages, 99. Lines, 13 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

This is a commentary on the Mugdhabōdha of Vōpadēva by Rāmatarkavāgīśa.

Beginning :

अथेति—अथशब्दो मङ्गलार्थ उक्तः न त्वानन्तर्यवचनः सित्यादिरित्यनेन त्यादिविधानात् । धोः । धोरिति सामान्यधोर्ग्रहणं तेन भ्वादिर्धुकमऋतोगुपधूपपणपनोञिङडीयाङायाधुः । सनञ्यादिः । धुरिति त्रयाणामेव, न तु स्त्री भ्रूर्धुरिति अस्यातिदिष्टत्वात् । साशीतिशतसंख्याकानीति ञ्य(अ)शीत्या सह वर्तमानं साशीतिशतं संख्या येषान्तानि, अनिर्दिष्टार्थत्वात् स्वार्थ एव भवन्ति । कीखि। की च-खी च-गी च-घी च-टी च-ठी च-डी च-ढी च-ती च-थी च-ताः। अष्टादशश इति । संख्यैकार्थात् वीप्सायामिति च शस् । तदेव विवृणोति—अष्टादशाष्टादश इति क्यादिदशभ्यो नदादित्वादीय ।

* * * *

Colophon:

इति महामहोपाध्यायश्रीरामतर्कवागीशभट्टाचार्यविरचिता दिवादिपादस्य टिप्पणी संपूर्णा ॥

सुनोत्तीति दिवसुतुतेति श्न श इत् पिति णुः । श्नौ न णुः । अभिषुणोतीति गीक इति षः । षुस्न इति णः । सुनुत इति तस् ङित्वान्न णुः ॥

End:

अत्र संभावनं प्रसञ्जनमित्याहुः ।

"काकुत्स्थदयितां साध्वीं त्वमाशङ्किष्यथाः कथम् ।" इत्यत्र न हेतुहेतुमद्भावौ किन्तु गर्हा कथंशब्देन गम्य . . . ध्वीयमिति कालसामान्ये भूते कि (विक)ल्पः, भविष्यति नित्यम् । एवं कतरोऽनिन्ददीश्वरम् दुर्जनः प्रतिष्ठामलप्स्यत नाहं क्षमे न श्रद्धे जातु जना मामनिन्दिष्यन् अप्यहनिष्यत् शम्भुरुताजेष्यत् सुखं सर्वत्र खीथ्योः समानविषयता । इति संक्षेपः ॥

इति आख्यातपादस्य टिप्पणी समाप्ता ॥

No. 1548. वाल्मीकिसूत्रम्.

VĀLMĪKISŪTRAM.

Pages, 41. Lines, 18 on a page. Character, Dēvanāgari.

Begins on fol. 17*a* of the MS. described under No. 943.

Complete.

This treatise gives the Sūtras on Prākṛta grammar; the author is a certain Vālmīki who is, however, taken here to be the same as the famous author of the Rāmāyaṇa.

Beginning:

येन श्रीरामचरितमधिगम्य सुरर्षितः ।
श्रीमद्रामायणं प्रोक्तं तस्मै वाल्मीकये नमः ॥

येन निर्मलिता ना(गा)वष्षड्भाषाकृतयो नृणाम् ।
विमलैस्सूक्तकतकैस्तस्मै वाल्मीकये नमः ॥
स्वान्तस्य काव्येन गिराश्च षण्णां सूत्रैर्नराणां कलुषं प्रपत्त्या ।
पराकरोद्यः प्रथमः कवीनां वाल्मीकिमेनं मुनिमानतोऽस्मि ॥

संज्ञा

सिद्धिर्लोकाच्च ।
अनुक्तमन्यशब्दानुशासनवत् ।
संज्ञा प्रत्याहारमयी वा ।
सुप्स्वादिरन्त्यहला ।

End:

कसेखाग्वासः ।
न्यसोणिमणिमौ ॥
गृहेर्निरुवारमेराहबलहरपग्गाहिपच्चुआः ।

इति वाल्मीकीयेषु सूत्रेषु द्वितीयस्याध्यायस्य पादश्चतुर्थः । अध्यायश्च समाप्तः । प्राकृतव्याकरणशास्त्रमपि समाप्तम् ॥

गजोदये क्रैष्टुशके दशमे मासि विंशके ।
अलिखद्देशिकाचार्य इदं शब्दानुशासनम् ॥
टीका सर्वस्ववेदानुक्रमण्येकावलीरिदम् ।
अन्यच्च देशिकाचार्योऽलिखत्कैरविणीतटे ॥

No. 1549. वाल्मीकिसूत्रम्—सवृत्ति.

VĀLMĪKISŪTRAM WITH VṚTTI.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{8} \times 8\frac{1}{4}$ inches. Pages, 175. Lines, 30 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

There are many omissions in this MS.

Contains the Sūtras of Vālmīki on Prākṛta grammar and the Vṛtti of Trivikrama thereon. Trivikrama is said to have

been the son of Mallinātha and Lakṣmī and to have been the brother of Bhāma named Vṛttividyā, and to have belonged to the family of Bāṇa.

Beginning :

श्रीवीरप्राच्याचलसमुदितमखिलप्रकाशनं वन्दे ।
दिव्यध्वनिपटुदीधितिमहमक्षरपद्धतिप्राप्त्यै ॥
श्रुतभर्तुरर्हनन्दित्रैविद्यमुनेः पदाम्बुजभ्रमरः ।
श्रीबाणसुकुलकमलद्युमणेरादित्यवर्मणः पु(पौ)त्रः ॥
श्रीमल्लिनाथपुत्रो लक्ष्मीगर्भामृताम्बुधिसुधांशुः ।
भामस्य वृत्तिविद्याना(धा)म्नो भ्राता त्रिविक्रमस्सुकविः ॥
श्रीवीरवीरसे(नजि)ना[न्य]श्रीय(र्यादि)वचःपयोनिधेः कतिचित् ।
प्राकृतपदरत्नानि प्रतिकृतिसुकृतिभूषणाय चिनोति ॥
अनल्पार्थस्सुखोच्चारश्शाब्दस्साहित्यजीवितम् ।
वचः(सच)प्राकृतमेवेति मतं सूत्रानुवर्तिनाम् ॥
प्राकृतन्तत्समन्देश्यं तद्भवञ्चेत्यतस्त्रिधा ।
तत्समं संस्कृतसमं ज्ञेयं संस्कृतलक्षणात् ॥
देश्यमार्षञ्च रूढत्वात्स्वतन्त्रत्वाच्च भूयसा ।
[वचः(स च) प्राकृतमेवेति मतं सूत्रानुवर्तिनाम् ।]
लक्षणं(क्ष्मना) वक्ष्य(पेक्ष्य)ते तस्य संप्रदायो प(हि)बोधकै(क)ः ॥
प्रकृतेस्संस्कृतात्साध्यमानात्सिद्धाच्च यद्भवेत् ।
प्राकृतस्यास्य लक्ष्यानुरोधि लक्ष्म प्रचक्ष्महे ॥
प्राकृतपदार्थसार्थप्राप्त्यै निजसूत्रमार्गमनुजिगमिषता(म्) ।
वृत्तिर्यथार्थसिद्ध्यै त्रिविक्रमेणागमक्रमात्क्रियते ॥
तद्भवतत्समदेश्यप्राकृतरूपाणि पश्यतां विदुषाम् ।
दर्पणतयेयमवनौ वृत्तिस्त्रैविक्रमी जयति ॥

प्राकृतरूपाणि यथा प्राच्यैराहेमचन्द्रायोत् ।
विवृतानि तथा तानि प्रतिबिम्बन्तीह सर्वाणि ॥
सूत्रम्—सिद्धिर्लोकाच्च ।

वृत्तिः -- सिद्धिरिह प्रस्तुतप्राकृतशब्दसंबन्धिनी परिगृह्यते; सा च लोकाद्भवति । यस्माद्दलवर्णाभ्या मैकारौकाराभ्यामसंयुक्तङञकाराभ्यां शषाभ्यां द्विवचनादिनाक्षरेण विरहितश्शब्दा(ब्दो)च्चारो लोकव्यवहारादेव लभ्यते ; तस्मास्सिद्धिलो(र्लो) कादिति वेदितव्यम् । चकाराद्दक्ष्यमा(णलक्ष)-णादनेकान्ताच्च ॥

End:

सप्रत्ययप्रकृतिसिद्धमदीर्घसूत्र-
सत्कारकं बहुविधक्रियमासदेश्यम् ।
शब्दानुशासनमिदं प्रगुणप्रयोगं
त्रैविक्रमं जपत मन्त्रमिवार्थसिद्ध्यै ॥

विशन्नन्तश्श्रोत्रं पदमधुरिमा मेदुरयति
प्रणेता नूलोऽर्थः प्रतिपदमहो साधुवचनम् ।
रसः पात्रीकुर्याद्भुवनमनुभावादिव कृते-
र्यदि श्राव्यं काव्यं मम रसिकनैयायिकजनैः ॥

वक्तारस्सन्तु सर्वेऽपि स्वाभिप्रायप्रकाशने ।
स्वपा(परा)शयसंवेदिकथास्वेकस्त्रिविक्रमः ॥

No. **1550.** प्राकृतप्रकाशः.

PRĀKṚTAPRAKĀŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $3\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 9. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Prākṛtaprakāśa with commentary. Contains Paricchedas 1 to 6.

The fifth and the sixth Paricchēdas as found in Cowell's edition are herein combined to form the 5th Paricchēda ; hence the difference noted also in the work described under the next number.

This consists of the Sūtras on Prākṛta grammar by Vararuci.

Beginning :

आदेरतः । आ समृद्ध्यादिषु वा । ईषत्पक्वस्वप्नवेतसव्यञ्जनमृदङ्गाङ्गारेष्वित् । लोपोऽरण्ये ।

* * * *

Colophons :

इति वाररुचे सूत्रे प्रथमः परिच्छेदः ॥

* * * *

इति द्वितीयः परिच्छेदः ॥

* * * *

तृतीयः परिच्छेदः ॥

* * * *

इति वाररुचि(च) सूत्रे चतुर्थः परिच्छेदः ॥

* * * *

इति प्राकृतव्याकरणे पञ्चमः परिच्छेदः ॥

End :

इञ्च बहुषु । क्ते । ए च क्त्वातुमुन्तव्यभविष्यत्सु । तादेशे वा ॥

Colophon :

इति प्राकृतप्रकाशे व्याकरणे तिङ्विधिष्षष्ठः परिच्छेदः ॥

भुवो होहुवौ । क्ते भूः ।

घे क्त्वातुमुन्तव्येषु ॥

No. **1551.** प्राकृतप्रकाशः सव्याख्यः

PRĀKṚTAPRAKĀŚAḤ WITH COMMENTARY.

Pages, 67. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 6*a* of the MS. described under No. 1550.

Contains Paricchēdas 1 to 8. But the end of the 8th coincides with that of the 9thParicchēda as printed in Cowell's edition.

The commentary does not completely agree with that printed in Cowell's edition; it, however, appears to be the same.

The author of the commentary is said to be Bhāmaha.

Beginning:

आदेरतः। आदेरत इत्यधिकारोऽयमापरिच्छेदपारिसमाप्तेरनुवर्तते। अत इति च यावदाकारविधानम्। यदितः प्राक् ऊर्ध्वं विधीयते तदादेरतस्स्थाने भवतीति वेदितव्यम्। आ समृद्ध्यादिषु वा। समृद्ध्यादिष्वादेरकारस्य स्थाने आत्वं वा भवति। समृद्धिः। सामिद्धी। समिद्धी ॥

* * * *

इति वररुचिसूत्रवृत्तौ प्रथमः परिच्छेदः॥

End:

शेषस्संस्कृतवत्। अत्र प्रयुक्तादन्यश्शेषः। प्रत्ययसमाससंज्ञः प्रत्याहारालिङ्गाकारादयश्च संस्कृतादेव बोद्धव्याः। इह ग्रन्थविस्तरभयान्न कृतं तद्विधानम्।

Colophon:

इति प्राकृतप्रकाशे निपातविधिरष्टमः परिच्छेदः।

इति प्राकृतव्याकरणं संपूर्णम्॥

श्रीमुखे हायने तैषे मासि श्रीपरमेश्वरः।
सुप्राकृतप्रकाशं सन्तोषादलिखदुत्तमम्॥

No. 1552. षड्भाषाचन्द्रिका.

ṢAḌBHĀṢĀCANDRIKĀ.

Substance, paper. Size, 13½ × 8½ inches. Pages, 164. Lines, 24 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Svaramēlakalānidhiḥ fol. 83*a*, Caturviṁśatināmastutiḥ fol. 95*a*, Abhinayadarpaṇaḥ fol 99*a*.

Incomplete.

A treatise on the six dialects, viz., Prākṛta, Śaurasēnī, Māgadhī, Paiśācī, Cūlikāpaiśācī and Apabhraṁśikā. The author is Lakṣmīdhara, son of Yajñēśvara and Sarvāmbikā of Carakūri family on the banks of the Kṛṣṇa in the Andhra country. Yajñēśvara of Kāśyapagōtra belonged to the Bahvṛcaśākhā (Ṛgvēda) and was the son of Timmayasōmayājin. This author mentions Vālmīki as the author of the original aphorisms on the subject, and Trivikrama, Hēmacandra and Bhāmaha as commentators.

Beginning :

श्रीहयग्रीवाय नमश्चन्द्रिकाकान्तकान्तये ।
उपासकजनाज्ञानतमिस्रासहस्रसये ॥

ओङ्कारार्थाय विज्ञानदायिने लोकसाक्षिणे ।
करुणामयवीक्षाय दक्षिणामूर्तये नमः ॥

विस्सद्धं कअईसराइहरसाणीसासणुण्णं भिहा-
पुवं दिट्ठिमहोक्षजेण सपिअस्सेअब्बुएक(क्क)ह्ले ।
आलोलामलहारकुण्डलपहाकिम्मीरकुप्पासअं
लच्छीऐ धनमड्डलं हवदु दे इद्दिद्धदाणुंमुहम् ॥

छाया—

विस्रब्धं कृतविस्रराजिरभसान्निश्वासंनुन्नं स्पृहा-
पूर्वं दृष्टमधोक्षजेन शमितस्वेदाम्बु एकस्थले ।
आलोलामलहारकुण्डलप्रभाकिम्मीरकूर्पासकं
लक्ष्म्यास्स्तनमण्डलं भवतु ते इष्टार्थदानोन्मुखम् ॥

* * * *

अस्त्यन्ध्रदेशे चरकूरवंशः
कृष्णातटे काश्यपगोत्ररूढः ।
यो बह्वृचानां बहुमाननीयो
धत्ते सदा कीर्ति(सु)वैजयन्ती(म्) ॥
यत्र नामादिमशिशोरङ्कितं वेङ्क(टे)शितुः ।
सलक्ष्मीकस्स एवाचो(र्च्यो)भगवान् गृहदेवता ॥
आसप्तपूरुषं यत्र लक्ष्मीवाण्योरवस्थितिः ।
आसीत्कपोतनाथस्य वरात्कदलिवासिनः ॥
तत्रोदभूत्तिम्मयसोमयाजी
बुधोऽष्टभाषाकविचक्रवर्ती ।
नित्यान्नदाता निजभक्तिलब्ध-
वृषाकपायीरमणप्रसादः ॥
तस्मादुदैद्बह्वृचचक्रवर्ती
यज्ञेश्वरः पण्डितसार्वभौमः ।
सर्वाम्बिका सर्वगुणोपपन्ना
तस्य द्वितीयाभवदम्बिकाभा ॥
ताभ्यामुदभवन्पुत्रास्सर्वाचारनियामकाः ।
विधिमन्त्रार्थवादज्ञाश्चत्वारो निगमा इव ॥

षड्दर्शनीतत्त्वविवेककर्ता
स्वशिष्यसम्पादितदिग्जयश्रीः ।
तेष्वादिमः पण्डितपट्टभद्रः
श्रीकोण्डुभट्टो जयतीह लोके ॥

लक्ष्मीधरस्तदनुजो दक्षिणामूर्तिकिङ्करः ।
सर्वविद्वत्कविमतस्सज्जनाप्तो विराजते ॥

तेन लक्ष्मीधरार्येण षड्भाषाचन्द्रिकानघा ।
विद्वत्कविचकोराणां प्रीतये क्रियतेऽधुना ॥

वाग्देवी जननी येषां वाल्मीकिर्मूलसूत्रकृत् ।
भाषाप्रयोगा ज्ञेयास्ते षड्भाषाचन्द्रिकाधुना ॥

वृत्तिं त्रैविक्रमां(मीं) गूढां व्याचिख्यासन्ति ये बुधाः ।
षड्भाषाचन्द्रिका तैस्तद्व्याख्यारूपावलोक्यताम् ॥

यत्नेन गच्छतः क्वापि स्खलनं स्यान्व(न्म)हीयसा ।
हसन्त्यसाधवस्तत्र समादधति साधवः ॥

संप्रदायप्रकाशार्थमपूर्वग्रन्थनिर्मिता(तौ) ।
साहसेन प्रवृत्तोऽहं नोपहास्यो बुधोत्तमैः ॥

यदत्रेष्टं न लिखितं यद्विरुद्धमनीप्सितम् ।
त्रितयं तच्च हे सन्तः क्षम्यतां कृपया मयि ॥

रागद्वेषविहीनैरतिसरसैः परगुणास्तवने ।
विद्वत्कविभी रसिकैः षड्भाषाचन्द्रिका सेव्या ॥

अपशब्दमहागर्ते षड्भाषाकृष्णरात्रिषु ।
पतन्ति कविशार्दूलाष्षड्भाषाचन्द्रिकां विना ॥

त्रैविक्रमं हैमचन्द्रं गुरोर्ज्ञात्वा च भामहम् ।
कविसौख्याय तत्सर्वमत्र संक्षिप्यते मया ॥

अथ द्रष्टॄणां प्रवृत्तिसौकर्याय रूपकपरिभाषोक्तं भाषाणां स्वरूपं विनियोगश्च कथ्यते—

भाषा द्विधा संस्कृता च प्राकृता(ती) चेति भेदतः ।
कौमारपाणिनीयादिसंस्कृता संस्कृता मता ॥
इयन्तु देवतादीनां मुनीनां नायकस्य च ।
विप्रक्षत्रवणिक्छूद्रमन्त्रिकञ्चुकिनामपि ॥
लिङ्गिनाञ्च विटादीनामनीचानां प्रयुज्यते ।
प्रकृतेस्संस्कृतायास्तु विकृतिः प्राकृती मता ॥
षड्विधा सा प्राकृतञ्च(ती च) शौरसेनी च मागधी ।
पैशाची चूळिकापैशाच्यपभ्रंश इति क्रमात् ॥

End:

अर्जेर्भावकर्मणि विडप्प इत्यादेशो वा स्यात्, तत्सन्नियोगे यङ्लुक्च । विडप्पइ, पक्षे—अज्जिज्जइ । सूत्रम्—आरभ आडप्पः । वृ—आरभेर्भावकर्मणि आडप्प इत्यादेशो वा स्यात्, तत्सन्नियोगे यङ्लुक्च । आडप्पइ, पक्षे—आरब्भिज्जइ । सूत्रम्—णव्व(ण)ज्जौ ज्ञः । वृ—जानातेर्भावकर्मणि णव्व णज्ज इत्येतावादेशौ स्यातां, तत्सन्नियोगे यङ्लुक्च । णव्वइ ।

No. 1553. षड्भाषाचन्द्रिका.

SAḌBHĀṢĀCANDRIKĀ.

Substance, paper. Size, $13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{2}$ inches. Pages, 92. Lines, 29 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Incomplete. Same as the last.

No. 1554. शब्दमञ्जरी.

ŚABDAMAÑJARĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 116. Lines, 4 on a page. Character, Grantha. Condition, much injured. Appearance, old.

Complete.

Declension of typical nouns.

No. 1555. शब्दमञ्जरी.

ŚABDAMAÑJARĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $1\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 9. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, go. Appearance, new.

Incomplete.

Same as the above.

No. 1556. शब्दमञ्जरी.

ŚABDAMAÑJARĪ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 64. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, new.

Up to Nakārānta.

No. 1557. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 46. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

It contains 25 pages of Śabdamañjarī, 14 pages of Tiṅantarūpa (forms of verbs) and 6 pages of Samāsa.

No. 1558. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × $1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 87. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

This codex contains 9 pages of Samāsacakra and then 78 pages of Śabdamañjarī (declension of nouns). The arrangement in this Śabdamañjarī is that the masculine, feminine and neuter nouns, whether ending in a vowel or a consonant, are separately grouped together.

No. 1559. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{5}{8}$ × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 78. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

This codex contains—

1*a* Dhāturūpa, 10 pages ; 6*a* Śabdamañjarī, 48 pages ; 30*a* Prayōgavivēkasaṅgraha, 10 pages ; 35*a* Samāsacakra, 10 pages.

No. 1560. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $9\frac{7}{8}$ × $1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 20. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured Appearance, old.

It contains—

1*a* Samāsacakra, incomplete, 6 pages ; 4*a* Kriyārūpa, incomplete, 14 pages.

No. 1561. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{4}$ × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 114. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese, Nandināgarī, Telugu and Grantha. Condition, good. Appearance, old.

This codex contains—

1*a* Samāsacakra, 6 pages, incomplete ; 4*a* Dhāturūpa, 4 pages, incomplete ; 6*a* Samāsacakra, 7 pages, incomplete ; 10*a* Samāsacakra, 40 pages, complete ; 15*a* Prayōgavivēkasaṅgraha, 24 pages ; 27*a* Samāsacakra, 5 copies, 63 pages.

No. 1562. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Pages, 111. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1529.

It contains—

Samāsa (compounds), 18 pages ; Kriyārūpa (verbs), 5 pages ; Śabda (declension of nouns), 45 pages ; Samāsacakra, 4 pages ; Prayōgavivēkasaṅgraha of Vararuci, 2 pages ; Śabdamañjarī according to Śākaṭāyana's grammar (beginning on 58*b*), 31 pages ; Kriyārūpa (73*b*), 6 pages.

No. 1563. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 44. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, new.

This contains—

1*a* Śabdamañjarī, incomplete, 16 pages ; 9*a* Kriyārūpa, complete, 28 pages.

No. 1564. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 96. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

This contains—

Śabdamañjarī, incomplete.

No 1572. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅜ inches. Pages, 30. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Samāsasaṅgraha, 3 copies each of ten pages; the third copy alone is incomplete.

The copyist and the date of transcription are both the same here also as in the MS. described under the next number.

No. 1573. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅜ inches. Pages, 7. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Samāsasaṅgraha, complete.

The date of transcription is given thus

नलाब्दे माधवे कृष्णे तृतीयायां कुजे दिने ।
समाससङ्ग्रहं स्पष्टं व्यलिखत् पापयाह्वयः ॥

No. 1574. वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1¼ inches. Pages, 12. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 8*a*. The other works herein are Agnihōtramantrāḥ 1*a*, Viṣṇumaṅgaḷāśaṁsanam 14*a*, Cāṭuślōkāḥ 16*a*,

Liṅganirṇayaḥ 18*a*, Kṛṣṇakarṇāmṛtam 19*a*, Rāmāyaṇam 22*a*, Itihāsaḥ 25*a*, Sōmōtpatti 29*a*.

Contains Śabdamañjarī.

No. **1575.** **वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.**

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1⅛ inches. Pages, 227. Lines, 4 and 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Contains—

Śabdamañjarī, 118 pages; Samāsacakra, 9 pages.

No. **1576.** **वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.**

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Pages, 20. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 23*a* of the MS. described under No. 1282. Samāsavṛtti, complete.

No. **1577.** **वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.**

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅛ × 1⅜ inches. Pages, 23. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese and Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a* Kriyārūpa, incomplete, 12 pages; 7*a* Samāsacakra, complete, 11 pages.

No. **1578.** **वृत्तिसिद्धरूपसङ्ग्रहः.**

VṚTTISIDDHARŪPASAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14 × 1⅛ inches. Pages, 11. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Śabdamañjarī, incomplete. There is a single leaf in the beginning giving the Telugu terminations for the various cases of declension.

CLASS II.

2. LEXICOGRAPHY.

No. 1584. अकारादिपदानि.

AKĀRĀDIPADĀNI.

Substance, paper. Size, $8\frac{3}{8} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Pages, 58. Lines, 36 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

This is a list of words arranged alphabetically. The list breaks off in words beginning with आ. The gender of words is also indicated. This work is called Śabdamañjarī as made out from the heading given on the first page of the MS

Beginning:

अ—

अ अन्

अनादि

अ—अः

अंशत्क अंशयति

अंश—शः

अंशक—कः, कम्

End:

आकर्ष—षः

आकर्षक—कः

आकर्षण—ण(म)

आकर्षणी—णी

आकर्षिक—कः, का, कम्

आकर्षित—तः, ता, तम्

आकर्षिन्—र्षी, र्षिणी, र्षि

आकलन—नम्

No. 1585. अकारादिपदानि.

AKĀRĀDIPADĀNI.

Substance, paper. Size, $9\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{4}$ inches. Pages, 570. Lines, 17 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

The words in the Nāmaliṅgānuśāsana are herein arranged alphabetically.

Beginning:

उत्तरासङ्ग
उत्तरीय
उत्तरेण
उत्तरेद्युस्
उत्तान
उत्तानशय
उत्तुङ्ग
उत्थान

End:

ह्रीत
ह्रीवे(बे)र
ह्रेषा
ह्लादिनी
ह्लेषा

सम्पूर्णम् ॥

No. 1586. अक्षरान्तनिघण्टुः.

AKṢARĀNTANIGHAṆṬUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅝ inches. Pages, 10. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 26*a*. The other work herein is Dhīśōdhin—Vṛttaratnākaravyākhyā 1*a*.

Words are herein arranged in the order of their final letters. Begins with words ending in ई, goes on to those in ह्, and is thus finished.

Copying was finished on Tuesday, the 20th of Phālguna in the Dundubhi year.

Beginning:

आदि(:) प्रभृतिरित्यादिरितिप्रभृतिरित्यपि ।
पार्ष्णिः पृ(पृ)ष्णिश्चक्रपाणिपाणिवज्रादिपाणयः ॥
जमदग्न्याहिताग्न्यग्निगभस्तिघृणिगृष्टयः ।
बह्निर्ययातिसंपातिज्ञाति[:]पत्तिपदातयः

विधिर्व्यवधिरन्तर्धिर्निधिसन्निधिसन्धयः ।
अवधिः परिधिर्व्याधिरुप(ा)र्या(ध्या)धिसमाधयः ॥
अभिसन्धिः प्रतिनिधिरुपध्यभिविधी महि(ः) ।
वालधिर्वारिधिर्वारिनिधिरित्येवमादयः ॥
शेवधिस्सारधिः(थिः) शक्तिरत्निमातलिशालयः ।
मौलिश्शशाङ्कमौलिश्च हेलिर्बलिमहाबली ॥

End:

तुराषाट्पृतनासाहौ पुंसि गोधुक् च वल्लवे ।
मधुध्रुट् त्रिपुरध्रुट् चेत्याद्या हरिहरादिषु ॥
मधुलिट् पुष्पलिट् भृङ्गे वृक्षे क्ष्माभूरुडादयः ।
क्लीबे सरोरुडम्भोरुडित्यादि सरसीरुहे ॥
पुंस्यनड्वान् बलीवर्देऽनड्वाह्यनडुही स्त्रियाम् ।
स्त्रियामुष्णिगुपानच्च कामधेनौ च कामधुक् ॥
इष्टधुक् स्वध्रि(र्धि)गंह्मो (ह्मो)दु(ध्रु)ट् द्योलिट्स्थलरुडादयः ।
विशेष्यानुगमे(मा)देव ज्ञेयास्स्त्रीपुंनपुंसके ॥

Colophon:

इत्यक्षरान्तनिघण्टुस्समाप्तः ॥

No. **1587.** अक्षरान्तनिघण्टुः.

AKṢARĀNTANIGHANṬUḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 10 × 1½ inches. Pages, 7. Lines, 4 on page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 6*a*. The other work herein is Kriyānighaṇṭu 1*a*.

Complete

This work gives in verse the nouns ending in various letters —words which are generally declined in a book on declension

to represent the varieties thereof. The work is attributed to Bhaṭṭōjidīkṣita in the colophon.

At the end there are two pages entitled Pratyayamālānighaṇṭu, which is evidently imperfect. It gives in verse the verbal forms which exemplify the various tenses and moods of Sanskrit verbs. This codex gives such forms only for two varieties of the past tense, namely, लुङ् (aorist) and लिट् (perfect).

Beginning:

कृष्णरामादयः शब्दाः कीर्तिता भुवि विश्रुताः ।
तद्विशेषानकारान्तांस्तावदाचक्ष्महे वयम् ॥

सोमपा विश्वपा(:)शङ्खध्मा हाहाः पुंसि विश्रुताः ।
आकारान्तो(न्ता) रमापद्माभाषाभूषादयस्त्रियाम् ॥

End:

तुराषाट्पृतनासाहौ पुंसि गोधुक् च वल्लभे ॥

इति हकारान्ताः ।

Colophon:

इति भट्टोजिदीक्षितविरचिताक्षरान्तनिघण्टुस्समाप्तः ॥

Beginning: of Pratyayamālānighaṇṭu.

अभूदकार्षीदगमदचीकरदपीपलत् ।
अनैषीदित्यहौषीच्च लुङ्परस्मैपदे भिदा ॥

End:

पालयामास चेत्येवं पालयाञ्चक्र इत्यपि ।
एवमष्टादशविधा लिट्परस्मैपदे भिदाः ॥

Colophon:

इति प्रत्ययमालानिघण्टुः समाप्तः ॥

No. **1588.** अनेकनिघण्टुसङ्ग्रहः.

ANĒKANIGHANṬUSAṄGRAHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅝ × 1¼ inches. Pages, 56. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

This gives all the passages quoted from the various lexicons by Mallinātha in his commentary on Mēghasandēśa.

Beginning:

प्रमत्तः—प्रमादो(ऽनवधानता इत्यमरः)। गुरुणा—गुरुस्तु गीष्पतौ श्रेष्ठे गुरौ पितरि दुर्भरे इति शब्दा . . . । कश्चि(त् यक्षः) विद्या (धराप्सरोयक्ष इत्यमरः)। स्निग्ध (ग्धः)स्निग्धन्तु मसृणे सान्द्रे, छायावृक्षो नमेरुः स्यात् इति शब्दार्ण . . . ॥

End:

प्रत्यक्प्रवाहा नदाः, प्राक्स्रोतसो नद्यः नर्मदां विनेत्याहुः । . . . . . कादम्बः इक्षुः कादम्बः कलहंसेक्ष्वोः इति विश्वः ॥

Colophon:

चतुर्थसर्गे नैघण्टुकस्समाप्तः ॥

No. **1589.** अनेकार्थध्वनिमञ्जरी.

ANĒKĀRTHADHVANIMAÑJARĪ.

Pages, 12. Lines, 32 on a page.

Begins on fol. 74*a* of the MS. described under No. 27.

Complete.

This is a homonymous lexicon consisting of three chapters which respectively devote the whole, one half and one quarter of a

stanza for the meanings of the several words taken up for interpretation. A similar but slightly different work is noticed on page 290 of Eggeling's Catalogue of the India Office Library.

Beginning:

शब्दार्थौ विचितौ येन कृतोऽपि गदितोऽपि वा ।
तानुवाचै (स्वानुभावै)क्रमानाय तस्मै वागात्मने नमः ॥

सरस्वत्याः प्रसादेन कविभिर्बध्यते पदम् ।
प्रसिद्धमप्रसिद्धं वा तत्प्रमाणं च साधवः (छु च) ॥

शुद्धवर्णमनेकार्थं शब्दमौक्तिकमुत्तमम् ।
कण्ठे कुर्वन्तु विद्वांसः श्रद्दधाना दिवानिशम् ॥

शब्दानां निधयो ग्रन्थास्सर्वशास्त्रार्थदीपिकाम् ।
ये पठन्ति विदुर्ग्रन्थं त्रैलोक्यं पश्यतो(त)ध्रुवम् ॥

पठन्तस्सर्वशास्त्राणि गीतनृत्यकलाविदः ।
अनेकार्थपदान्दृष्ट्वा विमोहं यान्ति बोधने ॥

तस्मादत्र क्रमादर्थान्विविच्य तु यथामति ।
श्लोकार्धपादगदितान् क्रमशः प्रवदामि तान् ॥

श्रीः—श्रीर्वेषरचना शोभा . . . .

अर्जुनः शुक्लवर्णोऽर्जुनो नाम पाण्डवोऽप्यर्जुनो मतः ।
अर्जुनस्तृणजातिस्स्यादर्जुनः ककुभो द्रुमः ॥

अन्तरम्—

रन्ध्रे वस्त्रे विना मध्ये व्यवधानेऽन्तरात्मनि ।
बहिर्योगेऽवकाशे च विशेषे व्यसनेऽन्तरम् ॥

* * * *

इत्यनेकार्थध्वनिमञ्जर्यां श्लोकाधिकारः प्रथमः ॥ शब्दाः ९४ ॥

अथप्रभृत्यनेकार्थशब्दाश्श्लोकार्धगामिनः ।

वेदितव्या बुधैः पश्चात्प्रकृत्या कृतसङ्ग्रहः ॥

अङ्कः—युयुत्सुरङ्कयोरङ्कस्स्वादको लक्षलक्ष्मणोः ॥

अङ्गदः—अङ्गदो(दं) बाहुभूषायामङ्गदो वालिपुत्रकः ॥

* * * *

इत्यनेकार्थध्वनिमञ्जर्यामर्धश्लोकाधिकारः समाप्तः॥ अत्र नामानि १४१॥

अथातः पादगा ह्यर्था अनेका निहिताः क्रमात् ॥

अघम्—अघं पापव्यसनयोः ।

अजः—हरिश्छागायुता अजाः ।

अम्बरम्—अम्बरं व्योमवस्त्रेषु ।

ओदनम्—महद्रन्धेषु चोदनम् ॥

End:

क्षयः—क्षयं गेहं क्षयो नाशः ।

क्षितिः—क्षितिः पृथ्वी क्षितिः क्षयः ॥

Colophon:

इत्यनेकार्थध्वनिमञ्जर्यां पादाधिकारस्तृतीयः ॥ प्रथमाधिकारे

शब्दाः	...	...	...	...	९४
द्वितीयाधिकारे	...	...	...	...	१४०
तृतीयेऽधिकारे	...	...	...	...	६८
अधिकारत्रयेऽपि शब्दाः		...	...	...	३०२

श्लोकाः १९५ ॥

नानार्थमञ्जरीयं क्रोधनवैशाखशुक्लपात्यम्याम् ।
अक्षरक्रमेण विलिखत् कृष्णाख्यो गणकशेखरस्स्पष्टम् ॥

No. 1590. अनेकार्थध्वनिमञ्जरी.

ANĒKĀRTHADHVANIMAÑJARĪ.

Substance, paper. Size, 12½ × 8 inches. Pages, 7. Lines, 21 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 132*a*. The other work herein is Kāmandakīya-nītisāram, with commentary 1*a*.

Incomplete; contains 50 verses.

This work differs from that described under the last number, but resembles what is published under that name in the Dvādaśa-kōśasaṅgraha as the work of Mahākṣapaṇaka.

Beginning :

शुद्धवर्णमनेकार्थं शब्दमौक्तिकमुक्तकम् ।
कण्ठे कुर्वन्ति विद्वांसः श्रद्दधाना दिवानिशम् ॥

शब्दाम्भोधिर्यतोऽनन्तः कुतो व्याख्या प्रवर्तते ।
स्वानुभावैकमानाय तस्मै वागात्मने नमः ॥

सरस्वत्याः प्रसादेन कविर्बध्नाति यत्पदम् ।
प्रसिद्धमप्रसिद्धं वा तत्प्रमाणञ्च साधु च ॥

शिवश्शर्वश्शिवश्शुक्रः शिवः कोलश्शिवो वसुः ।
शिवा गौरी शिवा क्रोष्टा शिवं श्रेष्ठश्शिवा स्नुषा ॥

शिवशब्दनाम.

अर्कमर्कटमण्डूकविष्णुवासववायवः ।
तुरु(र)ङ्गशिं(सिं)हशीतांशुयमाश्च हरयो दश ॥
हर(रि)नाम.

End:

शब्दादिविषयाः पञ्च प्रसिद्धो(द्धा) इन्द्रसंज्ञया ।
श्रेष्ठमिन्द्र इति ख्यातो देवराजे(डि)न्द्र उच्यते ॥
इन्द्रनाम.
अहिर्दैत्यविशेषश्च सूर्योऽहिराहिरध्वगः ।
अहिस्सर्पस्समाख्यातस्सिंहिकासूनुरप्यहिः ॥

No. 1591. अनेकार्थध्वनिमञ्जरी.

ANĒKĀRTHADHVANIMAÑJARĪ.

Substance, paper. Size, $9\frac{3}{4} \times 3\frac{7}{8}$ inches. Pages, 16. Lines, 11 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 13*a*. The other work herein is Dhanañjayavijayavyāyōgaḥ 1*b*.

Complete.

This resembles the work of the same name described on page 290 of the Catalogue of Sanskrit MSS. in the Library of the India Office.

No. 1592. अभिधानरत्नमाला.

ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ.

Substance, paper. Size, $11\frac{7}{8} \times 4\frac{5}{8}$ inches. Pages, 54. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, new.

Consists of 5 Kāṇḍas; complete.

This is a synonymous as well as a homonymous lexicon by Halāyudha. Edited by Th. Aufrecht, 1861. See I. O. L. C., page 281.

Copying is dated Samvat. 1895, Śrāvaṇa-śukla 10.

Beginning:

शब्दब्रह्म यदेकं यच्चैतन्यं च सर्वभूतानाम् ।
यत्परिणामस्त्रिभुवनमखिलमिदं जयति सा वाणी ॥

इयममरदत्तवररुचिभागुरिवोपालितादिशास्त्रेभ्यः ।
अभिधानरत्नमाला कविकण्ठभूषणार्थमुद्ध्रियते ॥

स्वः स्वर्गस्सुरसद्म त्रिदशावासस्त्रिविष्टपं त्रिदिवम् ।
द्यौर्गौरमर्त्यभुवनं नाकस्स्यादूर्ध्वलोकश्च ॥

आदित्यास्त्रिदशास्सुरास्सुमनसस्स्वर्गौकसो देवता
गीर्वाणा ऋभवोऽमराश्च मरुतो बृन्दारका निर्जराः ।
अस्वप्ना विबुधास्त्रिविष्टपसदो लेखास्सुपर्वाण इ-
त्याख्याता अमृताशना अनिमिषा देवास्तथा दैवतम् ॥

End:

ईषत्किञ्चिन्मनाक् प्रोक्ताः किञ्चन स्तोकवाचकाः ॥

तूष्णीं जोषं भवेन्मौने स्म स्यात्संस्मरणादिषु ।
अङ्गेत्यामन्त्रणे हंहो भो भो इति च कथ्यते ॥
अनेकार्थो भवेन्नाना ननु प्रश्नेऽवधारणे ।
आकस्मिकार्थे सहसा तत्काले च निगद्यते ॥
विस्तारेऽङ्गीकृतावूरी कथ्यते नु(तू)ररी तथा ।
असंशयं भवेदद्धा सहार्थान्तिकयोरमा ॥
अथानन्तरकल्याणसम्प्रश्नादिषु कथ्यते ।
अथो इति तथा प्रोक्तो नामाभ्युपगमादिषु ॥

सदा सना च नित्यार्थे स्वति(स्ति)स्यान्मङ्गलादिषु ।
इतिशब्दः स्मृतो हेतुप्रकारादिसमाप्तिषु ॥

Colophon:

इति श्रीहलायुधभट्टकृतायामभिधानरत्नमालायामनेकार्थकाण्डः पञ्चम-
स्समाप्तः ॥

No. 1593. अभिधानरत्नमाला.

ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 110. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, new.

With Kanarese meanings.

Up to the 56th verse in the Vanauṣadhivarga.

No. 1594. अभिधानरत्नमाला.

ABHIDHĀNARATNAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $18 \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 84. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

No. 1595. अमरखण्डनम्.

AMARAKHAṆḌANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 11. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 157*a*. The other works herein are: Paryāyaśabdaratnam 1*a*, Śabdaliṅgārthacandrikā 45*a*, Śabdaliṅgārthacandrikāvyākhyānam, Dṛṣṭāntasiddhāñjanam 81*a*, Dṛṣṭāntasiddhāñjanavyākhyā, Śarat 129*a*, Sarasvatīvilāsa 148*a*, Viśēṣāmṛtam 153*a*, Viśvamēdinī, 163*a*.

Complete.

This is a depreciative criticism of the Nāmaliṅgānuśāsana of Amarasiṁha by Śrīharṣa.

Beginning :

अतिचित्रमिदं हि चिन्त्यतां विबुधैरप्यबुधातिजल्पितम् ।
रसवन्ति भवन्ति तद्यथामरसिंहस्य कृतिप्रकाशनम् ॥
तदिहैव विविच्यतेऽखिलं शतशस्त्वेवमिति प्रचोदयन् ।
रसिकास्सरस[का]न्त(प्र)मालसद्धृदयास्ते सदयं पिबन्तु भोः ॥

यथा समाहृत्येत्यादावयमाशयः । विपुलसङ्कुलप्राचीनग्रन्थशब्दवर्गैः रूपभेदादिपूर्वकं बहुलनामयावलिङ्गविशिष्टत्वेन ग्रन्थरचना क्रियत इति । एतद्रीत्यात्र न प्रतिमितीदं(पादितं), न सम्यक्.

End :

रुक्मं कार्तस्वरं जाम्बूनदमष्टापदोऽस्त्रियामित्यसत् जाम्बूनदशब्दस्यापि पुंलिङ्गस्य सत्त्वात् । यथाह जयः—

लोहजोऽष्टापदो हेम जाम्बूनदमयानुकाः ।
क्लीबेऽप्येते च शब्दास्स्युरिति शास्त्रविदो विदुः ॥ इति शब्दमीमांसायाम् ।

अत एव शब्दशब्दार्थमञ्जूषायां च हेम जाम्बूनदपदे पुंसि चाहुर्विशेषका इति । एवमश्मसारमधूच्छिष्टकादीनां यथायोगं योजनीयं सूक्ष्मधीभिरित्युपरम्यते । एवममरनिबन्धनस्याशास्त्रीयत्वमिति सिद्धान्तितम् ॥

Colophon :

इत्थं विपक्षविबुधमस्तकन्यस्तसत्पदा ।
श्रीहर्षेण कृतं सन्तः पठन्त्वमरखण्डनम् ॥

No. **1596.** अव्ययार्णवः.

AVYAYĀRṆAVAḤ.

Pages, 10. Lines, 26 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1515.
Complete.

A homonymous lexicon, in three Taraṅgas, of the indeclinables in Sanskrit by Jayabhaṭṭāraka. These indeclinables are here said to be given as found in the Śabdārṇava.

Beginning :

महेश्वरपदाम्भोजविलसद्भृङ्गमानसः ।
जयभट्टारकः श्रीमान् स करोत्यव्ययार्णवम् ॥

ये त्वव्ययपरीक्षार्थमनोवृत्तिविचित्रिताः ।
एतत्परीक्षकास्ते स्युस्तरङ्गत्रयसम्मितम् ॥

शब्दार्णवान्तरासक्ता येऽव्ययास्स्युर्मनोहराः ।
नानार्थकास्तानेवाद्य कुर्वेऽत्र बहुविस्फुटम् ॥

आरन्त्वग्रे च धारायां शिखायां मण्डलेऽपि च ।
आरं परसमूहे स्यात् परमार्थस्वरूपयोः ॥

End :

गडखट्टं विलोके स्या(त्)स्वान्तत्वे संव्वतावपि(?) ।
गामानयेति संज्ञायां गाने गङ्गासरिज्जले ॥

शतबाडन्तु शाकुन्ते चातुर्ये शङ्करेऽप्यहौ ।
वाचालेऽपि च वाचाटे कुत्सिते पापचिन्तके ॥

Colophon :

इति श्रीमत्समस्त शब्दान्तरङ्ग विद्विचित्र भाषानाथभूषणभूपालाखिलसंसेव्यमानपादारविन्दजगद्विजयप्रभावविराजितजयभट्टकविराजविरचिते अऽव्ययार्णवे तृतीयस्तरङ्गः समाप्तः ॥

No. **1597.** अव्ययार्णवः.

AVYAYĀRṆAVAḤ.

Pages, 11. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under **No. 1516.**

Complete.

Same as the last.

No. 1598. क्रियानिघण्टुः.
KRIYĀNIGHAṆṬUḤ.

Pages, 10. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 7*a* of the MS. described under No. 1513.

Incomplete.

A synonymous lexicon of verbal roots, the third-person-singular-present-tense-forms of which are given as types. The MS. described under the next number ascribes the work to Bhaṭṭōjidīkṣita.

Beginning :

भवत्यध्ये(त्यास्ते) भवत्यस्ति ज्या(जा)यते विद्यते तथा ।
सम्पद्यते निष्य(ष्प)तति निष्पद्यत उदश्वति ॥

उत्पद्यतेऽप्युदयति खि(उ)देत्युदयतीति च ।
अङ्करत्यङ्करति चोद्भिद्यते कन्दर(य)त्यपि ॥

End :

रुणाद्धि रुन्धे च भिनत्ति भिन्ते युनक्ति युङ्क्ते च भुनक्ति भुङ्क्ते ।
. . . . विद्विनत्ति ॥

No. 1599. क्रियानिघण्टुः.
KRIYĀNIGHAṆṬUḤ.

Pages, 9. Lines, 4 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1587.

Wants beginning.

Note the Colophon.

End :

शेते स्वपित्यथोत्तिष्ठत्युज्जिहीते प्रबुध्यते ।
कुप्यति क्रुध्यति तथा रुष्यतीर्ष्यत्यसूयति ॥

Colophon :

इति भट्टोजिदीक्षितकृतः क्रियानिघण्टुः समाप्तः ॥

No. 1600. त्रिकाण्डशेषः.

TRIKĀṆḌAŚĒṢAḤ.

Substance, paper. Size, 12 × 6 inches. Pages, 70. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Also called Amaraśēṣa.

Complete in 3 Kāṇḍas.

This lexicon is intended to be a supplement to Amarasiṁha's Nāmaliṅgānuśāsana, and was composed by Purușōttama.

The work was printed at Calcutta, 1807; in the Saṁskritakōśacatuṣṭaya, Bombay, in 1854; and in the Dvādaśakōśasaṅgraha, Benares, in 1865.

Beginning :

जयन्ति सन्तः कुशलं प्रजानां
नमो मुनीन्द्राय सुराः स्मृताः स्थ ।
स्तुतासि वाग्देवि दयस्व मातः
विधेहि विघ्नाधिप मङ्गलानि ॥

अलौकिकत्वादमरः स्वकोषे(शे)
न यानि नामानि समुल्लिलेख ।
विलोक्य वैरूप्य(तेषाम)धुना प्रचार-
मयं प्रयत्नः पुरुषोत्तमस्य ॥

वर्गक्रमस्तथा नामलिङ्गयोस्तूपदेशता ।
परिभाषादिकं सर्वमत्राप्यमरकोष(श)वत् ॥
स्वर्लोको देवलोकस्स्यादवरोहः फलोदयः ।
मन्दरस्सैरिभश्शक्रभवनं खं दिवं नभः ॥

End:

करणे ल्युट् त्रिषु यथा तस्य व्याख्यानमित्यदः ।
सूत्रकृद्भाष्यकृत्कोशा(ऽसा)वनुमान इतीच्छति ॥
इति लिङ्गादिसङ्ग्रहवर्गः ॥
दृष्टप्रयोगा ये शब्दाः प्रायस्त इह कीर्तिताः ।
अप्रयुक्तास्तु पाणिन्यादिषु दृष्टाप्युपेक्षिताः ॥

Colophon:

इति श्रीपुरुषोत्तमदेवविरचितस्त्रिकाण्डशेषाभिधानकोषः(शः) समाप्तः ॥

No. **1601.** त्रिकाण्डशेषः.

TRIKĀṆḌAŚĒṢAḤ.

Substance, paper. Size, $11\frac{1}{2} \times 6\frac{7}{8}$ inches. Pages, 117. Lines, 17 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Same as the above.

No. **1602.** त्रिकाण्डशेषः.

TRIKĀṆḌAŚĒṢAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 36. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 36*a*. The other works herein are Mēdinīkōśa 1*a*, Aganitacāraḥ 28*a*, Nāmalingānuśāsanavyākhya 45*a*, Ṭīkāsarvasvam.

III Kāṇḍa, incomplete. Breaks off in Ṭhānta in the Nānārthavarga.

Same as the above.

No. 1603. त्रिकाण्डशेषः.

TRIKĀṆḌAŚĒṢAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × $1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 95. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured Appearance, new.

Complete. Same work as the above.

No. 1604. त्रिकाण्डशेषः.

TRIKĀṆḌAŚĒṢAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{5}{8}$ × $1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 57. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Contains the third Kāṇḍa; incomplete.

Same work as the above.

No. 1605. दृष्टान्तसिद्धाञ्जनव्याख्यानम्—शरत्.

DṚṢṬĀNTASIDDHĀÑJANAVYĀKHYĀNAM: ŚARAT.

Pages, 20. Lines, 28 on a page.

Begins on fol. 222*a* of the MS. described under No. 1515.

Complete.

This is a commentary on Dṛṣṭāntasiddhāñjana of Vidvatkallōlabhaṭṭācārya by his grandson, Vidvaccakōrabhaṭṭācārya, son of Mukundanārāyaṇabhaṭṭācārya. The Dṛṣṭāntasiddhāñjana itself is here pointed out to be a commentary on Śabdaliṅgārthacandrikā, which, as its name implies, is a work intended to throw light on the gender and meaning of words.

Beginning :

श्रीजगज्जननीं गौरीमम्बामम्बुजलोचनाम् ।
चन्द्रार्धशेखरां बालां नमामि गुरुपूजिताम् ॥ १ ॥

सर्वसहायां गीस्सर्वसहं(हां) कूटस्थमार्यकम् ।
सुजनं सुजनाधारं वन्दे वन्दारुनन्दकम् ॥ २ ॥

श्रीमत्पण्डितकेसरीश्वरमतिप्राबल्यपाण्डित्यकं
तत्पुत्रं सकलागमान्तगमिताम्बामन्त्रमाहात्म्यकम् ।
श्रीसाम्बापरमूर्तिमन्तमधुना विद्वाद्विलोलाख्यकं
वन्दे मत्प्रपितामहं कुलधनं मद्विद्यया तोषितम् ॥ ३ ॥

पुनः पुनस्तं पितरं सुपूजितं
समस्तविद्याखिलसारसङ्ग्रहम् ।
कविप्रकाशं करुणारसाकरं
मुकुन्दनारायणभट्टमीळे ॥ ४ ॥

विद्वच्चकोरवरनाम विधाय मोदा-
द्विद्यानिधिं सकलसुन्दरवाक्यजालम् ।
दृष्ट्वैव मां मुदमवाप पितामहो यो
वन्दे तमेव पुनरेव महानुभावम् ॥ ५ ॥

तेनैव चोदित इह प्रकटं करिष्ये
सिद्धाञ्जनार्चितपदावळिमूलकन्दे ।
मूले समस्तवरनाममतानुसारं
कुर्वे शरत्सकलकोशपदाभिरामम् ॥ ६ ॥

उभयानन्दसन्धानशरदानन्दभाग्भवेत् ।
कश्चकोरकवीन्द्रेण विना भूखण्डमण्डले ॥ ७ ॥

पितामहेन ये शब्दा लील[ा]या परिशीलिताः ।
तत्तदन्यपदाकाशं कुर्वेऽहं तदनुज्ञया ॥ ८ ॥

ननु सङ्कर इत्यत्र प्रथमतोऽर्थप्रकटनं किमिति न कृतवानिति शङ्क्यमिति चेन्न; उत्तरकोशविवरणात्तदर्थस्फूर्तेर्द्वितीयार्थप्रतिपादनाभावाच्चेति भावः । मेघे पुष्कलाख्यपुत्रे । तदुक्तं शब्दचिन्तामणौ :—

End:

कोकिले—"परभृत् कोकिलः कण्वस्ताम्राक्षो मधुरध्वनिः" इति पर्यायार्णवे । दैत्ये वा सामान्ये । "आसुरा दानवा दैत्याः ताम्राक्ष(ा)शिंशुपा(:)शुपा" इति पर्यायचिन्तामणौ । पिप्पला नदी । तदुक्तं भागवतपुराणे नदीगणनाप्रस्तावे :—

"चर्मण्वती च वैदेही कोकिला जम्बुकर्णिका" इत्यादिना । "पिप्पलो(ला) नाम नद्यां स्याद्वैदेहि(ही)शम्बरा पुरा" इति पर्यायार्णवे । लिङ्गादित्यादिशब्देन शब्दविकारादय इति यथायोगं मन्तव्यम् । इत्येवम्प्रकारेणेति सम्बन्धः ॥

Colophon:

इति श्रीमदनन्तसान्तसरस्वतीसारविलासापरशिवावतारसरसाग्रेसरसर्वाखर्वदुर्गर्वपूरितसूरिवरप्रणतिभासमानचरणयुगळविराजितसमस्तविद्याप्रविलसच्चतुरवचनमनोहरश्रीमद्विद्वत्कल्लोलभट्टाचार्यपौत्रेण श्रीमन्मुकुन्दनारायणभट्टाचार्यपुत्रेण विद्वच्चकोरभट्टाचार्येण विरचितायां शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकाव्याख्यानदृष्टान्तसिद्धाञ्जनव्याख्यायां शरदाख्यायां तृतीयकाण्ड(:) समाप्तः ॥

Copied by Śēṣayya from the copy of Ceṭṭu Rāmācāryalu on 10-8-1831.

No. 1606. दृष्टान्तसिद्धाञ्जनव्याख्यानम्—शरत्.

DṚṢṬĀNTASIDDHĀÑJANAVYĀKHYĀNAM : ŚARAT.

Pages, 37. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 129*a* of the MS. described under No. 1597.

Complete.

Same as the above.

No. 1607. द्विरूपकोशः.

DVIRŪPAKŌŚAḤ.

Pages, 24. Lines, 21 on a page.

Begins on fol. 283*a* of the MS. described under No. 1515.

Complete.

This is a lexicon giving two forms slightly different from one another in relation to certain words. It was composed by Śrīharṣa, the author of Naiṣadhīyacarita.

Though this work is called Dvirūpakōśa, it contains what may be called Trirūpakōśa, Catūrūpakōśa and Pañcarūpakōśa as well.

Beginning :

प्रयोगमाधातुमशाब्दिकानां
क्रुपामवाप्तुं च सतां कवीनाम् ।
द्विरूपकोशो रचितो विचार्य
बहुप्रबन्धस्थितशब्दभेदान् ॥ १ ॥
ज्ञात्वा च पूर्वप्रचुरप्रयोगान्
प्रामाणिकोदाहरणानि मत्वा ।
रूपादिभेदेषु विच(ल)क्षणेषु
विचक्षणो निश्चिनुयात्सुशब्दान् ॥ २ ॥
द्विलिङ्गताच्प्रत्ययहल्कृतां भिदां
सपञ्चकद्वित्रिचतुःप्रकाराम् ।

भूमैकवाचित्वमपीह वाचां
श्रीहर्षसूरिर्वितनोति कोशे ॥ ३ ॥

क्वचिन्मात्राकृतो भेदः क्वचिद्वर्णकृतोऽत्र च ।

क्वचिद्विभक्तिभेदैश्च शब्दानां रूढितः क्वचित् ॥ ४ ॥
विद्यादगारमागारमापगामपगामपि ।
अरातिमारातिमथ श्रमश्श्रामः प्रकीर्तितः ॥ ५ ॥
भवेदमर्ष आमर्षोऽप्यङ्कुरोऽङ्कूर एव च ।
अन्तारिक्षं चान्तरि(री)क्षमगस्त्योऽगस्तिरित्यपि ॥ ६ ॥

End :

युगळं युगळी युग्मं युगश्च परिकीर्तितम् ॥ २३४ ॥
जागरो जागरा जागर्या जागरणमित्यपि ॥
कण्डूयनं (च)कण्डूया कण्डुः कण्डूश्च कण्डुतिः ॥ २३५ ॥

Colophon :

इत्थं सत्कविराजराजिमकुटी(टा)लङ्कारहीराज(यि)त-
श्रीहीरात्मभवेन नैषधमहाकाव्योज्वलत्कीर्तिना ।
उद्दृ(द्धृ)त्तप्रतिवादिमस्तकतटीविन्यस्तवामाङ्घ्रिणा
श्रीहर्षेण कृतो द्विरूपविलसत्कोशस्सतां श्रेयसे ॥ २३६ ॥

No. **1608.** द्विरूपकोशः

DVIRŪPAKŌŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅓ × 1⅜ inches. Pages, 13. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 48*a*. The other works herein are Kirātārjunīyavyākhyā 1*a* and Brahmasūtram 39*a*.

Same as the last.

No. 1609. द्विरूपकोशः.
DVIRŪPAKŌŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅛ × 1¼ inches. Pages, 22. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Complete. Same as the above.

The scribe's name is given in the following stanza.

श्रीमत्पल्लकुलोत्फुल्लमहोत्पलविवस्वता ।
द्विरूपसङ्ग्रहं रामचन्द्रेण लिखितं त्विदम् ॥

In the beginning the following stanza is found in addition :

विघ्नध्वान्तनिवारणैकतरणिर्विघ्नाटवीहव्यवाट्
विघ्नोत्तुङ्गगिरिप्रभेदनपविर्विघ्नाब्धिकुम्भोद्भवः ।
विघ्नव्यालकुलोपमर्दगरुडो विघ्नेभपञ्चाननः
विघ्नाविघ्नघनप्रचण्डपवनो विघ्नेश्वरः पातु नः ॥

No. 1610. द्विरूपकोशः.
DVIRŪPAKŌŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16¾ × 1⅜ inches. Pages, 17. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 48*a*. The other works herein are Nāmaliṅgānuśāsanavyākhyā 1*a*, Śiśupālavadham 43*a*.

Complete.

No. 1611. धात्वर्थमञ्जरी.
DHĀTVARTHAMAÑJARĪ.

Substance, paper. Size, 17½ × 11 inches. Pages, 171. Lines, 24 on a page. Character, Dēvanāgarī and English. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

A dictionary giving the Sanskrit verbal roots with their meanings in Sanskrit and English with indicative letters for each root,

to denote the various grammatical peculiarities of the roots in accordance with the system adopted in Kavikalpadruma.

At the end an addendum is to be found.

Beginning :

अक. १. कुटिलायां गतौ go crookedly, move tortuously; अकति he moves tortuously ; म.

अक. १. लक्षणे mark ; अङ्क्ते वृषम् he marks the bull; अङ्कः M. mark in इ. ङ.

End :

हिस. ७. हिंसायाम् injure, kill. हिनस्ति रिपुम्—he kills an enemy ; हिंसा f. injury, slaughter. ध. इ.

No. **1612.** नाममाला.

NĀMAMĀLĀ.

Substance, paper. Size, $12\frac{3}{4} \times 4\frac{7}{8}$ inches. Pages, 19. Lines, 11 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

This is a lexicon of synonymous words composed by Dhanañjaya, who refers to Akalaṅka and Pūjyapāda (Dēvanandin).

Beginning :

तन्ता(न्न)मामि परं ज्योतिरवाङ्मनसगोचरम् ।
उन्मूलयत्यविद्यां यद्विद्यामुन्मीय(ल)यत्यपि ॥

युग्मनाम—

द्वयं द्वितीयमुभयं यमलं युगलं युगम् ।
युग्मं द्वन्द्वं यम(मं)द्वैतं पादयोः पातु जैनयोः ॥

ऋषिनाम—

ऋषिर्मुनिर्यातिर्भिक्षुस्तापसस्संयतो व्रती ।
तपस्वी संयमी योगी वर्णी साधुश्च पातु वः ॥

शिष्यनाम—

दीक्षितं मौढयं(ण्डं)(खं) शिष्यं च तमन्तेवाशि(सि)नं विदुः ।

End :

कल्याणनाम—

क्षेम(मं)कल्याणमभयं श्रेयो भद्रं च मङ्गलम् ।
भावुकं भविकं भव्यं शो(श्वो)वसीयं शिवं तथा ॥

वक्ता वाचस्पतिर्यत्र श्रोता शक्रस्तथापि तौ ।
शब्दपारायणस्यान्तं न गतौ तत्र के वयम् ॥

तथापि किञ्चित्कष्मै(स्मै)चित्प्रतिबोधाय सूचितम् ।
बोधयेत्कियदुक्तिं त्वं मार्गज्ञस्सह याति किम् ? ॥

प्रमाणमकलङ्कस्य पूज्यपादस्य लक्षणम् ।
द्विस्सन्धानफलेः(नं कवेः) काव्यं रत्नत्रयमपश्चित(म)म् (?) ॥

कवेर्धनञ्जयस्येयं सत्कवीनां शिरोमणेः ।
प्रमाणं नाममालेति श्लोकानाञ्च शतद्वयम् ॥ २०७ ॥

ब्रह्माणं समुपेत्य वेदनिनदव्याजात्तुषाराचल-
(स्थान)स्थावरमीश्वरं सुरनदीव्याजात्तथा केश(व)म् ।
अप्यम्भोनिधिशायितं(नं) जलनिधिध्वानो(ना) पदेशादहो
पूकु(फूत्कु)र्वन्ति धनञ्जयस्य च भिया शब्दास्समुत्पी(डि)ताः ॥

इति धनञ्जयकृता नाममाला.

यावत्सूतं न शुद्धं न च मृतमनु तन्मूर्छितं गन्धव(द्धा)
नो वज्रं मारितं वा न च गगनमथो नोपसूतश्च बुद्धाः ।
स्वर्णाद्यं सर्वलोहं विषमपि न मृतं तैलपाको न बुद्ध-
स्तावद्वैद्यः क्व सिद्धो भवति च सुमतीमण्डले श्लाघयोग्यः (नीयः) ॥

Colophon:

इति श्रीधनञ्जयकोशः सम्पूर्णम्(:).

मिति वैशाखवदी २ भौमवार संमत् १९०९.

No. 1613. नाममाला.

NĀMAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $9\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 92 Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

With Kanarese Ṭīkā. Incomplete.

Same as the above.

No. 1614. नाममाला.

NĀMAMĀLA.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 37. Lines, 9 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Nānārthakāṇḍa-padya in Kanarese language, 19*a*.

Incomplete. Same as the above.

No. 1615. नाममाला.

NĀMAMĀLA.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $11\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 84. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Incomplete.

This contains also the Kanarese Ṭīkā. There are two copies of the work in this codex, the second of which begins on fol. 33*a*.

No. 1616. निघण्टुसमयः.
NIGHANṬUSAMAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 24. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Vṛttaratnākaraḥ 26*a*.

Complete.

Noticed on page 285 of I. O. L. Catalogue.

This work consists of two chapters (Paricchēdas), on synonyms and homonyms respectively, by Dhanañjaya. The first Paricchēda is the same as his work Nāmamālā; but the colophon here runs as follows :

इति धनञ्जयकृतौ निघण्टुसमयशब्दसङ्कीर्णसहफणिति : प्रथमः परि-च्छेदः ।

The second Paricchēda begins :—

गम्भीररुचिमच्चित्रं विस्तीर्णार्थप्रसादकम् ।
शब्दं मनाक् प्रवक्ष्यामि कवीनां हितकाम्यया ॥
अर्हत्पिनाकिनौ शम्भू जिनार्हच(न्तौ) तथागतौ ।
वेधस्सूर्यौ विवस्वन्तौ विष्णुरुद्रौ वृषाकपी ॥

End :

प्रज्ञानि(न)धारयाक्रम्य चिरं नामार्थधारिणि ।
शब्दास्सुखं वसन्त्वद्य यशश्शेषे धनञ्जये ॥

Colophon :

इति धनञ्जयस्य कृतौ निघण्टुसमये समयशब्दसङ्कीर्णप्ररूपणे द्वि-तीयपरिच्छेदः ।

No. 1617. निघण्टुसमयः.
NIGHANṬUSAMAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 66. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

The work herein consists of 2 Paricchēdas of 202 and 49 verses respectively.

The book is said to have belonged to Mallikārjunabhūdhara.

Same as the above.

No. 1618. निघण्टुसमयः.

NIGHANṬUSAMAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 16½ × 1⅞ inches. Pages, 10. Lines, 10 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Nāmaliṅgānuśāsana, 6*a*.

Complete. Same work as the above.

No. 1619. निघण्टुसमयः.

NIGHANṬUSAMAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅝ × 1⅜ inches. Pages, 26. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

Complete. Same as the above.

No. 1620. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅝ × 1½ inches. Pages, 119. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, very good. Appearance, new.

Complete.

This is the famous lexicon of synonyms by Amarasiṁha.

Beginning :

यस्य ज्ञानदयासिन्धोरगाधस्यानघा गुणाः ।
सेव्यतामक्षयो धीरास्स श्रियै चामृताय च ॥
समाहृत्यान्यतन्त्राणि संक्षिप्तैः प्रतिसंस्कृतैः ।
संपूर्णमुच्यते वर्गैर्नामलिङ्गानुशासनम् ॥

प्रायशो रूपभेदेन साहचर्याच्च कुत्रचित् ।
स्त्रीपुन्नपुंसकं ज्ञेयं तद्विशेषविधेः क्वचित् ॥

भेदाख्यानाय न द्वन्द्वो नैकशेषो न सङ्करः ।
कृतोऽत्र भिन्नलिङ्गानामनुक्तानां क्रमादृते ॥

त्रिलिङ्ग्यान्त्रिष्विति पदं मिथुने तु द्वयोरिति ।
निषिद्धलिङ्गं शेषार्थं त्वन्ताथादि न पूर्वभाक् ॥

स्वरव्ययं स्वर्गनाकत्रिदिवत्रिदशालयाः ।
सुरलोको द्योदिवौ द्वे स्त्रियां क्लीबे त्रिविष्टपम् ॥

End :

कृतावमरसिंहस्य नामलिङ्गानुशासने ।
सामान्यकाण्डस्तृतीयस्साङ्ग एव समर्थितः ॥

The copying of the first Kāṇḍa was finished on Friday, the 14th of Kārtika Bahula of Raktākṣi; the third Kāṇḍa was finished on Monday, the 5th of Māgha of Raktākṣi year.

The number of ślokas in the three Kāṇḍas are as follow:

I ..	.. 285
II ..	.. 734½
III ..	.. 483½
	1,503

No. **1621.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅛ × 1⅗ inches. Pages, 194. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

No. **1622.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $9\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 288. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, very good. Appearance, new.

Complete.

No. **1623.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14 \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 250. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

No. **1624.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 334. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Almost complete.

No. **1625.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $9\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 200. Lines, 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

No. **1626.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 186. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, old.

Complete.

No. **1627.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13 × 1 inches. Pages, 246. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Almost complete.

No. **1628.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 12 × $1\frac{1}{3}$ inches. Pages, 264. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Almost complete.

No. **1629.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $14\frac{1}{8}$ × $1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 152. Lines, 10 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Wanting a little towards the end.

No. **1630.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4}$ × $1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 181. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in Saṅkīrṇavarga in III Kāṇḍa

No. **1631.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{2}$ × 1 inches. Pages, 72. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

I Kāṇḍa, complete.

The first leaf is lost. Fols. 29, 30 and 31*a* are left unwritten.

No. 1632. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 32. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

To the end of Digvarga in Kāṇḍa I.

No. 1633. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 35. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in Digvarga in Kāṇḍa I.

No. 1634. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 18. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in Svargavarga.

No. 1635. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 15. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Seventy four stanzas in Svargavarga in Kāṇḍa I.

No. 1636. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 114. Lines, 8 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Kāṇḍas I and II.

No. 1637. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 42. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa, complete; II Kāṇḍa, imperfect and incomplete.

No. 1638. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 20. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

II Kāṇḍa, 147 stanzas.

No. 1639. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 23. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in Vanauṣadhivarga in Kāṇḍa II.

No. 1640. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 125. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa, to the end of Pātālavarga; II Kāṇḍa, breaks off in Vaiśyavarga.

No. 1641. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15 × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 184. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Break off in Śūdravarga in Kāṇḍa II.

No. 1642. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{4}$ × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 238. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

II Kāṇḍa, complete; III Kāṇḍa, a little incomplete.

No. 1643. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{3}{4}$ × $1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 138. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Breaks off in Śūdravarga in Kāṇḍa II.

No. 1644. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{7}{8}$ × $1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 254. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Breaks off in Manuṣyavarga in Kāṇḍa II.

No. 1645. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 134. Lines 6 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

I Kāṇḍa incomplete; II Kāṇḍa, from Puravarga to Śūdravarga.

No. 1646. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 268. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, fair. Appearance, new.

Kāṇḍas I and II. This copy gives side by side the Kanarese meaning of the words.

No. 1647. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{7}{8}$ inches. Pages, 15. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 6*a*. The other work herein is Nighaṇṭusamaya 1*a*.

Kāṇḍa III. Breaks off in Nānārthavarga.

No. 1648. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALINGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $18\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 170. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 5*a*. The other work herein is Samāsacakram 1*a*.

Breaks off with the Vaiśyavarga of Kāṇḍa II.

No. 1649. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 128. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Breaks off in the Vārivarga of Kāṇḍa I.

Contains a Telugu Ṭīkā.

No. 1650. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 54. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

III Kāṇḍa, complete.

Copying was finished on Tuesday the 7th day of Mīna Śuddha, Puṣya Nakṣatra of Pramādi year; it was copied by Tānappa, son of Subrahmaṇya.

No. 1651. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 76. Lines, 7 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

II Kāṇḍa, complete. Tamil meanings are given side by side.

No. 1652. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 14¾ × 1⅝ inches. Pages, 126. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śēṣāmaraḥ 64*a*.

Complete.

No. 1653. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 11½ × 1¾ inches. Pages, 130. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa, 38 stanzas in the beginning are wanting; II Kāṇḍa, to the end of Brahmavarga; III Kāṇḍa, breaks off in Nānārthavarga.

No. 1654. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅝ × 1¼ inches. Pages, 85. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*, numbered as 21. The other work herein is Śēṣāmara 44*a*.

II Kāṇḍa, complete.

No. 1655. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 14½ × 1¼ inches. Pages, 128. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, good. Appearance, old.

With Kanarese meanings.

I Kāṇḍa, from Digvarga to the end; II Kāṇḍa, Vanauṣadhi-varga; and III Kāṇḍa, Viśēṣyanighna.

No. 1656. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 50. Lines, 5 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

I Kāṇḍa, complete.

No. 1657. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, paper. Size, $12 \times 7\frac{3}{4}$ inches. Pages, 205. Lines, 19 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Written on one side of the paper.

Begins on fol. 1*b*. The other works herein are Nāmaliṅgānuśāsanavyākhyā 214*a*, Kālindīmukundam 250*a*.

Complete.

Telugu meaning is given in some parts.

No. 1658. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $22\frac{3}{4} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Pages, 72. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

No. 1659. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅞ × 1⅜ inches. Pages, 110. Lines, 7 on a page. Character, Nandināgarī. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

No. 1660. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 15⅝ × 1¼ inches. Pages, 20. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, much injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Nānārtharatna, mālā 11*a*, Haṁsasandēśa 15*a*.

I Kāṇḍa, from Śabdavarga to the end of Pātālavarga.

No. 1661. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13¾ × 1½ inches. Pages, 92. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa, complete.

The reading of this work is herein said to have been completed by one Bhaṭṭiprōlu Veṅkaṭanarasu on Friday the 11th of Caitra śuddha.

No. 1662. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13¾ × 1¼ inches. Pages, 371. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Does not appear to be as old as it is herein mentioned to be.

Gives also the Kanarese meanings of words.

Complete.

Dated : Śāliśaka 1547, Krōdhana, Āśvijaśudda 15th Wednesday, by Lakṣmīnarasiṁha of Vasiṣṭhagōtra of Āpastambasūtra.

No. 1663. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, paper. Size, 12¼ × 8¼ inches. Pages, 136. Lines, 21 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*b*. The other works herein are :

Gurubālaprabōdhikā 72*b*, Kāvyadarpaṇam 132*a*, Kumārasambhavavyākhyā 167*a*, Śiśupālavadhaḥ 202*a*.

Complete.

No. 1664. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 14¾ × 1¼ inches. Pages, 56. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Rāmāyaṇam 29*a*.

I Kāṇḍa, complete.

No. 1665. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13½ × 1½ inches. Pages, 189. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, new.

Gives also a Telugu Ṭīkā.

II Kāṇḍa ; to the end of Kṣatriyavarga.

No. **1666.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 66. Lines, 8 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

III Kāṇḍa, complete.

No. **1667.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $14 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 120. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

II and III Kāṇḍas, complete.

No. **1668.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 98. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

There are two copies of Kāṇḍa I herein.

No. **1669.** नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages 20. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

I Kāṇḍa, complete.

No. 1670. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 27. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa ; complete.

No. 1671. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17 \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 22. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Breaks off in Digvarga of Kāṇḍa I.

No. 1672. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 145. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese and Grantha. Condition, injured. Appearance, old.

I Kāṇḍa, complete; II Kāṇḍa, breaks off in Vaiśyavarga; III Kāṇḍa, complete.

No. 1673. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 120. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins in the course of the Svargavarga and ends with Kāṇḍa II.

The codex also contains a Telugu commentary, composed by Nāgadēvabhaṭṭōpādhyāya, as seen from the following colophon

इति नागदेवभट्टोपाध्यायविरचितायां लिङ्गानुशासनव्याख्यायामान्ध्रभाषायां द्वितीयकाण्डं सम्पूर्णम् ॥

No. 1674. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 200. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins in the course of Vanauṣadhivarga in Kāṇḍa II and ends with Nānārthavarga of Kāṇḍa III.

This contains also the Telugu Ṭīkā by Nāgadēvabhaṭṭōpādhyāya.

No. 1675. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 353. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

II Kāṇḍa, breaks off in the Vaiśyavarga.

This contains a Telugu commentary called Bālabōdhinī.

No. 1676. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, $17 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 380. Lines, 5 on a page. Character, Telugu and English. Condition, much injured. Appearance, new.

The words of the Nāmaliṅgānuśāsana, as in Kāṇḍa II, are arranged herein and their English meanings are also given.

No. 1677. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅜ × 1¼ inches. Pages, 278. Lines, 5 on a page. Character, Telugu and English. Condition, injured. Appearance, old.

A copy similar to the above. This contains the words as in the III Kāṇḍa, arranged and with English meaning.

No. 1678. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅛ × 1½ inches. Pages, 236. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa ; complete.

This contains also a Telugu commentary called Gurubālaprabōdhikā by Vēṅkaṭēśayajvan.

This codex is dated—the 3rd of Māghaśuddha of the year Vikṛti.

Colophon :

इति बालप्रबोधिकायां प्रथमकाण्डः ॥

No. 1679. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Pages, 160. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 77*a* of the MS. described under No. 1514.

Complete.

No. 1680. नामलिङ्गानुशासनम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅝ × 1⅜ inches. Pages, 24. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa, breaks off in Digvarga.

No. 1681. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 16⅝ × 1¼ inches. Pages, 20. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

I Kāṇḍa, Vyōmavarga ; complete.

No. 1682. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1⅜ inches. Pages, 70. Lines, 8 on a page. Character, Grantha and Tamil. Condition, fair. Appearance, new.

III Kāṇḍa, to the end of Avyayavarga. Gives also the Tamil meanings of the words.

No. 1683. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 17 × 1¼ inches. Pages, 85. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

III Kāṇḍa ; complete. Date : दुर्मतिनामसंवत्सरे फाल्गुनशुक्लपक्षे प्रथमायाम् आसूरिनरसिंहाचार्येणामरतृतीयकाण्डो लिखितः ॥

No. 1684. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 13 × 1¼ inches. Pages, 18. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

I Kāṇḍa, without beginning or end.

No. 1685. नामलिङ्गानुशासनम्.
NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM.

Substance, palm-leaf. Size, 9 × 1⅜ inches. Pages, 372. Lines, 5 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, old.

Commences with the first Kāṇḍa and breaks off in Bhūvarga. Again another copy of the same work is seen to begin on fol. 62*a*; and this is complete.

No. 1686. नामलिङ्गानुशासनम् सव्याख्यानम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 12⅜ × 4⅝ inches. Pages, 334. Lines, 9 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

This commentary is called Amaravivēka and is said to have been composed by Mahēśvara. Printed in Śilākṣara or lithograph, 2nd edition, in Śaka 1770 at Poona, corrected by Talēkar Raghunātha, the paṇḍit-assistant of Captain Candy, the principal of the College there.

Beginning:

कोशस्येव महीपानां कोशस्य विदुषामपि ।
उपयोगो महान्यस्मात् क्लेशस्तेन विना भवेत् ॥

गोमान्तकप्रान्तजुषा श्रीमहेश्वरशर्मणा ।
कृता टीकामरे कोशे संक्षिप्तार्था सुबोधिनी ॥

सा मया पूरिता कोशान्तरशब्दाभिपूरणात् ।
भाषापर्यायशब्दैश्च क्वचिल्लिङ्गादिभेदतः ॥

त्रिकाण्डशेषो हैमश्च विश्वकोशोऽथ मेदिनी ।
एवमादिषु ये शब्दाः लिखितास्ते क्वचित्क्वचित् ॥

उदाहरणमप्यत्र बालानां बोधहेतवे ।
केषुचिल्लिखितं नूत्नं शब्देषु प्राकृतं क्वचित् ॥

क्वचित्पदानामर्थोऽपि दुर्बोधानां प्रदर्शितः ।
नामूलं किञ्चिदप्यत्र पदादि लिखितं मया ॥

ग्रन्थान्तरज्ञापनाय "–" चेत्थं संज्ञा प्रकल्पिता ।
क्षेपकाः प्रायशः श्लोकास्तथात्र लिखिता मया ॥

शास्त्रेषु काव्येषु कृतश्रमा ये
तैः क्षम्यतामत्र खिलं यदस्ति ।
बालोपकृत्यै विहितं मयैत-
त्प्रायेण मुह्यन्ति हि ये लिखन्ति ॥

पाठशालाधिपे क्यासन् क्याण्डीसाहेबसंज्ञिते ।
तत्पण्डितासिष्टने(ण्टे)न विदुषा तदनुज्ञया ॥
तळेकरोपाभिधेन रघुनाथेन शोधिता ।
व्याख्यामरविवेकाख्या वर्धिता ख्यापिता पुनः ॥
खसप्तसप्तेन्दुमिते शाके पुण्याख्यपत्तने ।
यत्नतः पाठशालायामङ्कितेयं शिलाक्षरैः ॥

इति प्रस्तावना ॥

वन्दे तं परमानन्दं वामार्धेनोमया युतम् ।
रज्जौ भुजङ्गवद्यत्र विवरीवृत्यते जगत् ॥

इह खलु श्रीमदमरसिंहश्चिकीर्षितस्य नामलिङ्गानुशासनस्य निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं कृतं मङ्गलं ग्रन्थादौ शिष्यशिक्षार्थं निबध्नाति यस्येति—

यस्य ज्ञानदयासिन्धोरगाधस्यानघा गुणाः ।
सेव्यतामक्षयो धीराः स श्रियै चामृताय च ॥
समाहृत्यान्यतन्त्राणि संक्षिप्तैः प्रतिसंस्कृतैः ।
संपूर्णमुच्यते वर्गैर्नामलिङ्गानुशासनम् ॥

भो धीराः अगाधस्यातिगम्भीरस्य ज्ञानकरुणयोः समुद्रस्य यस्य अनघा निर्मला गुणाः क्षान्त्यादयः सन्ति सोऽक्षयः श्रियै संपत्तये अमृताय मोक्षार्थञ्च भवद्भिस्सेव्यतामाराध्यताम् ॥ १ ॥ चिकीर्षितं प्रतिजानीते समाहृत्येति । अन्येषां तन्त्राणि शास्त्रान्तराणि "नामलिङ्गानुशासनानि" समाहृत्य एकत्र कृत्वा संक्षिप्तैः अल्पविस्तरबह्वर्थैः प्रतिसंस्कृतैः प्रतिपदं प्रकृतिप्रत्ययविचारेण कृतसंस्कारैः वर्गैः सजातीयसमूहैः संपूर्णं साङ्गोपाङ्गं नाम्नां स्वरित्यादीनां लिङ्गानाञ्च स्त्रीपुन्नपुंसकाख्यानाम् अनुशासनं व्युत्पादकं शास्त्रमुच्यते । मयेति शेषः ॥

End :

षट्संज्ञकास्त्रिषु समा युष्मदस्मत्तिङव्ययम् ।
परं विरोधे शेषन्तु ज्ञेयं शिष्टप्रयोगतः ॥

इति लिङ्गादिसङ्ग्रहवर्गः ॥

इत्यमरसिंहकृतौ नामलिङ्गानुशासने ।
सामान्यकाण्डस्तृतीयस्साङ्ग एव समर्थितः ॥

षट्संज्ञकाः षान्तनान्तसंख्या(:) कतिशब्दश्च त्रिलिङ्ग्यां समाः सरूपाः नित्यं बहुषु वर्तमानाः अतो बहुवचनान्ताश्चेत्यर्थः । यथा षडिमे । षडिमाः । षडिमानि । पञ्चभिरेताभिः । कति पुमांसः । कति स्त्रियः । कति कुलानि । युष्मदस्मच्छब्दौ तिङन्तपदान्यव्ययानि च त्रिषु समानि । युष्मच्छब्दो यथा त्वं स्त्री । त्वं पुमान् । त्वं कलत्रम् । अस्मच्छब्दो यथा आवां पुमांसौ । आवां स्त्रियौ । आवां कलत्रे । तिङ् यथा स्थाली भवति । घटो भवति । पात्रं भवति । एवं दाग(रा)भवन्तीत्यादि । अव्ययं यथा—उच्चैः दाराः । उच्चैः स्त्री । उच्चैः कलत्रम् । उच्चैः प्रासाद इत्यादि । परमिति । विरोधे विप्रतिषेधे सति परं लिङ्गानुशासनम् प्रवर्तते । यथा मानुषशब्दस्य कृषणभमरोपान्ता इति प्रागुक्तविधिना पुंस्त्व एव प्राप्ते सति द्विचतुःषट्

पदेत्यनेनोत्तरत्रोक्तेन स्त्रीपुंसविधिर्निश्चेयः । यथा मानुषीयं, मानुषोऽयमिति । शेषमिति । शेषमत्रानुक्तम् । अभिधानादिकं शिष्टानां महाकवीनां भाष्यकारादीनां प्रयोगतो ज्ञेयम् । यद्वा अनुक्तं शब्दलिङ्गं शिष्टप्रयोगतो बोध्यम् । लिङ्गमशिष्यं लोकाश्रयत्वाल्लिङ्गस्येति भाष्योक्तेरित्यर्थः । ४६ ॥ उक्तमुपसंहरति इतीति । इत्येवंप्रकारेणामरसिंहस्य कृतौ नामलिङ्गशास्त्रे सामान्यनामा तृतीयः काण्डः प्रस्तावो वर्गः समूहो वा अङ्गैः सहितः समर्थितो निरूपित इत्यर्थः ॥ ४७ ॥

Colophon:

श्रीमत्यमरविवेके महेश्वरेण विरचित इत्थं सामान्यकाण्ड एषोऽन्तिमस्समाप्तः ॥ शुभं भवतु ॥

शके १७७१ सौम्यनामाब्दे चैत्रमास्यसिते पक्षे दशम्यां भौमदिने इदममरकोशपुस्तकं सटीकं समाप्तम् ॥ पुण्यपत्तने पाठशालायां शिलाक्षरयन्त्रैर्मुद्रितश्च ॥

वर्गनामानि	मूलश्लो(काः)	क्षेपकश्लो(काः).
१. विशेष्यनिघ्नवर्गः ।	११२ ॥	०
२. सङ्कीर्णवर्गः ।	४३	०
३. नानार्थवर्गः ।	२५७	७ ॥
४. अव्ययवर्गः	२३	०
५. लिङ्गादिसङ्ग्रहवर्गः	४७	०
	४८२ ॥	७ ॥
	एवं ४९०	

एवं त्रिकाण्डं व्याख्यासहितम् ४०००.

No. **1687.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरपदमुकुरः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ : AMARAPADAMUKURAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 70. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

I Kāṇḍa, Narakavarga, complete ; Vārivarga, incomplete.

This is a commentary by Raṅgācārya of Ātrēyagōtra, pupil and son of Gōpālārya.

Beginning :

श्रीनारसिंहं श्रितकल्पभूरुहं
ब्रह्मेन्द्रदेवार्चितपादपङ्कजम् ।
लक्ष्मीसमेतं कमलायतेक्षणं
नमाम्यहं मत्तसुरारिशात्रवम् ॥

नमामि नारसिंहेशं प्रह्लादवरदं प्रभुम् ।
हिरण्यकशिपोर्वक्षश्छेदनोरुपुनर्भवम् ॥

गोपालार्यगुरूत्तमं घनतमःप्रोत्सारसूरोत्तमं
त्रय्यन्तार्थपदप्रवादचतुरं श्रीभाष्यकारोत्तमम् ।
आत्रेयान्वयहीरमध्यतरलं दासेप्सितार्थप्रदं
रङ्गाचार्यसुतं नमामि सततं श्रीविष्णुलीलाकृतिम् ॥

आत्रेयवंशसंभूतो रङ्गाचार्यो बुधोत्तमः ।
व्यक्तं विधत्ते व्याख्यानममरस्य मनोहरम् ॥

प्रथमान्तश्शब्दपरस्सप्तम्यन्तोऽर्थबोधकः ।
पर्यायादिस्तदन्येषां विज्ञेयमुपलक्षणम् ॥

अथत्वित्यव्ययुगं कथ्यते त्रिविधश्च यत् ।
तच्च क्रियार्थशब्दानामादावन्ते न पूर्वभाक् ॥

स्वरव्ययं स्यात्स्वर्गेऽथ निर्जरेष्वमरास्तथा ।
स्वर्गपर्यायमध्यस्थितदिवृशब्दस्याकारान्ततापयस्ति ॥

*　　*　　*　　*

इत्यमरपदमुकुरे नामलिङ्गानुशासने नरकवर्गः ॥

समुद्रस्सागरे चैव क्षीरोदाद्यास्तु सिन्धुषु ।

अत्र पारावारशब्दस्य समुद्रपक्षे पुंलिङ्गत्वम् ।

End:

विपाशा शोणशब्दस्तु तथा शोणो नदेऽपि च । तथा च—शोणः कृशानौ श्योनाके लोहिताश्वे नदे पुमान् । त्रिषु कोकनदच्छाय इति हैमः ॥

No. **1688.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरपदमुकुरः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ : AMARAPADAMUKURAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅜ × 1⅜ inches. Pages, 78. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new

The first leaf is numbered 48.

Begins in the course of Siṁhavarga and breaks off in Kṣatri yavarga.

Same commentary as the last.

Colophon:

इत्यात्रेयकुलकलशाम्बुधिसुधाकरश्रीगोपालाचार्यसूनुना लक्ष्मीकटाक्षसन्धुक्षितबुद्धिविभवेन रङ्गाचार्येण विरचिते अमरपदमुकुरे द्वितीयकाण्डे ब्रह्मवर्गः ॥

No. 1689. नामलिङ्गानुशासनव्याख्यानम्—टीकासर्वस्वम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀNAM : ṬĪKĀSARVASVAM.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $9\frac{3}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 634. Lines, 7 on a page. Character, Malayālam. Condition, injured. Appearance, old.

Kāṇḍas, 1 and 2; complete.

The MS. is dated—24th of the month of Mīna (Phālguna) in the year Akṣaya. The copyist is one Appāśāstri of Koḷalmaṇṇam village, near Palghat.

The commentary is by Sarvānanda.

For remarks and extracts see "Report on a Search for Sanskrit and Tamil Manuscripts" No. 2. by M. Seshagiri Sastri.

No. 1690. नामलिङ्गानुशासनव्याख्यानम्—टीकासर्वस्वम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀNAM : ṬĪKĀSARVASVAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 244. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

II Kāṇḍa, to the end of Vanauṣadhivarga.

No. 1691. नामलिङ्गानुशासनव्याख्यानम्—टीकासर्वस्वम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAM : ṬĪKĀSARVASVAM.

Pages, 70. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 45*a* of the MS. described under No. 1602.

No. 1692. नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—सुधा.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ : SUDHĀ.

Substance, paper. Size, 12¼ × 8½ inches. Pages, 770. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

This is a commentary on the Nāmaliṅgānuśāsana of Amarasiṁha by Bhānujidīkṣita, son of Bhaṭṭōjidīkṣita.

Beginning :

वल्लवीवल्लभं स(न)त्वा गिरिं(रं) भट्टोजिदीक्षितम् ।
अमरे विदधे व्याख्यां मुनित्रयमतानुगाम् ॥

प्रारिप्सितप्रत्यूहापनुत्तये कृतं मङ्गळं शिष्यशिक्षार्थम् आदौ निबन्ध—यस्येति । हे अनघाः । भवद्भिः स धीराः सेव्यताम् । न अघं पापं येषां ते अनघाः निष्पापाः—सुकृतिन इति यावत् । सुकृतिन एव तं सेवितुं प्रभवन्ति; नेतर इति भावः । धियं राति क्विप् धीराः ज्ञानप्रदो गुरुः । अनेन तद्विज्ञानार्थं स गुरुमेवाभिगच्छेदिति श्रुत्यर्थ उपदिष्टः । "प्रयोजनमनुद्दिश्य न मन्दोऽपि प्रवर्तते" इति न्यायेन-गुरुसेवायाः फलमाह—श्रियै चामृताय चेति । चद्वयमुभयप्राधान्यद्योतनाय । भुक्तिमुक्तिप्राप्तिर्गुरुसेवातो भवति । क्रियार्थोपपदस्येति चतुर्थी, तादर्थ्ये वा ॥

End :

यथा चालनी तितउः पुमानित्युक्तम् । इह तितउ परिपवनं भवतीति भाष्यप्रयोगान्नपुंसकमपि बोद्धव्यम् । तथा ताटङ्कस्त इत्याचार्यप्रयोगात् ताटङ्कशब्दस्य पुंस्त्वम् । तथा कलिका कोरकः पुमानितीहो-

क्रम्; कोरकाणीति माघप्रयोगान्नपुंसकत्वमपि । यत्तु गोधा पोटा इत्युदाहृतवान्मुकुटस्तन्न; ङ्याबूङन्तामित्युक्तत्वेन शेषत्वाभावात् ॥

Colophon:

इति श्रीपदवाक्यप्रमाणज्ञभट्टोजिदीक्षितात्मजभानुजिदीक्षितविरचितायाममरकोशव्याख्यायां सुधाख्यायां तृतीयकाण्डविवरणं सम्पूर्णम् ॥

No. **1693.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—सुधा.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ : SUDHĀ.

Pages, 70. Lines, 19 on a page.

Begins on fol. 214*a* of the MS. described under No. 1657.

The commentary breaks off in Digvarga.

No. **1694.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—सुधा.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ : SUDHĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1½ inches. Pages, 174. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

I Kāṇḍa, complete.

The scribe adds:—अमराख्यकृतेर्व्याख्यां सुधां सूरिमुदावहाम् ।
व्यलिखद्ब्रह्मनामासौ भानुजीदीक्षितैः कृताम् ॥

No. **1695.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—सुधा.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ : SUDHĀ.

Pages, 83. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1610.

II Kaṇḍa, breaks off in Vanauṣadhivarga.

No. **1696**. नामलिङ्गानुशासनव्याख्यानम्—अमरपदपारिजातम्.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀNAM : AMARAPADAPĀRIJĀTAM.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{2} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 333. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Conditon, good. Appearance, new.

Begins on fol. 23*a*. The other work herein is Viśvaprakāśaḥ 1*a*.

Fol. 23 is numbered 61; and the succeeding leaves are numbered in order thereafter.

Complete.

This commentary is said to have been composed by a Mallinātha, son of Bollāpinni Nṛsiṁhasūri of Śrī-vatsa-gōtra.

Beginning:

आकण्ठपौरुषमतो वारणतां विघ्नवारणेनैव ।
प्रथितां बिभ्रदशेषत्रिदशोपास्यं परं महस्सेवे ॥

उक्तानुक्तनिरुक्तचिन्तनफलां टीकां सुभूतेः परा-
मालोक्यामरभाष्यवार्तिकमुखान् ग्रन्थान् बहूनादरात् ।
व्याचक्षेऽमरसिंहनामकमहं श्रीवत्सगोत्रोद्भवो
बोल्लापिन्निनृसिंहसूरितनयः श्रीमल्लिनाथो मुदा ॥

इह खलु निखिलफणिपतिविततमतकमलनिलयकबलनकलशतनयः कविवरकरटिनिकरसिंहः अमरसिंहः प्रक्रंस्यमाननिबन्धनरत्नपरिपन्थि-निरन्तरान्तरायतिमिरपटलनियुतमिहिरसमानामभिनवाधिकृतदेवतोपासनाम-नेन निबध्नाति यस्येति ।

यस्य ज्ञानदयासिन्धोरगाधस्यानघा गुणाः ।
सेव्यतामक्षयो धीरास्स श्रियै चामृताय च ॥

तत्र देवतायाः परममहत्त्वरव्यापनार्थं समुद्रत्वमारोपितम् ।

End :

उक्तशेषलिङ्गानि शिष्टप्रयोगाद्बोद्धव्यानि ॥

वक्ता वाचस्पतिर्यत्र श्रोता शक्रस्तथापि तौ ।

शब्दपारायणस्यान्तं न गतौ तत्र के वयम् ॥

Colophon :

इति श्रीवत्सनृसिंहसूरिसुतमल्लिनाथकृतामरपदपारिजाते लिङ्गादिसंग्रह-वर्गः ॥

No. **1697.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ :
AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, paper. Size, 12 × 7¾ inches. Pages, 414. Lines, 24 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

This is a commentary on the Nāmaliṅgānuśāsana of Amarasiṁha by Vaṅgala Liṅgayasūri, son of Vaṅgala Kāmayabhaṭṭa, and is popularly known as Liṅgābhaṭṭīyam.

Beginning :

ज्ञानानन्दमयं देवं निर्मलस्फटिकाकृतिम् ।

आधारं सर्वविद्यानां हयग्रीवमुपास्महे ॥

शिवं हरिं विधातारं तत्पत्नीस्तत्सुतान्गुरून् ।

नत्वा समस्त { प्रत्यूहशान्तये मङ्गळाय च ॥
विबुधान् प्रत्यूषे मङ्गळालयान् ॥ }

पदवाक्यप्रमाण
वाल्मीकिप्रभृतिप्रा } ज्ञैः क्षीरस्वाम्यादिसूरिभिः ।

कृतान्ग्रन्थान्समालो(क्य / च्य) बालानां सुखबुद्धये ॥

यत्कृतं सुरसिंहेन नामलिङ्गानुशासनम् ।
तत्रस्थायाः पदावल्या विवृतिर्वक्ष्यते मया ॥

१. यस्य ज्ञानदयासिन्धोरगाधस्यानघा गुणाः ।
सेव्यतामक्षयो धीरास्स श्रियै चामृताय च ॥

व्या—हे धीराः विद्वांसः । यस्य गुणाः । अनघाः निर्मलाः । स देवः । श्रियै च अमृताय च लक्ष्म्यै च मोक्षाय च । सव्यताम् आराध्यताम्; भुक्तिमुक्तिफलावाप्त्या इत्यर्थः । किंविशिष्टस्य? ज्ञानं च दया च तयोस्सिन्धुः तस्य ज्ञानदयासिन्धोः । अगाधस्य विषयलिप्सारहितस्य । किंविधः? अक्षयः क्षयरहितः । श्लोकोऽयं समुद्रपक्षेऽप्यूहनीयः । अस्य . . विष्णोः क्षयो निवासः-अक्षयः ।

२. समाहृत्यान्यतन्त्राणि सङ्क्षिप्तैः प्रतिसंस्कृतैः ।
सम्पूर्णमुच्यते वर्गैर्नामलिङ्गानुशासनम् ॥

End:

षट्संज्ञकास्त्रिषु समा युष्मदस्मत्तिङव्ययम् ।

षट्संज्ञकाः षकारान्ताश्च[ः]न्न(न)कारान्ताश्च सङ्ख्याशब्दाः, युष्मदस्मच्छब्दौ च, तिङन्ताश्च शब्दाः, अव्ययसंज्ञकाश्च शब्दास्त्रिषु लिङ्गेषु समाः एकरूपाः; लिङ्गनिबन्धनरूपविशेषरहिता इत्यर्थः । षट्संज्ञका यथा—पञ्च बाण(ा)ः, पञ्च वस्त्रियः, पञ्च फलानि । युष्मदस्मच्छब्दौ यथा—त्वं पुमान्, त्वं स्त्री, त्वं नपुंसकम् इत्यादि; अहं पुमान्, अहं स्त्री, अहं नपुंसकम् । तिङन्ता यथा—स तिष्ठति, सा तिष्ठति, तत्तिष्ठतीत्यादि । अव्ययसंज्ञिका यथा—नाना पुरुषाः, नानास्त्रियः, नाना रूपाणि ।

परं विरोधे अस्मिन्स(न्व)र्गे पूर्वापरविरोधे सति परं परलिङ्गं भवति ।
शेषं त(तु) ज्ञेयं शिष्टप्रयोगंता(गत)ः ।

इहास्मिन् लिङ्गादिसङ्ग्रहवर्गे शेषमनुक्तं लिङ्गशेषं, शिष्टप्रयोगता(तः) वृद्धस्य व्यवहारतः विज्ञेयम् । यथा—अयं पचति, इयं पञ्च(च)ति, वेदाः प्रमाणम् इत्यादि सर्वमनवद्यम् ॥

Colophon:

इति श्रीवङ्गलकामयभट्टोपाध्यायसूनुलिङ्गयसूरिविरचितायाममरकोशपदविवृतौ लिङ्गादिसङ्ग्रहवर्गोक्तलिङ्गविवेचनं समाप्तम् ॥

No. **1698.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALINGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ:
AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 103. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Copying was finished on Sunday the 15th day of Māgha-śuddha in the year Akṣaya, by Dēvarakoṇḍa Veṅkaṭavarasaṅkulu.

I Kāṇḍa, complete.

No. **1699.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALINGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ:
AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 182. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

III Kāṇḍa, complete.

No. **1700.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALINGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ:
AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 204. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa, complete on 71*b*; Dhīvarga of I Kāṇḍa, 11 fols.; and from Nāṭyavarga to the end of I Kāṇḍa, 20 fols.

No. 1701. नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ: AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 264. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Kavikaṇṭhapāśaḥ 133*a*.

III Kāṇḍa, complete.

No. 1702. नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ: AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 266. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Kāṇḍas II and III.

No. 1703. नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ: AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 228. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, very good. Appearance, new.

Contains the commentary of Liṅgayasūri on Kāṇḍa II.

Copying was finished on Friday the 10th of Bhādrapada-śuddha, in the year Raktākṣi, by Sāganṭu Gavararāju Liṅgambhaṭṭu for Mājēṭi Sarvēśaliṅgam from the MS. of Vivaṭūri Pērayaliṅga.

No. **1704.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ :
AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{7}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 120. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, slightly injured. Appearance, old.

III Kāṇḍa, almost complete.

No. **1705.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ :
AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $12\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 392. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

To the end of Vaiśyavarga in Kāṇḍa II.

No. **1706.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरकोशपदविवृतिः.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ :
AMARAKŌŚAPADAVIVṚTIḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 346. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

III Kāṇḍa ; breaks off in Liṅgādisaṅgrahavarga

No. **1707.** नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरपञ्चिका.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ :
AMARAPAÑCIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $17 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 11. Lines, 5 on a page. Character, Grantha and Tamil. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 5*a*. The other work herein is Śrīsūktam 1*a*.

A fragment. This is a Tamil commentary on Amarasimha's Nāmaliṅgānuśāsana.

Beginning:

श्रीशैलवेङ्कटेशानावानम्य शिवकेशवौ ।
बालकानन्दजननीं करोम्यमरपञ्चिकाम् ॥

श्रीशैलवेङ्कटेशानौ, शिवकेशवौ, आनम्य, बालकानन्दजननीम् अमरपञ्चिकां करोमि.

ஸ்ரீஶைலமென்கிர பர்வதத்திர்க்கும், வெங்கடமென்கிர பர்வதத்திர்க்கும், ஈஶாநாளா யிருப்பார்களாய்—அதிபதிகளா யிருப்பார்களாய் இருக்குர, ஶிவகேஶவள, ஶிவகேஶவாளை—ஶிவனென்ன ஈஶ்வரநு கேஶவனென்ன விஷ்ணு இவர்கள் யிரண்டுபேர்களையும், ஆநம்ய நமஸ்கரித்து பாலகாளுக்கு குழந்தைகளுக்கு ஆநந்தஜநநியா யிருப்பதாய்—சந்தோஷத்தை உண்டாக்குரதா யிருப்பதாயிருக்குர, அமரபஞ்சிகாம் அமரபஞ்சிகையை கரோமி பண்ணுகிறேன்.

यस्य - ज्ञानदयासिन्धोः - अगाधस्य - अनघाः - गुणाः - सेव्यताम् अक्षयः - धीराः - सः - श्रियै - च - अमृताय - च ।

No. 1708. नामलिङ्गानुशासनव्याख्या—अमरपञ्चिका.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ : AMARAPAÑCIKĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 14⅛ × 2 inches. Pages, 110. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 45*a*. The other work herein is Bhāgavatavyākhyā 1*a*.

Leaves numbered as 3 to 5 and as 12 contain the first Kāṇḍa; leaves numbered as 21 to 40, 42 to 46, 53 and 54 contain the second Kāṇḍa, from Śailavarga to Kṣatriyavarga; and leaves numbered as 5 to 17, 22, 25, 28 to 33, 35 and 40 contain the third Kāṇḍa, from Viśēṣyanighnavarga to Liṅgadisaṅgrahavarga.

This is the same as the above Tamil commentary called Amarapañcikā composed by Vēṅkaṭēśvara of Ātrēyagōtra.

The colophon is : इति श्रीमदात्रेयवेङ्कटेश्वरविरचितायाममरपाञ्चिकायाम् अव्ययवर्गः ॥

No. 1709. नामलिङ्गानुशासनटीका.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAṬĪKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 20½ × 1½ inches. Pages, 194. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Prabōdhacandrōdayam fol. 98*a*.

I Kāṇḍa, complete.

The MS. is dated : ईश्वरनामसंवत्सरे आषाढशुद्ध एकादशी बृहस्पतिवारं नामलिङ्गाभट्टीयं सम्पूर्णम् ॥

This is the Telugu commentary, called Bālaprabōdhikā, composed by Tiruvēṅkaṭārya, son of Cīna-Timma, son of Tirumalaguru, son of Tāḷḷapāka Annamācārya.

Beginning : (alone)

श्रीवेङ्कटेशेन सरोजजाता सेयं सरोजालयलालनीया ।
इतीव नित्यं हृदयारविन्दे निवेशिता मां कमलालयाव्यात् ॥

आसीदासीमनीहारगिरिविख्यातनामवान् ।
ताल्लपाकन्नमाचार्यो वेंकटेशवरान्वितः ॥

ततोऽभवत्तिरुमलगुरुर्गुरुसमानधीः ।
भारद्वाजान्वयपयःपारावार(कला)निधिः ॥

तस्मादभूत्नन्दवरवरहारहरिन्मणिः ।
दीक्षितश्चीनतिम्माख्यो मुक्ताच्छत्रद्वयाङ्कितः ॥

तदात्मजन्मा तिरुवेङ्गलाख्यः

* * * *

आलोक्य दीक्षितीयादिटीका बालप्रबोधिकान् (म्)
टीकाममरसिंहस्य रचयत्यान्ध्रभाषया ॥

ప్రారబ్ధమైన గ్రంథానకు విఘ్నము రాకుండా ముగిశేకొరకు
గ్రంథకర్త యిష్టదేవతానమస్కారము స్తుతిరూపాన జేస్తున్నాడు,

यस्येति

हे धीराः ఓ విద్వాంసులారా ज्ञानदयासिन्धोः
జ్ఞానానకున్ను దయకున్ను సింధో :

* * * *

End:

నాట్యసంగతమైన భ్రూకుంసాదికమున్ను పాతాళ సంగతమైన కుహరాదులున్ను భోగిసంగతమైన కంచుకాదులున్ను నరకసంగతమైన బాధలున్ను వారిసంగతమైన నౌకాదులున్ను చెప్పంబడెను.

इति स्वरादिप्रथमः काण्डस्समाप्तः ॥

No. **1710.** नामलिङ्गानुशासनटीका—गुरुबालप्रबोधिका.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAṬĪKA : GURUBĀLAPRA-BŌDHIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 269. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, fair. Appearance, old.

III Kāṇḍa, complete. This commentary also is a well known one, and is both in Sanskrit and Telugû.

No. **1711.** नामलिङ्गानुशासनटीका—गुरुबालप्रबोधिका.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAṬĪKA : GURUBĀLAPRA-BŌDHIKĀ.

Pages, 46. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 72*b* of the MS. described under No. 1663.

Breaks off in Svargavarga of Kaṇḍa I.

150

No. 1712. नामलिङ्गानुशासनटीका—गुरुबालप्रबोधिका.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANATĪKĀ : GURUBĀLAPRABŌDHIKĀ.

Substance, paper. Size, $9\frac{3}{8} \times 7\frac{5}{8}$ inches. Pages, 57. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

I Kāṇḍa, breaks off in Svargavarga.

No. 1713. नामलिङ्गानुशासनटीका—गुरुबालप्रबोधिका.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAṬĪKĀ : GURUBĀLAPRABŌDHIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $11\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 214. Lines, 4 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, new.

I Kaṇḍa, breaks off in Digvarga.

No. 1714. नामलिङ्गानुशासनटीका—गुरुबालप्रबोधिका.

NĀMALIṄGĀNUŚĀSANAṬĪKĀ : GURUBĀLAPRABŌDHIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{5}{8}$ inches. Pages, 460. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

Copying was finished on the 5th of Śrāvaṇa-śuddha in the year Viśvāvasu. It was copied by Veṅkayya for Āllagaḍḍa Garuḍācala according to the copy of Cukkā Kōṭappa.

No. 1715. नामलिङ्गानुशासनव्याख्या.

NĀMALINGĀNUŚĀSANAVYĀKHYĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1⅝ inches. Pages, 108. Lines, 10 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly injured. Appearance, new.

II Kāṇḍa; to the end of Brahmavarga.

The name of the commentator is not known.

Beginning:

अथ भौमादिद्वितीयकाण्डमारभते—इहास्मिन् काण्डे साङ्गोपाङ्गैः पृथ्वीपुरक्ष्माभृद्वनौषधिमृगादिभिः नृब्रह्मक्षत्रविट्शूद्रैरुपलक्षिता दश वर्गा उदिताः आशंसिता वा । अस्यां सर्वं भवतीति भूः—भू सत्तायाम्; ऊकारान्तोऽयं स्त्रिलिङ्गः । अव्ययन्तु रेफान्तः । अस्यामिदमभूदिति भूमिः । न चलतीत्यचला—चलकम्पने । न विद्यते अन्तो यस्यास्सा अनन्ता । रस्यते रसा—रस आस्वादने; रसतीति वा, रस शब्दे । रसा अत्र सन्तीति वा । विश्वं बिभर्तीति विश्वंभरा—भृञ् भरणे; स्थिरत्वात् स्थिरा । ध्रियते—धरा धरित्री च धरणी च, धृञ् धारणे । क्षो(क्षौ)तीति क्षोणी—क्षुञ् शब्दे । जा(जि)नाति परिभवतीति ज्या—

End:

त्रिभिरुपलक्षितो वर्गस्त्रिवर्गः धर्मकामार्थानां नाम, मोक्षसहितः त्रिवर्गश्चतुर्वर्गः धर्मकामार्थमोक्षाणां नाम । चतुर्णां भद्राणां समूहः चतुर्भद्रम् । अतिनिर्बन्धेन सह वर्तमानानां धर्मार्थकाममोक्षाणां नाम । जनिं वधूं प्रापयन्ति जन्याः—वरस्य सुहृदां नाम । इति ब्रह्मवर्गः । मूर्ध्नि प्रायेणाभिषिच्यते मूर्धाभिषिक्तः—षिवु रक्ष(षिच क्षर)णे । राज्ञः क्षत्रियस्यापत्यं राजन्यः । ब्रह्मणो बाह्वोर्जातो बाहुजः । क्षत्रा(ता)त्राय(त इ)ति क्षत्रम्; तस्यापत्यं क्षत्रियः—त्रा रक्षणे । विराजते विराट्—राजृ दीप्तौ । क्षत्रियनामानि । ५ । प्रजा रञ्जयतीति राजा—रञ्ज.

No. 1716. नानार्थपदपेटिका.
NĀNĀRTHAPADAPEṬIKĀ.

Pages, 24. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 18*a* of the MS. described under No. 1515.

Complete.

This is a homonymous lexicon by Sujana.

Beginning:

यं नत्वा कृतकृत्यास्स्युर्ब्रह्मविष्ण्वादिदेवताः ।
यस्य सर्वमयी माया तं नमामि महेश्वरम् ॥

पुराणकाव्यस्मृत्यादिग्रन्थानालोच्य भूयशः ।
करोमि बालबोधार्थं नानार्थपदपेटिकाम् ॥

अकिञ्चनो यथा लोके नानार्थपदपेटिकाम् ।
लब्ध्वानुमोदते तद्वन्नानार्थपदपेटिकाम् ॥

ज्ञातव्यौ रूपभेदेन स(सा)हचर्येण वा पुनः ।
कण्ठोक्त्या वा स्त्रीपुंमांसौ नपुंसकमपि क्रमात् ॥ १ ॥

लिङ्गत्रये त्रिष्विति स्याद्युगले तु द्वयोरिति ।
लिङ्गभेदनिषेधोक्तिश्चे(श्शे)षलिङ्गपरा मता ॥ २ ॥

शैवभेदे धृ(ध्रु)वे दण्डभेदे दार्वायुधे शिवे ।
शङ्कुः कङ्को मृगे धर्मराजे नाकस्तु खे दिवि ॥ ३ ॥

रावणामात्यगन्धर्वकीरव्याससुते शुकः ।
नरकः कश्यपसुते दानवे दुर्गतावपि ॥ ४ ॥

End:

पक्षो गवाक्ष आनाये कविभेदे च कथ्यते ।
ऋक्षस्तु भे च भल्लूके यक्षः पौलस्त्ययक्षयोः ॥ २९१ ॥

मोक्षो निश्श्रेयसे वृक्षविशेषे मोचने मृतौ ।
विरूपाक्षस्तु दैत्येन्द्रो(न्द्रे) रोहिणीशकलाधरे ॥ २९२ ॥

इति क्षान्ताः ॥

नानापदार्थज्ञानार्थं ज्ञातॄणां लीलया मुदा ।
सुजनेनाद्य रचिता नानार्थपदपेटिका ॥ २९३ ॥

Colophon:

इति श्रीमत्सकलकलाकुलसारसर्वज्ञसुजनविरचिता नानार्थपदपेटिका सम्पूर्णा ॥

No. 1717. नानार्थपदपेटिका.

NĀNĀRTHAPADAPĒṬIKĀ.

Pages, 26. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 21*a* of the MS. described under No. 1514.

Complete.

Same work as above.

No. 1718. नानार्थपदपेटिका.

NĀNĀRTHAPADAPĒṬIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 27. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Complete.

Copying was finished on the 10th day of Āśvayuja-śuddha in the year Ānanda, and it was copied by Lakṣminārāyaṇa for Gōvinda Nāyaka according to the MS. of Ōlēṭivāru.

No. 1719. नानार्थरत्नमाला.

NĀNĀRTHARATNAMĀLĀ.

Substance, paper. Size, $12\frac{1}{4} \times 7\frac{3}{4}$ inches. Pages, 91. Lines, 30 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Begins on fol. 235*a* of the MS. described under No. 1515. Complete.

This is a homonymous lexicon by Irugapadaṇḍādhinātha.

Vide for remarks and extracts pp. 41 and 188 of M. Seshagiri Sastri's Report on a Search for Sanskrit and Tamil MSS. 1893–94, No. 2.

No. **1720.** नानार्थरत्नमाला.

NĀNĀRTHARATNAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 21. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Conditon, injured. Appearance, new.

To the end of Ṭānta.

Same work as above.

No. **1721.** नानार्थरत्नमाला.

NĀNĀRTHARATNAMĀLĀ WITH TELUGUṬĪKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 38. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Ēkākṣara-kāṇḍa, complete ; Dvyakṣara-kāṇḍa, incomplete.

Same work as the last.

No. **1722.** नानार्थरत्नमाला.

NĀNĀRTHARATNAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, $18 \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 12. Lines, 7 on a page. Character, Kanarese. Condition, injured. Appearance, new.

Ēkākṣara-kāṇḍa, complete ; 60 Ślōkas in Dvyakṣara-kāṇḍa.

No. 1723. नानार्थरत्नमाला.

NĀNĀRTHARATNAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 16 × 1½ inches. Pages, 14. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 11*a*. The other work herein is Nāmaliṅgānuśāsana 1*a*.

Contains only the meanings of monosyllabic words (Ēkākṣarakāṇḍa.)

No. 1724. नानार्थरत्नमाला.

NĀNĀRTHARATNAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 15¾ × 1¼ inches. Pages, 8. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 66*a*. The other works herein are : Aṣṭāṅganighaṇṭu 1*a*, Ṣaḍrasanighaṇṭu 24*a*, Harītakībhēdāḥ 63*a*, Śabdabhēdaprapañcaḥ 70*a*, Mūtraparīkṣā 77*a*, Dakṣiṇāmūrtinighaṇṭu 83*a*, Gaṇanighaṇṭu 96*a*, Vaidyaviṣayaḥ 126*a*.

This contains only the Ēkākṣara-kāṇḍa.

No. 1725. नानार्थरत्नमाला.

NĀNĀRTHARATNAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 17⅛ × 1¼ inches. Pages, 76. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Two Kāṇḍas complete. The Tryakṣarakāṇḍa begins with the words ending in *Ka* and abruptly passes on to the words ending in *Ya* and ends with those ending in *La*.

No. 1726. नानार्थरत्नमाला.

NÂNÂRTHARATNAMÂLÂ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 148. Lines, 6 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

The MS. is dated thus: ईश्वरनामसंवत्सरे कार्तिकशुक्लद्वादश्याम् आत्रेयगोत्रतिलकेन सुब्रह्मण्यशास्त्रिणा लिखितेयं नानार्थरत्नमाला.

No. 1727. नानार्थरत्नमाला.

NÂNÂRTHARATNAMÂLÂ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 7. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old.

Ēkākṣarakāṇḍa alone complete.

No. 1728. नानार्थरत्नमाला.

NÂNÂRTHARATNAMÂLÂ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 16. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, injured. Appearance, new.

Begins on fol. 6*a*. The other works herein are Rāmakṛṣṇavilōmakāvyam 1*a*, Cāṭuślōkasaṅgrahaḥ 2*b*.

To the end of Ṇānta in Dvyakṣara-kāṇḍa.

No. 1729. नानार्थशब्दरत्नम्.

NÂNÂRTHAŚABDARATNAM.

Pages, 47. Lines, 26 on a page.

Begins on fol. 30*a* of the MS. described under No. 1515.

This is a homonymous lexicon by a Kālidāsa. It consists of three Prakaraṇas. This author refers in the introduction to Pāṇini, Śakti, Candra, Sūrya and Indra as grammarians.

Beginning :

तमेव शिरसा वन्दे पुण्येतरफलादिके ।
कीर्त्यै स्वमोक्षबन्धादौ सव्यवामासितासितः ॥
अधुना पाणिनेश्शक्तिचन्द्रसूर्येन्द्रनिर्मिते ।
शास्त्र(स्त्रे)निर्णीतशब्दानां प्रकृत्यर्थौ विवर्ण्यते ॥
तत्राप्येकादिधात्वर्थवाचकत्वे नियन्त्रिते ।
महाभाष्यादिवल्लोके ग्रहीतुं न हि शक्यते ॥
अतो येनैतदखिलमायासातिशयं विना ।
ज्ञायते सुष्ठु सर्वार्थशब्दरत्नं प्रदर्श्यते ॥
वर्गान्तस्थादिवर्णान्तपदगुम्भनसुन्दरम् ।
निबन्धनत्रयाङ्कं तत् कण्ठे कुर्वन्तु पण्डिताः ॥
प्रकृतेरेव सर्वत्र सर्वलिङ्गत्वमुन्नयेत् ।
नोद्वेगस्तत्र कर्तव्यः तुधौ(?)भूमिकदर्शनात् ॥
ओं ब्रह्मशम्भुविषण्वे(ष्ण्व)न्द्रसूर्यचन्द्रादिके तथा ।
अनन्तगजवाय्वग्निमहोदध्यादिके मतम् ।
कृकवाकुर्मयूरे स्यात्कुक्कुटे कोकिलादिके ॥
तक्कु(र्कु)र्वस्त्रे गृहारामप्राकारादिक इष्यते ॥

* * * *

इति श्रीकाळिदासमहाकविविरचिते नानार्थशब्दरत्ने कादिक्षान्तवर्णाद्यन्तार्थवच्छब्दप्रकरणे एकैकधात्वर्थविचाररमणिण्ये(णीये)प्रथमं निबन्धनम् ॥

* * * *

इति श्रीकाळिदासमहाकविविरचिते नानार्थशब्दरत्ने कादिक्षान्तवर्णाद्यन्तार्थवच्छब्दप्रकरणे एकैकधात्वर्थविचाररमणीये द्वितीयं निबन्धनम् ॥

End :

पक्षः पार्श्वप्रियश्वाब्धिशुकाङ्गाराक्षिमूर्तिषु ।
पक्षस्सुपर्णकुत्साश्वप(व)क्षःकाठिन्यकान्तिषु ॥
आचक्षा विस्तृतेऽनूरौ परमात्मनि वाचके ।
विरागिणि गणेने च परिचारे प्रभाकरे ॥

Colophon :

इति श्रीकाळिदासमहाकविविरचिते नानार्थशब्दरत्ने कादिक्षान्तवर्णाद्यन्तार्थवच्छब्दप्रकरणे एकैकधात्वर्थरमणीये तृतीयं निबन्धनं सम्पूर्णम् ॥

No. 1730. नानार्थशब्दरत्नम्.

NĀNĀRTHAŚABDARATNAM.

Pages, 52. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 34*a* of the MS. described under No. 1514.

Complete.

No. 1731. नानार्थशब्दरत्नव्याख्या—तरला.

NĀNĀRTHAŚABDARATNAVYĀKHYĀ : TARALĀ.

Pages, 28. Lines, 22 on a page.

Begins on fol. 92*b* of the MS. described under No. 1515.

This is a commentary on the Nānārthaśabdaratna of Kālidāsa by his friend Niculakaviyōgicandra.

Beginning :

कलये कटितटपटलं निटलाक्षं निगमपटलपटुभान्तम् ।
कटकं कटि(ट)कीकृतविषतटकं वित(क)टाभिरामजटिलं तम् ॥

स्वमितकाळिदासोक्तशब्दरत्नार्थजृम्भिताम् ।
तरलाख्यां लसद्व्याख्यामाख्यास्ये तन्मतानुगाम् ॥

अथ कविरादौ जगदीश्वराभिवन्दनलक्षणमङ्गळमाचरति--तमिति । तम्—प्रसिद्धम् । एवकारेणानन्यशरण्यत्वं व्यज्यते । अत एव प्रकृत-विघटनमिति सर्वत्र प्रमाणम् । शिरश्शब्देन लौल्यता द्योत्यते । सव्य-वामभागसितासित इत्यर्थः । एवं चैकाङ्गीभूतपार्वतीपरमेश्वरात्मकपरम-शिवमूर्तिं वन्द[त] इति योजना । अधुना प्रकृते । अयमर्थः—पाणि-न्यादिमहात्मपञ्चकनिर्मितवैयाकरणशास्त्रानिर्नी (र्णी) तशब्दस्वतन्त्रादिप्रकृत्यर्थ-मात्रविवरणं क्रियत इति ॥

तदुक्तं रहस्ये—
"स्वतन्त्रधातुतद्द्वन्द्वसङ्गतासङ्गतात्मिका ।
प्रकृतिस्तत्र विज्ञेया न कौमारे त्वयं विधिः" इति ॥

यद्यपि "शक्तिश्शम्भुः कुमारश्चापीन्द्रस्सूर्यो निशाकरः" इत्युक्त-मपि ।

"श्रीशक्तिशम्भुसूचितसुविभक्त्याकलनसिद्धपदयोगात् ।
चक्रे कुमारमूर्त्तिर्व्याकरणं सर्ववेदसरसार्थम् ॥"

इत्युक्तत्वादुपरतमिति गृहाण । तत्रापि प्रकृतावपि । रहस्ये "तदर्था-नामनन्तत्वात्" इत्युक्तत्वादिति । नियन्त्रिते उक्ते । ग्रहीतुम्—अवगाहि-तुम् । येनोपायेन । सर्वार्थशब्द एव रत्नानि(नी)ति व्युत्पत्तिः । निब-न्धनप्रकारं दर्शयति वर्गय (र्गे)ति । अयमर्थः—कादिक्षान्तं तदन्तक-पदानीति । पूर्वोक्तप्रकृतोरेवेति यावत् । सर्वलिङ्गता त्रिलिङ्गता भूमिकः शब्दव्यवहारादिति यावत् । . . . . . . अवतेरित्यादिना मत्र(न्प्र) त्ययष्ठि(ष्टि)लोपश्च प्रत्ययस्य, ऊठ् गुणश्च । तथा च ओम् -अवतीति ओम् । तत्तदुपयोगं द्रष्टव्यम् । अव रक्षणे । चन्द्रादि राजादयः । महोदध्यादि

नद्यादयः । कृके वध(चः)कश्चेत्यस्मात् कृकशब्द उपपदे इ(ञु)ण् । ककारोऽन्तादेशश्च कृकति कुरुरिति वावक्तीति वच परिभाषणे । कोकिलादिशुकादयः । आद्यन्तविपर्यये सति सद्वित्वोपधाया अपरत्वे तर्कुः कृति(ती)वेष्ठ(ष्ट)ने । प्राकारादि—घटादयः । लज्जादिके—नीत्यादयः ।

End:

अह दंशने । रह त्यागे । वह निवासे । हृङ्(ञ्) हरणे । एभ्यः अदो इच् । रोहिः । प्रहिः । अहिः । रहः । वहः । गै शब्दे—निपूर्वात् ऊहः प्रत्ययः । निगु(गू)हः । सिङ् शातने—सिंहः । पा पाने उकारलोपः । . . . क्षः पक्षः । वृङ् वरणे—वक्षः । चङ् याचने । आपूर्वादाचक्षा ॥

Colophon:

इति श्रीमन्महाराजशिरोमणिश्रीभोजमहाराजप्रबोधितनिचुलकवियोगिचन्द्रविनिर्मितायां महाकविकालिदासकृतनानार्थशब्दरत्नकोशरत्नदीपिकायां तरलाख्यायां सर्वं तृतीयं निबन्धनम् ॥

No. 1732. नानार्थशब्दरत्नव्याख्या—तरला.

NĀNĀRTHAŚABDARATNAVYĀKHYĀ: TARALĀ.

Pages, 36. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 190*a* of the MS. described under No. 1514.

Complete. Same as the last.

No. 1733. पर्यायपदमञ्जरी.

PARYĀYAPADAMAÑJARĪ.

Pages, 33. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 53*b* of the MS. described under No. 1515.

Complete.

This is a synonymous lexicon composed by Vidyā Haṁvīra-miśra of the Pēlu family.

Beginning:

श्रीवाणिवन्द्यपादां सिद्धां कामाक्षिनामकलितां ताम् ।
हृद्यां समस्तविद्यां विद्यानिधिकलितदेहविशदाम्बाम् ॥

या मे समस्तजगदन्तरचिन्त्यमान-
विद्यारहस्यपरमाशु विधाय यत्नात् ।
विद्वज्जि(ज्ज)याय च मया [स]सह या चरन्ति(न्ती)
तामेवि(व) मातरमहं प्रणमामि मूर्ध्ना ॥

सोऽहं पुङ्खानुपुङ्खप्रकटितविजयप्रापितानन्दवार्धि-
श्शब्दब्रह्मानुसन्धानितपदहृदयश्शतृ(त्रु)मस्ताङ्घ्रिपद्मः ।
विद्याहंवीरमिश्रः प्रबलितमहिमा चन्द्रचूडावतारः
कामं काव्यं करोमि प्रचुरितगमकं काविकल्याणदक्षम् ॥

प्रायः प्रकरणपदगतिविज्ञानं प्रज्ञमनुजप्रतिभालम् ।
व्यवहारगतिविहीने तदुपरि किं किमपि नास्ति सुमतीनाम ॥

अज्ञानमूढहृदयाः प्रज्ञातिशया इतिप(तीव) प्रलपन्ति ।
यद्वा तद्वाभवति(दि)ति तद्वारणवदनहरेण हरिरास्ते ॥

ये नित्यव्यवहाराः येऽपि च पुरुषार्थयोगसुसमर्थाः ।
तानेव वच्मि रम्यं पदपूगान् परमशास्त्रपदगर्भान् ॥

तत्र प्रथमे पुरगतिमपरस्मिन्मनुजपठनमपरत्र ।
तत्संसारमशेषं कथयामि व गुच्छभेदकलितेऽस्मिन् ॥

ये दुर्गर्वप्रशान्तान्ता ये विशेषार्थभावनाः ।
त एव सम्यग्गृह्णन्तु पर्यायपदमञ्जरीम् ॥

पुरं ग्रामश्च पल्ली च प्रथमं त्रिविधं मतम् ।
तद्विवेचनमद्यैव करिष्यामि स्फुटार्थकम् ॥

लोके तु मनुजाः प्रोक्ता भिन्नाश्च बहुधापि च ।
बहुजातिय्यो(तीय)भेदाश्च सङ्कराश्च द्विजादयः ॥

ब्राह्मणा(:)क्षत्रिया वैश्याश्शूद्राश्चेति चतुर्विधा(:) ।
प्रथमं ब्रह्मसम्भूतास्ततस्ते सङ्करा यथा ॥

तक्षकः कुङ्कुमकरः पत्रकश्चित्रकारकः ।

गोपालः काचकश्चैव निषादस्तिलघातकः ॥

तन्तुवायः कुलालश्च रजको नापितोऽपि च ।
सू(सौ)चिकश्च सुराकश्च(कूच) तूलको म्लेच्छ एव च ॥

सानिकश्च किरातश्च चण्डालः पुष्कलस्तथा ।
इत्यादिजातिभेदाश्च समुन्नेया मनीषिभिः ॥

तथा चैतद्विशिष्टे तु पुरशब्दोऽभिधीयते ।
किञ्चिन्न्यूनाद्विजात्यादिसंयुक्ते ग्राम ईरितः ॥

चातुर्वर्ण्यविहीनादौ पल्लीशब्दोऽभिधीयते ।

End:

पुष्कले षष्ठमोमन्धिचर्मि(र्मे)ग्राहिविरोधकाः ।
चर्मभेदकलौहे स्यादर्भी राढा च विन्नका ॥

एवमन्यप्रपञ्चस्य विशेषाश्च यथाविधि[:] ।
उन्नेया मन्नियोगाश्च शब्दतन्त्रे यथाक्रमम् ॥

Colophon:

इति श्रीमदनन्तब्रह्माण्डपीलुपरम्पराभिघटितपीठाभिरामजगदेकस्वतन्त्र-श्रीमज्जगज्जननिपरमकरुणाकटाक्षसम्पादितसर्वद्विषत्कविकिरीटमणिकान्तिम-ञ्जरीपिञ्जनि(रि)तपदाम्बुजविराजमानजगदेकपण्डितविद्याहंवीरमिश्र विरचितायां पर्यायपदमञ्जर्यां सर्वं तृतीयगुच्छस्समाप्तः ॥

No. 1734. पर्यायपदमञ्जरी.

PARYĀYAPADAMAÑJARĪ.

Pages, 33. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 60*a* of the MS. described under No. 1514.

Complete.

No. 1735. पर्यायरत्नमाला.

PARYĀYARATNAMĀLĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{3}{4}$ and $17\frac{3}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 54. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol 177*a*. The other works herein are Viśvanighaṇṭu 1*a*, Viśvaprakāśa 51*a*, Paryāyārṇava 120*a*, Śabdaśabdārthamañjūṣā 152*a*.

Complete.

This is a synonymous lexicon in three Paricchēdas by Mahēśvara.

Beginning:

श्रीकरनरहरिसुरपतिमहितं मायाविनोदचतुरं तम् ।
अतुलितपदकजसुललितललितं ललिताविलासमजमीळे ॥

यन्मायालवमायया हरिहरब्रह्मादयो मोहिताः
यल्लीलासु विहार . . . . चनासङ्कल्पमाकल्पकम् ।

यत्तत्त्वाम्बुधिकोटिकोटितरगप्रच्छादिता ज्ञानिनः
तां मायामखिलाम्बिकाममलंभामार्यामहं भावये ॥

अधुना कविकल्याणकलनाकल्पवल्लिका ।
कविता . . . . ताजद्वलिता जनिता मया ॥

दिव्यभूजतलोद्भूतजन्तुपर्यायमौक्तिकैः ।
रचिता पर्यायरत्नमाला विद्वद्गलेऽर्पिता ॥

तत्र सर्वत्र ये मुख्यास्तेषां लोकादि . . . ।
पर्यायशब्दरूपेण रचयामि शिवाज्ञया ॥

गगनं पुष्करं स्वर्मं खमभ्रं व्योमनं हरम् ।
व्योम नीरं विहायं च विहायश्च विहायसम् ॥

End:

वने मन्दालयं मश्वं नद्यां पुण्या च पुष्करी ।
गिरौ स्वेतश्च मारी च शक्तौ कुन्ती पुरंजरी ॥

मुनिर्गार्ग्यः प्रियं वक्ता शिवाय प्रिय इत्यपि ।
अनुक्तं गृहपीठादि यथायोगं समुन्नयेत् ॥

ग्रन्थान्तरैर्विस्तृतैस्तैस्तस्मान्नोक्तं विचिन्तयेत् ॥

राजदेवादिभेदश्च वर्तते मतभेदतः ।
युगादिभेदतो वापि तत्र मानं महेश्वराः ॥

Colophon:

इति श्रीमन्महेश्वरमहिमाविनोदचरणकमलनिरन्तरानुसन्धानसञ्जातसकलविद्यासारसर्वज्ञमहेश्वरमिश्रविरचितायां पर्यायरत्नमालायां सर्वं तलोद्भूतवस्तुनिरूपणं नाम तृतीयपरिच्छेदस्समाप्तः ॥

No. 1736. पर्यायशब्दरत्नम्.

PARYĀYAŚABDARATNAM.

Pages, 74. Lines, 25 on a page.

Begins on fol. 119*a* of the MS. described under No. 1515.

Complete.

This is a synonymous lexicon in three Sargas by Dhanañjaya-bhaṭṭācārya, who refers in his introduction to Śabdēnduśēkhara.

Beginning :

कैलासे शैलाटी करुणारसपूर्णचित्तकमनीयम् ।
प्रणमामि मूलकन्दं गौरीयुतवामभागमरुणाङ्कम् ॥

श्रीमद्धनञ्जयकविर्विबुधाग्रगण्य-
स्संस्तुत्य(स्तूय)मानबुधपुङ्गवमङ्गळार्यः ।
सब्देन्दुशेखरकृतिप्रविलासमान-
कीर्तिर्विपक्षपरमस्तकदत्तपादः ॥

सोऽयं समस्तजगदन्तरचिन्त्यमान-
शब्दानुशासनविचित्रपदाभिरामम् ।
सर्गत्रयानुरचितं सरसानुमोद्यं
निर्माति दुर्मतिविमोहकशब्दरत्नम् ॥

यच्छब्दश्रवणादेव विद्वानपि विमुह्यति ।
तैरेव कुर्वे पर्यायशब्दरत्नं मनोहरम् ॥

आस्सन्तम्सर्वशब्दानुशासनैर्निर्विशेषकैः ।
सुखेनैतच्छब्दरत्नं कण्ठे कुर्वन्तु कामनः ॥

ऊर्ध्वमध्यमपाताळवस्तुपर्यायभासुराः ।
प्राचुर्येणात्र पण्यन्ते तिस्रस्सर्गा मितामिताः ॥

ऊर्ध्वं लेखगमानन्दमनन्तं सर्वगं पृथु ।
पुष्करं दुष्करं निष्कं नभः खं नभसं नभम् ॥

भगं नित्यश्च नीरूपं मूलस्थानश्च शाश्वतम् ।
ब्राह्मी(ह्मी)रन्ध्रं च सम्पूर्णं वियद्भिः खगमङ्गणम् ॥

End:

पद्मपत्रे तु निरशङ्कं ब्राह्मचां वैधश्च वर्तुलम् ।
इत्यादिजलनाथत्वादप्पतित्वं समुन्नयेत् ॥
वक्ष्यमाणे विशेषाणामन्तः कुत्र प्रदृश्यते ।

Colophon:

इति श्रीमज्जगदेकपण्डितसार्वभौमद्विषत्कविराजशिरोमणिसंराजितपादपीठाग्रसमस्तविद्याधनञ्जयेन धनञ्जयभट्टाचार्येण विरचिते पर्यायशब्दरत्ने पाताळलोकसर्गस्तृतीयस्समाप्तः ॥

No. 1737. पर्यायशब्दरत्नम्.

PARYĀYAŚABDARATNAM.

Substance, palm-leaf. Size, $13\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 20. Lines, 6 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śabdaliṅgārthacandrikā fol. 11*a*.

Contains only the first chapter.

No. 1738. पर्यायशब्दरत्नम्.

PARYĀYAŚABDARATNAM.

Pages, 88. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1595.

Complete.

No. 1739. पर्यायार्णवः.

PARYĀYĀRṆAVAḤ.

Pages, 64. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 120*a* of the MS. described under No. 1735.

This is a collection of synonyms in 5 Taraṅgas by Nīlakaṇṭha-miśra.

Beginning :

श्रीमहितमाधुरीवरसिद्धश्रीपूर्णहृदयशय्याङ्कम् ।
अरुणारुणाधराम्बरबिम्बारसचुम्बनातिरसमीळे ॥

यस्सर्वागमशास्त्रतन्त्रमहिमा संराजितश्रीधरो
यस्सर्वेश्वरचन्द्रशेखरदयासंवर्धितप्राभवः ।
यश्शत्रुप्रबलोत्तमोत्तमसुधीमिश्रार्चिताङ्घ्रिद्वयो
यस्साम्बावरादिव्यमूर्तिकलितश्रीनीलकण्ठ[ा]स्सुधीः ॥

सकलग्रन्थसन्दर्भविमर्दविमलीकृतम् ।
यस्य चेतस्सरस्वत्या विलासमुकुरायते ॥

सोऽयं सर्वसहावासपण्डितख्यातिदुःखितैः ।
सुजनैरभ्यर्थितस्सन् करोति ग्रन्थमादरात् ॥

धन्वन्तरिमरीच्यत्रिप्रमुखैर्यत् कृतं पुरा ।
भूजशोधनमत्यन्तं तत्करिष्यति कौतुकात् ॥

तस्मादत्रोपयोगा ये तैरेव विशदार्थकम् ।
पर्यायपदसंयोगात्पर्यायार्णव इष्यते ॥

निबन्धभूजसङ्कीर्णतरङ्गवरपञ्चकम् ।
मच्चित्तभूमण्डलात्तत्पर्यायार्णवहब(वार्ब)भौ ॥

भूजो वृक्षलतागुल्मसस्यभेदाच्चतुर्विधः ।
तत्र वृक्षश्चतुर्धा स्यात्तद्रीतिरभिधीयते ॥

वृक्षः पत्रो(त्रः)फलः पुष्पो दारुरित्यभिविश्रुतः ।
पत्रवृक्षस्तत्र भिन्नश्चतुर्धा शास्त्रवेदिभिः ॥
केचिद्भक्ष्याभक्ष्ययोग्याः केचिच्छायोपयोगिनः ।
केचिल्लेखनयोग्याश्च इति भेदश्चतुर्विधः ॥

* * * *

इति श्रीमत्समस्त . . . . . पर्यायार्णवे निबन्धनतरङ्गः प्रथमस्समाप्तः ॥

* * * *

इति श्रीमत्समस्तविद्यानिदान . . . . पत्रफलवृक्षप्रशंसा नाम द्वितीयस्तरङ्गस्समाप्तः ॥

* * * *

इति श्रीमत्समस्त . . . . . पुष्पदारुवृक्षकसंसारलतागुल्मसस्याविशेषपरिशीलनविचारो नाम तृतीयस्तरङ्गस्समाप्तः ॥ . . . .

इति श्रीमत्समस्त . . . . सङ्करप्रकरणे देवतिर्यग्जन्तुविचारो नाम चतुर्थस्तरङ्गस्समाप्तः ॥

End:

जीवनं भुवनं नम्भ्र(?) तोयं घनरसं सुखम् ।
सालो मत्स्यो जलस्नाविजलगेहोऽनिमीषकः ॥
चन्द्राकृतिकमत्स्ये तु गुडकस्तु प्रयुज्यते ।
ये(ए)वमादिकमन्यश्च(च्च) तत्र तत्र विनिर्दिशेत् ॥

Colophon:

इति श्रीमत्समस्तविद्यानिदानश्रीमत्परमशिवकरुणाकटाक्षपरिलब्धसर्वविद्यासारसर्वस्वाखिलविद्वद्द्विषत्कविराजकिरीटतटपटलघटनकिणीभूतपदार-

विन्दजगदेकपण्डितापरशिवावतारश्रीनीलकण्ठमिश्रविरचिते पर्यायार्णवे सङ्कर-प्रकरणे मनुष्यादिविचारो नाम सर्वे पञ्चमस्तरङ्गस्समाप्तः ॥

No. 1740. मेदिनीकोशः.

MĒDINĪKŌŚAḤ.

Substance, paper. Size, 12 × 6¼ inches. Pages, 159. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

This is an exhaustive lexicon of homonymous words by Mēdinikara, son of Prāṇakara. For further particulars *vide* pages 42 to 44 of the Report on a Search for Sanskrit and Tamil MSS. by M. Seshagiri Sastri, No. 2.

Beginning :

वृषाङ्काय नमस्तस्मै यस्य मौलिविलम्बिनी ।
जटावेष्टनजां शोभां विभावयति जाह्नवी ॥ १ ॥

पूर्वाचार्यकृतीर्वीक्ष्य शब्दशास्त्रं निरूप्य च ।
नानार्थशब्दकोशोऽयं लिङ्गभेदेन कथ्यते ॥ २ ॥

प्रायशो रूपभेदेन विशेषणवशात् क्वचित् ।
स्त्रीपुन्नपुंसकं ज्ञेयं विशेषोक्तेश्च कुत्रचित् ॥ ३ ॥

त्रिलिङ्ग्यां त्रिष्विति पदं मिथुने च द्वयोरिति ।
निषिद्धलिङ्गं शेषार्थं त्वन्ताथादि न पूर्वभाक् ॥ ४ ॥

रूपाद्युक्तं लिङ्गमुक्तं लिपिभ्रान्तिच्छिदे क्वचित् ।
विशेष्यनिघ्नेऽनुक्तेऽपि विज्ञेया वाच्यलिङ्गता ॥ ५ ॥

गुणे शुक्लादिकट्वाद्याः पुंसि स्युस्तद्वति त्रिषु ।
तीक्ष्णाद्याश्च गुणे क्लीबं गुणिलिङ्गास्तु तद्वति ॥ ६ ॥

क्लीबपुंसोरपि स्त्रीत्वं काप्यल्पत्वविवक्षया ।
जातिवाचकशब्दानामपि तत्स्त्रीविवक्षया ॥ ७ ॥

उद्भिदः प्रसवे क्लीबे हरीतक्यादयः स्त्रियाम् ।
पुष्पे जातीप्रभृतयः स्वलिङ्गा व्रीहयः फले ॥ ८ ॥

प्राङ्नानार्थोन्न तल्लिङ्गं द्वयोर्द्वन्द्वे न चैकता ।
शब्दावृत्तिर्न लिङ्गैक्ये सप्तमी न विशेषणे ॥ ९ ॥

क्लीबे नपुंसके पुंसि स्त्रियां योषिति च द्वयोः ।
त्रिषु चेत्यादि यद्रूपं तल्लिङ्गस्यैव वाचकम् ॥ १० ॥

नानार्थः प्रथमान्तोऽत्र सर्वत्रादौ प्रदर्शितः ।
सप्तम्यन्ताभिधेयेषु वर्तमानो विनिश्चितः ॥ ११ ॥

एकद्वित्रिचतुःपञ्चषड्वर्णानुक्रमात्कृतः ।
स्वरकाद्यादिकाद्यान्तवर्णैर्नानार्थसङ्ग्रहः ॥ १२ ॥

नानार्थकोषपुस्तकभारार्जनदुःखहानये कृतिनः ।
मेदिनिकरकृतकोषो विशुद्धलिङ्गोऽभिलिख्यतामेकः ॥ १३ ॥

कैकम् —

को ब्रह्मणि समीरात्मयमदक्षेषु भास्करे ।
कामग्रन्थौ चक्रिणि च पतत्रि (त्रौ) पार्थिवे तथा ॥ १४ ॥

मयूरेऽग्नौ च पुंसि स्यात् सुखशीर्षजलेषु कम् ।

कद्वि(:)—

अर्कोऽर्कपर्णे स्फटिके रवौ ताम्रे दिवस्पतौ ॥ १५ ॥

End:

हे है सम्बोधने हूतौ हो हौ शब्दस्तथैतयोः ॥

हत्रि :—

अहहेत्यद्भुते खेदे परिक्लेशप्रकर्षयोः ।
सम्बोधनेऽपि चोताहो परिप्रश्नविचारयोः ॥

इत्यव्ययानेकार्थवर्गः ॥

उत्पलिनीशब्दार्णवसंसारावर्तनाममालाख्यान् ।
भागुरिवररुचिशाश्वद्वो(तवो)पालितरन्तिदेवहरकोषान् ॥

अमरशुभाङ्कहलायुधगोवर्धनरभसपालकृतकोषान् ।
रुद्रामरदत्ताजयगङ्गाधरधरणिकोषांश्च ॥

हारावल्यभिधानं त्रिकाण्डशेषं च रत्नमालां च ।
अपि बहुदोषं विश्वप्रकाशकोषं च सुविचार्य ॥

वाग्भटमाधववाचस्पतिधर्मव्याडितारपालाख्यान् ।
अपि विश्वरूपविक्रमादित्यनामलिङ्गानि सुविचार्य ॥

कात्यायनवामनचन्द्रगोमिरचितानि लिङ्गशास्त्राणि ।
पाणिनिपदानुशासनपुराणकाव्यादिकं च सुनिरूप्य ॥

षट्शतगाथाकोषप्रणयनविख्यातकौशलेनायम् ॥
मेदिनिकरेण कोषः प्राणकरसूनुना रचितः ॥

Colophon :

इति मेदिनिकरकृतानेकार्थकोषस्समाप्तः ॥

No. **1741.** मेदिनीकोशः.

MĒDINĪKŌŚAḤ.

Substance, paper. Size, 13¼ × 8¼ inches. Pages, 195. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

Same as the above.

Begins on fol. 20*a*. The other work herein is Hārāvalī 1*a*. A table of contents is found in the beginning.

No. 1742. मेदिनीकोशः.

MĒDINĪKŌŚAḤ.

Pages, 54. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1691.

To the end of Ṇānta.

No. 1743. वररुचिकोशः—सव्याख्यः.

VARARUCIKŌŚAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 9¼ × 4⅛ inches. Pages, 44. Lines, 11 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, old.

Complete.

This is a work on the gender of Sanskrit nouns. The author of the commentary refers in the introduction to Jaimini, Kātyāyana, Vyāsa, Saṅkara the poet, Ānanda the poet, Daṇḍin, Vātsyāyana and Śāśvata.

Beginning:

पाशाङ्कुशप्रभृतिभूषणभूषिताङ्गीं
सर्वाङ्गरम्यरमणीयविचित्रवेषाम् ।
ब्रह्मादिसेवितपदां कमनीयरूपां
दुर्गां भजामि सततं त्रिपुरारिसेव्याम् ॥ १ ॥
शब्दा बहुविधा लोके सन्ति यद्यपि विस्तरात् ।
तथापि केचिद्बद्यन्ते छात्रा भावत्कहेतवे ॥ २ ॥
जातिशब्दाः क्रियाशब्दा गुणशब्दास्तथापरे ।
संज्ञाभेदा भवन्त्यत्र सङ्क्षेपादुच्यते विधिः ॥ ३ ॥

गौरश्वः पुरुषो हस्ती शकुनिर्ब्राह्मणस्त्विति ।
एधते धयते शेते भवतीत्येवमादयः ॥ ४ ॥

रक्तः श्वेतोऽर्बुदः कृष्ण एवं डित्थकपित्थवत् ।
पुंसि केचित् स्त्रियामन्ये क्लीबे केचिदुदीरिताः ॥ ५ ॥

स्तनकेशवती स्त्री स्याल्लोमशः पुरुषस्स्मृतः ।
अनयोरन्तरं यच्च तद्वै प्रोक्तं नपुंसकम् ॥ ६ ॥

दृष्ट्वा जैमिनिकोषसूत्ररचनां कात्यायनीयं मतं
व्यासीयं कविशङ्करप्रभृतिभिर्यद्भाषितं निश्चयात् ।
यश्चानन्दकविप्रवीररचितं बद्धं च यद्दण्डिना
यद्वात्स्यायनशाश्वतादिकथितं कुर्वेऽभिधानाद्भुतम् ॥ ७ ॥

मा कुर्वेत्तु(र्वन्तु)भयं करालकलितः प्रायः श्रुतेनी(र्ना)शनात्
सर्वभ्रान्तजनादनेककविताहीनप्रगल्भाश्रयात् ।
उद्गा(द्धा)रं भवतां विधाय हृदये भो भ्रातरोऽयं मया
कर्तव्यः परमोद्यमः श्रमविधेः शब्दात्कुतस्सीदथ ॥ ८ ॥

किं पद्यभाररचनाभिरनेकवारं
किं वल्गनैः किमिह दर्पपरीतवाक्यैः ।
यल्लभ्यते किल समाधिविधेर्विधानात्
किं तत्र विस्तरविवेचनवाग्भिरर्थः ॥ ९ ॥

को वेद शब्दजलधेरखिलस्य पारं
सारं विधाय विधिना मनसो विचारात् ।
शम्बूकम(क)र्कटझषादिभिरेव सङ्गः
प्रायो भवेदिह न रत्नमिलिः कदापि ॥ १० ॥

यावान् कश्चित् तान्तः शब्दोऽत्र नपुंसके हि बोद्धव्यः ।
वर्ज हि पुत्रमन्त्रश्चित्रानेवं गरित्रं च ॥ १ ॥

यावानिति समुच्चये । कश्चिद्यस्त्रान्तश्शब्दः स नपुंसके बोद्धव्यः। पुत्रमन्त्रश्चित्रशब्दान्वर्जयित्वेत्यर्थः । यथा—

"सूत्रं शस्त्रं शास्त्रं मित्रं पत्रं पवित्रं च ।
गात्रं पोत्रं पात्रं दात्रं सत्रं व(च)रित्रं च ॥" इत्यादि ।

अयं पुत्रः सुतः । अयं मन्त्रो होमवाच्यो वेदश्च । हिशब्दोऽनुक्तसमुच्चयार्थः । तेन छत्रछात्रविष्णुमित्रादीनां पुंस्त्वप्राप्तेस्सिद्धिः । अयं छत्रो नर्तकः । आतपवारणवाचकस्य छत्रशब्दस्य नपुंसकतैव इदं छत्रं वर्षातपवारणम् । अयं श(छा)त्रोऽध्येता । अयं विष्णुमित्रः कश्चित्पुरुषः ॥ १ ॥

यात्रा मात्रा भस्त्रा दंष्ट्रा विद्या(त्) स्त्रियां वरत्रा च ।
ईदूदन्तं यच्चैकाच् शरद्दरद्दृषत्त्रावृषश्चैव ॥ २ ॥

* * * *

स्थूणोर्णे स्त्रीयोगे स्तो गृहशशपूर्व[क]योर्नपुंसकता ।
सर्वस्याक्षिनाम्नो जलनाम्नश्चैव मुक्त्वापः ॥ ३ ॥

* * * *

जलकुसुमनाम सर्वं नपुंसकं स्यात्पद्मस्तु विभाषया ।
अभ्राद्दतेऽम्बुदाख्या हि केशनखदन्तसंज्ञाश्च ॥ ४ ॥

End:

व्रजशूलौ पुंसि नपुंसके च मृधम् ।
कम्बलतोमरसुकुलकण्टु(न्दु)काः पुंसि भ[ा]स्त्रा स्त्री ॥ ८८ ॥

* * * *

आकारान्तमीकारान्तं यत्स्थावरं जङ्गमं तत्सर्वं स्त्रीगं भवति । आकारान्तं स्थावरं यथा—इयं गङ्गा, यमुना, नर्मदा । ईकारान्तम्—

शरावती, सरस्वती, इत्यादि । आकारान्तं जङ्गमं यथा—इयं देवता, यज्ञदत्ता, वलाका, अम्बिका, के[ति]त्यादि । ईकारान्तम्—कुमारी, गौरी, ब्राह्मणी, हस्तिनी । (ऊकारान्तं यथा—)श्वश्रूः, वधूः । क्वचिदिति किम्? कटप्रूः, धान्यलूः । अयं योनिः, इयं योनिः ॥ ८९ ॥

वाग्विषयस्य च महतस्सङ्क्षेपत एष विधिरुक्तः ।
यन्नोक्तमत्र सद्भिः तल्लोकत एव बोद्धव्यः ॥ ९० ॥

Colophon :

इति श्रीमदखिलवाग्विलासमण्डितसरस्वतीकण्ठाभरणानेककविशरणश्रीनरपति[सेवि]सेवितविक्रमादित्यकिरीटकोटिनिघृष्टचरणारविन्दाचार्यवररुचिविरचितो लिङ्गविशेषविधिस्समाप्तः ॥

समाप्तोऽयं वररुचिकोशः ॥

संवत् १८७२ माघकृष्णप्रतिपदा ग्रन्थसङ्ख्या ॥ ४८० ॥

No. 1744. विश्वनिघण्टुः.

VIŚVANIGHAṆṬUḤ.

Pages, 99. Lines, 6 on a page.

Complete.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1735.

This is a homonymous lexicon by Viśvakavi.

Beginning :

श्रीवाणीपरमानन्दनिदानं पदपङ्कजम् ।
अज्ञानान्धनिमग्नानां प्रकाशनमुपास्महे ॥
मातामहमहाशैलं महस्तदपितामहम् ।
जगतः कारणं वन्दे कण्ठादुपरि वारणम् ॥
कारणं चादिजगतां मारणार्थमनागसम् ।
वारणाननमात्मानमद्वयं समुपास्महे ॥

सर्वव्याकरणाम्भोधिं सर्वकोशमहोदधिम् ।
विलोड्य वाणीजनितकवितानन्दनिर्भरः ॥
कविराण्मस्तकारोहकौतूहलसमन्वितः ।
वीरो विश्वकविर्विश्वकोशं पूर्णं करोति सः ॥
सारङ्गश्चन्द्रहंसाब्जचातके गजभृङ्गिषु ।
वीणावारिदकन्दर्पशङ्करार्यमवारिषु ॥

End:

नानार्थप्रथमान्तोऽत्र सर्वत्रादौ प्रदर्शितः ।
सप्तम्यन्तेषु सिद्ध्यर्थं व्याकर्णपदवेदिना ॥
श्रीमद्विश्वकविर्विरिञ्चिवदनश्रेष्ठासनाधिष्ठिता-
वाणीवाणिजसर्वसूत्रजनितव्याकर्णमाकर्ण्य तम् ।
आलोड्यालोड्य कोशं सकलबुधजनारञ्जनानन्दकन्दं
चक्रे चक्रगदाधराङ्घ्रिकृपया विश्वैकविश्वाभिधम् ॥
इति विश्वकोशस्संपूर्णः ॥

No. **1745.** विश्वप्रकाशः.

VIŚVAPRAKĀŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 136. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

This is a homonymous lexicon by Mahēśvara. For remarks and extracts see pages 44 and 192 of the Report on a Search for Sanskrit and Tamil MSS. by M. Seshagiri Sastri, No. 2.

No. **1746.** विश्वप्रकाशः.

VIŚVAPRAKĀŚAḤ.

Pages, 138. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 51*a* of the MS. described under No. 1735.

Same as the last.

Beginning :

स्तुतिर्म(वीम)हे महामोहक्लेशातङ्कभिषग्वरम् ।
त्रैधातुकविधानज्ञं सर्वज्ञं दुःखहानये ॥

कलाविलासान्मकरन्दबिन्दुमुद्रां विनिद्रे हृदयारविन्दे ।
या कल्पयन्ती रमते कवीनां देवी नमस्यामि सरस्वतीन्ताम् ॥

कवीन्द्रकुमुदानन्दकन्दोद्यमसुधाकरम् ।
वाचस्पतिमतिस्पर्धिशेमुषे(षी)चन्द्रिकोज्ज्वलम् ॥

क्षुभ्यत्क्षु(त्सु)धाब्धिकल्लोलमालोल्लासियशःप्रियम् ।
गुरुं वन्दे जगद्वन्द्यं गुणरत्नैकरोहणम् ॥

श्रीसाहसाङ्कनृपतेनर(रन)वद्यविद्या-
वै(वे)द्यान्तरङ्गपदमद्वयमेव बिभ्रत् ।

No. 1747. विश्वप्रकाशः.

VIŚVAPRAKĀŚAḤ.

Substance, paper. Size, 11½ × 7 inches. Pages, 304. Lines, 19 on a page. Character, Telugu. Condition, much injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*b*. The other work herein is Purāṇasūcī 305*b*.
Breaks off in Yānta.
Same as the last.

No. 1748. विश्वप्रकाशः.

VIŚVAPRAKĀŚAḤ.

Substance, palm-leaf (Śrītāla). Size, 11¼ × 2¼ inches. Pages, 215. Lines, 11 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śēṣāmara 109*a*.
Same as the last.

No. 1749. विश्वप्रकाशः.

VIŚVAPRAKĀŚAḤ.

Pages, 44. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1696.

Up to Dhānta.

Same as the last.

No. 1750. विश्वमेदिनी.

VIŚVAMĒDINĪ.

Pages, 57. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 163*a* of the MS. described under No. 1595.

Complete in 3 Kāṇḍas dealing with Nānārtha (homonyms), Paryāya (synonyms) and Avyaya (indeclinables). This is a homonymous and synonymous lexicon by Sārasvatamiśra, son of Mahādēva; and he refers herein to a work of his own called Hēmamēdinī.

Beginning:

श्रितानन्ताण्डसम्भूतताण्डवार्चातिसङ्ख्यकम् ।
अप्रतिद्वन्द्वदाम्पत्यमुमानाथमहं भजे ॥

यद्दिव्यातिकटाक्षलेशविभवाद्ब्रह्मादयो मोहिता
यद्वाक्यामृतवार्धिराशिपटले शेषादयो विस्मृताः ।
यल्लीलाविभवाम्बुधौ मधुरिपुः कान्ताकृतिस्सस्पृहं
सोऽयं चन्द्रकलावतंसकलितो मां पातु माहेश्वरः ॥

एवंकृतमहादेवतनुजात्मकभास्वता ।
अमेयानन्दसंराजन्मानसेन मयाधुना ॥

क्रियते पूर्वमर्यादप्रतिभाव्यपदास्पदम् ।
शब्दानुशासनं चारुशब्दार्थातिविजृम्भितम् ॥

सम्यङ्नानार्थपर्यायाव्ययकाण्डत्रयान्विता ।
मद्बुद्धिक्षीरधेरद्य राजते विश्वमेदिनी ॥
समष्टिभिन्नशब्दार्थाभिन्नभिन्नप्रभेदतः ।
नानार्थश्चापि पर्यायोऽप्यव्ययोऽपि च तादृशः ॥
नित्यवाच्यगलिङ्गादिग्रहणेच्छा भवेद्यदि ।
मदुक्तहेममेदिन्यामस्ति लिङ्गानुशासनम् ॥
तत्र कादिक्षान्तवर्णनानार्थकपदावळेः ।
मेळनं क्रियते चात्राभिन्नशब्दप्रपञ्चने ॥
व्यक्तायान्तु यथायोगमव्यक्तौ व्यक्तिकल्पनम् ।
सर्वत्रैवं नियमनं पूर्वशास्त्रानुरोधतः ॥
शङ्कुर्वल्मीकभेदे स्याद्रोगे मत्स्ये महेश्वरे ।
वकुले कामदेवेऽपि कीलवल्लीविभूतिषु ॥

End:

अन्तरं मध्यसामीप्यवैराग्यप्रभवादिषु ।
उपांशु स्याद्रहस्येऽपि चाञ्जसा त्वरितेऽपि च ॥
अन्तरेणापि सम्बुद्धौ सन्त[ा]तार्थेऽपि साधने ।
समन्ततस्सर्वतोऽर्थे शोभानार्थशुभार्थयोः ॥

Colophon:

इति श्रीमत्सकलेश्वरमहेश्वरीमहेश्वरविलासनिवासमाननिरङ्कुशसर्वविद्यानवद्यसारस्वतमिश्रविरचितायां विश्वमेदिन्यां कादिक्षान्तनानार्थाव्ययशब्दनिरूपणं नाम सर्वे तृतीयः काण्डः समाप्तः ॥

No. **1751.** विश्वमेदिनीव्याख्या—सुमनःकान्ता.

VIŚVAMĒDINĪVYĀKHYĀ—SUMANAḤKĀNTĀ.

Substance, palm-leaf. Size, 18 × 1½ inches. Pages, 42. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old. Complete.

This commentary is said to have been composed by Vācaspatimiśra, grandson of Sārasvatamiśra, the author of the text.

Beginning :

निखिलागमपल्लविते निगमशिरस्तन्त्रशीतलोद्याने ।
मधुरतरमञ्जुवाचः कूजन्नास्ते गिरीशकलकण्ठः ॥

यदनुग्रहसंवळितश्रीविद्यासारघुटिकसिद्धोऽभूत् ।
सारस्वतमिश्रोऽयं सर्वज्ञस्तं सदाहमहमीळे ॥

यत्करुणादृष्टिवशान्यक्कृतकविराजबृन्दमखिलेशम् ।
तत्पुत्रं मत्पितरं सततं शिरसा नतोऽस्मि सर्वज्ञम् ॥

यत्सारस्वतमिश्र(ा)द्वाचस्पतिमिश्रनाम समभून्मे ।
तं जनकजनकमार्यं शिरसा वन्दे गृहीतशिवतत्त्वम् ॥

अधुना तत्कृतविलसन्मेदिनिभावार्थवेदिसामर्थ्यम् ।
रम्यं सुमनःकान्तं कलये व्याख्यानदीपविशदार्थम् ॥

तत्र च ये ये गूढाः कोविदराज्यां समस्तनिगमान्ताः ।
तत्रैव बहुविधार्थ द्र(प्र)जयामि ह सर्वशास्त्रसङ्गत्या ॥

अथ महान् कविराजशिरोमणिस्सारस्वतमिश्रः प्रथमं निखिलनिगमागमान्तस्सा (सा) रसंवेदनीयपरतत्त्वनिदानमहेश्वरभजनरूपमङ्गळमाचरति श्रित इति—श्रिताः स्वस्मिन्नाश्रिताः। प्रदेशविशेष इति सूच्यते। ये अनन्ताण्डाः अनन्तब्रह्माण्डाः। तेषु सम्भूताः। एतेन "मायान्त(न्तु) प्रकृति विद्यात् इ"ति श्रुत्या "सत्त्वं रजस्तम इति प्रकृतेस्सम्भवा गुणाः" इति चि[त]दंशभूता इति सूच्यते। यास्ताण्डवार्चाः ताण्डवशीला विग्रहाः।

End :

सादृश्यषट्के। अतिशय इति यावत्। पालनादिषु व्यापारादौ। माहात्म्यपञ्चके। अवधारणषट्के भिन्नषट्के। मर्याद(ा)पञ्चके। निश्चयषट्के

प्रकाशादिषु । प्रभावादिकृत्यर्थः । मणिकुट्टिमे स्थलविसे(शे)ष इति यावत् । अतिसहाये अत्यन्तचतुष्टये । रणादिषु विहारादौ । सम्भावनादिषु समाचारादौ । कुत्सादिषु वितर्कादौ । अतिशयादिषु मनोहरादौ । कळचाणपञ्चके प्रळयादिषु प्रकारादौ । साम्यादिके साधारणादिके । प्रबलादिषु प्रयोजनादौ । प्रभवादिषु विचारादौ । अनन्तत्वान्निगदत इतीति ॥

Colophon :

इति श्रीपण्डितसार्वभौमवाचस्पतिमिश्रविरचितायां विश्वमेदिनीव्याख्यायां सुमनःकान्ताख्यायां सर्वं तृतीयकाण्डस्समाप्तः ॥

No. 1752. विशेषामृतम्.

VIŚEṢĀMṚTAM.

Pages, 7. Lines, 7 on a page.

Complete.

Begins on fol. 153*a* of the MS. described under No. 1595.

This is a lexicon giving the alternative forms of certain words by Tryambakamiśra. The name Viṣāmṛta found in the Śabdārthakalpataru is either wrong or refers to a different work.

Beginning :

सौरेरासाधारं मौरीविशदाङ्क[धं]कम[मा]नीयम् ।
पौरीषालाधारं गौरीरमणं भजामि कमनीयम् ॥

श्रीमद्द्वात्रिंशभाष्यप्रविगतपदवैचित्र्यविच्चित्रवृत्त्या
संज्ञातं शब्दजातं समरसमनसा किञ्चिदूनं विलोक्य ।

श्रीमद्वाणीविलासे परिगतपदतश्शेषबुद्ध्यातिसूक्ष्मं
कुर्वेऽनिर्वाच्यभाष्यान्तरगतसरसो निर्विशेषामृतौघान् ॥

तन्निबन्धनसारेण करिष्यामि पदावळिम् ।
कलयन्त्वलसद्बुद्ध्या सर्वभाष्यार्थवेदिनः ॥

अनाध्यायमहं कुर्वे तदनाध्यायनात्परम् ।
एतत्स्वाध्यायसरसं तपस्स्वाध्यायनः(ना) त्परम् ॥

विरिञ्चिनो विरिचनो विरिञ्ची च विरिञ्चनः ।
विरिञ्चिश्च विरिञ्चश्च विरिञ्चीरपि कथ्यते ॥

परमं परमेष्ठी च परोरश्चापि कथ्यते ।
पिता पितामहः पीता पैतामहपितामहौ ॥

स्वयम्भूर्भूस्स्वभूस्स्वभूर्विधाता विधता विधा ।
धाता धता च द्रुहिणो(णः) द्दषणो(णः) प्रोषणोऽपि च ॥

End:

आलोकश्च विलोकोऽपि लोकोऽपि च विलोकनम् ।
मानको मानहश्चापि वटहो वटवोऽपि च ॥

एतच्छब्दपरम्परार्थकलने द्वात्रिंशभाष्यावळी-
प्रोद्यत्सारविळासभासुरलसत्स्वान्तो विना भूतले ।
को वेत्येव विचिन्त्य निर्मलधियाप्यत्रोपरम्यामहो
नो चेदेवमहो महेश्वरसमः को वास्ति सर्वङ्कषः ॥

श्रीमच्चन्द्रकिशोरखेलनलसन्मौलीसमालोकन-
प्रोद्यन्मानसचन्द्रशेखरदयासम्प्राप्तविद्यानिधेः ।
श्रीमत्त्र्यम्बकमिश्रविश्रुततरतस्सम्यक्कृतं सादरं
सम्पूर्णं सकलागमान्तररसास्वादं विशेषामृतम् ॥

इति श्रीमदरुणाकटाक्षवीक्षणसम्पादितानन्दमुकुन्दकरारविन्दनयनारविन्दपूजितपादारविन्दसकुतुकचन्द्रशेखरदयावलम्बनचितत्रिभावनसामर्थ्यजगदेकपण्डितहंवीरश्रीमत्त्र्यम्बकमिश्रविरचितं वि(शे)षामृतं नाम पाण्डित्यरसायनं सम्पूर्णम् ॥

No. 1753. वैजयन्ती.

VAIJAYANTĪ.

Substance, paper. Size, 13⅜ × 8⅜ inches. Pages, 247. Lines, 22 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new. Complete.

This is a synonymous and homonymous lexicon by Yādavaprakāśa.

Copying was finished on the 20th Sept. 1883.

A good edition hereof has been brought out by Dr. G. Oppert.

Beginning:

ओङ्कारार्थाय तत्त्वाय वाच्यवाचकशक्तये ।
ब्रह्मसंज्ञाय पूर्वेषां गुरूणां गुरवे नमः ॥

प्रकाश्याष्टविधं लिङ्गं निर्लिङ्गं वचनानि च ।
वैजयन्तीति विख्यातं क्रियते नामशासनम् ॥

स्त्रीपुन्नपुंसकं लिङ्गं सङ्कीर्णं तच्च पञ्चधा ।
नृस्त्रीनृषण्डषण्डस्त्रीत्रिलिङ्गं वाच्यलिङ्गकम् ॥

समासलिङ्गाद्विधितस्साहचर्यात्पृथक्कृतैः ।
लिङ्गं विद्यात्प्रयोगाच्च क्तिन् सर्वत्रापि च स्त्रियाम् ॥

यत्प्रवृत्तं समासस्य लिङ्गं तत्स्यात्समासिनाम् ।
विशेषविधितः क्वापि लिङ्गं तत्राप्ययं क्रमः ॥

स्त्रीलिङ्गे स्त्रीत्ययं शब्दः पुंलिङ्गे ना पुमानिति ।
षण् क्ली नपुमिति क्लीबे ये च षण्डार्थवाचिनः ॥

त्रिष्वित्युक्तिर्वाच्यलिङ्गे त्रयीशब्दास्त्रिलिङ्गके ।
अस्त्रीत्यादिनिषेधेषु नृषण्डादीतरद्वयम् ॥

ज्ञातैर्लिङ्गैस्साहचर्यात्क्वचित्स्याल्लिङ्गनिश्चयः ।
एकत्र सर्वे पुंलिङ्गाः स्त्रियोऽन्यत्र इतो नपुम् ॥

इत्येकस्यापि पर्याया लिङ्गायात्र पृथक्कृताः ।
प्रयोगात्प्रायशो लिङ्गमुदन्तस्संशये पुमान् ॥
सन्दिग्धद्विवचोऽन्तं क्ली ना स्याद्बहुवचोऽन्तके ।
समासे स्युः पृथक्सर्वे शब्दं बहुवचोऽन्तके ॥
न पूर्वशब्दभागत्र पुनस्त्वन्तमथादितः ।
इति परिभाषा ॥

स्वर्गो नाकस्सुरावास ऊर्ध्वलोकः फलोदयः ।
सै(सौ)रिको भोगभूमिस्स्त्री दिवि द्यौश्च त्रिविष्टपम् ॥

End:

अनेकमितिशब्दस्य तद्विशेषस्य चैकता ।
सङ्ख्यार्थस्स्याद्बहुव्रीहेर्यथानेका वधूरिति ॥
विरो(धे) पूर्वदौर्बल्यं ला(लो)कतश्शेषमुन्नयेत् ।
इति सामान्यन्यायाः ॥

सर्वे जनास्सहस्रास्या युगपद्वक्तुमुद्यताः ।
न कलामपि भारत्या ब्रूयुर्वर्षशतैरपि ॥

इति यतिजनसङ्घपूजिताङ्घ्रिप्रथितयशा भुवि यादवप्रकाशः ।
व्यरचयदभिधानशास्त्रमेतत् सह वचनैस्सह लिङ्गसङ्ग्रहेण ॥
एतां कृतामष्टभिरुक्तकाण्डैः भूतस्वरूपैरिव नाममालाम् ।
धत्तां विशाले हृदये मुरारिः स्वां वैजयन्तीमिव वैजयन्तीम् ॥
एवं सूक्ष्मन्यायनिर्णीतशब्दैस्सर्वार्थानां व्यञ्जकोऽसौ निबन्धः ।
संवित्तीनां भूषणं सत्कवीनां प्राप्तः पारं वैजयन्तीनिघण्टुः ॥

नानाविद्यावेद्यवाग्रत्नमालामूर्ते(र्ते) वेदं वेदयन्ती त्रिवेद्याः ।
बो(रो)द्धुं बुद्धिध्वंसकध्वान्तचक्र(क्रं)प्राज्ञौ ज्ञे(ज्ञैर्ज्ञे)या वैजयन्ती जयन्ती ॥

Colophon:

इति भगवता विदितनिखिलनिगमनिचयरहस्यविद्येन दिनमणिसमतेजसा सकलतत्त्वप्रकाशेन यादवप्रकाशेन विरचितायां वैजयन्त्यां शेषकाण्डे लिङ्गसङ्ग्रहाध्यायः ॥

अक्षरं यत्परिभ्रष्टं मात्राहीनन्तु यद्भवेत् ।
क्षन्तुमर्हन्ति विद्वांसः प्रियपुत्रापराधवत् ॥

आदर्शदोषान्मतिविभ्रमाद्वा
श्रुत्यर्थहीनं पुरुषं मया यत् ।
तत्सर्वमार्यैः परिशोधनीयं
प्राणे(ये)ण मुह्यन्ति च ये लिखन्ति ॥

No. 1754. वैजयन्ती.

VAIJAYANTĪ.

Substance, paper. Size, 14 × 8½ inches. Pages, 434. Lines, 15 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

Same as the above work

No. 1755. वैजयन्ती.

VAIJAYANTĪ.

Substance, palm-leaf. Size, 17½ × 1½ inches. Pages, 30. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Contains the Paribhāṣākāṇḍa, the Dvyakṣarakāṇḍa, and the Tryakṣarakāṇda to the end of Arthavalliṅgādhyāya.

No. 1756. वैभाषिककोशः सव्याख्यः.

VAIBHĀṢIKAKŌŚAḤ WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 12⅛ × 9¾ inches. Pages, 363. Lines, 20 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

This lexicon gives the alternative forms of certain words. It is commented upon by the author himself who is Kṛṣṇakavi, son of king Lakṣaṇa and Mallikā. The date of the composition of the work is given as Kali 4869, Sarvadhāri, and of the commentary as Kali 4882.

Beginning :

वैभाषिकस्य कोशस्य व्याख्यानं क्रियते मया ।
कोशकारेण च कवौ विरलाः पण्डिता इति ॥

व्यक्तिद्वयं जगति येन समानमर्थं
प्राप्नोति तं कमलकोशकुरङ्गपाणिम् ।

लक्ष्मीसमेतपुरुषोत्तमदेहशोभा-
दस्यो(स्वो)त्तमाङ्गरुहमर्धसतिं प्रपद्ये ॥

व्यक्तिद्वयमिति। येन साम्बेन परमेश्वरेण व्यक्तिद्वयं स्त्रीपुरुषयुगलं जगति सर्वलोक इत्यर्थः । समानमेकम्(अर्थन्) लक्ष्मीं(क्ष्यं) विषयाणि शब्दादीनि प्राप्नोति नेत्रद्वयदृष्टरूपद्रव्यवदेकत्वेन गृह्णाति। कमलकोशश्च तु(कु)रङ्गश्च वामदक्षिणपाण्योर्यस्य सः, लक्ष्मीसमेतपुरुषोत्तमदेहशोभादस्यो(स्वो)त्तमाङ्गरुहं तटिद्गौर्या लक्ष्म्या सह विवाहमण्टपभद्रासने क्षुमाकुसुमसमानकोमलकायेन तां संश्लिष्य सुखासीनस्य नारायणस्य शोभां क्रमेणापहरन्तः पिङ्गलजटानीलालकाः तम् अर्धसतिम् अर्धशरीरलग्नसतिं साम्बशिवम्। गोस्त्रियोरुपसर्जनस्येति ह्रस्वः । प्रपद्ये सेवे पद गतौ। सूच्यार्थसूचनं मुद्रा प्रश्र(स्तु)ताथ(र्थ)परैः पदैरिति लक्षणानुगत्या मुद्रालङ्कारोऽयं वक्ष्य-

माणानां द्विरूपाणां शब्दानामेकार्थप्रतिपादकत्वं सूच्यते। अयं(त्र) वसन्त-
तिलकावृत्तम्। त्भौ जौ गाविति छन्दस्सूत्रात्॥

End:

एवमन्येऽपि बोद्धव्याः स्त(तत्त)त्संब(न्ध)मात्रतः।
भूरिप्रयोगादेतेषां परिज्ञानं यथाक्रमम्॥

शब्दस्वरूपं जानाति कः पुमान् शङ्कराद्दते।
यथामति यथाशास्त्रं यथाशक्ति कृतं मया॥

द्विरूपशब्दजालानां क्वचिदेकबहुत्वयोः।
दिङ्मात्रं दर्शितं रूपं तत्र तत्र समीक्ष्य च॥

पण्डिता दोषमुत्सृज्य सारमादाय सादरम्।
काव्यश्चेद्रक्ष्यमत्रायं श्रमो युष्माभिरीक्षितः॥

कृतः फलं किमिति चेदत्र किञ्चिद्विशिष्यते।
अनुप्रासानुरोधश्च तथैव पद[ा]स(सं)हिता॥

छन्दोनिर्बन्धरहिता वर्ण्यस्वरसपोषणम्।
सूत्रवार्तिकभाष्यप्राचीनवाक्यप्रमाणता॥

संभवन्ति कथं श्लोका हृदयालुमनोरमाः।
विरूपमन्तरेणास्मात्कोशो वैभाषिकस्स्मृतः॥

कविकृष्ण इति ख्यातो लक्षणनृपतेश्च मल्लिकादेव्याः।
तनयो विनयग्राही रा . . . स्मिन्नर्थिकृतो ग्रन्थे॥

न्यधायि वैभाषिककोशमालिका सदार्धनारीश्वरवक्षसि स्फुटम्।
विलक्षणं व्यक्तिरहो न या स्फुरेत्किमस्ति भेदार्थवतीशितुर्मया॥

* * * *

त्रिंशत्प्रथमसर्गे स्युः श्लोका वैभाषिकाभिधे।
कोशे द्वितीयसर्गे च सप्ताशीतिस्ततः परे॥

नवसप्ततिरेव स्युः तृतीये च चतुर्थके ।
पञ्चाशीतिः पञ्चमे स्युरष्टषष्ट(ष्टि)स्ततः परे ॥

पञ्चसप्ततिकाष्षष्ठे पञ्चपञ्चाशदुत्तरे(रम्) ।
शतं सप्तमसर्गेऽस्मिन् अष्टमे संप्रकीर्तिताः ॥

स्युरष्टपञ्चाशदुत्तरशतं नवमे तथा ।
अष्टपञ्चाशच्छिरस्कद्विशतं दशमे ततः ॥

चतुष्षष्टिस्तथैकादशे सर्गे विबुधैस्स्मृताः ।
द्विपञ्चाशदिति स्युस्ते सर्वे चन्द्रचतुष्टये ॥

निमित्तस्सर्वधार्य्यब्धे कोशो वैभाषिकाभिधः ।
रन्ध्रारिमद्वेथा(दा)ब्दैर्यदा निर्गलितः कलिः ॥

निर्मितं कविनैवास्य व्याख्यानं प्लववत्सरे ।
वैभाषिकाभिधे कोशे प्रथमसर्गे त्रिंशच्छ्लोकाः ॥ ३० ॥

द्वितीयसर्गे सप्ताशीतिश्लोकाः ॥ ८७ ॥

तृतीयसर्गे नवसप्ततिश्लोकाः ॥ ७९ ॥

चतुर्थस्सर्गे पञ्चाशीतिंश्लोकाः ॥ ८५ ॥

पञ्चमसर्गे अष्टषष्टिश्लोकाः ॥ ६८ ॥

षष्ठ[ः]सर्गे पञ्चसप्तका(ति)ःश्लोकाः ॥ ७५ ॥

सप्तमसर्गे पञ्चपञ्चाशदुत्तरशतं श्लोकाः ॥ १५५ ॥

अष्टमसर्गे अष्टपञ्चाशदुत्तरशतं श्लोकाः ॥ १५८ ॥

नवमसर्गे अष्टपञ्चाशच्छिरस्कद्विशतं श्लोकाः ॥ २५८ ॥

दशमसर्गे तु चतुष्षष्टिः श्लोकाः ॥ ६४ ॥

एकादशे सर्गे द्विपञ्चाशच्छ्लोकाः ॥ ५२ ॥

अस्मिन् कोशे ते(स)र्वे मिलिताः श्लोकाः चन्द्रचतुष्टये ११११ रन्ध्रारिमदवेदाब्दैः ४८६९ यदा निर्गलितः कलिः । तदा सर्वधार्य्यब्दे वैभाषिकाभिधः कोशो निर्मितः नेत्रनागमदाम्नायैरब्दैः ४८८२ यदा गलितः कलिः तदा अस्य वैभाषिककोशस्य व्याख्यानं निर्मितं केनेत्याकाङ्क्षायां कविनैवेति कोशकारेणैवेति स्पष्टमुक्तम् ॥

Colophon:

इति श्रीमद्वैभाषिककोशे सव्याख्याने पर्यायशब्दबहुत्वाधिकारे एकादशसर्गस्समाप्तः ॥ २६–१०–९४ ने जयसं० ॥ आश्वयुजकृष्ण १३ त्रयोदश्यां भार्गववारे समाप्तोऽयं श्रीरस्तु ॥

No. 1757. शब्दभेदप्रकाशः.

ŚABDABHĒDAPRAKĀŚAḤ.

Substance, paper. Size, 10⅜ × 4⅝ inches. Pages, 17. Lines, 16 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

Complete.

Copying finished on Thursday the third of Āṣāḍha-śuddha in the year Khara.

This is a lexicon giving the alternative forms of certain words. The work is attributed in the colophon of the MS. described under the next number to Bhaṭṭōjidīkṣita.

Beginning:

प्रबोधमाधातुमशाब्दिकानां कृपामुपेत्यापि सतां कवीनाम् ।
कृतो मया रूपमवाप्य शब्दभेदप्रकाशोऽखिलवाक्पयोधेः ॥

प्रायो भवेद्यः प्रचुरः प्रयोगः प्राणंशो(माणिको)दाहरण[:]प्रती(णी)ति(त): ।
रूपादिभेदेषु विलक्षणेषु विचक्षणो निश्चिनुयात्तमेव ॥

क्वचिन्मात्राकृतो भेदः क्वचिद्वर्णकृतोऽत्र च ।
क्वचिदर्थान्तरोल्लेखाछ(च्छ)ब्दानां रूढितः क्वचित् ॥
जागर्ति यस्यैष मनस्सरोजे स एष शब्दार्थविवर्त्तनेशः ।
निजप्रयोगार्पितकामचारः परप्रयोगप्रसरार्गलश्च ॥

विद्यादगारमागारमपगामापगामपि ।
अरातिमारातिमथो अम आमश्च कीर्तितः ॥
भवेदमर्ष आमर्षोऽप्यङ्कुरोऽङ्कूर एव च ।
अन्तरिक्षमन्तरीक्षमगस्त्योऽगस्तिरित्यपि ॥
अटरूष(प)आ(श्वा)टरूषो(पोऽ)वश्योऽवश्याय इत्यपि ।
प्रतिश्यायः प्रतिश्यावो भाल्लूको भल्लुकोऽपि च ॥

End:

नपुंसकत्वेऽप्येतच्च मालावत्परिकीर्तितम् ।
षष्ठ्यापराशुराशाल . . . . . .
स्त्रीत्वेऽपि वनवच्चैतत्स्यान्नदीवदथोच्यते ।
आस्थानं नगरं स्थानं स्थालश्च पटलं पुरम् ॥

इति अङ्गरूप . . . . करचितप्रमुखासु गद्यपद्यप्रबन्धरचनासु वितन्वतैव(?) ।

व्युत्पत्तिमुज्वलतमां परमाञ्च शक्ति-
मु . . . . . . सरस्वतीयम् ।
निश्शेषवैद्यकमताम्बुधिपारदृश्वा
शब्दागमाम्बुरुहखण्डरविः कवीन्द्रः ॥
य . . . . . . मां निरमात्प्रकाम-
मालोच्यतां सुकृतिनस्तदसावनर्घा ।
नामपारायणोणादिनिरुक्ति . . . .
शब्दवर्णविधिश्चान्तस्सद(न्द)र्भो ह्येष साधुभिः ॥

कर्तुं चेतश्चमत्कार सतां हर्तुं विपर्य . . ।
. . . च निराकर्तुमयमस्सत्परिश्रय(म): ॥
छन्दोऽनुप्रासयमकश्लेषचित्रेषु निर्णयः ।
एष्वेवा . . . . श्च कवितुर्ज्ञातुरेव च ॥

Colophon:

इति श्रीखरनामसंवत्सर आषाढमासशुक्लपक्षे तृतीयायां गुरुवासरे वेङ्कटेश्वरसन्निधौ रवक्षीशेतुरा(घ)वपुत्रेण वेङ्कटेशेन लिखितम् इदं विश्वकोशपुस्तकम् ॥

No. **1758.** शब्दभेदप्रकाशः.

ŚABDABHEDAPRAKĀŚAḤ.

Pages, 12. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 70 *a* of the MS. described under No. 1724.

Complete.

Same as the last.

End:

कौतुककुतुकाभिन्नभिन्नौ कन्दं दन्त्यस्वरादिवत् ।
वान्मिवात्मिकमित्राको नत्वभत्रवतात्रिकाः ॥
सत्कलेत्यासंयोगी शब्देष्वनुपयोगिषु ।
इदन्तु . . . चित्
यकादाववि . . . त्येषा
चिन्तास्माभिरपेक्षिता
तथाह्यावश्यदद्राक्षीदित्यतार्थे क्रियाविदा ।

अवयस्तोऽन्यत्र पद्यद्वयम् ॥

इति शब्दभेदनिर्देशः ॥

भट्टोजिदीक्षितो वाग्मिजनानां सुखबुद्धये ।
द्विरूपकोशनामानं निघण्टुं समकारयत् ॥

Colophon :

इति श्रीभट्टोजिदीक्षितविरचितश्शब्दभेदनिर्देशः समाप्तः ॥

No. 1759. शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिका.

ŚABDALIṄGĀRTHACANDRIKĀ.

Pages, 57. Lines, 24 on a page.

Begins on fol. 153 *a* of the MS. described under No 1515.

Complete in 3 Kāṇḍas.

This is a homonymous lexicon specifying the gender in relation to each of the meanings of the homonymous words dealt with therein. The author is Sujana.

Beginning :

देदीप्यमानदेव्यास्तु देयास्तौ(स्तां) चरणौ शुभम् ।
कञ्जकिञ्जल्कपुञ्जाभमञ्जुमञ्जीररञ्जितौ ॥

सरस्वतीरसे तृप्तस्सोऽहं सस्संविचार्य च ।
सरस्वतीविलासाय संसृजद्यत्सुमानसम् ॥

सोऽयं श्रीसुजनस्तस्या लास्यमभ्यासइ(यि)ष्यति ।
पश्यन्तु लास्यसर्वस्वसारसङ्ग्रहणेच्छवः ॥

सोऽयं करोति सद्ग्रन्थानालोच्याबुधचेतसाम् ।
अज्ञानग्रन्थिभेदार्थं शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकाम् ॥

एकलिङ्गैर्द्विलिङ्गैश्च त्रिलिङ्गैश्च करोत्ययम् ।
शब्दैः काण्डैस्त्रिभिः पूर्णां शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकाम् ॥

केचिन्नानार्थकानाहुः केचिल्लिङ्गविनिश्चितान् ।
सोऽयमारभते तादृक्श(छ)ब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकाम् ॥

यद्यप्युक्ता विचित्रोक्तिस्सकलानामपि प्रिया ।
तेनैव लीलया चोक्ता नानार्थपदपेटिका ॥

तथापि शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिका शब्दवारिधौ ।
मग्नालिङ्गार्थमत्स्यार्थं मज्जतां महतां मुदे ॥

शङ्कुस्तु शङ्करे शैवभेदे जलचरान्तरे ।
ध्रुवे पत्रशिलाजाले सङ्ख्याभेदे च कीलके ॥

End :

ताम्राक्षः कोकिले दैत्ये लोहिताक्षे त्रिलिङ्गकः ।
तुम्बीभेदे गवाक्षस्स्याद्गवाक्षा तु स्त्रियां स्मृता ॥

वातायने गवाक्षोऽस्त्री वानरे पुंसि कथ्यते ।
वैदेही पिप्पला सीता विदेहीयस्त्रिलिङ्गकः ॥

Colophon :

इति श्रीमदनवद्यविद्याहृद्याखण्डपाण्डित्यमण्डितपण्डितमण्डलविकट-पटुतरकिरीटपटलतटपटुघटितमरकतमुखमणिगणघटनसन्दीप्यमानारुणारुण-चरणनखेन, शश्वदमन्दानन्दसन्दोहकन्दळीकृतहृदयारविन्दसखेन, समस्त-विपक्षपक्षदक्षप्रशस्तमस्तकविन्यस्तवामपादेन, सकलदर्शनाप्रतिद्वन्द्वभूतवा-देन, सर्वदानन्दितस्वजनेन श्रीसुजनेन विरचितायां निखिलकोशसाररूप-विरचितायाम् अखिलसरससान्द्रिकायां शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकायां सर्वः त्रि-लिङ्गकाण्डस्सम्पूर्णः ॥

सुजनेन कृतः श्रीमत्तृतीयः काण्ड ईदृशः ।
समर्पितश्शङ्कराय भक्तहृत्पद्मभानवे ॥

No. 1760. शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिका.

ŚABDALIṄGĀRTHACANDRIKĀ.

Substance, palm-leaf. Size, $17\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 45. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, old. Complete.

No. 1761. शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिका.

ŚABDALIṄGĀRTHACANDRIKĀ.

Pages, 72. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 45*a* of the MS. described under No. 1595.

Complete.

No. 1762. शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकाव्याख्यानम्—दृष्टान्तसिद्धाञ्जनम्.

ŚABDALIṄGĀRTHACANDRIKĀVYĀKHYĀNAM: DṚṢṬĀNTASIDDHĀÑJANAM.

Pages, 67. Lines, 28 on a page.

Begins on fol. 185*a* of the MS. described under No. 1515.

Complete.

This is a commentary on the last described work by Vidvatkallōlabhaṭṭācārya, son of Kēsaribhaṭṭa and grandson of Sujanabhaṭṭa, the author of the original of the lexicon.

Beginning:

श्रीसर्वमङ्गळां देवीं श्रितपालनतत्पराम् ।
आश्रये वाक्सहायार्थमरुणीं कुलदेवताम् ॥

समस्तविद्यासारज्ञं साधुपण्डितपूजितम् ।
सन्नम्रशिरसा वन्दे सुजनं मत्पितामहम् ॥

सर्वविद्यासु सारस्यं ज्ञात्वा तन्मुखपङ्कजात् ।
तदाज्ञाकज्जलेनाहं सम्यक् पश्यामि चन्द्रिकाम् ॥

करिष्ये शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकातत्त्वशोधि(ध)नम् ।
दृष्टान्तसिद्धाञ्जनं सद्याख्यानं विशदार्थकम् ॥

ये प्राचुर्यान्न विज्ञाताश्शब्दार्थाश्शतशस्त्विह ।
तेषामेव करिष्यामि शोधनं विदुषां मुदे ॥

पुराणादिकदृष्टान्तपूर्वकं रचयाम्यहम् ।
तथैव तत्कवेर्ग्रन्थे ग्रथनाद्विदुषां पतेः ॥

अथ भगवान् श्रीमत्सुजनभट्टकविर्मङ्गळादीनि मङ्गळमध्यानि मङ्गळान्तानि शास्त्राणि प्रथन्त इति शासनानुसारादिष्टदेवतानमस्काररूपमङ्गळमादौ निबध्नाति देदीप्यमानमिति । देव्याः महाशक्तेः पार्वत्याः रञ्जितौ । प्रकाशितौ । सरस्वत्यादिषु नद्यादिकमालोचनीयम् ।

* * * *

शैवभेदे—शङ्कुरिति कश्चिद्गन्धर्वः शिवभक्ताग्रणीः । तदुक्तं स्कान्दे—

"पुष्पदन्तश्शङ्ककर्णो विकर्णश्शङ्कुरित्यपि ।
गन्धर्वाः शिवभक्तानां श्रेष्ठा इति समीरिताः ॥" इति ॥

जलचरान्तरे मत्स्यविशेष इत्यर्थः । ध्रुवे अनेकशाखावृतवृक्षमूले । पत्रशिलाजाले पत्राणां पर्णानां शिलानां च जाले बृन्दे । कीलके पश्वादिबन्धनदारुविशेषे । "शङ्कुः पत्रशिलाजाले सङ्ख्याकीलकशम्भुषु । यादोभेदे ध्रुवे चापि" इति हैमः ॥

End:

धृतराष्ट्रसुते—"धृतराष्ट्रसुते मोलहे समाः पुंसि" इति धनञ्जयः तीर्थभेदे । तदुक्तं तीर्थयात्रायाम्—

वाराहं नाम तीर्थं तु निर्मितं विश्वकर्मणा" इति।
वृक्षे, दैत्ये तत्सामान्ये, तुम्भभिदे, स्त्रियां कुल[य]क्ष्यामित्यर्थः।
"कम्बुक्ष्यां तु गवाक्षा च गागवा गा च कथ्यते" इति पर्यायार्णवे।
श्रीमति लिङ्गादिवैचित्र्येण चमत्कारकारिणीति यावत्॥

Colophon:

इति श्रीमच्छरदिन्दुसुन्दरेन्दुशेखरारविन्दासनमुकुन्दपुरन्दरादिबृन्दारकबृन्दवन्दितचरणारविन्दामन्दस्यन्दमानमरन्दबिन्दुसन्दोहपरिपूर्णहृदयारविन्देन सकलविद्यानिदानजगदेकपण्डितश्रीमत्सुजनभट्टाचार्यपौत्रेण पाण्डितकेसरिभट्टाचार्यपुत्रेण विद्वत्कल्लोलभट्टाचार्येण विरचितायां शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकाव्याख्यायां दृष्टान्तसिद्धाञ्जनाख्यायां तृतीयः काण्डः समाप्तः॥

No. 1763. शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिकाव्याख्यानम्—दृष्टान्तसिद्धाञ्जनम्.

ŚABDALIṄGĀRTHACANDRIKĀVYĀKHYĀNAM: DṚṢṬĀNTASIDDĀÑJANAM.

Pages, 96. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 81*a* of the MS described under No. 1595.

Complete.

No. 1764. शब्दशब्दार्थमञ्जूषा.

ŚABDAŚABDĀRTHAMAÑJŪṢĀ.

Pages, 50. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 152*a* of the MS. described under No. 1735.

Complete in 3 chapters.

This is a homonymous and synonymous lexicon composed by king Haṁvīramiśra.

Beginning :

यन्मायागरिमाभासादिदं जगदभात्यलम् ।
तमादिपुरुषं वन्दे सर्वातीतं मनोहरम् ॥

अधुना देवमानुष्यतिर्यक्छब्दार्थजृम्भिताम् ।
रम्यापवरकप्राप्तत्रितयातिमनोहराम् ॥

नानार्थसविकारार्यपर्यायपदभासुराम् ।
शब्दशब्दार्थमञ्जूषामपूर्वां रचयाम्यहम् ॥

अनन्तशब्दजलधेः प्रानी (ची)नकविसन्ततेः ।
विना हंवीरमिश्रोक्तिप्लवं किं तारकं भवेत् ॥

तस्मादनन्तशब्दाब्धिविचित्रार्थपदाण्डजान् ।
प्रतिभाजालभेदेन गृह्णामीहातिलीलया ॥

प्रथमं पुरुषाज्जाता ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ।
यक्षरक्ष(क्षो)विभेदेन देवा द्वेधा बभूवतुः ॥

तत्र यक्षा बहुविधा विद्याधरमुखा यथा ।
विद्याधरो यक्ष इति प्रथमं द्विविधा ततः ॥

सिद्धस्साध्यः किन्नरश्च गन्धर्वो गुह्यकस्तथा ।
अप्सराः पन्नगाद्याश्च बहुभेदा इतीरिताः ॥

End :

बिलेशयः कळानाथे मृगेन्द्रे परमात्मनि ॥
पुरन्दरे महादेवे कुत्सिते वाच्यलिङ्गकः ॥
पारावते परिक्षीणे माणिक्याधारकेऽपि च ॥
अनन्तत्वात्पदार्थानां पर्यायाणामसङ्ख्यया ।
उक्ता एवालमित्यूह्य(ह्यं)शाम्यते शब्दवारिधौ ॥

Colophon:

इति श्रीमदनेकाखण्डजगदण्डमण्डलपीलुहृदयप्रदेशविशेषाशेषमहिम-महानुभावविलासमानप्रभावविकासकैलासविकासपरमशिवसकलयोगिशरण्य-चरणकमलसंस्मरणानुसरणमात्रसञ्जातजगदेक निरङ्कुशनिस्सहायसमस्ताविद्या-विलासनिवासमानसभासमानकविहंवीरमिश्रराजविरचितायां शब्दशब्दार्थ-मञ्जूषायां तिर्यग्जन्तुविचारो नाम सर्वे तृतीयापवरकस्समाप्तः ॥

No. **1765.** शब्दशब्दार्थमञ्जूषाव्याख्या—ढौका.

ŚABDAŚABDĀRTHAMAÑJŪṢĀVYĀKHYĀ : ḌHAUKĀ.

Pages, 45. Lines, 26 on a page.

Begins on fol. 70*a* of the MS. described under No. 1515. Complete.

This is a commentary on the last described work by Murārimiśra, pupil of Maṇimiśra.

Beginning:

भजे भगवतीभावभावुकाम्लानभावकम् ।
शृङ्गारपीठकं मौनिं दक्षिणामूर्तिमुल्बणम् ॥
अचिन्त्यविभवानन्दकल्लोलायत्तविभ्रमम् ।
मद्गुरुं मणिमिश्राख्यं प्रणमामि जगद्गुरुम् ॥
यस्समस्तकळाराशिमन्थनामृतविभ्रमः ।
मुरारिमिश्रनामायं कविराडद्य लीलया ॥
शब्दशब्दार्थमञ्जूषां बन्दितार्थगलन्तिकाम् ।
ढौकाभिधानव्याख्यानाद्विशदार्थां करोति ह ॥

अथ कविरादौ मङ्गलमावहराति यदिति । यस्य जगदीश्वरस्य माया-महिमाभासात् अविद्याप्रज्ञाविशेषप्रतिभानादिदं परिदृश्यमानं जगदलम-भाति । एवं च यदनुग्रहाद्यदिदं विभातीति निगर्भितार्थः ।

अत एव सर्वातीतं व्यापकं मनोहरं तमादिपुरुषं वन्द इति योजना ॥

प्रस्तुत्य नटयति अधुनेति :—

End :

व्याळति व्याप्नोतीति कुण्डलवच्छेत इति । फणसाहित्यात् । दर्वीं मृतिं करोतीति । "दर्वी पात्रान्तरे वित्ते मृते मत्स्यान्तरेऽपि च" इति शाश्वतः । जिह्मं कुटिलं गच्छतीति वक्रतया वा । पन्ने रात्रौ गच्छतीति । "महानसे मणिखिले रात्रौ पन्न इतीष्यते" इति विश्वमेदिनी । बिले शेत इति । अनन्तत्वान्निगदति अनन्तत्वादिति । उपरमते इतीति ॥

Colophon :

इति श्रीमज्जगदीश्वरमहाप्रभावसम्भावितसमस्तविद्याविनोदप्रवीणप्रणताशेषविरुद्धकविप्रचारसर्वतन्त्रनिस्सहायसाहितीविहारमुरारिमिश्रविरचितायां शब्दशब्दार्थमञ्जूषाप्रकाशिकायां ढौकाख्यायां सर्वं तृतीयापवरकनिरूपणम् ॥

No. 1766. शब्दशब्दार्थमञ्जूषाव्याख्या—ढौका.

ŚABDAŚABDĀRTHAMAÑJŪṢĀVYĀKHYĀ : ḌHAUKĀ.

Pages, 65. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 157*a* of the MS. described under **No. 1514.**

Same as the last.

No. 1767. शब्दार्थकल्पतरुः.

ŚABDĀRTHAKALPATARUḤ.

Substance, paper. Size, $16\frac{3}{4} \times 10\frac{3}{4}$ inches. Pages, 326. Lines, 44 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

First Volume, complete.

This is a dictionary which gives against each word the meanings given to it by various lexicographers, quoting the authorities in many cases. The words are arranged in alphabetical order in relation to their final letters. Words having the same final letters are arranged according to the number of syllables found in them; and among them the order is determined by the initial letters. This seems to be a compilation by the Pandits of the College of Fort Saint George. It is dated 1821. It consists of 3 Vols. The first ends with Ṇānta or words ending in ण; the second with Mānta; and the third with Hānta. A list of the lexicons, which are referred to, or quoted in the work, is given in the first page. This list is said to have been composed by Māmiḍi Vēnkaṭārya, son of Vēnkaṭarāyā. For extracts see under the next number.

No. 1768. शब्दार्थकल्पतरुः.

ŚABDĀRTHAKALPATARUḤ.

Substance, paper. Size, 15 × 9¾ inches. Pages, 720. Lines, 40 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

This is a complete copy of the work containing all the three parts separately written in three different MSS.

Beginning:

श्रीविश्वेशो विश्वमयो विश्वातीतो निरामयः ।
व्योमातीतो निर्गुणोऽपि सृष्टिस्थित्यन्तकृद्भवेत् ॥
यो मानसागोचरोऽपि योगिहृद्ध्यानसम्मितः ।
श्रुतिवाचामविषयस्सर्वशब्दैर्निबोधितः ॥
अमूर्तश्च निराकारो ब्रह्मविष्णवीशमूर्तिमान् ।
निष्कलो निर्विकल्पश्च सच्चिदानन्दरूपकः ॥

* * * *

तमानन्दमयं देवं शान्तरूपं त्रिलोचनम् ।
समाश्रयेऽहमीशानमानन्दायामृताय च ॥

* * * *

अहं वैश्यकुलाम्भोधिसोमस्सोमपदाश्रितः ।
सम्भूतो मामिडिकुले वेङ्कटार्यसमाह्वयः ॥

सशेषामरकोशश्च तस्य नानार्थकोऽपि च ।
विश्वो विश्वप्रकाशश्च निघण्टुर्विश्वमेदिनी ॥

नानार्थरत्नमाला च पर्यायार्णव एव च ।
शब्दशब्दार्थमञ्जूषा शब्दलिङ्गार्थचन्द्रिका ॥

पर्यायरत्नमाला च शब्दरत्नं विषामृतम् ।
सरस्वतीविलासश्च विद्वद्भिस्समुदाहृताः ॥

विचार्यैतान् निघण्टूंश्च शब्दार्थानाकलय्य च ।
शब्दार्थकल्पतर्वाख्या कृतिरद्य विरच्यते ॥

एतद्ग्रन्थस्त्रिभागश्चाच्कतयाद्यन्तभेदतः ।
काण्डास्तु पञ्चत्रिंशश्च(च्च)पदान्त्याक्षरसंज्ञया ॥

एकैककाण्डे वर्गाश्च यावदक्षरमानतः ।
वर्गे वै प्रकरणानि त्वादिवर्णानुसारतः ॥

प्रकरणेषु सर्वत्र गृहीतो गुणितक्रमः ।
नाक्षरक्रमसङ्ख्याभ्यामृते कुत्रापि वर्तते ॥

प्रातिपदिकान्त्यवर्णा गृहीत्वान्तास्स्मृताः पुनः ।
पदान्तास्त्वत्र काण्डेषु शब्दानामादिभागिनाम् ॥

प्रथमैकवचनान्तपदान्त्याच्पूर्वगान् हलः ।
सङ्गृह्य व्यवह्रियन्ते न पदान्तहलं त्वि[व]तः ॥

अत्राक्षराणां सङ्ख्या तु यावन्तोऽचस्स्थिताः परे।
तावतैव विजानीयान्नान्यहल् गृह्यते क्व च ॥

अक्षरनिर्णये अन्यच्च—

अकाराद्या अचः प्रोक्ताः ककाराद्या हलस्स्मृताः।
सर्वेऽपि वर्णाः पञ्चाशदज्विशिष्टहलोऽक्षराः ॥

अचश्चाप्यक्षरा उक्ता नानातन्त्रविशारदैः।

भगवता भाष्यकारेण वाक्छब्द एकाक्षर इत्युक्तत्वात् अज्विशिष्ट-हलेवाक्षरः। निघण्टुकारैरर्कशुकापिकादिशब्दाः ककारान्ता द्यक्षरा इति। इतरैः पञ्चाक्षरोऽयं मन्त्रः, अष्टाक्षरोऽयं मनुरिति प्रतिपादितत्वाच्च। अत्र ग्रन्थे अज्रहितपदा(क्ष)रेऽन्त्यहल् अक्षरत्वेन च न गृह्यते॥

पुंलिङ्गशब्दे पुंसीति स्त्रीलिङ्गे तु स्त्रियामिति।
नपुंसके क्लीब इति त्रिलिङ्गे त्रिष्वितीर्यते॥

स्त्रीपुंलिङ्गे द्वयोश्चैव क्लीबपुंलिङ्गकेऽस्त्रियाम्।
स्त्रीक्लीबलिङ्गे चापुंसीत्येवं सङ्केतितो मया ॥

शब्दान्तानि च लिङ्गान्यप्यर्था वै पूर्वसूरिभिः।
उक्ता एव हि वक्ष्यन्ते सन्तस्तुष्यन्तु मानसे ॥

अस्मिन्ग्रन्थे विशेषोऽयं यश्शब्दः कामितो भवेत्।
शब्दग्रथनचातुर्यात्सुलभेन स लभ्यते ॥

एकाच्काण्डः—

अः अदन्तः पुंसि—अमरः—विष्णौ; नानार्थरत्नमाला—चतुर्मुखे, शङ्करे, बृहस्पतौ, कमठे; क्लीबे—अङ्गणे, रणे, गौरवे, अन्तःपुरे, हेतौ, भूषणे, पादे; स्त्रियाम्—पार्वत्याम्॥

End:

अजादि क्षाक्षरान्तकाण्डे
एकादशाक्षरवर्गे
अजादिप्रकरणम् ॥

अनुक्तविषयस्वरूपोत्प्रेक्षा { आकारान्तास्त्रियाम्—अमरः—अलङ्कार-भेदे ॥

Colophon:

इति श्रीमद्बुहेश्वरपदपद्माराधनपारीणेन, तत्करुणाकटाक्षलब्धसरस-साहित्यान्ध्रगीर्वाणकविताचातुरीधुरीणेन, उद्भटाराध्यान्ववायगुरुमल्लिकार्जुन-भक्तिपरायणेन, वैश्यकुलपद्माकरविभाकरेण, मामिडिवंशपाथारोशिसुधा-करेण, व्याळकूलसगोत्रपौ(पवि)त्रेण, विद्वदनुग्रहपात्रेण, भद्रमाम्बासूर्यनारा-यणपौत्रेण, वेङ्कटवर्यतनूभवेन, विजयलक्ष्मीगर्भशुक्तिशुक्तिभवेन, वेङ्कटा-र्येण विरचिते अच्काण्डादिक्षान्तकाण्डपर्यन्तपञ्चत्रिंशत्काण्डगर्भत्रिभागपरि-मिते शब्दार्थकल्पतरौ याद्यन्तभासुरनवकाण्डात्मकस्तृतीयो भागस्सम्पूर्णः ॥

No. 1769. शब्दार्थकल्पतरुः.

ŚABDĀRTHAKALPATARUḤ.

Substance, paper. Size, $17\frac{1}{8} \times 10\frac{7}{8}$ inches. Pages, 388. Lines, 23 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance new.

This contains the second volume of the work described above.

No. 1770. शब्दार्थकल्पतरुः.

ŚABDĀRTHAKALPATARUḤ.

Substance, paper. Size, $14\frac{1}{2} \times 9\frac{1}{2}$ inches. Pages, 212. Lines, 40 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

This is another copy of the second volume.

No. 1771. शब्दार्थकल्पतरुः.

ŚABDĀRTHAKALPATARUḤ.

Substance, paper. Size, $14\frac{5}{8} \times 9\frac{1}{2}$ inches. Pages, 234. Lines, 40 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

This is the third volume of the work.

No. 1772. शब्दार्थकल्पतरुः.

ŚABDĀRTHAKALPATARUḤ.

Substance, paper. Size, $14\frac{5}{8} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Pages, 250. Lines, 38 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

This is a copy of the first volume of the work.

No. 1773. शेषामरः.

ŚĒṢĀMARAḤ.

Pages, 106. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 44*a* of the MS. described under No. 1654.

This is a supplement to the Nāmaliṅgānuśāsana of Amarasiṁha.

Contains chapters II and III.

Beginning:

वसुगर्भा नराधारा चतुरन्ताव्ययी त(तु)भू(मृ)त् ।
गोचरस्सश्चरा(रो) गोष्ठं चरं गोष्ठीनमस्त्रियाम् ॥ १ ॥
वरणस्सङ्क्रमश्चापि सस्याद्यर्थेऽम्बुवारणे ।

End:

> कृतः कर्तर्यसंज्ञायां कृत्याः कर्तरि कर्मणि ।
> उणाद्यन्तास्तेन रक्ताद्यर्थे नानार्थभेदकाः ॥

इति परोपलिङ्गप्रकरणम् ॥

> षट्संज्ञकास्त्रिषु समा युष्मदस्मत्तिङव्ययाः ।
> षडचुष्मदस्मदन्ताश्च तत्प्रधानास्समास्त्रिषु ॥

इत्यलिङ्गप्रकरणम् ॥

> पर(रं)विरोधे शेषं तु ज्ञेयं सि(शि)ष्टप्रयोगतः ॥

इति लिङ्गादिसङ्ग्रहवर्गः ॥

Colophon:

> इत्यमरसिंहकृतौ नामलिङ्गानुशासने ।
> तृतीयस्सामान्यकाण्डस्साङ्ग एव समर्थितः ॥

No. **1774.** शेषामरः.

ŚEṢĀMARAḤ.

Pages, 28. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 109*a* of the MS. described under **No. 1748.**

Complete.

No. **1775.** शेषामरः.

ŚEṢĀMARAḤ.

Substance, paper. Size, $8\frac{5}{8} \times 6\frac{3}{4}$ inches. Pages, 63. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

No. **1776.** **सरस्वतीविलासः.**

SARASVATĪVILĀSAḤ.

Pages, 9. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new

Begins on fol. 148*a* of the MS. described under No. 1595.

Copying was finished on Wednesday the 6th of Kārttika-śuddha in the year Ānanda.

Complete

This is a Dvirūpa-lexicon in three Adhyāyas by Saridvallabha-miśra said to have been born in the well known family of a certain Śaṅkaramiśra It gives the different alternative forms of certain words.

Beginning:

नत्वा लोकेशानं मत्वा महतां मतं च बहुमानम् ।
धृत्वा हृदि गौरीशं हृत्वा वरशब्दजालमधुनेशम् ॥
श(स)र्वेशमानसोल्लासमसर्वजितमानसम् ।
सरस्वतीविलासं सत्कुर्वे सारसमानसम् ॥
केचिदभेदनिबन्धान् केचित्केचिद्वदन्ति निर्लज्जाः ।
अन्तादिभिरयमुच्चैरेकानेकार्थशब्दयोस्तुल्यम् ॥
अन्तादिरम्यमाद्यं दीर्घादिविचित्र(त्रि)तं तु परमुच्चैः ।
तदनन्तरमतिरम्यं गणितागणितादिगणननिधनान्तम् ॥
अध्यायत्रयसम्मिश्रस्त्वेवं पूज्यस्त्वयं तनुः ।
तनुरेव कळानाथः पूज्यते विबुधोत्तमैः ॥

विरिञ्चिर्विरिञ्चो मरीचिर्मरीचो बलारिर्बलारो बिडौजो बिडौजाः ।
अगस्तिस्त्वगस्त्यस्सृगाली सृगालः स्वयम्भुस्स्वयम्भूर्जलौकार्ज(को ज)-लौकाः ॥

End:

पट्टणं पत्तनं चैव पाट्टणं पात्तनं तथा ।
विधूरजं विधुरजं वैधूर्यं च विड्डूरजम् ॥

इत्थं शङ्करमिश्रविस्तृ(श्रु)तलसद्वंशार्यवारां निधौ
श्रीसा(सो)दर्यवरेण्यचन्द्रसदृशस्सोऽयं सरिद्वल्लभः ।
चक्रे शक्रगुरूगु(रु)शब्दरचनाचक्रक्रमानुक्रमा-
द्व्याकर्णाखिलसारभारभरितं ग्रन्थं बुधानां मुदे ॥

Colophon:

इति श्रीमदनवद्यविद्याहृद्याद्भुतचर्यवर्यधुर्येण सकलकलापकलितकला-धरकुलाचार्येण सरिद्वल्लभमिश्रेण विरचिते सकलमनोविकासके सरस्वती-विलासे गणितागणितादिकथनं नाम तृतीयो(ऽध्या)यः ॥

सरस्वतीविलासस्समाप्तः ॥

No. 1777. हारावलिः.

HĀRĀVALIḤ.

Substance, paper. Size, $12\frac{3}{8} \times 6\frac{1}{8}$ inches. Pages, 21. Lines, 12 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, slightly injured. Appearance, new.

Complete.

This is a synonymous lexicon by Puruṣōttamadēva. For remarks about the author see page 41 of the Report on the Search for Sanskrit and Tamil MSS. for the year 1893—94, No. 2, by M. Seshagiri Sastri.

Beginning:

भुजगपतिविमुक्तस्वच्छनिर्मोकवल्ली-
विलसितमनुकुर्वन्यस्य गङ्गाप्रवाहः ।
शिरसि सरसभास्वन्मालतीदामलक्ष्मीं
लघयति हिमगौरस्सोऽस्तु वस्साध्यसिद्ध्यै ॥ १ ॥

कल्पावसानसमये स्थितये कवीनां
देहान्तरं किमपि या सृजति प्रसन्ना ।
यस्याः प्रसादपरमाणुरपि प्रतिष्ठा-
मभ्येति कामपि नमामि सरस्वतीं ताम् ॥ २ ॥
निर्मत्सरास्सुकृतिनः खलु ये विविच्य
कर्णे गुणस्य कणमप्यवतंसयन्ति ।
येषां मनो न रमते परदोषवादे
ते केचिदेव विरला भुवि सञ्चरन्ति ॥ ३ ॥
मुक्तामयातिमधुरा मसृणावदात-
च्छायाधिरागतरलामलसद्गुणश्रीः ।
साध्वी सतां भजत(ति)कण्ठमसौ प्रियेव
हारावली विरचिता पुरुषोत्तमेन ॥ ४ ॥
किं नैव सन्ति सुधियामभिधानकोषाः
किं तु प्रसिद्धविषयव्यवहारभाजः ।
गोष्ठीषु वादपरमे(मो)हफलासु केषां
हारावली न विदधाति विदग्धिमानम् ॥ ५ ॥
एकं तमेव गणयन्ति परं विदग्धा
वाचां विदग्धिमनि मज्जति यस्य लोकः ।
गोष्ठीषु यः परमशाब्दिकदुर्गमासु
दुर्बोधशब्दगतसंशयमुच्छिनत्ति ॥ ६ ॥
आव्याधशब्दतः श्लोकैरर्धैरातालिनात्ततः ।
शब्दाः पादैर्विबोद्धव्याः प्रागनेकार्थतस्तत(ः) ॥ ७ ॥
विषमनयनशङ्कू चन्द्रमौलिर्भगाली
वृषभगतिगणेशौ रेरिहाणो वृषाङ्कः ।

त्रिपुरदहनशूलिस्थाणुखट्वाङ्गिहिण्डि-
प्रियतमाशितिकण्ठा भर्ग्यकल्माषकण्ठौ ॥ ८ ॥

शतधामा चतुष्पाणिः पृष्णिगर्भो गदाग्रजः ।
गदी कौस्तुभवक्षाश्च पाञ्चजन्यधरोऽच्युतः ॥ ९ ॥

वैनतेयः पक्षिसिंहः शाल्मलीहारिवाहनः ।
अमृताहरणस्तार्क्ष्यो नागाशनखगेश्वरौ ॥ १० ॥

End:

कृपालासे चित्रकोले तृणगोधाध्वनिं विदुः ।
डिम्बम्भये च कलले पुप्फुसे च प्रचक्षते ॥ २४४ ॥

धुन्धुमारश्शक्रगोपे गृहधूमे गृहालिके ।
तिक्तपर्वा हिलमोची गुडूची मधुयष्टिषु ॥ २४५ ॥

जलबिल्वः कर्कटके पञ्चाङ्गे जलवल्कले ।
चोलकी नागरङ्गे च करीरे किष्कुपर्वणि ॥ २४६ ॥

कुलालचक्रे वाहने दण्डारः शरयन्त्रके ।
दिग्जये वरयात्रायां दण्डयात्रां विदुर्बुधाः ॥ २४७ ॥

उष्ट्रे दासीसुते चैव दासेरक इति स्मृतः ।
जलगुल्मो जलावर्ते कच्छपे जलचत्वरे ॥ २४८ ॥

* * * *

काव्यादीनामतन्त्रत्वाच्छब्दादीनां विशेषतः ।
क कदा केन किं दृष्टमिति को वेदितुं क्षमः ॥ २७१ ॥

अतश्शब्दः क दृष्टोऽयमर्थतश्चापि कीदृशः ।
इति काव्यमलीकं स्यान्मात्सर्यमलिनात्मनाम् ॥ २७२ ॥

शब्दार्णव उत्पलिनी संसारावर्त इत्यपि ।
कोषा वाचस्पतिव्याडिविक्रमादित्यनिर्मिताः ॥ २७३ ॥
आदाय सारमेतेषामन्येषां च विशेषतः ।
हारावली निर्मितेयं मया द्वादशवत्सरैः ॥ २७४ ॥
उपास्य सर्वज्ञमनन्तमीशं भूत्वातिथिः श्रीधृतिसिंहवाचाम् ।
हारावली द्वादशमासमानैर्वीनिर्मितेयं पुरुषोत्तमेन ॥ २७५ ॥
नानाकाव्यपुराणनाटककथाकोषेतिहासस्मृति-
ज्योतिश्शास्त्रगजाश्वमानवभिषक्कोषान्प्रयत्नादियम् ।
दृष्ट्वान्याान च शाब्दिकैस्सह कृता हारावली यत्नतः
कर्तव्योऽत्र न संशयस्सुमनसश्शब्दार्थलिङ्गेष्वतः ॥ २७६ ॥
सुधिया जनमेजयेन यत्नाद्धृतिसिंहेन समं निरूपितेयम् ।
विदितो बहुदृश्वभिः कवीन्द्रैर्भुवि कोषानुमतः श्रमो मदीयः ॥ २७७ ॥

हित्वा महाशाब्दिकताभिमानं
मात्सर्यमन्यत्र मुहुर्निधाय ।
हारावलीं यः प्रकरोति कण्ठे
विदग्धगोष्ठीषु परं स भाति ॥ २७८ ॥

Colophon:

इति श्रीशाब्दिकमहामहोपाध्यायपुरुषोत्तमदेवप्रणीता हारावली पर्यवसिता ॥

No. **1778.** हारावलिः.

HĀRĀVALIḤ.

Pages, 38. Lines, 17 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1741.

Complete. Same work as the above.

Fols. 1 to 8 give the contents of the work; and the work itself begins on fol. 9.

No. 1779. एकावली.

ĒKĀVALĪ.

Pages, 29. Lines, 20 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 943.

Complete in three Ratnas.

A treatise on Sanskrit metres said to have been composed by command of the king Phattēpatisāhavarman of Gaddhaval. The stanzas given in illustration of the various metres are all in praise of the said king.

Beginning:

वृत्तसागररत्नानां सारमुद्धृत्य निर्मिता ।
एकावली फतेसाह तव कण्ठे लुठत्यसौ ॥

अनज्वर्णपरा दीर्घास्सविसर्गास्सबिन्दवः ।
वर्णास्स्युगु(र्गु)रवस्तेऽपि लघवो यत्नलाघवात् ॥

गुरवो यथा—

फत्तेसाह त्वत्तो भीतिं प्राप्यारीणां रीणा जाताः ।
पारावारापादाचारात्कारागाराधारा दाराः ॥

End:

एकावल्यां प्रसिद्धानि वृत्तानि प्रह्व(भ्र)ता कृता ।
इतः परं विजिज्ञासोरर्थे वृत्ततरङ्गिणी ॥

विद्यानिधिक्षीरधिपारिजातमुमासुतं गोकुलनाथधीरम् ।
एकावलीसंघटनानिदेशे न्ययुङ्क्त फत्तेपतिशाहभूपः ॥

Colophon:

इति श्रीचन्द्रशेखरसुन्दरीचरणारविन्दमकरन्देन्दिन्दिरामन्दिराणामिन्दिरामन्दिराणामरिवारिधिमथनमन्दराणां महाराजाधिराजश्रीफत्तेपतिसाहवर्मणां कर्णभूषणैकावल्यां तृतीयं रत्नम् ॥

वह्निवसुदिङ्निशाकरमिते शके क्रैष्टुवत्सरे व्यलिखत् ।
नावल्पाक्कं देशिकगुरुवर्यः पार्थसारथेः कृपया ॥

No. 1780. पिङ्गलसूत्रम्—सव्याख्यानम्.

PIṄGALASŪTRAM WITH COMMENTARY.

Substance, paper. Size, 10 × 4 inches. Pages, 125. Lines, 10 on a page. Character, Dēvanāgarī. Condition, slightly injured. Appearance, new.

The MS. is dated Saṁvat 1879, Caitra sukla 1st Transcribed by Buddhirāma.

Wanting a little in the beginning: I Paricchēda, complete.

A work on prosody in Prākṛta with a commentary by Bhaṭṭalakṣmīnātha composed in Saṁvat 1657, Śrāvaṇa-śukla 5th.

Beginning:

रो यस्मिन् कर्मणि पदं यथा स्यात्तथा स पिङ्गलः शेषनागो जयति सर्वोत्कर्षेण वर्तते। स कः? यो ज्ञातः अर्थाद्गरुडेन पिङ्गलनागोऽयं ब्राह्मणरूपः तिष्ठतीति ज्ञात इत्यर्थः। कीदृशः विविधमात्रारूपसागरपारं प्राप्तः। यद्वा विविधमात्राभिः प्रस्तारं कुर्वन् समुद्रपारं प्राप्तः। पुन(ः) कीदृशः? प्रथम(मं)भाषाया अवहट्टभाषायास्तरण्डस्तरणिरित्यर्थः। पादालिन्दी तरण्डो नौ इ(रि)ति हारावली। संस्कृते त्वाद्यः कविः वाल्मीकिः प्राकृते शालीवाहन(ः) भाषाकाव्ये पिङ्गलः। अत एव प्रथमपदोपादानम्। प्रसिद्धञ्चैतल्लोके कथानकम्—यथा किलैकदा शेषनागो ममोपरि कियता भूमिरस्तीति पृथिवीविस्तारं जिज्ञासुः पिङ्गलनामा ब्राह्मणो भूत्वा भुवमवातरत्। अनन्तरं च गरुडः प्रसिद्धवैरत्वात्तं जिघां(घां)सुर्दूरादधावत। स च ब्राह्मणवेषधारी पिङ्गलस्तम[ा]गादीत्—अहं कविः मम कवित्वकौशलं पश्य यदेकत्र लिख्या(खा)मि न तदन्यत्रेति।

* * * *

एवमाचरितमङ्गलः संप्रति गुरुलघुविवर्तं छन्दश्शास्त्रं मन्वानस्तद्‌द्वय-व्यवस्थां कुर्वन्नाह—

दीहो संजुत्तपरो बिन्दुजुउं(ओ)पाडिउयचरणन्ते ।
स गुरू वङ्क दुमत्तो अण्णो लहु होइ सुद्ध एक्क अलो ॥

दीर्घः संयुक्तपरः बिन्दुयुतः पातितश्च(च)रणान्ते ।
स गुरुर्वक्रो द्विमात्रः अन्यो लघुर्भवति शुद्ध एककलः ॥

दीर्घः—आ ई ऊ ॠ ॡ ए ऐ ओ औ इत्यष्टौ । ह्रस्वो नास्तीति तदुपादानम् । स्वरान्त्यस्य च उकारादेशः प्राकृते इति नियमा-न्नतद्ग्रहणम्.

End:

तिअभङ्गी, दुम्मिल, हीरो, जनहरणी; मअणहरा,

मरहट्टा, पचतालीसधरा, एतानि पञ्चचत्वारिंशत् स्थानकानि । अन्यान्यपि प्रस्तारगत्या सुधीभिरूह्यानि ।

पिङ्गलाचार्यरचितमात्र(ा)वृत्तप्रकाशकम् ।
छन्दःप्रदीपममलं जगद्भवनदीपकम् ॥

मुनीषुरसभूमिभिर्मितेऽब्दे श्रावणे सिते ।
नागराजतिथौ भट्टलक्ष्मीनाथो व्यरीरचत् ॥

संवत् १८७९ चैत्रशुक्लप्रतिपल्लिखितमिदं बुद्धिरामेण महाराजश्री व्रजेन्द्ररणधीरसिंहराज्ये वेङ्कटेशस्य पठनार्थम् ।

मङ्गलं लेखकानां च पाठकानाञ्च मङ्गलम् ।
मङ्गलं सर्वलोकानां भूमिभूपतिमङ्गलम् ॥

No. 1781. वृत्तमणिकोशः.

VṚTTAMAṆIKŌŚAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{4}$ inches. Pages, 10. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, new.

One of the leaves is broken.

Begins on fol. 15*a*. The other works herein are Dharmaśāstravacanāni 1*a*, Vāsavadattā 10*a*, Dinakarabhaṭṭīyavyākhyā 20*a*.

A work in 6 Viṣkambhas on prosody by Śrīnivāsa, son of Lakṣmīvēṅkaṭa of the Vājasanēya-śākhā.

Beginning:

शेषाद्रिशरणो नित्यतरुणो रमणः श्रियः ।
कौस्तुभाभरणो विश्वोद्धारणः प्रीयतां हरिः ॥

लक्ष्मीवेङ्कटनाम्नस्तनयस्सन् श्रीनिवासाख्यः ।
विप्रो वाजसनेयी ग्रन्थमिमं प्राह वृत्तमणिकोशम् ॥

सानुस्वारो विसर्गान्तो दीर्घो युक्तपरो गुरुः ।
पादान्तस्थोऽप्ययं वा स्यादन्यो लघुरिति स्मृतः ॥

गुरुलघ्वोर्व्यवस्थानादष्टौ वर्णगणाः स्मृताः ।
भयौ पूर्वं जरौ मध्ये सतावन्ते मनौ त्रिषु ।

End:

जगत्यतिजगतीभ्यां यथा—

गुरुमधिकमुपैति पुष्पिताग्रं पदि पदि पल्लविताग्रसन्निभं हि ।

* * * *

पाताले व्यालसम्राट् दिवि बलमथनो भूप्रदेशेषु भूपा
भङ्क्त्वा साहित्यकोशान्यादि मम फणितेस्साम्यमस्ति ब्रुवन्तु ।

वक्ताहं श्रीनिवासो मम हृदि च मतिप्रेरकः श्रीनिवासो
यावान्देवो न यावान् त्रिजगति च कविः प्रागभूदग्रतस्स्यात् ॥

Colophon:

इति श्रीनिवासकविकृते वृत्तमणिकोशे षष्ठोऽयं विष्कम्भः ॥

No. 1782. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Substance, paper. Size, 8 × 6 inches. Pages, 23. Lines, 14 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 283*a*. The other works herein are Puṣpabāṇavilāsaḥ 1*b*, Prasannarāghavam 1:*b*, Alaṅkārēnduśēkhara 137*a*, Śiśupālavadham with commentary 16!*a*, Carcāstōtram 233*a*, Ambāstavaḥ 236*b*, Sakalajananīstavaḥ 241*b*, Bharataśāstram 257*a*, Khṛṣṭasaṅgītam 306b.

Complete.

A popular work in six Adhyāyas on Sanskrit prosody by Kēdārabhaṭṭa, son of Pabvēka, whose name is variously spelt as Paṭhyeka Prabvēka, Prabbeka, &c.

The first stanza and its commentary as given in the extract below are obviously wrongly placed.

Beginning:

महादेवशम्भोमहादेव शम्भो महादेव शंभोमहादेऽवशं भो ।
महादेवशम्भोऽमहादेऽव शम्भो महादेऽवशम्भो महादेव शंभो ॥

इदं भुजङ्गप्रयातम् । पदच्छेदः—

महादेवशम्भोमह, अदेव, शम्भः, महात्, एव, शम्भ, ओमहादे, अवशम्, भो, महादेवशम्भो, अमहादे, अव, शम्भ, उ, महादे, अवशम्भो, महादेव, शम्भो, इति पदानि एकोनविंशतिः ।

महः तेजः । तच्च, आदेवः क्रीडाविजिगिषादिः । स च, शं सुखम् । तच्च, भा कान्तिः । सा च, उमा गौरी । सा च--महादेवशंभोमं सर्वो द्वन्द्वो विभाषैकवद्भवतीति एकवद्भावः । तत् जिहा(ही)ति(ते) गच्छतीति महादेवशंभोमह्---सम्बुध्यन्तम् । आतोऽनुपसर्गे क इति ओहाङ्गतावित्यस्मात्कः । अस्य विष्णोः देव स्वामिन् अदेव न विद्यते स्वामी यस्मात्सः अदेवः तत्संबुद्धिः ।

* * * *

सुखसन्तानसिद्ध्यर्थं नत्वा ब्रह्माच्युतार्चितम् ।
गौरीविनायकोपेतं शङ्करं लोकशङ्करम् ॥

वेदार्थशैवशास्त्रज्ञः पठ्येकोऽभूद्द्विजोत्तमः ।
तस्य पुत्रोऽस्ति केदारः शिवपादार्चने रतः ॥

तेनेदं क्रियते छन्दो लक्ष्यलक्षणसंयुतम् ।
वृत्तरत्नाकरं नाम बालानां बोधसिद्धये ॥

* * *

म्यरस्तजभ्नगैर्लान्तैरेभिर्दशभिरक्षरैः ।
समस्तं वाङ्मयं व्याप्तं त्रैलोक्यमिव विष्णुना ॥

End :

वंशेऽभूत्काश्यपस्य प्रकटगुणगणश्शैवसिद्धान्तवेत्ता
विप्रः पठ्येकनामा विमलतरमतिर्वेदतत्त्वावबोधे ।
केदारस्तस्य सूनुश्शिवचरणयुगाराधनैकाग्रचित्तः
छन्दस्तेनाभिरामं प्रविरचितमिदं वृत्तरत्नाकराख्यम् ॥

छन्दश्शास्त्रमिदं पुरा त्रिनयनाल्लेभे गुहो नन्दनः
तस्मात्प्राप सनत्कुमारकमुनिरा(स्त)स्मात्सुराणां गुरुः ।

तस्माद्देवपतिस्ततः फणिपतिस्तस्माद्गुरुः पिङ्गलः
तच्छिष्यैर्मुनिभिः प्रतिष्ठितमिदं भूमौ प्रतिष्ठापितम् ॥

Colophon:

इति भट्टकेदारविरचिते वृत्तरत्नाकराख्ये छन्दसि षट्प्रत्ययाध्यायः षष्ठः ॥

No. 1783. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Pages, 17. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 13*a* of the MS. described under No 1616.

Breaks off in the 4th Adhyāya.

No. 1784. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{4}$ inches. Pages, 24. Lines, 4 on a page. Character, Telugu. Condition, very good. Appearance, not new.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Vṛttaratnākaravyākhyā 13*a*.

Complete.

No. 1785. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Pages, 8. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1384.

Complete.

No 1786. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $16\frac{5}{8} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 10. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, injured Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Vṛttaratnākaravyākhyā 6*a*, Sāhityakaṇṭakōddhāraḥ 20*a*.

Complete.

No. 1787. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $15\frac{1}{8} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Pages, 75. Lines, 4 on a page. Character, Grantha. Condition, fair. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a* The other works herein are Vṛttaratnāvalī 18*a*, Śrutabōdhaḥ 26*a*, Naiṣadham 30*a*.

Complete.

The first Adhyāya alone is accompanied with a commentary.

No. 1788. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf Size, $12 \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 14. Lines, 7 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other work herein is Śrutabōdhaḥ 8*a*.

Breaks off in the 5th Adhyāya.

No. 1789. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, $14\frac{3}{4} \times 1\frac{3}{8}$ inches. Pages, 7. Lines, 9 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Vṛttaratnākaravyākhyā 4*b*, Kavikaṇṭhapāśaḥ 18*a*

Complete.

No. 1790. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Pages, 18. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1512.

Complete.

A neatly written copy.

No. 1791. वृत्तरत्नाकरः.

VṚTTARATNĀKARAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 14⅝ × 1¼ inches. Pages, 14. Lines, 9 on a page. Character, Grantha. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Gāyatrīnyāsaḥ 8*b*, Bilhaṇacaritam 13*a*, Putraparigrahaprayōgaḥ 20*a*, Śaucasnānavidhiḥ 21*a*, Dakṣiṇāmūrtistōtram 25*a*, Dakṣiṇāmūrtivandanastōtram 25*b*, Dakṣiṇāmūrtimantrārṇastutiḥ 27*a*, Chandassūtram 29*a*.

Complete.

No. 1792. वृत्तरत्नाकरव्याख्या—मतिमञ्जरी.

VṚTTARATNĀKARAVYĀKHYĀ : MATIMAÑJARĪ.

Pages, 235 Lines, 4 on a page.

Begins on fol. 13*a* of the MS. described under No 1784.

Complete.

A commentary on the Vṛttaratnākara composed by Nārāyaṇabhaṭṭapurōhita, son of Nṛsiṁhayajvan.

Beginning:

श्वेताम्भोजस्थितं देवं शुद्धस्फटिकविग्रहम् ।
वाग्विभूतिप्रदं साक्षाद्वन्दे गन्धर्वकन्धरम् ॥

गन्धर्वस्तुरगः कन्धरो ग्रीवा यस्य तम् ।

नृसिंहयज्वनः पुत्रो नारायणपुरोहितः ।
वृत्तरत्नाकरव्याख्यां व्याकरोति यथामति ॥

अथ प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्याविघ्नपरिसमाप्तिप्रचयगमनार्थमिष्टदेवतानमस्कारं करोति—

सुखसन्तानसिद्ध्यर्थं नौमि ब्रह्माच्युतार्चितम् ।
गौरीविनायकोपेतं शङ्करं लोकशङ्करम् ॥

स्पष्टोऽर्थः ।

वेदार्थशैवशास्त्रज्ञः पब्वेकोऽभूद्द्विजोत्तमः ।
तस्य पुत्रोऽस्ति केदारः शिवपादार्चने रतः ॥

स्पष्टः ।

* * * *

तेनेदं क्रियते छन्दो लक्ष्यलक्षणसंयुतम् ।
वृत्तरत्नाकरं नाम बालानां सुखसि(बु)द्धये ॥

तेन केदारेण इदं छन्दः । ननु छन्दांसि तावदुक्तादिभेदेन षड्विंशतिर्भवन्ति; तत् कथमेकनिर्देशः? इति चेन्न; जातावेकवचनमिदम्, अथ वा छन्दश्शब्देन शास्त्रं लक्ष्यते—इदं छन्दश्शास्त्रमित्यर्थः । लक्ष्यलक्षणसंयुतं वृत्तरत्नाकरं नामेत्यन्वयः । एतदेव छन्दसां लक्ष्यं च लक्षणं च भवति । बालानामज्ञानानां न तु स्तनन्धयानाम् ।

End:

प्रस्तारो नष्टमुद्दिष्टमेकद्व्यादिलगक्रिया ।
संख्यानमध्वयोगश्च षडेते प्रत्यया मता(:) ॥

स्पष्टोऽर्थः ।

वंशेऽभूत्काश्यपस्य प्रथितगुणगणः शैवसिद्धान्तवेत्ता
विप्रः पब्बेकनामा विमलनिजमतिर्वेदतत्त्वार्थवेत्ता ।
केदारस्तस्य पुत्रश्शिवचरणयुगाधारतैकाग्रचित्तः
छन्दस्तेनाभिरामं प्रविरचितमिदं वृत्तरत्नाकराख्यम् ॥

स्पष्टः ।

Colophon:

इति श्रीनारायणभट्टपुरोहितविरचितायां मतिमञ्जर्यां वृत्तरत्नाकरव्याख्यायां षष्ठोऽध्यायः ॥

No. **1793.** वृत्तरत्नाकरव्याख्या—धीशोधिनी.

VṚTTARATNĀKARAVYĀKHYĀ : DHĪŚŌDHINĪ.

Pages, 49. Lines, 11 on a page.

Begins on fol. 1*a* of the MS. described under No. 1586.

Adhyāyas 1 to 5, complete.

The commentary of Śrīnātha, son of Gōvindabhaṭṭa, on Vṛttaratnākara.

Beginning:

ज्ञानानन्दमयं देवं निर्मलस्फटिकाकृतिम् ।
आधारं सर्वविद्यानां हयग्रीवमुपास्महे ॥

चतुर्मुखमुखाम्भोजवनहंसवधूर्मम ।
मानसे रमतां नित्यं सर्वशुक्ला सरस्वती ॥

प्रणम्याखिललोकेशं पूर्वाचार्यानुचारिणा ।
गोविन्दभट्टविदुषः श्रीनाथाख्येन सूनुना ॥

मिताक्षरं प्रभूतार्थं छन्दश्शास्त्रं प्रशस्तिमत् ।
व्याख्यास्यते स(स्व)वाक्छुद्ध्यै वृत्तरत्नाकराभिधम् ॥

तत्रादितस्त्रिभिः श्लोकैराचार्यः प्रारिप्सितप्रबन्धाविघ्नपरिसमाप्तये संप्रदाय-संपादकसिद्धये अभिमतदेवतां प्रणम्य विशिष्टजनपरिग्रहाय स्वाभिजात्य-वृत्ते सङ्कीर्णे श्रोतृजनमनस्समाधानाय अभिधेयं प्रयोजनपुरस्सरं प्रतिजानीते—

सुखसन्तानसिद्ध्यर्थं नत्वा ब्रह्माच्युतार्चितम् ।
गौरीविनायकोपेतं शङ्करं लोकशङ्करम् ॥
वेदार्थशैवशास्त्रज्ञः प्रब्वेकोऽभूद्द्विजोत्तमः ।
तस्य पुत्रोऽस्ति केदारः शिवपादार्चने रतः ॥
तेनेदं क्रियते छन्दो लक्ष्यलक्षणसंयुतम् ।
वृत्तरत्नाकरं नाम बालानां सुखबुद्धये ॥

इति—

सन्तानसिद्ध्यर्थं सुखस्य सन्तानं प्रवाहः तस्य सिद्धिः सा अर्थः प्र-यो(जनं)यथा भवति तथा । नत्वेति नमनविशेषणं, सु(दुः)खे(न)असं-भिन्न(न्नं)निरन्तरं सुखफलमुद्दिशा(शता)पुरुषेणानुष्ठितया नमस्काररूपया क्रियया प्रसन्नः परमेश्वरः तस्मै प्रयच्छति ।

End:

इत्यादि विषमपादस्य वृत्तस्योदाहरणम् । इयञ्च षट्पदी गाथा एतच्छन्दोऽष्टाविंशत्यक्षरे सत्यपि विषमाक्षरे समाक्षरैः त्रिभिः पादैर्वा विषमाक्षरैः समाक्षरैष्षड्भिः विषमाक्षरैश्चतुर्भिः पादैर्वा उपेतमिति छन्दो-विद्भिः कथितम् । एतादृशं काव्येषु कविभिर्न प्रयोज्यमिति ॥

Colophon:

इति श्रीमत्कविशार्दूलेन विरचितायां वृत्तरत्नाकरव्याख्यायां धीशोधिन्यां पञ्चमोऽध्यायः ॥

No. **1794.** वृत्तरत्नाकरव्याख्या—धीशोधिनी.

VṚTTARATNĀKARAVYĀKHYĀ : DHĪŚŌDHINĪ.

Pages, 91. Lines, 9 on a page.

Begins on fol. 10*a* of the MS. described under No. 1512.

Complete.

In the introductory stanzas herein the author's name is mentioned wrongly as Gōvindabhaṭṭa, son of Śrīkaṇṭha.

Beginning:

विशुद्धविज्ञानघनस्वरूपं विज्ञानविश्राणनबद्धदीक्षम् ।
दयानिधिं देहभृतां शरण्यं देवं हयग्रीवमहं प्रपद्ये ॥

वृत्तरत्नाकरव्याख्या धीशोधिनी——

प्रणम्याखिलदेवेशं पूर्वाचार्यानुसारिणा ।
गोविन्दभट्टविदुषा श्रीकण्ठाख्यस्य सूनुना ॥

End:

अर्थस्तावदयम्—ये(ए)ते पूर्वोक्ताष्षड्विधयः प्रस्तारनष्टादयः प्रत्ययाः प्रमाण(ा)[ना]नि मताः ज्ञाताः छन्दश्शास्त्रकर्तृभिः पिङ्गलादिभिराचार्यैरिति ।

Colophon:

इति श्रीमत्कविशार्दूलेन श्रीनाथेन विरचितायां वृत्तरत्नाकरव्याख्यायां धीशोधिन्यां षष्ठोऽध्यायः ॥

कीलके माधवे मासि कृष्णाष्टम्यां कवेर्दिने ।
व्यलिखद्रङ्गराजस्तां धीशोधिन्याख्यसत्कृतिम् ॥

No. **1795.** वृत्तरत्नाकरव्याख्या—धीशोधिनी.

VṚTTARATNĀKARAVYĀKHYĀ : DHĪŚŌDHINĪ.

Substance, plam-leaf. Size, 14 × 1⅜ inches. Pages, 44. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, very good. Appearance, old.

Breaks off in the 3rd Adhyāya.

Same work as the above.

No. 1796. वृत्तरत्नाकरव्याख्या.

VṚTTARATNĀKARAVYĀKHYĀ.

Pages, 38. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 6a of the MS. described under No. 1786.

Complete.

This commentary is by Hēmasaṁsadadhīśa, son of Tīrthanāyaka. It is nevertheless called Dhīśōdhinī in the colophon. Comparison shows it to be really different.

Beginning:

यदाज्ञावाशि(श)तो विश्वमतियाति चराचरे(रम्) ।
तन्महः परमं वन्दे विघ्नविध्वंसकार(णम्) ॥
(हेमसंसदधी)शेन तीर्थनायकसूनुना ।
वृत्तरत्नाकरव्याख्या क्रियते ललितान्वया ॥

सुखसन्तानेत्यादिना हितबुद्धय इत्यन्तेन श्लोकत्रयेणैतत्प्रकरणकार इष्टदेवतानमस्कारं कृत्वा पव्वेकसूनुना (केदारना)मधेयेन मया वृत्तरत्नाकरं नामैतत्प्रकरणं विरच्यत इति निर्दिशति । तत्र प्रथमश्लोकेन प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्याविघ्नेन परिसमाप्त्यर्थमीश्वरनमस्कारं करोति—सुखस- . . . . . द्ध्यर्थमिति । सुखानां सन्ततिस्सुखसन्तानः । तत्सिद्ध्यर्थं निरतिशयसुखसिद्ध्यर्थम् ।

End:

तत् यथा—मध्याच्छन्दसोऽप्यष्टौ वृत्तानि द्विगुणीकृत्य पुनरेकरूपवर्जितानि इति पञ्चदश भवन्ति । तस्माद्विस्तारतः पञ्चदशाङ्गुलिपरिमिते भूतल तद्वृत्तानि तिष्ठन्ति इति । आयामस्तु पुनरक्षरसंख्यया वक्तव्यः । यथा मध्याच्छन्दसो द्वादशाक्षराणि तानि द्विगुणीकृत्य ततः पुनरेकस्मिन्नक्षरे वर्जिते त्रयोविंशत्यक्षराणि भवन्ति । तावदङ्गुलिपरिमिते भूतले तद्वृत्तानि तिष्ठन्ति । एवं सर्वत्र समुन्नेतव्यम् ॥

Colophon :

इति श्रीवृत्तरत्नाकरटीकायां धीशोधिन्यां षष्ठोऽध्यायः ॥

वृत्तरत्नाकरटीका समाप्ता ॥

No. 1797. वृत्तरत्नाकरव्याख्या.

VṚTTARATNĀKARAVYĀKHYĀ.

Pages, 29. Lines, 8 on a page.

Begins on fol. 4*b* of the MS. described under No. 1789.

Complete.

Same as the last. The commentary is, nevertheless, attributed to Nṛsimha in the colophon of the 6th Adhyāya.

No. 1798. वृत्तरत्नावलिः.

VṚTTARATNĀVALIḤ.

Pages, 16. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 18*a* of the MS. described under No. 1787.

Complete.

A work in 71 stanzas in praise of Sarasvatī, the goddess of learning. Every stanza is in a special metre and contains the name of the metre in which it is composed. The work is attributed to Kālidāsa.

Beginning :

मा भूत्सङ्गो जननिजनैस्तैर्मत्ता येषां मतिरिह वित्तैः ।
भाग्योदारैर्भवतु विहारो भक्तैस्सार्धं तव कृपया मे ॥

मत्तावृत्तम् ।

भूमौ गर्वानातनुषे त्वं देवि [नि]निकृषा(ष्टा)नप्यतिभक्त्या ।
भावयतस्ते मूर्तिमुदारां चम्पकमालानिन्दकबाहाम् ॥

चम्पकमालावृत्तम् ॥

End :

निजभुजजर्जरीकृतकुचाग्रदृढोपगूहनं
विजितसुधारसालपितलीलमनेकविलासभासुरम् ।
स हि भुवि भोगमेति सुदृशाश्च स दानपदं
परात्परं शशिवदना त्वमम्ब येन शुचिद्युतिमत्युपास्यसे ॥

शशिवदनावृत्तम् ।

आर्या·कृतिस्त्रिजगतां गुरुणैकेनाधिकेन सहिता या ।
वाग्देवि जयसि सा त्वं साम्ना भवति सत्तमार्यागीतिः ।

आर्यावृत्तम् ।

न निरररिरुग्ररोषो भवेत्तस्य
सर्वो जनो वश्यतां गाहते ।
समधिकतररूपशोभोज्ज्वलास्सन्ति
वामालकास्संपदश्चातियक्षेश्वराः ॥

दण्डकम् ।

Colophon :

इति श्रीकालिदासकृतौ वृत्तरत्नावल्याख्यसरस्वतीनुतिस्समाप्ता ॥

रक्ताक्षिवत्सरे कुम्भमासे वयिदीश्वरेण तु ।
वृत्तरत्नावलिर्नाम्ना प्रबन्धो लिखितोऽधुना ॥

No. 1799. वृत्तविषयः.

VṚTTAVIṢAYAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15¼ × 1⅛ inches. Pages, 8. Lines, 4 on a page. Character, Grantha. Condition, slightly iujnred.

Appearance, not new.

Begins on fol. 1*a*. The other works herein are Citraratnākaraḥ 1*a*, Śrutabōdhaprakāśaḥ 19*a*.

This is a collection of illustrative stanzas from various standard works on prosody.

No. 1800. श्रुतबोधः.

ŚRUTABŌDHAḤ.

Substance, paper. Size, 12½ × 8 inches. Pages, 6. Lines, 20 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Begins on fol 398*a*. The other works herein are Gārndapurāṇam 1*a*, Hitōpadēśaḥ 105*a*, Rōgavastunidānam 154*a*, Mahānāṭakam 177*a*, Vikramōrvaśīyam 265, Prapancasārasangraha 364*a*, Kāvyasangrahaḥ 390*a*, Śṛṅgāratilakam 403*a*, Mēghadūtam 407*a*, Ṛtusaṁhāram 431*a*, Gītagōvindam 463*a*, Nalōdayam 512*a*, Ghaṭakarparīyam 518*a*, Amaruśatakam 523*a*, Nalacaritram 541*a*.

Complete.

This is an elementary work on prosody, attributed to Kālidāsa.

Beginning:

छन्दसां लक्षणं येन श्रुतमात्रेण बुध्यते ।
तमहं संप्रवक्ष्यामि श्रुतबोधमविस्तरम् ॥

संयुक्ताद्यं दीर्घं सानुस्वारं विसर्गसंमिश्रम् ।
विज्ञेयमक्षरं गुरु पादान्तस्थं विकल्पेन ॥

एकमात्रो भवेद्ध्रस्वो द्विमात्रो दीर्घ उच्यते ।
त्रिमात्रस्तु प्लुतो ज्ञेयो व्यञ्जनश्चार्धमात्रकम् ॥

यस्याः पादे प्रथमे द्वादशमात्रास्तथा तृतीयेऽपि ।
अष्टादश द्वितीये चतुर्थके पञ्चदश सार्या ॥

आर्यापूर्वार्धसमं द्वितीयमपि भवति यत्र हंसगते ।
छन्दोविदस्तदानीं गीतिंताममृतवाणि भाषन्ते ॥

End:

आद्यं यत्र गुरुत्रयं प्रियतमे षष्ठन्ततश्चाष्टमं
सन्त्येकादशतस्त्रयस्तदनु चेदष्टादशाद्यान्तिमाः ।
मार्तण्डैर्मुनिभिश्च यत्र विरतिः पूर्णेन्दुबिम्बानने
तद्वृत्तं प्रवदन्ति काव्यरसिकाः शार्दूलविक्रीडितम् ॥

चत्वारो यत्र वर्णाः प्रथममलघवः षष्ठकस्सप्तमोऽपि
द्वौ तद्वत् षोडशाद्या मृगमदतिलके षोडशान्त्या तथान्त्या ।
रम्भास्तम्भोरुकान्ते मुनिमुनिमुनिभिर्दृश्यते चेद्विरामो
बाले वन्द्यैः कवीन्द्रैः सुतनु निगदिता स्रग्धरा सा प्रसिद्धा ॥

Colophon:

इति कालिदासविरचितः श्रुतबोधस्संपूर्णः ॥

No. **1801.** श्रुतबोधः.

ŚRUTABŌDHAḤ.

Pages, 8. Lines, 6 on a page.

Begins on fol. 26*a* of the MS. described under No. 1787

Complete.

No. 1802. श्रुतबोधः.

ŚRUTABŌDHAḤ.

Pages, 6. Lines, 7 on a page.

Begins on fol. 8*a* of the MS. described under No. 1788.

Complete.

No. 1803. श्रुतबोधः.

ŚRUTABŌDHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 15¼ × 1¼ inches. Pages, 10. Lines, 5 on a page. Character, Telugu. Condition, good. Appearance, new.

Complete.

No. 1804. श्रुतबोधः.

ŚRUTABŌDHAḤ.

Substance, palm-leaf. Size, 13⅝ × 1 inches. Pages, 8. Lines, 8 on a page. Character, Telugu. Condition, injured. Appearance, old.

Begins on fol. 17*a*. The other work herein is Vidhicamatkāracandrikā 1*a*.

Incomplete.

No. 1805. श्रुतबोधप्रकाशः.

ŚRUTABŌDHAPRAKĀŚAḤ.

Pages, 17. Lines, 5 on a page.

Begins on fol. 19*a* of the MS. described under No. 1799.

Incomplete.

The commentary is by Śriyaḥpati.

Beginning :

ज्ञानानन्दमयं देवं निर्मलस्फटिकाकृतिम् ।
आधारं सर्वविद्यानां हयग्रीवमुपास्महे ॥

यः कालिदासेन कवीश्वराणां
छन्दोनिबन्धो विहितो हिताय ।
श्रियःपतिर्दर्शयति प्रकाशं
श्रमेण तस्य श्रुतबोधनाम्नः ॥

अथ सकलतान्त्रिकैकवाक्यतासिद्धकर्तव्यताकं अनतिप्रि(प्र)यत्ननिर्माणमखिलप्रारब्धान्तरायनिवर्तकमभिमतदेवतानत्यादिरूपकं मङ्गलमप्यनिर्मितवतो ग्रन्थकृतो(तः)कृतौ व्याख्यानमप्युन्मत्तचेष्टाविचारन्यायमनुह(स)रतीति चेत् कुशाग्रबुद्धिना भवता कथय कुतो नैवावधीरितमागामि(मङ्गमे)षां मङ्गलाचरणं ग्रन्थ एव निबन्धनादिति चेत् ? कृतमपि नोपनिबन्धम्; तदाहुरुदयनाचार्याः—न ह्युपनिबन्धनमपि तदङ्गमिति ।

End :

अथ च इन्द्रवज्रोपेन्द्रवज्रप्रभवामुपजातिं लक्षयति —

यत्र द्वयोरपि त(प्यन)योस्तु पादा
भवन्ति सीमन्तिनि चन्द्रकान्ते ।
विद्वद्भिराद्यैः परिकीर्तनीया
प्रयुज्यतामप्युपजातिरेषा ॥

इति हे सीमन्तिनि मनोहरसीमन्ते चन्द्रकान्ते चन्द्रवन्मनोहरे एषा उपजातिरिति प्रयुज्यताम् उपजातिरिति नान्या(म्ना)प्रसिद्धि(:) क्रियताम् । एष को यत्र यु(क्)स्याद्द्वयोरप्येक(त)योः इन्द्रवज्रोपेन्द्रवज्रयोः ? पादा भवन्ति प्रथमपाद इव इन्द्रवज्रायाः तृतीय इन्द्रवज्रायाः । सा कीदृशी ? विद्वद्भिराद्यैः परिकीर्तनीया ।

INDEX.

[NOTE.—The names printed in *italics* are those of the works described.]

AGENTS FOR THE SALE OF MADRAS GOVERNMENT PUBLICATIONS.

IN THE EAST.

R. Cambray & Co., Calcutta.
Combridge & Co., Bombay.
Combridge & Co., Madras.
M. Gulab Singh & Sons, Mufid-I-Am Press, Lahore.
Higginbotham & Co., Mount Road, Madras.
V. Kalyanarama Iyer & Co., Esplanade, Madras.
S. K. Lahiri & Co., Calcutta.
S. Murthy & Co., Kapalee Press, Madras.
G. A. Natesan & Co., Madras.
Newman & Co., Calcutta.
P. R. Rama Iyar & Co., 192, Esplanade, Madras.
* T. K. Sitarama Aiyar, Kumbakónam.
Superintendent, American Baptist Mission Press, Rangoon.
Superintendent, Nazair Kanun Hind Press, Allahabad.
D. B. Taraporevala Sons & Co., Bombay.
Temple & Co., Mylapore, Madras.
Thacker & Co. (Limited), Bombay.
Thacker, Spink & Co., Calcutta.
Thompson & Co., Madras.

IN ENGLAND.

E. A. Arnold, 41 and 43, Maddox Street, Bond Street, W., London.
B. H. Blackwell, 50 and 51, Broad Street, Oxford.
Constable & Co., 1[illegible], James Street, Haymarket, W., London.
D[illegible]ghton, [illegible] & Co., Cambridge.
Grindlay & Co., 54, Parliament Street, [illegible] London.
Henry S. King & Co., 65, Cornhill, E.C., London.
P. S. King & Son, 2 and 4, Great Smith Street, Westminster, S.W., London.
Kegan Paul, Trench, Trübner & Co., 43, Gerrard Street, Soho, W., London.
B. Quaritch, 15, Piccadilly, W., London.

ON THE CONTINENT.

Friedländer & Sohn, 1[illegible], Carlstrasse, Berlin.
Otto Harrassowitz, Leipzig.
Rudolf Haupt, Hall[illegible] [illegible].
Karl W. Hiersemann, [illegible] Leipzig.
Ernest Leroux, 2[illegible] [illegible] ste, Paris.
Martinus Nijhoff, [illegible] Hague, Holland.

* Agent [illegible] sale of the Legislative Department publications.